POLIROM Top 10+

IAN McEWAN

Sâmbătă

IAN

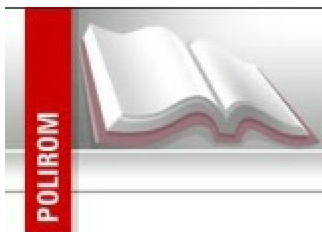
McEWAN

Sâmbătă

Traducere din limba engleză
și note de Dan Croitoru

Traducere revăzută

POLIROM
2015

Ian McEwan, *Saturday*

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5190-0
ISBN PDF: 978-973-46-5191-7
ISBN print: 978-973-46-5679-8

Coperta: Carmen Parii

IAN McEWAN, unul dintre cei mai faimoşi scriitori britanici contemporani, este autorul romanelor *Legea copiilor*, *Operaţiunea Sweet Tooth*, *Solar*, *Pe plaja Chesil*, *Sâmbătă*, *Ispăşire* (laureat al National Book Critics Circle Award şi W.H. Smith Literary Award), *Amsterdam* (distins cu Booker Prize), *Durabila iubire*, *Inocentul*, *Copilul furat* (pentru care a primit Whitbread Award), *Câinii negri*, *Mângâieri străine*, (ambele nominalizate la Booker Prize) şi *Grădina de ciment*. A scris şi volumele de povestiri *Prima dragoste, ultimele ritualuri* (câştigător al Somerset Maugham Award) şi *În aşternuturi*. În anul 2011 i-a fost acordat Premiul Târgului de carte de la Ierusalim.

Pentru Will şi Greg McEwan

„De ce? De pildă, ce înseamnă să fii om. Într-un oraş. Într-un secol. Într-o epocă de tranziţie. În masă. Transformat de către ştiinţă. Sub o putere organizată. Supus unor controale enorme. Într-o situaţie produsă de mecanizare. După târzia prăbuşire a speranţelor radicale. Într-o societate care nu era o comunitate şi în care individul e devalorizat. Pe seama puterii multiplicate a mulţimii care face ca individul să fie neglijabil. Care cheltuia milioanele armatei împotriva duşmanilor străini, dar care nu făcea nimic ca ordinea să fie stabilită acasă. Care îngăduia sălbăticia şi barbaria în propriile sale oraşe mari. În acelaşi timp, presiunea milioanelor de fiinţe umane care au descoperit ce pot face eforturile şi gândurile unite. Aşa cum megatonele de apă modelează organismele pe fundul oceanelor. Aşa cum mareele şlefuiesc rocile. Aşa cum vânturile erodează falezele. Minunata supermecanizare deschizând perspectiva unei noi vieţi pentru o omenire fără de sfârşit. Le vei nega dreptul de a exista? Le vei cere să muncească şi să flămânzească în timp ce tu te vei bucura de încântătoarele valori vechi? Tu – chiar eşti un copil al acestei mase şi frate cu toţi ceilalţi. Sau dacă nu, un ingrat, un diletant, un idiot. Herzog, îşi spuse Herzog, fiindcă vrei un exemplu, iată cum se petrec lucrurile.“

Saul Bellow, *Herzog*[1]

1. Traducere de Radu Lupan, Editura Polirom, 2004, pp. 308-309.

Unu

Cu câteva ore înainte de răsăritul soarelui, Henry Perowne, neurochirurg, se trezeşte şi se pune imediat în mişcare; dă la o parte aşternuturile – dormise în capul oaselor – şi se ridică în picioare. Nu-i e prea clar când a devenit conştient, nu că asta ar mai avea vreo relevanţă. Nu i s-a mai întâmplat aşa ceva, dar nu e alarmat, nici măcar surprins, pentru că se mişcă uşor, are o senzaţie plăcută în membre şi îşi simte spatele şi picioarele neobişnuit de puternice. Rămâne lângă pat, gol – întotdeauna doarme gol –, stă acolo cât e el de mare, ascultă respiraţia regulată a soţiei lui şi simte pe piele aerul rece din dormitor. Şi asta e o senzaţie plăcută. Ceasul de la capul patului arată 3.40. Habar n-are de ce s-a dat jos din pat: nu trebuie să se ducă la baie, nu e tulburat din cauza vreunui vis sau de cine ştie ce eveniment din ziua precedentă, nici măcar de starea generală a lumii. Ca şi cum, stând acolo în întuneric, s-ar fi materializat din neant, complet format, liber. Nu e obosit, în ciuda orei şi a muncii nu de mult încheiate, nici un caz recent nu-i apasă cugetul. Ba chiar e vioi, are mintea limpede şi o inexplicabilă stare de exaltare. Fără să fi luat o hotărâre anume sau să-şi explice în vreun fel gestul, se îndreaptă spre cea mai apropiată dintre cele trei ferestre ale dormitorului; atât de liniştit şi cu o asemenea uşurinţă face acei câţiva paşi, încât are senzaţia că visează ori că umblă în somn. Dacă aşa stau lucrurile, atunci e dezamăgit. Visele nu-l interesează; dar se pare că totul e real. E complet lucid şi ştie că a lăsat în urmă somnul: să conştientizezi diferenţa dintre somn şi veghe, să ştii perfect care sunt graniţele – iată esenţa echilibrului psihic.

Dormitorul e spaţios şi foarte ordonat. Îl traversează, parcă plutind, cu o lejeritate aproape comică, şi gândul că această experienţă s-ar putea termina îl întristează brusc; o clipă mai târziu, temerea îi dispare. Stă la fereastra din mijloc şi trage obloanele înalte de lemn cu mare grijă să n-o trezească pe Rosalind. E un gest deopotrivă egoist şi generos. N-ar vrea să fie întrebat ce are în minte – căci ce ar putea răspunde şi, mai ales, de ce să abandoneze această clipă pentru a răspunde? Trage al doilea oblon, care se pliază în cadrul lui, şi ridică fără zgomot fereastra. E mult mai înaltă ca el, dar alunecă uşor în sus datorită contragreutăţii de plumb ascunse în mecanismul ei. Pielea

i se zgribuleşte în clipa în care aerul de februarie se revarsă peste trupul lui, dar frigul nu-l deranjează. De la etajul al doilea, priveşte noaptea drept în faţă, oraşul scăldat în lumina lui albă, glacială, scheletul copacilor din scuar şi, zece metri mai jos, gratiile negre şi ascuţite ale gardului, ca un şir de lănci. Sunt unul sau două grade sub zero şi aerul e limpede. Strălucirea felinarului n-a reuşit să şteargă toate urmele stelelor; deasupra faţadei hotelului Regency, de cealaltă parte a scuarului, înspre sud, mai spânzură încă nişte resturi de constelaţii. Faţada respectivă este o reconstituire, o pastişă – în timpul războiului, cartierul Fitzrovia a încasat nişte bombe lansate de Luftwaffe – şi imediat în spatele ei se înalţă Post Office Tower, având un aer administrativ şi ponosit la lumina zilei, dar pe jumătate ascuns şi decent iluminat în timpul nopţii, brav memorial al unor zile mai optimiste.

Dar zilele noastre cum sunt? Complicate şi înfricoşătoare, îşi spune el cel mai adesea când îşi îngăduie câteva momente de reflecţie în scurgerea ciclică a săptămânilor. Dar acum nu simte asta. Se apleacă în faţă, lăsându-şi greutatea pe palmele sprijinite de pervaz, şi jubilează dinaintea peisajului pustiu şi clar. Vederea lui – care a fost întotdeauna bună – pare a i se fi ascuţit şi mai tare. Observă mica scânteind în dalele scuarului, excrementele porumbeilor pe care distanţa şi frigul le-au întărit, preschimbându-le în ceva aproape frumos, cum ar fi nişte pete de zăpadă. Îi plac simetria stâlpilor negri de fontă şi umbrele lor şi mai întunecate, reţeaua de rigole făcute din bolovani de pavaj. Coşurile de gunoi care dau pe-afară sugerează mai degrabă abundenţa decât mizeria; băncile goale din jurul spaţiilor verzi par a-şi aştepta, binevoitoare, ocupanţii zilnici – angajaţi veseli în pauza de prânz, băieţii cu feţe grave, studioase, de la căminul indian, îndrăgostiţi în extazuri tăcute sau în criză, traficanţi de droguri crepusculari, bătrâna doamnă decrepită cu strigătele ei sălbatice, obsedante. Pleacă! obişnuieşte ea să ţipe ore întregi, un cârâit aspru, ca o pasăre de baltă sau un animal de la grădina zoologică.

Stând acolo la fel de imun la frig ca o statuie de marmură şi privind spre Charlotte Street, spre amestecul de faţade, schele şi acoperişuri în şarpantă care se zăresc în racursi, Henry se gândeşte că oraşul e un succes, o invenţie strălucită, o capodoperă biologică – milioane de fiinţe mişunând în jurul realizărilor acumulate straturi-straturi de-a lungul secolelor, ca în jurul unui recif de corali, dormind, muncind, distrându-se, trăind în armonie în majoritatea timpului, aproape toţi dorind să muncească. Şi colţul unde se află casa lui Perowne, un triumf al adecvării proporţiilor; scuarul perfect proiectat

de Robert Adam care înglobează rondurile cu verdeaţă dispuse într-un cerc perfect – un vis de secolul al XVIII-lea scăldat şi îmbrăţişat de modernitate, de iluminatul stradal de deasupra şi de cablurile de fibre optice de dedesubt, de apa proaspătă care aleargă prin conducte, de apele menajere evacuate într-o clipă.

Observator curent al propriilor stări, se întreabă ce anume o fi declanşat această euforie prelungită, denaturantă. Poate că în timpul somnului, s-a produs un accident chimic la nivel molecular – ca atunci când răstorni o tavă cu băuturi – care a stimulat receptorii de dopamină să iniţieze o cascadă de evenimente intracelulare; ori poate perspectiva unei zile de sâmbătă sau consecinţa paradoxală a oboselii extreme. E drept că şi-a încheiat săptămâna într-o stare de epuizare nefirească. S-a întors într-o casă goală şi s-a întins în cadă cu o carte în mână, fericit că nu trebuie să stea de vorbă cu nimeni. Daisy, fiica sa cea intelectuală, chiar un pic prea intelectuală, îi trimisese o biografie a lui Darwin; cartea avea legătură cu un roman al lui Conrad pe care ea îl tot îndemna să-l citească şi de care el încă nu se apucase – călătoriile pe mare, indiferent de încărcătura lor morală, nu-l prea interesau. De câţiva ani Daisy se îngrijea de surprinzătoarea lui ignoranţă, cum spunea ea, îi îndruma lecturile, îl certa pentru gusturile lui proaste şi pentru lipsa de sensibilitate. Şi poate că are dreptate – direct de pe băncile şcolii la Facultatea de Medicină, la sclavia primului an de rezidenţiat, apoi la specializarea în neurochirurgie, care-l absorbise complet, îmbinată cu obligaţiile de tată – de cincisprezece ani nu prea pusese mâna pe o altă carte în afara celor de medicină. Pe de altă parte, consideră că a văzut destulă moarte, frică, curaj şi suferinţă cât să-i ţină loc de câteva literaturi. Cu toate acestea, respectă docil listele ei de lecturi – sunt mijloacele lui de a ţine legătura cu fiica sa care creşte departe de familie, într-o suburbie a Parisului, devenind încet-încet femeie; în seara aceasta urmează să vină acasă pentru prima oară în ultimele şase luni – iată încă un motiv de euforie.

Era în urmă cu temele pe care i le dăduse Daisy. Şi, pentru o vreme, dând din când în când drumul unui proaspăt şuvoi de apă fierbinte cu degetul mare de la picior, a citit ca prin ceaţă despre efortul lui Darwin de a-şi încheia *Originea speciilor* şi un rezumat al ultimelor pagini, amendate în ediţiile ulterioare. În acelaşi timp trăgea cu urechea la ştirile de la radio. Abulicul domn Blix luase din nou cuvântul la O.N.U. – impresia generală era că mai degrabă subminase cauza războiului. Convins că n-o să piardă prea mult, a închis radioul şi s-a pus iar pe citit. Unele pagini îi provocau o nostalgie

lejeră după o Anglie înverzită, afectuoasă, o Anglie a trăsurilor cu cai; altele îl deprimau prin felul în care o întreagă viaţă putea fi cuprinsă în câteva sute de pagini – sau îmbuteliată, ca nişte conserve de sos chutney făcute în casă. Şi uşurinţa cu care o existenţă, cu toate ambiţiile ei, legăturile de familie şi prietenii, toate lucrurile care ţi-au fost dragi şi pe care ai fost atât de stăpân cândva dispar fără urmă. Mai târziu s-a întins în pat să se gândească la ce-ar putea pregăti pentru cină, şi atât; altceva nu-şi mai amintea. Pesemne că Rosalind îl învelise când se întorsese de la serviciu. Probabil că-l sărutase. Patruzeci şi opt de ani, dormind tun vineri seara la nouă şi jumătate – iată ce înseamnă viaţa modernă de angajat. Munceşte din greu, toţi cei din jurul lui muncesc din greu, iar săptămâna asta a avut şi mai mult de tras din cauza unei epidemii de gripă care izbucnise în rândul personalului de la spital – lista lui de operaţii fusese de două ori mai mare ca de obicei.

Împărţindu-se în mai multe locuri în acelaşi timp, a reuşit să efectueze o intervenţie majoră într-o sală, să supervizeze un rezident din alta şi să ducă la bun sfârşit câteva operaţii minore într-o a treia. Răspundea de doi rezidenţi cu specializarea chirurgie – Sally Madden, aproape complet pregătită şi absolut de încredere, şi Rodney Browne, originar din Guyana, rezident în anul al doilea, talentat, harnic, dar încă nesigur pe el. Anestezistul lui Perowne, medicul specialist Jay Strauss, are în grijă propriul lui rezident, Gita Syal. Timp de trei zile, cu Rodney mereu lângă el, Perowne a făcut naveta între cele trei săli – sunetul saboţilor săi pe pardoseala lustruită a coridorului alături de scârţâielile şi gemetele distincte ale uşilor batante răsunau asemenea acompaniamentului unei orchestre. Lista de vineri a fost una tipică. În timp ce Sally închidea un pacient, Perowne a trecut dincolo ca să-i aline unei doamne în vârstă nevralgia de trigemen, cunoscutul *tic douloureux*[1]. Încă era entuziasmat de aceste intervenţii minore – îi plăcea să fie rapid şi precis. Şi-a introdus degetul înmănuşat în spatele vălului ei palatin ca să pipăie calea, apoi, abia aruncând un ochi pe ecranul endoscopului, i-a băgat un ac lung prin obraz, până la ganglionul trigemenului. Jay Strauss a intrat în sală ca s-o supravegheze pe Gita care o trezea pe doamnă din anestezie pentru o clipă. Stimulul electric din vârful acului i-a provocat un spasm facial şi, imediat ce a confirmat, pe jumătate adormită, că poziţia era corectă – Perowne o nimerise din prima – pacienta a fost adormită la loc în vreme ce nervul era „prăjit“ prin termocoagulare cu radiofrecvenţă. Manevra delicată era menită să-i elimine durerea fără să-i lase altceva decât impresia unei atingeri extrem de uşoare – totul gata în cincisprezece minute; trei ani de

suferinţă, de dureri ascuţite ca nişte lovituri de cuţit, se încheiaseră.

A clampat gâtul unui anevrism de arteră cerebrală mediană – e un maestru în chestia asta – şi a efectuat biopsia unei tumori din talamus, o regiune unde operaţia nu e posibilă. Pacientul, un jucător profesionist de tenis în vârstă de douăzeci şi opt de ani, suferise deja de pierderi acute de memorie. Când Perowne a extras acul din adâncurile creierului, şi-a dat seama imediat că ţesutul era anormal. Nu-i dădea prea multe şanse cu radioterapia sau cu chimioterapia. A primit confirmarea verbală de la laborator şi, în aceeaşi după-amiază, le-a dat vestea părinţilor în vârstă ai tânărului.

Următorul caz a constat într-o craniotomie pentru extirparea meningiomului unei femei de cincizeci şi trei de ani, directoare de şcoală. Tumoarea era plasată deasupra căii motorii şi era bine definită; disectorul Rhoton a îndepărtat-o cu uşurinţă – vindecare garantată. Sally a închis pacienta, iar Perowne a trecut în sala de alături pentru o laminectomie lombară multinivel a unui bărbat obez de patruzeci şi patru de ani, un grădinar care lucra în Hyde Park. A fost nevoit să taie prin patru straturi de grăsime subcutanată până a dat de vertebre, iar bărbatul se clătina neajutorat pe masă ori de câte ori Perowne exercita presiune de jos ca să ajungă la os.

Pentru un vechi prieten, specialist în otorinolaringologie, Perowne l-a operat pe un băiat de şaptesprezece ani de o tumoare de nerv acustic – e straniu cum tipii ăştia de la O.R.L. se dau în lături de la chestiile dificile. Perowne a făcut flap rectangular în osul din spatele urechii, care a durat mai bine de o oră şi l-a enervat pe Jay Strauss, pentru că le întârzia cazurile lor. În cele din urmă, tumoarea s-a ivit sub microscop – un mic schwanom vestibular plasat la doar trei milimetri de cohlee. Lăsându-l pe prietenul său specialist să excizeze tumoarea, Perowne s-a îndreptat în mare grabă spre o a doua intervenţie minoră care, în schimb, a reuşit să-l enerveze pe el – o tânără cu gura mare, care tot timpul avea impresia că i se făcuse o mare nedreptate şi care voia să i se schimbe stimulatorul vertebral din faţă în spate. Cu numai o lună în urmă i-l schimbase din spate în faţă după ce femeia se plânsese că o deranja când stătea jos. Acum spunea că, din cauza stimulatorului, nu putea să stea întinsă în pat. A făcut o incizie lungă de-a curmezişul abdomenului şi, cu mâinile băgate până la coate în interiorul corpului ei, a pierdut timp preţios încercând să găsească firul bateriei. Era sigur că n-o să treacă mult timp şi femeia o să vină iarăşi.

La prânz a mâncat un sendviş preambalat cu ton şi castraveţi şi a băut o sticlă de apă minerală. În bufetul înghesuit, cu izul lui de pâine prăjită şi paste

încălzite la microunde, amintindu-i de mirosul din timpul operaţiilor, s-a aşezat lângă Heather, simpatica doamnă cu accent cockney care face curat în sălile de operaţie. Ea i-a povestit despre cum a fost arestat ginerele ei pentru jaf armat după ce îl confundaseră cu agresorul în timpul identificării suspecţilor la poliţie. Dar băiatul avea un alibi perfect – în momentul jafului se afla la dentist ca să i se scoată o măsea de minte. În cealaltă parte a încăperii se vorbea despre epidemia de gripă – una dintre asistente şi un asistent de sală de-al lui Jay Strauss fuseseră trimişi acasă în dimineaţa respectivă. După cincisprezece minute, Perowne şi-a strâns echipa şi s-a întors la treabă. În timp ce, în sala de alături, Sally perfora ţeasta unui bărbat în vârstă, un fost agent de la circulaţie[2], acum pensionar, pentru a diminua presiunea hemoragiei intracraniene – un hematom subdural cronic –, Perowne s-a ajutat de cea mai recentă achiziţie a spitalului, un sistem de ghidaj computerizat, ca să facă o craniotomie pentru rezecţia unui gliom frontal situat în partea posterioară dreapta. Apoi l-a lăsat pe Rodney să se ocupe de o altă perforare a craniului pentru îndepărtarea unui hematom subdural cronic.

În fine, cazul cel mai important îl constituise înlăturarea astrocitomului pilocitar al unei fetiţe nigeriene de paisprezece ani care locuia la Brixton împreună cu mătuşa şi unchiul ei, vicar al Bisericii Anglicane. Calea cea mai bună de acces la tumoare era prin spatele capului, printr-un abord supracerebelos, infratentorial, pacientul anesteziat urmând să fie plasat într-o poziţie şezândă. Fapt ce îi ridica serioase probleme lui Jay Strauss, pentru că, astfel, se crea posibilitatea ca aerul să pătrundă pe o venă şi să provoace o embolie. Andrea Chapman era o pacientă-problemă şi o nepoată-problemă. Venise în Anglia pe când avea doisprezece ani – vicarul exasperat şi soţia lui îi arătaseră lui Perowne fotografia făcută în momentul respectiv – o fetiţă foarte dichisită, îmbrăcată într-o rochiţă, cu părul bine prins în panglici, zâmbind timid. Imediat cum începuse şcoala la Brixton, ieşiseră la iveală toate instinctele ei, ţinute până atunci în frâu de viaţa aspră dintr-un sat din nordul Nigeriei. Îşi însuşise muzica, hainele, felul de a vorbi, valorile străzii. Era foarte obraznică, îi mărturisise vicarul în timp ce soţia lui încerca s-o instaleze pe Andrea în salon. Nepoata sa lua droguri, se îmbăta, fura din magazine, chiulea de la şcoală, ura autoritatea şi „înjura ca un birjar“. Oare din cauză că tumoarea apăsa pe o zonă din creierul ei?

Perowne nu le-a putut oferi o asemenea alinare. Tumoarea era plasată departe de lobii frontali. Se găsea în vermisul cerebelos superior. Fata avea

deja migrene matinale, scotoame (zone de pierdere a câmpului vizual) şi ataxie – nu-şi putea coordona mişcările. Simptomele n-au reuşit să-i alunge suspiciunea că era victima unui complot – pus la cale de spital, împreună cu tutorii ei, cu şcoala şi cu poliţia – menit să pună capăt nopţilor pierdute prin cluburi. La câteva ore de la internare, intrase deja în conflict cu asistentele, cu sora-şefă şi cu o pacientă din salon, o femeie în vârstă care a spus că nu-i tolerează limbajul obscen. La rândul lui, Perowne a întâmpinat greutăţi când a discutat cu ea despre chinurile prin care avea să treacă. Chiar şi când nu o apucau dracii, Andrea vorbea ca un rapper de la MTV, legănându-şi trunchiul în timp ce stătea în pat în capul oaselor, făcând mişcări circulare cu palmele orientate în jos, netezind aerul, de parcă în orice clipă urma să izbucnească în stilul ei caracteristic. Dar nu s-a putut opri să nu-i admire spiritul, ochii negri şi aprigi, dantura perfectă, limba roz, curată, care biciuia cuvintele. Fata zâmbea veselă chiar şi atunci când ţipa cu o furie mimată, de parcă o încânta să vadă până unde putea să-ntindă coarda. Americanului Jay Strauss, cu căldura şi francheţea sa, nemaiîntâlnită la nimeni altcineva din spitalul englezesc, i-a revenit sarcina s-o dea pe brazdă.

Operaţia a durat cinci ore şi a decurs bine. Fata a fost plasată într-o poziţie şezândă, cu capul fixat într-un cadru. Intervenţia de la ceafă solicita mare atenţie din cauza vaselor de sânge aflate imediat sub os. Lângă Perowne, Rodney s-a aplecat să irige perforaţia şi să cauterizeze sângerarea cu bipolarul. În cele din urmă, tentoriul – o structură de o frumuseţe palidă, delicată, semănând cu micul vârtej stârnit de voalurile unei dansatoare – a fost descoperit, în locul unde dura mater se uneşte, apoi se desparte iarăşi. Dedesubt se vedea cerebelul. Tăind cu multă grijă, Perowne i-a permis gravitaţiei să tragă în jos cerebelul, fără să mai fie nevoie de retractori, pentru a avea acces în regiunea epifizei, în faţa căreia se întindea tumoarea, ca o imensă masă roşiatică. Astrocitomul era bine definit şi infiltrase doar parţial ţesuturile învecinate. Perowne a reuşit să excizeze tumoarea aproape în totalitate fără să vatăme vreo regiune importantă.

L-a lăsat pe Rodney să lucreze cu microscopul şi cu aspiratorul câteva minute, apoi să închidă. Perowne a făcut el însuşi toaleta scalpului şi, când a ieşit în sfârşit din sală, nu se simţea deloc obosit. Operaţiile nu-l obosesc niciodată – imediat ce se găseşte în lumea închisă a echipei sale, a sălii şi a procedurilor stabilite, absorbit de racursiul intens al microscopului pe măsură ce urmăreşte un coridor până la locul dorit, încearcă senzaţia unei puteri supraumane de muncă, a unei sete de muncă, mai exact. În restul săptămânii,

cele două ambulatorii de dimineaţă n-au fost mai solicitante decât de obicei. Are prea mare experienţă ca să se lase impresionat de multele nenorociri cu care se confruntă – datoria lui e să se facă folositor. Cum nu-l obosesc nici vizitele sau diferitele comisii săptămânale. Abia hârţogăraia de vineri seara l-a doborât, trimiterile care se acumulaseră şi răspunsurile la ele, conspectele pentru două conferinţe, scrisorile către colegi şi editori, o recenzie neterminată, contribuţiile la iniţiativele de management, schimbările impuse de guvern la nivelul structurii trustului şi alte şi alte revizuiri ale metodelor de predare. Va avea loc o nouă restructurare – tot timpul au loc noi restructurări – a Planului de Urgenţă al spitalului. Nu se mai iau în calcul doar simplele coliziuni ale trenurilor – în ultima vreme, cuvinte precum „catastrofă“, „dezastre“, „atacuri chimice şi biologice“ şi „atentate majore“ s-au tocit de-atâta repetare. De câţiva ani, Perowne asistă la o adevărată proliferare de noi comisii şi subcomisii şi fire de comandă care se întind înăuntrul şi în afara spitalului, dincolo de ierarhiile medicale, până la guvern şi la biroul ministrului de Interne.

După ore întregi de dictare cu o voce monotonă, şi încă mult timp după ce secretara lui plecase acasă, Perowne a lucrat la computer în biroul său supraîncălzit de la etajul al treilea al spitalului. O neobişnuită lipsă de fluenţă îl stânjenea. Se mândreşte cu viteza şi cu stilul său clar, ironic. Nu trebuie niciodată să se gândească prea mult – redactează pe măsură ce scrie. Acum se poticneşte. Şi, deşi jargonul profesional – a doua sa natură – nu l-a părăsit, scriitura îi e stângace. Cuvinte răzleţe îi aduc în minte obiecte masive – biciclete, şezlonguri, cuiere – care i se aşază în cale. A compus o frază în cap, apoi a rătăcit-o când a vrut s-o aştearnă pe hârtie, a intrat într-o fundătură gramaticală şi a tras din greu ca să iasă de acolo. Totuşi, nu s-a oprit să se gândească dacă această debilitate era cauza ori consecinţa extenuării. Era încăpăţânat şi s-a forţat până la limită. La opt seara a încheiat ultimul e-mail dintr-o lungă serie şi s-a ridicat de la biroul peste care stătuse cocoşat de la ora patru. În drum spre ieşire şi-a vizitat pacienţii de la reanimare. Nu existau probleme, iar starea lui Andrea era bună – dormea, semnele vitale arătau bine. În mai puţin de o jumătate de oră se afla acasă, în baie, şi, nu mult timp după aceea, dormea la rândul lui.

Două siluete în paltoane închise la culoare traversează scuarul spre Cleveland Street, tocurile lor înalte ţăcănind într-un contrapunct stângaci –

trebuie să fie nişte asistente care se întorc acasă, mai mult ca sigur, cu toate că e o oră cam ciudată să ieşi din tură. Cele două femei nu vorbesc şi, deşi paşii nu li se potrivesc, merg foarte aproape una de cealaltă, cu umerii aproape atingându-li-se într-un mod intim, ca două surori. Trec chiar pe sub fereastra lui şi fac un mic ocol pe lângă rondurile de flori înainte să dispară în întuneric. E ceva emoţionant în felul în care respiraţia li se ridică în nori de vapori distincţi, ca şi cum ar fi nişte copii care se joacă de-a trenurile cu aburi. Se îndreaptă spre colţul cel mai îndepărtat al scuarului, iar el, profitând de înălţimea la care se află şi de strania sa dispoziţie, nu se mulţumeşte doar să le urmărească pe cele două femei, ci le supraveghează fiecare pas, dominator şi distant ca un zeu. În frigul lipsit de orice formă de viaţă, ele pătrund în noapte, mici motoare biologice fierbinţi cu abilităţi bipede adaptate oricărui teren, înzestrate cu nenumărate reţele neurale ramificate vârâte într-o teacă de os, fibre îngropate, filamente calde cu strălucirea lor invizibilă de conştiinţă – motoare care îşi ticluiesc propriul lor drum.

Stă la fereastră de câteva minute, euforia îl părăseşte încet-încet şi începe să tremure. În rondurile de flori încercuite de grilaje înalte, un felinar îngheţat luminează adânciturile şi ridicăturile amenajate ale peluzei până dincolo de limita platanilor. Urmăreşte o ambulanţă, fără sirenă, dar cu luminile albastre ale girofarului sclipind care coteşte pe Charlotte Street şi accelerează puternic spre sud, îndreptându-se probabil spre Soho. Se îndepărtează de la fereastră şi bâjbâie cu mâna în spatele său după un halat gros de lână care zace aruncat pe un scaun. Chiar în momentul în care se întoarce, îşi dă seama că afară, în scuar sau în copaci, a apărut un nou element, strălucitor, dar incolor, prelingându-se de-a lungul vederii lui periferice când şi-a răsucit capul. Dar nu se uită imediat. Îi e frig şi vrea să-şi pună halatul. Îl ridică, îşi strecoară un braţ printr-o mânecă şi revine la fereastră abia după ce a dibuit şi cea de-a doua mânecă şi şi-a legat cordonul în jurul taliei.

Nu înţelege imediat ceea ce vede, deşi aşa îşi închipuie. În prima clipă, din pricina nerăbdării şi a curiozităţii, atribuie priveliştii proporţii planetare: un meteorit arde pe cerul Londrei, traversându-l de la stânga la dreapta, destul de jos, deşi în mod evident deasupra clădirilor mai înalte. Dar meteoriţii sunt, mai degrabă, ca o săgeată. Îi vezi ca într-o străfulgerare, apoi se sting din pricina propriei călduri. Or, acesta se mişcă lent, aproape maiestuos. Într-o clipă, îşi revizuieşte perspectiva adaptând-o la scala sistemului solar: obiectul nu se află la sute, ci la milioane de mile distanţă, pierdut în spaţiu, orbitând la

infinit în jurul soarelui. E o cometă, colorată în galben, cu obişnuitul miez strălucitor trăgând după sine învelişul incandescent. Urmărise cometa Hale-Bopp împreună cu Rosalind şi copiii, pe un deluşor plin de iarbă din Lake District, şi, ca atunci, simte din nou aceeaşi gratitudine pentru faptul că i-a fost dat să zărească, fie şi pentru o clipă, dincolo de conturul Pământului, o forţă superioară. Iar aceasta este mai clară, mai strălucitoare, mai rapidă, cu atât mai impresionantă cu cât este complet neaşteptată. Trebuie că au ratat ştirea la televizor. Asta se-ntâmplă când munceşti prea mult. E gata să o trezească pe Rosalind – ştie că priveliştea o s-o înfioare – dar îi trece prin minte că poate n-o să reuşească să ajungă la fereastră înainte să dispară cometa. Caz în care o s-o rateze şi el. Şi, totuşi, e un moment prea neobişnuit ca să nu-l împarţi cu altcineva.

Se întoarce spre pat când aude un uruit surd, ca un tunet slab care creşte în volum, şi se opreşte să asculte. Totul îi devine clar. Se uită peste umăr, spre fereastră pentru a-şi confirma bănuielile. Bineînţeles, o cometă e atât de departe, încât pare nemişcată. Îngrozit, se întoarce la fereastră. Sunetul îşi păstrează un volum constant în vreme ce el îşi revizuieşte iarăşi perspectiva, de data aceasta focalizând dinspre exterior spre interior, dinspre praful şi gheaţa cosmice spre scena acţiunii. N-au trecut decât trei sau patru secunde de când a văzut focul pe cer şi s-a răzgândit deja de două ori. Obiectul se mişcă pe o rută pe care şi el a călătorit de nenumărate ori de-a lungul vieţii, trecând de fiecare dată prin aceeaşi rutină: şi-a adus spătarul scaunului în poziţie verticală şi şi-a potrivit ceasul, a lăsat hârtiile deoparte, întotdeauna curios să vadă dacă putea să-şi localizeze propria casă pierdută în imensa şi aproape frumoasa desfăşurare gri-portocalie a oraşului; de la est la vest, de-a lungul malului sudic al Tamisei, la şase sute de metri în aer, în faza finală a aterizării pe Aeroportul Heathrow.

Acum se îndreaptă exact spre sud, la un kilometru distanţă, şi în curând va dispărea în spatele coroanelor golaşe ale platanilor, apoi dincolo de Post Office Tower, scoţând un zumzăit asemănător celui produs de cele mai silenţioase cuptoare cu microunde. În ciuda iluminatului nocturn, contururile avionului nu sunt vizibile în bezna zorilor. Incendiul trebuie că e localizat în partea din stânga a aripii, acolo unde aceasta e prinsă de fuzelaj, sau poate la unul dintre motoare. La capătul cel mai vizibil, flacăra pare o sferă de foc turtită, care se continuă apoi într-un con galben cu roşu, semănând nu atât cu un meteorit ori o cometă, cât cu imaginea sângerie pe care ar picta-o un artist dacă ar vrea să redea un astfel de fenomen. Şi, ca şi cum ar mima

normalitatea, luminile de aterizare clipesc. Dar sunetul motorului dezvăluie imediat totul. Pe lângă mugetul surd şi continuu, se aude un sunet opintit, sugrumat, de rău augur, care creşte în volum – deopotrivă ca un ţipăt şi un urlet neîntrerupt, un zgomot impur, tulbure, ce sugerează un efort mecanic inconstant, dincolo de capacitatea oţelului ranforsat, urcând în spirală până la un punct maxim, crescând iresponsabil în intensitate, iar şi iar, precum acompaniamentul unui număr înfricoşător de circ. Ceva e pe cale să cedeze.

Nu se mai gândeşte să o trezească pe Rosalind. Ce rost ar avea s-o trezească în mijlocul acestui coşmar? De fapt, spectacolul are ceva din familiaritatea unui vis recurent. Ca mai toţi pasagerii, aparent copleşiţi de monotonia zborului, îşi lasă adesea gândurile să hoinărească în vreme ce stă ţintuit la locul său, docil, în faţa unei mese preambalate. Afară, dincolo de un perete subţire de oţel şi de plasticul care scârţâie vesel, sunt minus şaizeci de grade şi treisprezece mii de metri până la sol. Înaintând deasupra Atlanticului cu o sută cincizeci de metri pe secundă, accepţi această nebunie pentru că toţi ceilalţi o acceptă. Companionii tăi de zbor sunt liniştiţi pentru că tu şi ceilalţi din jurul tău păreţi calmi. Privite dintr-un anume unghi – numărul de morţi raportat la numărul de mile – statisticile sunt încurajatoare. Şi cum altfel ai putea să ajungi la o conferinţă care se desfăşoară în sudul Californiei? Zborurile sunt ca o bursă, un joc de oglinzi, o alianţă fragilă de convingeri cumulate; atâta timp cât nervii sunt ţinuţi în frâu şi la bord nu există bombe sau terorişti, toată lumea prosperă. Când survine nenorocirea, nu există jumătăţi de măsură. Dintr-un alt unghi de vedere – numărul de morţi raportat la cel al călătoriilor –, cifrele nu mai arată aşa de grozav. Bursa ar putea să se prăbuşească.

Cu furculiţa de plastic în mână, se întreabă adesea cum ar fi să fie – ţipetele din cabină parţial înăbuşite din cauza izolaţiei fonice, scotocitul în genţi după telefoane şi ultimele cuvinte, echipajul cuprins de groază, agăţându-se de frânturile de proceduri pe care şi le mai aminteşte, mirosul omniprezent de căcat. Dar, analizată din afară, de la distanţa asta, scena este, în acelaşi timp, familiară. Au trecut aproape optsprezece luni de când o jumătate de planetă privise, iar şi iar, prizonierii invizibili conduşi, pe cer, spre masacru, şi de atunci silueta inocentă a oricărui avion cu reacţie dădea imediat naştere unor noi asocieri. Toată lumea e de acord, astăzi avioanele de linie arată altfel pe cer – feroce ori condamnate.

Henry ştie că doar o iluzie optică îl face să creadă că poate zări acum un contur, o formă mai întunecată proiectată pe fundalul de beznă. Urletul

motorului în flăcări continuă să crească. Nu l-ar surprinde să vadă lumini aprinzându-se peste tot în oraş sau scuarul umplându-se de oameni în halate. În spatele lui, Rosalind, bine antrenată în a ţine departe de somnul ei nenorocirile nocturne ale oraşului, se întoarce pe o parte. Zgomotul nu e pesemne mai supărător decât o sirenă care ar trece pe Euston Road. Miezul alb, incandescent şi coada colorată s-au mărit – nici un pasager din secţiunea centrală a avionului nu ar supravieţui. Iată un alt element familiar – groaza a ceea ce nu putem vedea. O catastrofă observată de la o distanţă sigură. Să priveşti moartea pe scară largă, dar să nu vezi pe nimeni cum moare. Fără sânge, fără ţipete, fără figuri umane şi, în acest spaţiu gol, să dai frâu liber imaginaţiei. Lupta până la moarte din carlingă, un detaşament de pasageri curajoşi care se adună pentru o ultimă şarjă disperată împotriva fanaticilor. În ce parte a avionului să te duci ca să scapi de căldura flăcărilor? Spre cabina piloţilor, aşa s-ar putea să se simtă mai puţin singuri. Oare e jalnic şi absurd să cotrobăi în compartimentul de bagaje de deasupra capului în căutarea genţii ori a optimismului necesar? Oare doamna machiată gros care, mai devreme, te-a servit politicoasă cu croissante şi gem va încerca acum să te oprească?

Avionul trece prin spatele vârfurilor copacilor. Pentru o clipă, focul scânteiază festiv printre crengi şi rămurele. Perowne îşi dă seama că ar trebui să facă ceva. Când serviciile de urgenţă vor fi notat şi transmis mai departe apelul lui, ceea ce urmează să se întâmple va fi de domeniul trecutului. Dacă mai e în viaţă, pilotul va fi apucat să anunţe deja prin radio. Poate că pista e de-acum acoperită cu spumă. N-are nici un rost să coboare şi să înştiinţeze spitalul că e disponibil. Aeroportul Heathrow nu se află în zona lui, potrivit Planului de Urgenţă. Altundeva, în partea de vest a oraşului, în dormitoare cufundate în întuneric, alţi medici se îmbracă fără să aibă vreo idee despre situaţia cu care urmează să se confrunte. Încă douăzeci şi cinci de kilometri de coborâre. Dacă explodează rezervoarele de combustibil, n-o să le mai rămână nimic de făcut.

Ivindu-se de după copaci, avionul traversează un spaţiu liber şi dispare după Post Office Tower. Dacă Perowne ar avea o înclinaţie pentru convingerile religioase, pentru explicaţiile supranaturale, ar putea cocheta cu ideea că el este cel ales; ar identifica în faptul că s-a trezit într-o stare de spirit neobişnuită şi că s-a dus la fereastră fără nici un motiv o ordine ascunsă a lucrurilor, o inteligenţă exterioară care vrea să-i arate sau să-i comunice ceva important. Dar un oraş cultivă, prin natura lui, insomniaci; el însuşi este o

entitate fără somn, ale cărei corzi nu se opresc niciodată din cântat; printre atâtea milioane de oameni, precis sunt câţiva care se uită pe fereastră când, în mod normal, ar trebui să doarmă. Şi nu unii şi aceiaşi în fiecare noapte. Că a fost el şi nu altcineva e o problemă care ţine de un capriciu al sorţii. La mijloc stă un principiu antropic simplu. Gândirea primitivă, înclinată spre supranatural, dă naştere la ceea ce colegii lui psihiatri numesc o problemă – ori o idee – de referinţă. Un exces de subiectivitate, ordonarea lumii după propriile nevoi, o incapacitate de a-ţi vedea propria insignifianţă. În opinia lui Henry, un asemenea mod de gândire se plasează pe un spectru la extremitatea căruia, înălţându-se ca un templu abandonat, se găseşte psihoza.

Şi tocmai un asemenea mod de gândire s-ar putea să fi provocat incendiul din avion. Un om cu o credinţă fermă şi o bombă în tocul pantofului. Printre pasagerii înspăimântaţi, mulţi se roagă – altă problemă de referinţă – propriului lor dumnezeu să intervină în favoarea lor. Şi, dacă vor exista morţi, aceluiaşi dumnezeu care le-a pecetluit destinul i se va înălţa o rugă funebră pentru odihnă veşnică. Perowne consideră aceasta un lucru uimitor, o enigmă umană aflată dincolo de sfera moralei. Din ea răsar, alături de iraţional şi masacru, oameni cumsecade şi fapte bune, catedrale frumoase, moschei, cantate, poezie. Chiar şi negarea lui Dumnezeu, cum spunea odată un preot care îi provocase deopotrivă mirare şi indignare, constituie un exerciţiu spiritual, o formă de rugăciune: nu e uşor să scapi din ghearele credincioşilor. Cel mai bine ar fi ca avionul să fi suferit o simplă, profană defecţiune mecanică.

Trece de Post Office Tower şi începe să se îndepărteze, străbătând o porţiune liberă a cerului vestic şi cotind puţin spre nord. Focul se diminuează odată cu schimbarea lentă a perspectivei. Acum zăreşte numai coada avionului şi lumina de navigaţie care clipeşte. Zgomotul motorului avariat se estompează. Or fi coborât deja trenul de aterizare? se întreabă el, dorindu-şi să fi reuşit, tânjind aproape. Un soi de rugăciune? Nu cere nimănui nici o favoare. Chiar şi atunci când luminile de aterizare s-au stins în depărtare, continuă să privească cerul dinspre apus, temându-se că va zări o explozie, incapabil să plece de la fereastră. Încă înfrigurat, în ciuda halatului, şterge de pe geam aburul respiraţiei sale şi se gândeşte la cât de îndepărtată i se pare acum dispoziţia aceea bruscă de exaltare care l-a sculat din pat. În sfârşit, se îndreaptă de spate şi trage fără zgomot obloanele pentru a ascunde cerul.

Plecând de la fereastră, îşi aminteşte celebrul experiment mental de care auzise cu mult timp în urmă la un curs de fizică. O pisică, pisica lui

Schrödinger, ascunsă vederii într-o cutie acoperită, e fie în viaţă, fie tocmai a fost ucisă de un ciocan acţionat aleatoriu care loveşte o fiolă de otravă. Până când cel care conduce experimentul nu ridică învelitoarea, ambele posibilităţi, pisica vie şi pisica moartă, există deopotrivă în universuri paralele, la fel de reale. În momentul în care capacul cutiei e ridicat şi pisica examinată, o parte dintre probabilităţi se anulează. Nimic din toată chestia asta n-a avut vreodată vreun sens pentru el. Un sens uman. Cu siguranţă încă un exemplu de problemă de referinţă. Din câte a auzit, nici fizicienii nu mai sunt interesaţi de experiment. Pentru Henry, totul e mai presus de necesitatea unei dovezi: un rezultat, o consecinţă există în lume în mod autonom, independent de persoana sa, cunoscut altora, aşteptând ca el să-l descopere. Ceea ce se va anula atunci va fi ignoranţa lui. Meciul e deja jucat. Şi, indiferent dacă pasagerii sunt înspăimântaţi şi în siguranţă ori morţi, ei au ajuns de-acum la destinaţie, oricare va fi fiind aceasta.

Când vin la prima lor consultaţie, cei mai mulţi oameni se uită pe furiş la mâinile chirurgului ca şi cum aşa ar putea căpăta mai multă încredere. Potenţialii pacienţi se aşteaptă la delicateţe, sensibilitate, fermitate, poate chiar o piele de o paloare imaculată. Din acest motiv, Perowne pierde câteva cazuri pe an. În general, ştie când se-ntâmplă asta chiar înaintea bolnavului: privirea se fixează în pământ, întrebările pregătite încep să se poticnească, mulţumiri exagerate preced retragerea spre uşă. Altor pacienţi nu le place ce văd, dar nu ştiu că au dreptul să se ducă la alt doctor; alţii remarcă mâinile, dar se împacă cu gândul reputaţiei, ori nu-i interesează; şi sunt şi unii care nu observă nimic, nu simt nimic sau sunt incapabili să comunice din cauza deteriorării cognitive care i-a adus unde s-a nimerit.

Lui Perowne nu-i pasă. Cusurgiii n-au decât să-ncerce la celelalte uşi de pe coridor sau în partea cealaltă a oraşului. Se vor ocupa alţii de ei. Marea suferinţei neurale e largă şi adâncă. Mâinile acestea sunt îndeajuns de ferme, numai că foarte mari. Dacă ar fi fost pianist – a şi studiat aşa, într-o doară –, anvergura palmei sale, care-i permitea să cuprindă zece note, probabil că l-ar fi ajutat. Sunt mâini noduroase, la articulaţiile pumnului oasele şi tendoanele sunt extrem de proeminente, cu un smoc de păr roşcat la baza degetelor, cu vârfuri plate şi late ca ventuzele salamandrelor. Degetele mari sunt aproape indecent de lungi, cu vârfurile arcuite înapoi ca nişte banane, şi par foarte flexibile, mai potrivite la circ, pentru clovni sau trapezişti. Iar mâinile, ca

aproape tot restul corpului lui Perowne, sunt pline de pistrui, într-un amestec pestriţ de melanină portocalie şi maro, care se întinde până în vârful articulaţiilor lui pronunţate. Unui anume tip de pacient aşa ceva i se pare straniu, chiar nesănătos: n-ai prea vrea ca nişte mâini ca astea, fie ele înmănuşate, să-ţi meşterească la creier.

Sunt mâinile unui bărbat înalt, viguros, căruia anii din urmă i-au adus câteva kilograme în plus şi ceva mai multă prestanţă. La douăzeci de ani, sacoul de tweed atârna pe el ca pe un stâlp de telegraf. Când se străduieşte să-şi ţină spatele drept, are un metru şi optzeci şi opt de centimetri. Umerii uşor aduşi îi conferă un aer ca şi cum s-ar scuza, pe care mulţi pacienţi îl asociază farmecului său personal. Îi liniştesc deopotrivă modestia şi ochii lui verzi, blânzi, cu riduri fine la colţul pleoapelor. Până pe la patruzeci de ani, pistruii de băieţandru care îi acopereau faţa şi fruntea aveau acelaşi efect dezinhibant, dar în ultima vreme aceştia au început să se estompeze, ca şi cum poziţia ierarhică înaltă l-ar fi obligat în cele din urmă să abandoneze înfăţişarea frivolă. Pacienţii n-ar mai fi la fel de încântaţi dacă ar afla că nu-i ascultă întotdeauna. Uneori i se-ntâmplă să viseze cu ochii deschişi. Asemenea alertelor de trafic care se aud la radioul din maşină, o naraţiune mentală confuză poate surveni din senin, insistent şi spontan, chiar şi în timpul unei consultaţii. E expert în a-şi ascunde urmele, continuând să dea din cap, să se încrunte ori să-şi păstreze nealterat pe buze un zâmbet vag. Când îşi revine, după câteva secunde, nu dă semne că ar fi pierdut mult din ce i se spunea.

Într-o anumită măsură, spatele încovoiat e înşelător. Perowne a avut întotdeauna ambiţii fizice şi nu renunţă uşor la ele. În timpul vizitelor străbate coridoarele cu un mers nervos, pe care suita lui se chinuieşte să-l adopte. E sănătos, mai mult sau mai puţin. Când uneori, după duş, se opreşte câteva clipe să se examineze în oglinda mare din baie, constată o uşoară îngroşare a taliei, un colăcel aproape senzual sub coaste. Dacă îşi îndreaptă spatele sau îşi ridică braţele, acesta dispare. Muşchii – pectoralii, abdominalii –, deşi modeşti, sunt destul de bine reliefaţi, mai ales când lampa din tavan e stinsă şi lumina cade dintr-o parte. N-arată deloc terminat. Părul, un pic rărit, e încă şaten-roşcat. Numai în cel pubian şi-au făcut apariţia primele vârtejuri argintii.

Aproape în fiecare săptămână face jogging în Regent’s Park, prin grădinile restaurate ale lui William Nesfield, pe lângă Lion Tazza până la Primrose Hill şi-napoi. Şi încă îi mai bate pe unii dintre doctorii mai tineri la squash, când, bazându-se pe alonja lui superioară, se plasează în zona T[3], în

centrul terenului, de unde îşi etalează loburile de care e foarte mândru. Câştigă cam una din două partide când joacă cu anestezistul lui, sâmbăta. Dar dacă adversarul ştie cum să-l scoată din centrul terenului şi să-l pună să alerge, Henry e terminat în douăzeci de minute. Sprijinit de peretele din spate, s-ar putea să-l vezi luându-şi pe furiş pulsul şi întrebându-se dacă o sută nouăzeci de bătăi pe minut nu sunt cam mult pentru cei patruzeci şi opt de ani ai săi. Într-una dintre rarele zile libere, avea două meciuri în faţa lui Jay Strauss, când au fost chemaţi de urgenţă – catastrofa feroviară de la Paddington, aproape toţi au fost chemaţi – şi au operat douăsprezece ore în şir, cu adidaşii în picioare şi halatele trase peste tricouri. În fiecare an, Perowne aleargă jumătate de maraton în scopuri caritabile şi se spune, în mod eronat, că cei din spatele lui care vor să-l întreacă trebuie să transpire, nu glumă. Timpul pe care l-a scos anul trecut – o oră şi patruzeci şi unu de minute – a fost cu unsprezece minute mai slab decât recordul său personal.

Modestia e înşelătoare, ţine mai degrabă de maniere decât de fire – e imposibil să fii un neurochirug modest. Evident, studenţii şi subalternii săi au parte de mai puţin farmec personal decât pacienţii. Un student care, referindu-se la o tomografie în prezenţa lui Perowne, a folosit cuvintele „acolo jos, în stânga“, a provocat o izbucnire de moment şi a fost dat afară ca să rememoreze termenii de specialitate. În sala de operaţie, cei din echipa lui Perowne spun că el se plasează la nivelul cel mai de jos al inexpresivităţii: nici un şuvoi de obscenităţi nu se revarsă când dificultăţile şi riscurile cresc, nici o ameninţare şuierată unui incompetent de a-l scoate din sală, nici una dintre acele remarci de om hârşit în meserie – *Uite-aşa i-am mai distrus nişte neuroni* –, menite să atenueze tensiunea. Dimpotrivă, în opinia lui Perowne, dacă lucrurile se agravează, e bine ca tensiunea să fie menţinută. Când un rezident bâjbâie cu retractorul sau asistenta îi înmânează neglijent un forceps pituitar, Perowne trebuie să fie într-o zi foarte proastă ca să emită un singur „futu-i“, ca un staccato – cu atât mai îngrijorător prin raritatea şi lipsa sa de adresă –, iar liniştea din sală va deveni şi mai încordată. Altfel, îi place să asculte muzică în timp ce operează, în special lucrări pentru pian de Bach – *Variaţiunile Goldberg*, *Clavecinul bine temperat*, partitele. Îi preferă pe Angela Hewitt, Martha Argerich, uneori pe Gustav Leonhardt. Când chiar e bine dispus, poate să aleagă interpretările mai excentrice ale lui Glenn Gould. La şedinţe adoră precizia, punctele de pe ordinea de zi trebuie să fie discutate şi rezolvate în timpul alocat – şi aici se dovedeşte un preşedinte de şedinţă extrem de eficace. Meditaţiile premergătoare şi anecdotele colegilor mai în

vârstă, tolerate de majoritatea participanţilor ca pe nişte metehne profesionale, îl irită; reveriile sunt îndeletniciri solitare. Tot ce contează sunt deciziile.

În ciuda posturii umile, a manierelor paşnice şi a înclinaţiei spre visare, lui Perowne nu-i stă în fire să şovăie aşa cum face acum – stă la piciorul patului şi nu se poate hotărî dacă să o trezească sau nu pe Rosalind. De fapt, n-are nici un rost. Nu e nimic de văzut. E doar un impuls egoist. Ceasul trebuie să sune la şase şi jumătate şi, odată ce îi va fi spus ce s-a întâmplat, ea nu va mai reuşi în veci să adoarmă la loc. Oricum o să afle. Mâine are o zi grea. Cu obloanele trase, din nou în întuneric, îşi dă seama că e foarte îngrijorat. Mintea sa are o carenţă – nu se poate gândi la ceva până într-atât, încât să-i afle sensul ultim. Se simte întrucâtva vinovat, dar şi neajutorat. Doi termeni contradictorii şi nu prea, şi se chinuieşte să înţeleagă punctul până la care aceştia coincid, felul în care ar putea exprima acelaşi lucru din unghiuri diferite de vedere. Vinovat în neajutorarea sa. Neajutorat de vinovat. Îşi pierde şirul gândurilor şi telefonul îi vine iarăşi în minte. A doua zi i se va părea oare o neglijenţă că nu a sunat la urgenţe? I se va părea la fel de evident că nu era nimic de făcut, că nu avea timpul necesar? Păcatul său a constat în faptul că s-a complăcut în siguranţa pe care i-o conferea dormitorul lui, înfăşurat într-un halat de lână, fără să schiţeze vreo mişcare sau să scoată vreun sunet, încă pe jumătate adormit în timp ce privea cum mor nişte oameni. Da, ar fi trebuit să sune, fie şi numai pentru a vorbi, pentru a-şi compara vocea şi sentimentele cu cele ale unui străin.

Şi din acest motiv vrea s-o trezească, nu doar ca să-i spună ce s-a întâmplat, ci pentru că e tulburat, pentru că nu-şi poate ordona şirul gândurilor. Ar vrea să se fixeze asupra detaliilor precise a ceea ce a văzut, să le sistematizeze înainte să le expună minţii ei practice de avocat şi privirii ei stăruitoare. I-ar plăcea să simtă atingerea mâinilor ei – mici şi netede, întotdeauna mai reci decât ale lui. Au trecut cinci zile de când au făcut dragoste, luni dimineaţa, înaintea ştirilor de la ora şase, în timpul unei ploi torenţiale, în lumina slabă a lămpii din baie, singura aprinsă, douăzeci de minute smulse – aşa cum adesea spun în glumă – din fălcile muncii. La patruzeci-cincizeci de ani, viaţa plină de ambiţii profesionale înseamnă uneori exclusiv muncă. Poate să stea la spital până la zece seara, apoi să-l cheme înapoi la 3 dimineaţa şi să se-ntoarcă iarăşi la spital la 8. Munca lui Rosalind urmează o serie de crescendouri uşoare şi finaluri bruşte, în efortul ei de a-şi feri ziarul de procese. În unele zile, chiar săptămâni de-a rândul, munca poate

acapara fiecare oră; este mareea, fazele lunii după care îşi potrivesc vieţile şi, fără ea, nu există nimic, Henry şi Rosalind Perowne nu înseamnă nimic.

Henry nu poate să reziste în faţa cazurilor sale presante, şi nici nu neagă plăcerea egoistă a măiestriei sale, bucuria pe care încă o simte când vede uşurarea de pe chipul rudelor, în momentul în care iese din sala de operaţie ca un zeu, un înger ce aduce buna-vestire – viaţă, nu moarte. Momentele de virtuozitate ale lui Rosalind sunt în afara tribunalelor, când un reclamant redutabil dă înapoi dinaintea unui argument superior; sau, mai rar, când o sentinţă pronunţată în favoarea ei devine un precedent în jurisprudenţă. O dată pe săptămână, de regulă duminică seara, îşi aşază amândoi agendele personale una lângă alta, ca două mici creaturi pe cale să se împerecheze, în aşa fel încât întâlnirile să se transfere dintr-o agendă în alta prin intermediul unor raze infraroşii. Când reuşesc să fure nişte timp pentru a face dragoste, lasă întotdeauna telefonul în priză. Printr-un soi de sincronism pervers, de multe ori sună chiar când încep. E pentru Rosalind sau pentru el, în egală măsură. Dacă el e cel obligat să se-mbrace şi să plece în mare grabă – foarte posibil să se-ntoarcă, înjurând, să-şi ia cheile şi mărunţişul –, aruncă în spate o privire plină de dor, după care o porneşte spre spital – zece minute, dacă mergi un pic mai vioi – resimţind povara gândurilor care i-au rămas la dragoste şi care se şterg încet-încet. Dar imediat ce a intrat pe uşile batante, a traversat linoleumul uzat cu model ca tabla de şah de la Camera de Gardă, a luat liftul spre sălile de operaţie de la etajul al treilea şi a ajuns în sala preoperatorie, cu săpunul în mână şi cu urechea la problemele pe care i le înşiră rezidentul său, ultimele urme ale dorinţei îl părăsesc şi el nici măcar nu îşi dă seama. Fără regrete. E faimos pentru viteza sa, pentru procentul reuşitelor, pentru lunga listă de pacienţi – tratează peste trei sute de cazuri pe an. Unii pacienţi nu rezistă, alţii supravieţuiesc, chiar dacă nu la capacitate maximă, dar majoritatea sunt pe calea cea bună şi mulţi se întorc la muncă, într-o formă sau alta; munca – semnul suprem al sănătăţii.

Şi tocmai din cauza muncii nu poate s-o trezească. La ora zece trebuie să se ducă la Curtea Supremă pentru o audiere urgentă. Ziarul pe care îl reprezintă a fost împiedicat să prezinte detaliile unui ordin de restricţie impus unui alt ziar. Puternicul partid care a obţinut primul ordin a pledat cu succes, în faţa unui judecător de serviciu, susţinând că nici măcar impunerea ordinului respectiv nu poate fi divulgată. O problemă de libertate a presei e în joc şi Rosalind se va strădui ca al doilea ordin să fie revocat până la sfârşitul zilei. Înaintea audierii, vor avea loc şedinţe în biroul judecătorului şi – speră

ea – o şuetă de tatonare cu partea adversă pe coridor. Mai târziu le-a expus opţiunile redactorului-şef şi conducerii. Trebuie că a ajuns târziu aseară de la întâlniri, mult după ce Henry a aţipit fără să mai mănânce. Probabil că a stat la masa din bucătărie, a băut un ceai şi şi-a studiat documentele. Nu-i exclus să fi adormit greu.

Neliniştit şi confuz, simţind nevoia de a-i vorbi, rămâne la piciorul patului, uitându-se la conturul trupului ei sub plapumă. Doarme ca un copil, cu genunchii la piept. Cât de mică pare în imensitatea patului, în întunericul aproape total. Îi ascultă respiraţia, abia reuşeşte s-o audă când inspiră şi poate un pic mai pronunţată când expiră. Limba ei scoate un sunet, un plescăit uşor, atingându-se de cerul gurii. Cu mulţi ani în urmă s-a îndrăgostit de ea într-un salon de spital, într-un moment de mare spaimă. Ea abia dacă l-a băgat în seamă. Un tip în halat alb care vine la patul ei ca să-i scoată copcile de pe interiorul buzei de sus. Aveau să treacă trei luni până când a sărutat buzele acelea. Dar a ştiut mai multe despre ea, ori cel puţin văzuse mai mult din ea decât ar fi putut să spere orice alt iubit în devenire.

Se apropie de pat, se apleacă peste ea şi îi sărută ceafa caldă. Apoi iese din dormitor, închizând uşa încet, şi coboară în bucătărie ca să dea drumul la radio.

Influenţa minimă sau inexistentă pe care o au părinţii asupra firii copiilor lor a devenit un loc comun al eredităţii şi al geneticii moderne. Nu ştii niciodată de ce o să ai parte. Oportunităţi, sănătate, perspective, accent, felul de a se comporta la masă – s-ar putea să stea în puterea ta să le modelezi. Dar ceea ce determină cu adevărat tipul de persoană care va trăi alături de tine depinde de spermatozoidul care va ajunge la ovul, aşa cum alegi cărţile de joc din două pachete, le amesteci, le tai şi apoi le amesteci din nou. Vesel sau nevrotic, altruist sau avar, curios, obtuz, expansiv, timid sau undeva la mijloc; poate să devină un afront la adresa demnităţii parentale să constaţi cât din treabă s-a făcut deja înainte să te implici tu. Pe de altă parte, acelaşi lucru te poate absolvi de orice responsabilitate. Ţi se va demonstra asta când ai mai mult de un copil; din şanse, în mare, egale în viaţă apar două persoane complet diferite. Iată-l, în bucătăria cavernoasă de la subsol, la 3.55 dimineaţa, scăldat într-un singur fascicul de lumină, ca şi cum s-ar afla pe o scenă, pe Theo Perowne, optsprezece ani, cu şcoala căreia i-a pus cruce, balansându-se pe un scaun de bucătărie, îmbrăcat în blugi negri strâmţi, cu

picioarele încălţate în ghete din piele moale, negre (cumpărate din banii lui) încrucişate pe marginea mesei. Pe-atât de diferit de sora lui, Daisy, cât o îngăduie hazardul. Soarbe dintr-un pahar mare de apă. În mâna cealaltă ţine o revistă de muzică din care citeşte. O geacă de piele cu ţinte zace pe jos. De un dulap se sprijină cutia chitarei lui. Are deja lipite abţibilduri – Trieste, Oakland, Hamburg, Val d'Isère. E loc pentru mai multe. De la o combină audio compactă, aşezată pe un raft plin cu cărţi de bucătărie, se aude, ca o burniţă uşoară, muzica unui post de radio care emite toată noaptea.

Perowne se întreabă adesea dacă, în tinereţe, şi-ar fi închipuit vreodată că, într-o zi, avea să devină tatăl unui cântăreţ de blues. În ceea ce-l priveşte, s-a lăsat prelucrat, fără îndoieli ori proteste, printr-un proces continuu de şlefuire, începând din şcoală, trecând prin Facultatea de Medicină şi până la însuşirea perseverentă a experienţei clinice în Londra, Southend-on-Sea, Newcastle, Secţia de Urgenţe de la Spitalul Bellevue din New York, şi din nou la Londra. Cum de el şi Rosalind, două persoane atât de docile, de convenţionale, au putut da naştere unui spirit atât de liber? Unul care se îmbracă, nu fără o urmă de ironie, în stilul boem al anilor '50, care nu citeşte şi nu se lasă convins să-şi continue studiile, care rareori se trezeşte înainte de prânz, dedicat atingerii măiestriei în toate stilurile tradiţionale, Delta, Chicago, Mississippi, de anumite fraze muzicale care reprezintă, pentru el, cheia tuturor secretelor şi de succesul noii lui formaţii, New Blue Rider. Posedă o versiune mai mare a chipului mamei lui şi a ochilor ei catifelaţi, deşi nu verzi, ci căprui-închis – proverbialii ochi migdalaţi, uşor codaţi, care-i conferă un aer exotic. Are înfăţişarea deschisă a mamei lui şi silueta tatălui său, cu aceleaşi oase mari, dar mult mai legat. Tot de la acesta a moştenit şi mâinile, ceea ce îi e de mare folos în meseria lui. În lumea magică, bârfitoare a bluesului britanic, despre Theo se vorbeşte ca despre o mare promisiune, care demonstrează deja multă maturitate în stăpânirea limbajului şi care într-o zi va păşi alături de zei, de zeii britanici – Alexis Korner, John Mayall, Eric Clapton. Cineva a scris undeva că Theo Perowne cântă ca un înger.

Evident, tatăl lui e de acord cu asta, în ciuda îndoielilor sale asupra limitelor pe care le comportă această formă. Îi place destul de mult bluesul – de fapt, chiar el l-a învăţat pe Theo să cânte la chitară, când acesta din urmă avea nouă ani. După asta, bunicul lui a preluat sarcina. Dar poţi oare să-ţi găseşti satisfacţie în viaţă cu trei acorduri banale împărţite în douăsprezece măsuri? Poate că e una dintre acele situaţii în care un microcosm substituie şi îţi oferă o întreagă lume. Ca o farfurie de porţelan Spode. Sau un organism

unicelular. Sau, aşa cum spunea Daisy, ca un roman de Jane Austen. Când muzicianul şi publicul cunosc amândoi la fel de bine drumul, plăcerea e stârnită de divagaţie, de imprevizibil. Să vezi lumea într-un grăunte de nisip. La fel se întâmplă, încearcă Perowne să se convingă, când clampezi un anevrism: fascinante variaţiuni pe una şi aceeaşi temă.

Şi ceva din autoritatea tranşantă a felului de a cânta al lui Theo reînvie în Henry farmecul inexplicabil al acestei succesiuni atât de simple. Theo face parte dintre muzicienii care cântă cu ochii deschişi, fără să-şi mişte corpul ori să-şi privească mâinile. Doar când şi când dă din cap, meditativ. Uneori, pe parcursul interpretării, îşi dă capul pe spate pentru a le indica şi celorlalţi că reia nişte măsuri. Pe scenă se comportă la fel ca în conversaţii, calm, formal, protejându-şi intimitatea printr-o carapace de politeţe amicală. Dacă se-ntâmplă să-şi zărească părinţii undeva, în spate, îşi ridică mâna stângă de pe grif într-un salut timid, intim. Henry şi Rosalind îşi aduc atunci aminte de ieslea de mucava din sala de sport a şcolii, de băieţelul de cinci ani care-l întruchipează, solemn, pe Iosif, cu un ştergar de bucătărie înfăşurat peste frunte şi fixat cu o coroană de benzi de cauciuc, ţinând de mână o Marie îndurerată şi schiţând acelaşi gest furiş şi cordial în momentul în care îşi zăreşte în sfârşit părinţii, în rândul al doilea.

Această sobrietate, această răceală se potriveşte bine cu bluesul sau cu propria versiune a lui Theo asupra acestuia. Când interpretează o piesă cu tempo moderat precum *Sweet Home Chicago*, cu ritmul ei punctat – spune că s-a cam săturat de bluesurile acestea evergreen –, începe din registrul grav, cu mişcări lejere, dar suple, ca un animal de pradă graţios care-şi scutură de pe el oboseala şi devorează mile întregi de savană. Apoi mâna îi urcă în sus pe grif şi în acalmia de până atunci se insinuează pericolul. O uşoară sincopă la semicadenţă, ciupirea bruscă a unei corzi grave, o notă ţinută împotriva mişcărilor armonice, o cvintă pe care o micşorează într-un moment bine ales, apoi, alunecând prin microtonii, spre o septimă. Apoi altă disonanţă fugară, tulburătoare. În privinţa ritmului, are darul de a bulversa aşteptările prin înşiruirea contrastantă de formule ritmice ternare şi binare. Mersurile au tendinţe şi accente de bebop. E o formă de hipnoză, o seducţie lejeră. Henry n-a spus nimănui, nici măcar lui Rosalind, că, în anumite momente când stă şi ascultă în vreun bar din West End, muzica îl înfioară şi, ca într-un soi de exaltare, e mândru de fiul său – o senzaţie inseparabilă de plăcere provocată de muzică şi pe care o resimte ca pe un junghi în piept, aproape ca o durere. Respiră cu greutate. Esenţa bluesului nu e melancolia, ci o bucurie ciudată, o

jovialitate lumească.

Chitara lui Theo îl răscoleşte pentru că are ceva dojenitor, care readuce la lumină insatisfacţiile din propria sa viaţă, lucrurile care-i lipsesc. Sentimentul se amplifică atunci când concertul se încheie, când neurochirurgul îşi ia, plin de afecţiune, rămas-bun de la Theo şi prietenii săi şi, ieşind în stradă, se hotărăşte să meargă până acasă pe jos şi să mediteze. Absolut nimic din viaţa lui nu cuprinde atâta imaginaţie, atâta libertate. Muzica merge drept în inima dorinţelor neexprimate ori a frustrărilor, a sentimentului că nu şi-a luat lumea-n cap, că n-a trăit acea viaţă a spiritului care e proslăvită în cântece. Viaţa mai înseamnă şi altceva decât să salvezi vieţi. Disciplina şi responsabilitatea pe care le implică o carieră medicală, la care se adaugă faptul că a întemeiat o familie la douăzeci şi ceva de ani – şi, peste toate, un văl de oboseală; e încă destul de tânăr ca să tânjească după imprevizibil şi independenţă şi destul de bătrân ca să-şi dea seama că şansele se împuţinează. O să devină oare unul dintre bărbaţii ăia, nebunii de o anumită vârstă ai zilelor noastre, pe care îi uită Dumnezeu în faţa unei vitrine, chiorându-se la saxofoane sau motociclete, sau o să-l pocnească să-şi ia o amantă de vârsta fiicei lui? Deja şi-a cumpărat o maşină scumpă. Muzica lui Theo stârneşte toate aceste regrete în sufletul tatălui său. Şi, la urma urmei, asta înseamnă bluesul.

În chip de salut, Theo îşi lasă scaunul să revină pe cele patru picioare şi îşi ridică o mână. Nu-i stă în fire să se arate surprins.

— Pleci devreme la muncă?

— Tocmai am văzut un avion în flăcări care se îndrepta spre Heathrow.

— Nu zău?!

Henry se îndreaptă spre combină ca să schimbe postul, dar Theo ia telecomanda de pe masă şi dă drumul la televizorul micuţ pe care-l ţin lângă aragaz pentru momente ca acestea, ediţii speciale. Aşteaptă să se termine intro-ul grandios al ştirilor de la ora patru – muzică electronică ritmată, grafică pe computer, succesiune de spirale şi raze –, într-un amestec de *son et lumière* de dimensiuni wagneriene menit să sugereze stringenţă, tehnologie, acoperire globală. După care familiarul prezentator cu maxilare pătrate, cam de vârsta lui Perowne, începe să citească principalele ştiri ale ediţiei. Îşi dau seama imediat că avionul în flăcări mai are până să ajungă în reţeaua planetară de informaţii. Rămâne un eveniment incert, subiectiv. Cu toate acestea, ascultă câteva ştiri.

„Hans Blix – există premise pentru un război? psalmodiază

prezentatorul pe fundalul tam-tam-urilor şi al imaginilor ministrului de externe francez, domnul de Villepin, aplaudat în timpul dezbaterilor de la O.N.U. Da, spun Statele Unite şi Marea Britanie. Nu, spune majoritatea." Apoi, pregătiri pentru demonstraţii anti-război care vor avea loc în cursul zilei în Londra şi în nenumărate alte oraşe; un campionat de tenis din Florida perturbat de o femeie înarmată cu un cuţit de pâine…

Perowne închide televizorul şi zice:

— Bem o cafea?

Şi în timp ce Theo se ridică s-o pregătească, Henry îl pune la curent cu principala lui ştire a ediţiei. Nu-l miră cât de puţin e de povestit – avionul şi punctul de lumină care i-a traversat câmpul vizual, de la stânga la dreapta, prin spatele copacilor, dincolo de Post Office Tower, pentru a se pierde înspre vest. Dar are senzaţia că s-au întâmplat atât de multe.

— Dar, ăă, ce făceai la fereastră?

— Ţi-am spus. Nu puteam să dorm.

— Ce coincidenţă!

— Chiar aşa.

Ochii li se întâlnesc – un moment de potenţială înfruntare –, apoi Theo îşi mută privirea şi dă din umeri. Sora lui, pe de altă parte, adoră discuţiile în contradictoriu – Daisy şi Henry împărtăşesc aceeaşi dragoste entuziastă (o patimă înduioşătoare, cum ar spune Rosalind şi Theo) pentru controverse aprinse. Printre lucrurile care acoperă ca un strat gros podeaua camerei lui de adolescent pârguit, printre reviste pentru chitară, printre cămăşi, ciorapi şi sticle de smoothie aruncate pe jos, zac cărţi despre O.Z.N.-uri, termen care, în zilele noastre, e folosit alternativ cu nave cosmice, controlate de inteligenţe extraterestre. Din câte a înţeles Henry, viziunea lui Theo asupra lumii înglobează şi o intuiţie potrivit căreia, într-un fel sau altul, toate lucrurile se află în relaţie, într-o relaţie plină de semnificaţii, şi că anumite autorităţi, în special guvernul Statelor Unite, care are acces privilegiat la inteligenţa extraterestră, împiedică restul lumii să ia act de această cunoaştere uimitoare pe care ştiinţa contemporană, obtuză şi rigidă, nu poate s-o înţeleagă. Această cunoaştere este şi ea dezvăluită în alte cărţi, la rândul lor abia atinse de Theo. Curiozitatea lui temperată a fost deturnată de colportorii de falsuri. Dar ce mai contează, când e în stare să cânte îngereşte, când cel puţin crede în forme minunate de cunoaştere, când are atâta timp să-şi schimbe această opinie, dacă şi-a format cu adevărat o opinie?

E un băiat blând – cu genele alea lungi, cu ochii închişi la culoare,

catifelaţi, şi cu uşoara lor alungire orientală; nu e genul care să intre prea uşor în dispute. Ochii li se întâlnesc, apoi îşi îndepărtează privirea cu propriile lui gânduri intacte. S-ar putea ca universul să-i dea tatălui său o informaţie, un semn pe care el nu s-a arătat dispus să-l descifreze. Ce poţi să faci în cazul ăsta?

Bănuind că Theo are un moment de reverie aşa cum i se-ntâmplă şi lui, Henry spune, ca pentru a-l trezi la realitate:

— Să zicem că s-a prăbuşit la câteva minute după ce l-am pierdut din ochi. Cât crezi că i-ar lua ca să ajungă la ştiri?

Turnând cafeaua, Theo se uită peste umăr şi îşi apucă între degete buza de jos, o buză plină, roşu-închis, din câte se pare nu prea sărutată în ultima vreme. S-a despărţit de ultima sa prietenă aşa cum se poartă cu toate fetele, fără multe cuvinte şi lăsându-le să dispară treptat din viaţa lui, fără să facă o dramă din asta. Cuvinte puţine, minimalism în tot ceea ce înseamnă saluturi, prezentări, formule de adio, chiar şi mulţumiri – iată eticheta epocii noastre. În schimb, la telefon e în elementul lui. De multe ori Theo nu se dezlipeşte de telefon trei ore în şir.

Îi răspunde pe un ton liniştitor, ca şi când s-ar adresa unui copil agitat, cu autoritatea unui cetăţean, ba chiar a unui oficial al erei electronice.

— O s-o dea la ştirile următoare, tată. La patru jumate.

Corect. Gol pe sub halat – uniforma celor bătrâni şi bolnavi –, cu părul lui care începe să se rărească, ciufulit de nesomn, cu vocea baritonală, sigură, a medicului specialist neurochirurg, mai estompată acum din pricina tulburării – Henry e un candidat la alinare. Aşa începe lungul proces prin care devii copilul copilului tău. Până când într-o zi s-ar putea să-i auzi cum îţi spun, Tată, dacă iar începi să plângi, te ducem acasă.

Theo se aşază la masă şi împinge cana de cafea înspre tatăl său. Nu şi-a pus şi el. Desface, în schimb, capacul altei sticle de jumătate de litru cu apă minerală. Puritatea tinereţii. Sau vrea să alunge o mahmureală? A trecut de mult timpul când Henry putea să-l ia la întrebări sau să-şi exprime o părere în privinţa asta.

— Crezi că e un atac terorist? întreabă Theo.

— E posibil.

Pentru Theo, atacurile din septembrie 2001 au însemnat conştientizarea problemelor internaţionale, momentul în care a trebuit să accepte că evenimente mai presus de prieteni, de casă ori muzică i-au influenţat existenţa. La şaisprezece ani, câţi avea pe atunci, e destul de târziu. Perowne,

născut cu un an înainte de criza Canalului de Suez, prea mic în momentul crizei rachetelor sovietice din Cuba, a ridicării Zidului Berlinului ori a asasinării lui Kennedy, îşi aminteşte că a fost înduioşat de tragedia de la Aberfan, în ’66 – o sută şaisprezece elevi exact ca el, abia ieşiţi de la rugăciune şi adunaţi în curtea şcolii, cu o zi înainte de vacanţă, îngropaţi sub un torent de noroi. Atunci a avut, pentru prima oară, bănuiala că Dumnezeul cel bun şi iubitor de copii, proslăvit de învăţătoarea lui, s-ar putea să nu existe. Aşa cum s-a dovedit mai târziu, multe dintre evenimentele internaţionale majore care au urmat i-au sugerat acelaşi lucru. Dar generaţia sincer atee a lui Theo nu şi-a pus această problemă. Nimeni din şcoala lui strălucitoare, cu geamuri de jos până sus, progresistă, nu l-a pus niciodată să se roage ori să cânte un imn de-o voioşie impenetrabilă. Nu există o entitate asupra căreia să se îndoiască. Iniţierea lui, în faţa televizorului, înaintea năruirii turnurilor, a fost intensă, dar s-a adaptat repede. Astăzi scanează ziarele pentru a vedea evoluţia lucrurilor aşa cum ar frunzări un ghid de divertisment. Atât timp cât nu se-ntâmplă ceva nou, mintea îi e liberă. Teroarea internaţională, cordoanele de securitate, pregătirile pentru război – toate reprezintă o stare de fapt, o prognoză meteo. Odată cu trecerea la conştiinţa adultă, aceasta este lumea pe care o va descoperi.

Nu-l poate îngrijora ca pe tatăl său, care citeşte aceleaşi ziare cu o fixaţie morbidă. Cu toate trupele concentrate în Golf, tancurile care defilau joi la Heathrow, luarea cu asalt a moscheii din Finsbury Park[4], rapoartele despre existenţa unor celule teroriste pe tot cuprinsul ţării şi promisiunea lui Bin Laden, înregistrată pe o casetă dată publicităţii, că vor avea loc „atacuri martirice“ asupra Londrei, Perowne a rămas pentru o vreme credincios ideii că totul nu era decât o aberaţie, că lumea se va linişti şi va fi, în curând, altfel, că existau soluţii, că raţiunea, acest instrument puternic, va triumfa, va fi singura scăpare; că, la fel ca orice altă criză, şi aceasta se va stinge nu peste mult timp şi va face loc pentru următoarea, aşa cum s-a întâmplat cu Insulele Falkland şi cu Bosnia, cu Biafra şi cu Cernobîlul. Pînă la urmă, asta se cheamă să fii optimist. În ciuda propriei predispoziţii, se adaptează, la fel ca pacienţii care se obişnuiesc până la urmă cu pierderea bruscă a vederii ori a incapacităţii folosirii membrelor. Nu e cale de-ntors. Anii ’90 par acum un deceniu al inocenţei – şi cine şi-ar fi închipuit asta pe atunci? Acum respirăm un alt aer. Şi-a cumpărat cartea lui Fred Halliday şi a citit, în paginile de început, ceva ce i s-a părut o concluzie şi un blestem deopotrivă: atacurile de la New York au grăbit declanşarea unei crize mondiale, care, dacă avem

noroc, va dura o sută de ani pentru a o soluţiona. *Dacă avem noroc*. Cât toată viaţa lui Henry, a lui Theo şi a lui Daisy. Şi cât toată viaţa copiilor acestora. Un Război de 100 de ani.

Nepriceput, Theo a făcut cafeaua de trei ori mai tare. Dar, patern până la capăt, Henry o bea aşa cum e.

— N-ai văzut ce avion era, nu? întreabă Theo.

— Nu. Era prea departe şi prea întuneric.

— Chestia e că Chas trebuie să vină de la New York în dimineaţa asta.

Noul saxofonist al formaţiei New Blue Rider, un băiat sclipitor, mare cât toate zilele, din St Kitts, aflat la New York pentru un curs de o săptămână ţinut de Branford Marsalis. Puştii ăştia au deja sentimentul că totul li se cuvine, că aparţin unei elite. Ry Cooder a ascultat slide-urile lui Theo în Oakland. Prins de oglinda din camera lui Theo se află un suport pentru paharul de bere cu un salut amical din partea maestrului. Dacă te apropii, poţi să vezi, mâzgălite cu pix albastru, sub o pată de bere, o semnătură cu bucle şi îndemnul, Dă-i înainte, băiete!

— Eu nu mi-aş face griji. Zborurile transoceanice nu aterizează până la cinci şi jumătate.

— Da, probabil. Trage un gât din sticla cu apă. Crezi că sunt jihadiştii…?

Perowne simte cum îl cuprinde o ameţeală plăcută. Nu l-a mai auzit pe Theo folosind cuvântul ăsta. E, oare, termenul corect? Sună inofensiv, chiar nostim în vocea de tenor a lui Theo. Falsetul puberului a devenit mai grav, un progres pentru care Perowne nu poate băga mâna-n foc, deşi a început cu cinci ani în urmă. Pe buzele lui Theo – care se chinuieşte să-l pronunţe pe „j“ ca-n arabă – cuvântul arab sună la fel de nevinovat ca un instrument marocan cu coarde pe care o formaţie l-ar transforma într-unul electric. În statul islamic ideal, sub stricta lege Shari’a, de chirurgi o să fie nevoie. Chitariştilor de blues li se va da altceva de făcut. Dar poate că nimeni nu pretinde înfiinţarea unui asemenea stat. Nimeni nu pretinde nimic. Numai ura e manifestă, puritatea nihilismului. Ca londonez, s-ar putea să devii nostalgic după I.R.A. Chiar dacă ai rămas fără picioare, s-ar putea să-ţi aduci aminte că se lupta pentru cauza unei Irlande unite. Asta oricum se-ntâmplă astăzi, potrivit reverendului Ian Paisley, graţie îndemnului său la intransigenţă. Altă criză care se stinge între copertele albumelor cu tăieturi din ziare, după numai treizeci de ani. Dar nu e chiar aşa. Islamiştii radicali nu sunt de fapt nihilişti – ei vor întemeierea societăţii perfecte pe pământ, adică Islamul. Aparţin unei

tradiţii fatidice asupra căreia Perowne are o imagine convenţională – căutarea utopiei sfârşeşte prin a îngădui toate manifestările excesului, toate mijloacele nemiloase de realizare a ei. Dacă toţi sunt convinşi că vor dobândi fericirea eternă, cum mai poate fi numită crimă măcelărirea unui milion sau două de oameni?

— Nu ştiu ce să mai cred, răspunde Henry. E prea târziu să ne mai gândim. Hai să aşteptăm ştirile.

Theo pare uşurat. Cu felul său politicos de a fi, e gata să dezbată problemele cu tatăl său, dacă asta trebuie. Dar, la patru şi douăzeci dimineaţa, e mai fericit dacă are puţine de spus. Aşa că aşteaptă câteva minute, într-o tăcere relaxată. În ultimele luni au stat faţă în faţă la masa asta şi au abordat toate subiectele. Niciodată nu mai vorbiseră atât de mult. Unde e furia adolescentină, unde sunt uşile trântite, revolta mută care ar trebui să constituie ritul de trecere al lui Theo? Oare toate aceste trăiri au fost sublimate în blues? Au discutat, bineînţeles, despre Irak, despre America şi putere, despre neîncrederea Europei, despre Islam – cu suferinţa şi autocompătimirea lui, despre Israel şi Palestina, despre dictatori şi democraţie – şi apoi despre chestii de-ale băieţilor: arme de distrugere în masă, focoase nucleare, fotografiile din satelit, lasere, nanotehnologie. La masa din bucătărie, acesta este meniul începutului de secol XXI, specialitatea zilei. Recent, într-o duminică seara, Theo a emis un aforism: cu cât te gândeşti mai mult, cu atât pare totul mai de căcat. Când a fost rugat să explice mai pe larg, a spus: „Când vorbim de treburile importante, situaţia politică, încălzirea climei la nivel global, sărăcia, totul e îngrozitor, fără vreo şansă de ameliorare, fără nici un viitor. Dar când mă gândesc la lucrurile mărunte, intime – ştii, o fată pe care tocmai am cunoscut-o sau cântecul ăsta pe care o să-l interpretăm împreună cu Chas, sau că luna viitoare o să ne ducem să ne dăm cu snowboardul, atunci totul e mişto. Aşa că ăsta o să fie mottoul meu – gândeşte-te la lucrurile mărunte“.

Henry îşi aduce aminte de toate astea acum, când mai sunt câteva minute până la ştiri, şi întreabă:

— Cum a fost concertul?

— Am cântat nişte bucăţi de-alea clasice, ritmate, aproape toate piesele lui Jimmy Reed. Ştii tu, chestii de-astea…

Parodiază partea pentru chitară bass a unei piese boogie, mâna sa stângă strângându-se şi deschizându-se, urmărind fără să-şi dea seama nişte corzi imaginare.

— Au fost în limbă după chestia asta. Nu ne-au lăsat să mai cântăm şi altceva. Un pic cam deprimant, pentru că nu asta urmărim.

Dar amintirea serii îl face să zâmbească larg.

E momentul ştirilor. Încă o dată, se succed impulsurile radio, muzica de sintetizator şi prezentatorul fără somn, cu maxilarele lui de om serios. Şi iată-l, iată în sfârşit avionul în realitate, de-a curmezişul pistei, la prima vedere intact, înconjurat de pompierii care încă mai dau cu spumă, de soldaţi, de poliţie, de luminile intermitente şi de ambulanţele gata să intervină. Înaintea relatării, fără nici o legătură, sunt lăudate serviciile de urgenţă pentru reacţia lor rapidă. Abia apoi urmează explicaţiile. E un avion de transport, un Tupolev rusesc care făcea o cursă de la Riga la Birmingham. În timp ce survola estul Londrei a izbucnit un incendiu la unul din motoare. Echipajul a cerut permisiunea de aterizare şi au încercat să închidă alimentarea cu carburant a motorului care ardea. Au cotit spre vest, de-a lungul Tamisei, au fost ghidaţi spre Heathrow şi au aterizat destul de bine. Nici unul din cei doi membri ai echipajului nu a fost rănit. Nu se specifică încărcătura, dar o parte din ea, probabil poştă, e distrusă. Apoi, pe locul doi, protestele anti-război, care se vor desfăşura peste câteva ore. Hans Blix, omul zilei de ieri, e pe locul al treilea.

Iată că pisica moartă a lui Schrödinger e totuşi vie.

Theo îşi ia geaca de pe podea şi se ridică în picioare. Are o grimasă pe chip.

— Deci, n-a fost un atac la adresa stilului nostru de viaţă.

— Un final pozitiv, consimte Henry.

Ar vrea să-şi îmbrăţişeze fiul, nu doar pentru că se simte uşurat, ci pentru că îşi dă seama că Theo a devenit un adult aşa de plăcut. Până la urmă, abandonarea şcolii s-a dovedit soluţia cea mai bună – a păşit cu îndrăzneală acolo unde părinţii lui n-au avut curaj, a renunţat la educaţia convenţională şi şi-a luat viaţa în propriile mâini. Astăzi trebuie să stea despărţiţi cel puţin o săptămână ca să-şi permită o îmbrăţişare. Theo a fost întotdeauna un copil fizic – chiar şi la treisprezece ani îl mai lua de mână pe tatăl său, pe stradă. Acum nu mai e cazul. Doar cu Daisy, atunci când vine acasă, mai are şansa unui sărut de noapte bună.

Când Theo traversează bucătăria, tatăl lui îl întreabă:

— O să participi azi la marş?

— Oarecum. În spirit. Trebuie să termin cântecul ăla.

— Păi atunci, somn uşor, zice Henry.

— La fel.

Îndreptându-se către uşă, Theo spune: „Noapte bună“, apoi, câteva secunde mai târziu, după ce a urcat vreo două trepte, adaugă: „Ne vedem dimineaţă“, şi, ajuns în capul scărilor, tatonează, pe un ton interogativ: „Sau diseară?“ Henry răspunde, pe rând, la fiecare întrebare, apoi o aşteaptă pe următoarea. Mâna care dă drumul, încet, mâinii lui…

Perowne are o teorie asupra efectului paradoxal al cafelei, teorie care se verifică acum, când face câţiva paşi greoi prin bucătărie ca să stingă luminile; nu numai noaptea asta în care şi-a stricat somnul, ci toate săptămânile din urmă îl doboară. Când urcă scările, îşi simte genunchii moi, apoi cvadricepşii, şi trebuie să se ţină de balustradă. Aşa va fi la şaptezeci de ani. Traversează holul de la intrare, simţind răceala liniştitoare a dalelor de sub tălpile lui goale. Înainte să urce scara principală, se opreşte lângă uşile duble de la intrare, care dau direct pe trotuar, pe strada care duce spre scuar; din cauza epuizării, i se pare că se desprind brusc din întuneric înaintea lui, ameninţătoare, cu straniile lor concrescenţe – trei încuietori Banham masive, două zăvoare negre de fier, de aceeaşi vârstă cu casa, două lanţuri din oţel călit, un vizor cu acoperitoare de alamă, cutia interfonului, butonul roşu de panică, sistemul de alarmă, cu cifrele sale pâlpâind slab pe ecran. Fortificaţii menite să ţină piept asediilor mundane: atenţie la săracii oraşului, la drogaţi, la răufăcători.

Din nou în beznă, lângă pat, îşi lasă halatul să-i cadă la picioare şi îşi face loc, pe pipăite, între cearşafurile reci, trăgându-se înspre soţia lui. Ea doarme pe partea stângă, cu spatele la el, cu genunchii la gură, aşa cum o lăsase. Se cuibăreşte lângă forma familiară a trupului ei, îi înconjoară mijlocul cu braţul şi se trage mai aproape de ea. Când o sărută pe ceafă, ea spune ceva, din străfundurile somnului – tonul e binevoitor, recunoscător, dar cuvântul nedesluşit, asemenea unei greutăţi pe care nu poţi s-o ridici, nu i se clinteşte de pe limbă. Prin pijamaua ei de mătase, îi simte căldura corpului cuprinzându-i pieptul şi vintrele. Cele trei rânduri de scări urcate l-au înviorat, stă cu ochii larg deschişi în întuneric; efortul, tensiunea care a crescut imperceptibil îi provoacă excitaţii pe retină, drept pentru care pete roz şi irizări verzi fulgeră pe nălucirea unei stepe nemărginite, apoi se rostogolesc pentru a se preschimba în bucăţi de stofă, falduri de catifea care se retrag precum cortinele la teatru, dezvăluind noi scene, noi gânduri. Nu vrea să se

gândească la nimic, dar e iarăşi alert. Ziua liberă se întinde înaintea lui, ca un drum care traversează stepa; după partida de squash, deja pierdută din pricina insomniei, trebuie neapărat să-şi viziteze mama. Chipul ei de acum îi scapă. O vede, în schimb, pe campioana regională la înot din urmă cu patruzeci de ani – o recompune din fotografii – cu casca de cauciuc înflorată care o făcea să semene cu o focă plină de energie. Era mândru de ea chiar şi atunci când îl chinuia în copilărie, trăgându-l după ea, în serile de iarnă, la zgomotoasele bazine municipale, cu pardoselile de ciment din vestiare pline de băltoace călduţe în care fierbeau plasturi cu pete roz şi purpurii. Îl făcea s-o urmeze în sinistrele lacuri verzui şi în apele cenuşii ale Mării Nordului, în extrasezon. Apa e un alt element, spunea ea, în chip de explicaţie ori de ademenire. Exact în acest element ezita să-şi scufunde trupul său slab şi acoperit de pistrui. Divergenţa dintre cele două elemente îl deranja cel mai mult, suprafaţa neprietenoasă, a cărei margine dureroasă se ridica peste burta sa cu piele de găină, pe măsură ce înainta pe vârfuri, ca să-i facă pe plac, în apele opace ale coastei Essex-ului la început de iunie. Scufundarea într-un alt element în fiecare zi, şi fiecare zi devenind astfel una cu totul specială – iată ce voia ea şi ce îi oferea. Mă rog, cu asta ar fi fost acum de acord, atât timp cât celălalt element nu însemna apa rece.

Aerul proaspăt din dormitor îi gâdilă nările, e pe jumătate excitat când se trage mai aproape de Rosalind. Aude traficul de pe Euston Road crescînd, ca o briză care se strecoară printr-o pădure de brazi. Oameni care trebuie să ajungă la serviciu sâmbăta la şase dimineaţa. Când se gândeşte la ei, nu-l apucă somnul, aşa cum i se-ntâmplă de obicei. Se gândeşte la sex. Dacă lumea ar fi croită întocmai după dorinţele lui, ar face dragoste cu Rosalind chiar acum, fără preludiu, cu o Rosalind foarte disponibilă, după care s-ar prăbuşi într-un soi de leşin dulce, vecin cu somnul. Dar nici măcar despoţii, nici măcar zeii antici nu puteau întotdeauna să-şi închipuie o lume creată după placul lor. Numai copiii, de fapt, numai copiii mici pot simţi instantaneu o dorinţă şi îndeplinirea ei; poate că asta le şi conferă tiranilor aerul lor copilăros. Încearcă să obţină ceea ce nu pot avea. Când întâlnesc o piedică, furia aducătoare de moarte nu e departe. Saddam, spre exemplu, nu arată pur şi simplu ca o brută cu fălci zdravene. Lasă, mai degrabă, impresia unui copil supradimensionat, dezamăgit, cu o privire de câine bătut, cu ochi negri puţin debusolaţi din cauza tuturor lucrurilor pe care nu le are, totuşi, la dispoziţia sa. Puterea absolută şi desfătările ei pur şi simplu nu se lasă atinse, ba chiar se tot îndepărtează. Ştie că un alt general servil expediat în camerele de tortură,

un alt glonţ tras în capul unei rude nu-i vor mai aduce satisfacţia pe care i-o aduceau odată.

Perowne îşi schimbă poziţia şi adulmecă ceafa lui Rosalind, inhalând aroma slabă de săpun amestecată cu mireasma pielii calde şi a părului spălat cu şampon. Ce noroc incredibil – faptul că femeia pe care o iubeşte e şi soţia lui. Dar cât de repede trece de la dispoziţia erotică la gândurile despre Saddam – care ies la suprafaţă dintr-o învălmăşeală de alte gânduri, o tocană cu multe ingrediente, de presimţiri şi griji. Când n-ai somn în zorii zilei, îţi găseşti refugiu în propriile temeri – a-ţi imagina urmări sumbre şi a-ţi face planuri cum să le eviţi trebuie că ţine de un instinct de supravieţuire. Acest subterfugiu al gândurilor negre reprezintă moştenirea selecţiei naturale într-o lume pândită permanent de pericole. În decursul ultimei ore a trăit într-o completă iraţionalitate, într-o mare de scenarii nebuneşti. Faptul că, în aceste vremuri, oricine altcineva care ar fi stat la fereastră în locul lui ar fi putut ajunge la aceleaşi concluzii nu-l consolează. Confuzia domneşte peste tot în lume. Cum să mai avem încredere în noi înşine? Acum vede clar detaliile pe care le-a ignorat pentru a-şi hrăni temerile: avionul nu era îndreptat spre o clădire publică, făcea o aterizare normală, controlată, urma o traiectorie de zbor bine definită – nimic din toate astea nu se potriveau cu anxietatea generală. Şi-a spus că nu există decât două posibilităţi – pisica să fie moartă sau să fie vie. Dar votase deja pentru moarte, când ar fi trebuit să înţeleagă imediat – nu era nimic altceva decât un simplu accident în desfăşurare. Şi nu un atac la adresa stilului de viaţă.

Pe jumătate conştientă de prezenţa lui, Rosalind îşi schimbă poziţia, mişcându-şi uşor umerii, astfel încât spatele ei e acum lipit de pieptul lui. Piciorul ei lunecă pe tibia lui şi bolta plantară i se odihneşte pe degetele lui Henry. Excitat în continuare, îşi simte erecţia captivă în şalele ei, aşa că se trage puţin în jos pentru a se elibera. Respiraţia ei îşi recapătă ritmul constant. Henry stă nemişcat şi aşteaptă să-i vină somnul. Potrivit standardelor contemporane, sau oricăror standarde, e un lucru aproape pervers că nu s-a săturat să facă dragoste cu Rosalind, că nu l-au tentat niciodată oportunităţile care s-au ivit, potrivit logicii generoase a ierarhiei medicale. Când se gândeşte la sex, se gândeşte la ea. Ochii aceştia, sânii aceştia, limba aceasta, primirea aceasta atât de afectuoasă. Cine altcineva l-ar putea iubi atât de deliberat, cu atâta căldură şi atâta umor, cu cine altcineva mai împărtăşeşte atât de multe? Într-o viaţă de om n-ar mai putea să găsească o altă femeie cu care să înveţe să se simtă atât de liber, pe care s-o facă fericită cu o asemenea

dezinvoltură şi abilitate. Printr-un capriciu al firii, familiaritatea îl excită mai tare decât noutatea în materie de sex. Bănuieşte că are în el ceva amorţit, o timiditate, o lipsă. O mulţime de prieteni de-ai lui se lasă târâţi în aventuri cu femei mai tinere; când şi când, câte un mariaj solid explodează într-o ploaie de acuzaţii. Perowne priveşte toate acestea cu nelinişte, temându-se că-i lipseşte un element al forţei vitale masculine şi un apetit sănătos şi temerar pentru noi experienţe. Unde-i e curiozitatea? Ce se-ntâmplă cu el? Dar nu e nimic de făcut. Întâmpină ocazionalele priviri întrebătoare ale vreunei femei atrăgătoare cu un zâmbet amabil şi calm. Fidelitatea asta s-ar putea să treacă drept virtute sau încăpăţânare, dar nu e nici una, nici alta, pentru că nu face nici o alegere. Iată la ce râvneşte: posesiune, proprietate, repetiţie.

O calamitate – cu siguranţă un atac la adresa stilului *ei* de viaţă – o adusese pe Rosalind în viaţa lui. A zărit-o prima oară din spate, când se îndrepta spre secţia de neurologie femei, într-o după-amiază târzie de august. L-a izbit claia de păr castaniu-roşcat, lung aproape până-n talie, care încadra o faţă atât de mică.

O clipă s-a gândit că e un copil mai voinic. Şedea pe marginea patului, complet îmbrăcată, şi-i spunea ceva unui rezident cu o voce în care se străduia să-şi înăbuşe spaima. Perowne a prins din zbor câte ceva despre cazul ei când s-a oprit lângă pat, apoi a aflat mai multe din relatările ei. Se bucura de o sănătate relativ bună, dar, în ultimul an, avusese migrene intermitente. Şi-a dus mâna la cap ca să arate zona în care se produceau. Avea mâini foarte mici, a remarcat el. Faţa era de un oval perfect, cu ochi de un verde-deschis. Avusese dereglări menstruale şi, uneori, i se scurgea o substanţă din sâni. În după-amiaza respectivă, în timp ce lucra în biblioteca Facultăţii de Drept de la University College – citea despre prejudicii, a ţinut să specifice –, vederea a început să-i joace feste. În câteva minute n-a mai reuşit să distingă cifrele ceasului de la mână. Şi-a abandonat cărţile, şi-a înşfăcat geanta şi a coborât, ţinându-se strâns de balustradă. Bâjbâia pe străzi îndreptându-se spre camera de gardă când i s-a părut că afară a început să se întunece. A crezut că e o eclipsă şi se mira că nimeni nu se uită la cer. Camera de gardă o trimisese direct aici şi acum abia mai putea zări dungile de pe cămaşa rezidentului. Când şi-a ridicat degetele în faţa ei, n-a fost în stare să le numere.

— Nu vreau să orbesc, a spus cu o voce abia auzită, din care răzbătea şocul. Vă rog, nu mă lăsaţi să orbesc.

Cum de era posibil ca ochii aceştia aşa de mari să-şi piardă vederea?

Când l-au trimis să-l caute pe medicul specialist, care n-a fost găsit pe pager, Henry a avut o strângere de inimă cu totul neprofesionistă, senzaţia că era exclus, că nu-şi putea permite să-l lase pe rezident – un vânător de fuste insinuant – singur cu o creatură atât de rară. El, Perowne, voia să facă tot ce-i stătea în putere pentru a o salva, deşi avea doar o bănuială extrem de vagă despre natura problemelor ei.

Domnul Whaley, specialistul, se afla într-o întâlnire importantă. Era o figură impozantă, care mergea târşâindu-şi picioarele, îmbrăcat într-un costum cu dunguliţe, la trei piese, cu ceas de buzunar şi o batistă violet de mătase care se iţea din buzunarul de sus al hainei. Perowne îi zărise de multe ori chelia inconfundabilă lucind pe coridoarele întunecoase. Tinerii doctori imitau la greu vocea bubuitoare şi teatrală a lui Whaley. Perowne a rugat-o pe secretară să intre peste el şi să-l întrerupă. Cât a aşteptat, Perowne şi-a repetat în minte termenii de specialitate, dornic să-l impresioneze pe marele om cu o prezentare succintă. Whaley a ieşit şi l-a ascultat încruntat pe Perowne care a început să-i spună despre migrena unei paciente de nouăsprezece ani, despre deteriorarea acută a câmpului vizual, şi cu manifestări de amenoree şi galactoree.

— Pentru numele lui Dumnezeu, băiete! Menstruaţie neregulată şi scurgeri ale sfârcurilor!

A exclamat asta cu vocea lui tăioasă, de crainic de ştiri din timpul războiului, dar o pornise deja în viteză pe coridor, cu haina sub braţ.

I s-a adus un scaun ca să poată sta faţă-n faţă cu pacienta. Când i-a examinat ochii, respiraţia parcă i s-a-ncetinit. Perowne a privit chipul frumos, palid şi inteligent ridicat înspre doctor. Ce n-ar fi dat să-l asculte şi pe el aşa! Văduvită de indicii vizuale, era nevoită să se bazeze pe cea mai mică schimbare din vocea lui Whaley. Diagnosticul a venit rapid.

— Ehe, domniţă. S-ar părea că ai o tumoare pe hipofiză, care este un organ de mărimea unui bob de mazăre plasat în centrul creierului dumitale. O hemoragie din jurul tumorii apasă pe nervii optici.

În spatele capului doctorului se găsea o fereastră înaltă şi Rosalind îi distingea probabil contururile, de vreme ce ochii ei au părut că-i cercetează chipul. Apoi a spus pe un ton mirat:

— Deci, chiar aş putea să orbesc.

— Nu şi dacă te operăm imediat.

A dat din cap în chip de încuviinţare. Whaley i-a spus rezidentului să ceară o tomografie de confirmare în drum spre sala de operaţie. Apoi,

aplecându-se în faţă şi vorbindu-i încet, aproape cu tandreţe, i-a explicat cum tumoarea producea prolactină, un hormon asociat graviditãţii, care provoacă încetarea menstruaţiei şi stimulează lactaţia. A asigurat-o că tumoarea avea să fie benignă şi se aştepta la o vindecare completă. Totul depindea de viteza cu care se acţiona. După ce a aruncat o privire sânilor ei pentru a confirma diagnosticul – privirea lui Henry era obstrucţionată – domnul Whaley s-a ridicat şi, cu o voce sonoră, a transmis instrucţiunile. Apoi a plecat să-şi amâne programările de după-amiază.

Henry a însoţit-o din secţia de radiologie spre sala de operaţie. Ea zăcea speriată pe targă. El era stagiar de doar patru luni şi nici măcar nu ştia prea multe despre operaţia care avea să urmeze. A aşteptat lângă ea, pe culoar, venirea anestezistului. Au făcut conversaţie şi a aflat că era studentă la Drept şi nu avea rude apropiate în ţară. Tatăl ei locuia în Franţa, iar mama murise. O mătuşă pe care o adora trăia în Scoţia, în Western Isles. Lui Rosalind îi dăduseră lacrimile şi se lupta cu emoţiile puternice. Şi-a recăpătat vocea şi, arătând spre un extinctor, i-a spus că, din moment ce s-ar putea să fie ultima oară când mai vede culoarea roşie, ar vrea s-o ţină minte. Poate s-o mute mai aproape? Abia dacă mai distingea ceva. El i-a spus că nu există nici un dubiu, operaţia avea să fie un succes. Dar, evident, nu ştia nimic, gura îi era uscată şi genunchii moi când a tras targa mai aproape de perete. Mai avea mult până să-şi însuşească detaşarea clinică. Acesta a fost probabil momentul – şi nu mai târziu, în salon – când s-a îndrăgostit de ea. Uşile batante s-au deschis şi au intrat împreună în sală, el păşind lângă targa împinsă de brancardier, iar ea frământând în mână un şerveţel, cu ochii în tavan, avidă parcă să reţină ultimele detalii.

Deteriorarea vederii survenise brusc, când se afla la bibliotecă, şi acum era singură, în faţa unei schimbări cruciale. A respirat adânc, încet, pentru a se calma. L-a privit concentrată pe anestezistul care i-a introdus o branulă într-o venă de pe dosul mâinii şi i-a administrat thiopenton. Apoi a adormit, iar Perowne s-a îndreptat în grabă spre sala preoperatorie. I se spusese să observe îndeaproape această procedură esenţială. Hipofizectomie transfenoidală. Într-o zi o s-o facă el însuşi. Da, chiar şi astăzi, după atâţia ani, se liniştea când îşi aducea aminte cât de curajoasă se dovedise. Şi cât de favorabil le modelase vieţile această catastrofă.

Şi ce altceva a mai făcut tânărul Henry Perowne ca s-o ajute pe această frumoasă femeie suferind de apoplexie hipofizară să-şi recapete vederea? A dat o mână de ajutor la mutarea corpului ei anesteziat de pe targă pe masa de

operaţie. Urmând instrucţiunile rezidentului, a tras câmpurile sterile pe mânerele lămpilor. A privit cum cele trei braţe ale fixatorului cranian erau prinse strâns pe capul ei. Din nou îndrumat de rezident, în timp ce Whaley ieşise un moment din sală, Henry i-a spălat gura lui Rosalind cu săpun antiseptic, ocazie cu care a remarcat dantura ei perfectă. Mai târziu, după ce domnul Whaley a făcut o incizie în gingia superioară şi a îndepărtat faţa de pe orificiile pasajelor nazale, desprinzând mucoasa nazală de pe sept, Henry a ajutat la poziţionarea masivului microscop operator. Nu exista un ecran pe care să urmăreşti imaginile – tehnologia video era nouă pe atunci şi avea să mai treacă ceva timp până să fie instalată în sala de operaţie. Dar, pe parcursul operaţiei, l-au lăsat să se uite prin ochelarii amplificatori ai medicului specialist. Henry l-a urmărit pe Whaley croindu-şi drum spre sinusul sfenoidal, după ce îi îndepărtase peretele frontal. Apoi a cioplit şi a forat cu multă abilitate în baza osoasă a fosei pituitare pentru a da la iveală, în mai puţin de patruzeci şi cinci de minute, glanda roşiatică, uşor inflamată, din interior.

Perowne a observat atent incizia fermă a bisturiului şi a văzut valurile de cheaguri întunecate la culoare şi tumoarea galbenă, de consistenţa terciului de ovăz, dispărând în aspiratorul lui Whaley. Brusc, a apărut un lichid limpede – fluidul spinal cerebral – şi chirurgul a decis să preleveze o grefă de grăsime abdominală pentru a opri scurgerea. A făcut o mică incizie transversală în abdomenul inferior al lui Rosalind şi, cu o pereche de foarfece chirurgicale, a extras o bucată de grăsime subcutanată pe care a lăsat-o să cadă într-o tăviţă renală. Cu infinită delicateţe, grefa a fost introdusă prin nas până în ceea ce mai rămăsese din sinusul sfenoidal, apoi fixată cu tampoane nazale.

Eleganţa întregii proceduri părea expresia unei strălucite contradicţii: remediul era simplu ca o treabă de instalator, elementar ca desfundarea unei scurgeri – odată diminuată presiunea asupra nervilor optici, pericolul care plana asupra vederii lui Rosalind dispăruse. Cu toate acestea, a-ţi face drum până într-un loc atât de îndepărtat şi de ascuns din cap era o probă de măiestrie tehnică şi de concentrare. Să pătrunzi direct prin faţă, să îndepărtezi tumoarea prin nas, să readuci pacienta la viaţa ei de dinainte, fără dureri sau infecţii, să-i redai vederea reprezenta un miracol al ingeniozităţii umane. Aproape un secol de eşecuri şi reuşite parţiale se întindea în spatele acestei proceduri, un secol în care alte căi au fost încercate şi apoi abandonate, decenii de invenţii recente care au făcut posibilă o asemenea operaţie, inclusiv microscopul acesta şi lămpile cu fibre optice. Procedura era umană şi

în acelaşi timp îndrăzneaţă – spiritul de generozitate animat de curajul unui număr pe sârmă la circ. Până în acel moment, intenţia lui Perowne de a deveni neurochirurg fusese un pic teoretică. Alesese creierul pentru că i se păruse mai interesant decât vezicile sau articulaţia genunchiului. Acum, ambiţia i se transformase într-o dorinţă arzătoare. Când Whaley a început să închidă şi chipul, chipul acesta deosebit şi frumos a fost recompus fără nici cel mai mic semn care să-l desfigureze, a simţit cum îl cuprinde agitaţia în faţa a ceea ce avea să urmeze şi nerăbdarea de a dobândi mai repede toate aceste abilităţi. Se îndrăgostea de viaţa care i se deschidea în faţă. Şi, evident, se îndrăgostea de Rosalind. Două lucruri inseparabile. În exaltarea sa, îi mai rămăsese şi un pic de dragoste pentru maestrul însuşi, domnul Whaley, care îşi încovoia silueta masivă peste lucrarea sa minuţioasă şi precisă, respirând zgomotos în spatele măştii chirurgicale. Când a fost sigur că a îndepărtat complet tumoarea şi cheagurile de sânge, a plecat să se ocupe de alt pacient. Rămânea în sarcina rezidentului vânător de fuste să reconstituie frumoasele trăsături ale lui Rosalind.

Era, oare, deplasat să se înfiinţeze în sala de reanimare, la ora asta, în aşa fel încât să fie prima persoană pe care ea s-o vadă când îşi va reveni? I-a trecut oare prin cap că Rosalind, cu simţurile învăluite într-o uşoară ceaţă provocată de morfină, o să-l observe şi o să cadă în extaz? Aşa cum se va dovedi, anestezistul cel ocupat şi echipa sa l-au trimis pe Perowne la plimbare. I s-a spus să se facă util în altă parte. Dar el a zăbovit şi a rămas puţin în spatele ei când a început să se trezească. Cel puţin a văzut-o când a deschis ochii, i-a văzut faţa imobilă când s-a chinuit să-şi amintească locul în cursul propriei existenţe, i-a văzut zâmbetul prudent, dureros când a început să înţeleagă că îi revenea vederea. Deocamdată nu perfectă, dar în câteva ore va fi, cu siguranţă.

Câteva zile mai târziu chiar s-a făcut util – i-a scos copcile de pe interiorul buzei de sus şi a dat o mână de ajutor la îndepărtarea tampoanelor nazale. A rămas după tură ca să stea de vorbă cu ea. Era o fiinţă retrasă, palidă la faţă din cauza chinurilor prin care trecuse, care stătea în capul oaselor, înconjurată de manuale groase de drept, cu părul strâns în două cozi grele, ca o şcolăriţă. Singurii ei vizitatori erau cele două fete studioase cu care împărţea un apartament. Pentru că încă avea dureri când vorbea, sorbea puţină apă între fraze. I-a spus că, în urmă cu trei ani, pe când avea şaisprezece ani, mama sa murise într-un accident de maşină şi că tatăl ei era faimosul poet John Grammaticus, care se retrăsese într-un castel din Pirinei.

Pentru a-i împrospăta memoria, Rosalind a menţionat „Muntele Fuji“, poezia antologată în toate ediţiile şcolare. Dar nu părea prea afectată că el nu auzise în veci de poezia respectivă sau de autorul ei. Cum nu-i păsa nici de mediul mai puţin exotic din care provenea Henry – o stradă de la periferie, din Perivale, pe care nu se întâmpla niciodată nimic, copil singur la părinţi cu un tată pe care nu şi-l amintea.

După ce povestea lor de dragoste a început cu adevărat câteva luni mai târziu, undeva către miezul nopţii, în cabina unui feribot, într-o iarnă când se îndreptau spre Bilbao, l-a tachinat în legătură cu „lunga şi strălucita sa campanie de seducţie“. O capodoperă de discreţie, cum a mai numit-o ea. Şi tot ea a fost cea care a stabilit ritmul şi maniera de abordare. El şi-a dat seama ce repede şi cât de uşor ar putea s-o sperie. Izolarea ei nu a încetat odată cu părăsirea secţiei de neurochirurgie. Era mereu prezentă, un soi de prudenţă care punea frâu spontaneităţii, care atenua emoţiile. Îşi ţinea sub control propria tinereţe. O propunere bruscă de a ieşi la un picnic, sosirea neaşteptată a unui vechi prieten, nişte bilete la film pentru diseară o tulburau. Până la urmă putea să spună da la toate trei, dar prima reacţie era de refuz, o încruntare ascunsă. Pe atunci se simţea mai bine în compania cărţilor ei de drept, în cazul de mult închis al lui Donoghue versus Stevenson. O asemenea neîncredere în faţa vieţii ameninţa să-l vizeze şi pe el în eventualitatea unei mişcări nechibzuite. Avea de-a face cu două femei şi, pentru a câştiga încrederea fiicei, trebuia să ştie şi să accepte tot ce ţinea de mamă. O fantomă căreia trebuia, la rândul ei, să-i faci curte.

Şi nu o plângea pe Marianne Grammaticus cât o aducea în discuţie. Era o prezenţă care impunea constant rezervă, care veghea asupra fiicei ei şi care părea că trăieşte odată cu ea. Acesta era secretul introvertirii şi al prudenţei lui Rosalind. Moartea ei era prea absurdă ca să fie credibilă – un beţiv care trecuse noaptea pe roşu, undeva lângă Victoria Station – şi timp de trei ani de zile, într-o anumită măsură, Rosalind nu a acceptat-o. A rămas într-un soi de contact mut cu un prieten imaginar. Raporta totul la mama ei, căreia îi zisese întotdeauna pe nume, chiar şi când era mică. Îi vorbea mereu lui Henry despre ea, o menţiona adesea în trecere şi îşi imagina reacţiile ei. Lui Marianne i-ar fi plăcut la nebunie, spunea Rosalind despre un film pe care tocmai îl văzuseră şi care le plăcuse. Sau: Marianne m-a învăţat să fac supa asta de roşii, dar niciodată n-o să-mi iasă aşa de bună cum îi ieşea ei. Sau, referindu-se la invazia Insulelor Falkland: ciudat e că n-ar fi fost împotriva acestui război. Pur şi simplu îl ura pe Galtieri. După mai multe săptămâni ale

relaţiei lor – o relaţie plină de afecţiune, dar reţinută la nivel fizic – Henry a îndrăznit s-o întrebe pe Rosalind ce părere ar fi avut mama ei despre el. „Te-ar fi adorat“, a răspuns ea fără şovăială. Ceea ce a însemnat foarte mult pentru el, iar în noaptea care a urmat a sărutat-o cu o libertate neobişnuită. Ea a fost destul de receptivă, dar nu prea i s-a lăsat în voie şi, timp de aproape o săptămână, s-a declarat mult prea ocupată serile ca să-l vadă. Singurătatea şi munca se dovedeau mai puţin ameninţătoare pentru lumea interioară decât săruturile. El a înţeles că se afla în competiţie. Sigur că, prin firea lucrurilor, avea să câştige, dar numai dacă adopta ritmul lent, de modă veche, al unui loris[5].

În cabina mişcătoare a feribotului, pe un pat îngust, problema a fost în sfârşit rezolvată. Lui Rosalind nu i-a fost uşor. Ca să-l iubească, trebuia să înceapă să-şi abandoneze statornicul ei prieten, mama. Dimineaţa, când s-a trezit şi şi-a amintit limita pe care o încălcase, a plâns – atât de bucurie, cât şi de supărare, după cum i-a mărturisit ea, prea puţin convingător. Fericirea părea să echivaleze cu trădarea unor principii, dar era inevitabilă.

S-au dus pe punte să privească răsăritul care învăluia portul. Era o lume aspră, străină. Rafalele de ploaie se abăteau asupra clădirilor joase de ciment ale vămii, apoi, luate de un vânt biciuitor, care şuiera printre cablurile de oţel, se izbeau de macaralele cenuşii. Pe cheiul unde se formaseră băltoace de apă, se zărea silueta solitară a unui bărbat în vârstă care înfăşura o frânghie grea pe un bolard. Purta o geacă de piele peste o cămaşă deschisă la gât. Un trabuc stins i se odihnea între buze. Când a terminat, s-a îndreptat încet spre magazia vămii, imun la vreme. S-au refugiat de frig coborând multele scări în adâncurile vâscoase ale vasului pentru a face iarăşi dragoste în spaţiul acela strâmt, după care au rămas nemişcaţi, în timp ce difuzoarele îi anunţau pe pasagerii fără maşini că trebuia să debarce neîntârziat. Încă o dată, ea a izbucnit în plâns şi i-a mărturisit că, în ultima vreme, nu mai reuşea să audă timbrul distinct al vocii mamei ei. Avea să fie o lungă despărţire. Multe clipe superbe precum aceasta vor fi umbrite. Chiar şi atunci, pe când zăceau îmbrăţişaţi, ascultând paşii şi chemările înfundate ale pasagerilor care se scurgeau pe coridor, Henry şi-a dat seama de gravitatea a ceea ce era pe cale să înceapă. Dacă intervenea între Rosalind şi fantoma ei, trebuia să-şi asume unele responsabilităţi. Încheiaseră un contract tacit. Pe scurt, dacă făcea dragoste cu Rosalind trebuia să se însoare cu ea. În locul lui, un bărbat normal s-ar fi panicat, dar simplitatea acestui aranjament l-a făcut fericit pe Henry.

Şi iat-o, după aproape un sfert de secol, cum începe să se trezească în braţele lui, conştientă că ceasul e gata-gata să sune. Răsăritul – eveniment în general rural şi o noţiune mai degrabă abstractă la oraş – va avea loc peste vreo oră şi jumătate. Oraşul are un apetit zdravăn pentru muncă în zilele de sâmbătă. La şase, pe Euston Road e deja trafic intens. Când şi când zgomotul unei motociclete se înalţă deasupra ansamblului, tânguindu-se ca nişte drujbe. Tot cam pe la ora asta se aud primele sirene ale poliţiei, cu variaţiile efectului Doppler[6]: deja nu mai e prea devreme pentru fapte reprobabile. În fine, ea se rostogoleşte cu faţa la el. Când se sărută, îşi imaginează ochii ei verzi căutându-i pe ai săi. Această latură a făpturii umane emană o căldură sociabilă. Ciclul banal al adormirii şi trezirii în beznă, sub acelaşi aşternut, cu o altă creatură, un mamifer palid, moale şi tandru, apropiindu-şi feţele într-un ritual al afecţiunii, concretizat în nevoia eternă de căldură, confort, siguranţă, încrucişându-şi membrele pentru a se trage mai aproape – o simplă consolare cotidiană, aproape prea evidentă, uşor de uitat în zori. A descris-o oare vreun poet? Nu momentul luat separat, ci repetiţia sa de-a lungul anilor. O s-o întrebe pe fiica sa.

— Am avut impresia că ai stat treaz toată noaptea. Că te-ai tot sculat şi băgat înapoi în pat, spune Rosalind.

— M-am dus jos pe la patru şi am stat de vorbă cu Theo.

— Ce face, e bine?

— Hmm.

Nu e momentul să-i povestească despre avion, mai ales că şi-a cam pierdut din importanţă. Cât priveşte episodul euforiei lui, n-are acum destulă imaginaţie pentru a-l zugrăvi. Mai târziu. O să-i spună mai târziu. Ea se trezeşte exact în clipa în care el se scufundă în somn. Şi erecţia i se măreşte, ca şi cum ai trage la nesfârşit aerul în plămâni. Fără să expiri. Poate e din cauza epuizării. Ori a unei abstinenţe de cinci zile. Totodată, simte o încordare familiară în felul în care ea se ghemuieşte mai aproape, arzându-l cu un exces de căldură. Nu se simte în stare să preia iniţiativa, preferă să se bazeze pe norocul său, pe nevoile ei. Dacă n-o să se-ntâmple, asta e. Nimic n-o să-l oprească să adoarmă.

Rosalind îl sărută pe nas.

— O să încerc să-l iau pe tata când ies de la slujbă. Daisy ajunge de la Paris pe la şapte. Te duci tu?

— Mm.

Daisy cea sensibilă, Daisy cea intelectuală, delicată, palidă şi corectă. Ce alt tânăr poet în devenire, absolvent de studii postuniversitare, mai poartă ţinute business cu fustă scurtă şi bluze albe, rareori bea şi funcţionează cel mai bine înainte de nouă dimineaţa. Fetiţa tatei, care a plecat de lângă el şi s-a transformat, încet-încet, la Paris, într-o femeie eficientă, aşteaptă să-i fie publicat primul volum de poezii în mai. Şi nu de vreo editură obscură, ci de o instituţie venerabilă din Queen Square, chiar vizavi de spitalul în care a clampat primul său anevrism. Până şi cârcotaşul de bunicu-său, care nu înghite deloc literatura contemporană, i-a trimis de la castelul lui o scrisoare aproape ilizibilă, care, după ce a fost descifrată, s-a dovedit entuziastă. Pe Perowne, care nu se pricepe la asemenea lucruri şi care, bineînţeles, se bucură pentru ea, l-au rănit versurile de dragoste, faptul că ea ştie atâtea sau că visează la trupurile bărbaţilor pe care el nu i-a cunoscut niciodată. Cine e nenorocitul ăsta a cărui tumescenţă seamănă cu „o stropitoare excitată “ ce se apropie de „o roză stranie“? Sau celălalt, care cântă sub duş „precum Caruso“ în timp ce-şi săpuneşte „ambele bărbi“? Trebuie să-şi controleze indignarea asta, care nu e tocmai o sensibilitate literară. Se străduieşte să-şi abandoneze posesivitatea paternă şi să vadă poeziile în propriii lor termeni. Îi place deja versul mai puţin sugestiv, dar destul de îngrijorător care consemnează „cum fiecare / roză creşte pe o tulpină ce mişună de rechin“. Tânăra palidă cu rozele ei n-a mai fost de mult acasă. Sosirea ei e o oază la capătul zilei.

— Te iubesc.

Nu e doar un simplu semn al afecţiunii pentru că mâna lui Rosalind coboară şi îl apucă strâns şi, fără să-i dea drumul, se întoarce, bâjbâie în spatele ei pentru a opri ceasul deşteptător, o mişcare complicată din cauza căreia muşchii ei încordaţi îşi transmit tremurul prin saltea.

— Mă bucur.

Se sărută şi ea spune:

— Eram pe jumătate adormită şi am simţit cum mă împungeai în spate.

— Şi cum a fost?

— M-a făcut să te doresc, şopteşte ea. Dar n-am mult timp. Nu pot să-ntârzii.

Ce seducţie simplă! Cum dorinţa i se împlineşte fără măcar să ridice un deget, spre invidia zeilor şi a despoţilor, Henry se trezeşte din uimire pentru a o cuprinde în braţe şi a o săruta adânc. Da, ea e gata. Şi astfel i se încheie noaptea şi începe ziua, la şase dimineaţa, întrebându-se dacă toată esenţa

compromisului marital a fost abandonată neglijent într-o singură clipă: pe întuneric, în poziţia misionarului, în grabă, fără preludiu. Dar acestea sunt lucruri exterioare. Acum e eliberat de gânduri, de memorie, de secundele care trec şi de starea lumii. Sexul este un mediu aparte, care refractă timpul şi senzaţiile, un hiperspaţiu biologic la fel de îndepărtat de conştiinţă precum visele, ori ca apa de aer. Un alt element, cum spunea mama lui; ziua e cu totul alta, Henry, când te duci să înoţi. Şi ziua aceea e menită să fie diferită de toate celelalte.

1. (Aici) Spasm dureros.
2. În original, *traffic warden* – în Marea Britanie, agent civil de circulaţie, care verifică dacă maşinile sunt parcate legal.
3. La jocul de squash, zona T desemnează centrul terenului, aflat la intersecţia liniei centrale cu cea mediană. Este considerată zona ideală de aşteptare a mingii.
4. În dimineaţa zilei de 20 ianuarie 2003, poliţia londoneză a desfăşurat o acţiune de amploare la moscheea din Finsbury Park, în nordul Londrei, suspectată a fi centrul unei operaţiuni de falsificare a paşapoartelor pentru persoane care urmau să desfăşoare acţiuni teroriste.
5. Specie de primate mici, lente, din familia Lorisidae, întâlnite în India şi Ceylon, care trăiesc în copaci şi sunt active pe timpul nopţii.
6. Christian Johann Doppler (1803-1853) a stabilit, în urma cercetărilor efectuate între anii 1842 şi 1845, efectul care îi poartă numele: variaţia frecvenţei unei unde emise de o sursă de oscilaţii, dacă aceasta se află în mişcare faţă de receptor; astfel, sunetele par mai ascuţite în apropiere, respectiv mai grave în depărtare.

Doi

Această viziune asupra vieţii e grandioasă. Se trezeşte, ori cel puţin aşa crede, în sunetul föhnului ei şi în murmurul unei voci care repetă o frază; apoi, după ce se cufundă iarăşi în somn, aude pocnetul greu al uşii de la dressing, marele ei dressing dublu, încastrat în perete, cu lumini care se aprind automat şi interior complicat de furnir lăcuit, cu nişe adânci, parfumate; şi, din nou, o aude foindu-se încolo şi-ncoace prin dormitor, în picioarele goale, cu foşnetul mătăsos al furoului ei, cel negru fără îndoială, cu model de lalele în relief, pe care i l-a cumpărat la Milano; ţăcănitul tocurilor ei pe marmura din baie are un aer foarte business în timp ce-şi face ultimele retuşuri în faţa oglinzii – se dă cu parfum, îşi piaptănă părul; şi, în tot acest timp, radioul de plastic sub forma unui delfin albastru care sare din apă, prins în ventuze de peretele din mozaic al duşului, repetă aceeaşi propoziţie, până când el începe să detecteze un conţinut religios pe măsură ce semnificaţia enunţului se intensifică – *această viziune asupra vieţii e grandioasă*, iarăşi şi iarăşi.

Această viziune asupra vieţii e grandioasă. Când, două ore mai târziu, se trezeşte complet, Rosalind a plecat şi camera e învăluită în tăcere. O coloană subţire de lumină se filtrează printre obloanele întredeschise. Ziua pare furios de albă. Dă la o parte cuverturile şi rămâne întins pe spate pe partea ei de pat, gol în căldura emanată de sistemul de încălzire, încercând să localizeze sursa propoziţiei. Darwin, evident, lectura de aseară, când zăcea în cadă, în paragraful final al marii sale opere pe care Perowne n-a apucat s-o citească. Blândul, perseverentul, infirmul Charles, care, plin de modestie, a conjurat toate târâtoarele pământului şi ciclurile planetare să-i fie alături într-o plecăciune de adio. Pentru a îndulci mesajul, în ediţiile ulterioare a invocat un Creator, dar niciodată n-a părut prea convins. Toate acele cinci sute de pagini comportau o singură concluzie: infinitele şi minunatele forme de viaţă, inclusiv fiinţele evoluate precum noi înşine, s-au ivit din legile materiei, din zbuciumul naturii, din foamete şi moarte. Iată grandoarea. Şi consolarea întrucâtva reconfortantă pe care ţi-o dă privilegiul conştiinţei.

Odată, pe când se plimbau pe malul unui râu – Erskdale, scăldat într-o

lumină roşiatică sub ninsoarea fină – fiica sa i-a citat versurile introductive ale unei poezii aparţinând poetului ei preferat. Puţine fete îl iubeau atât de mult pe Philip Larkin. „Dacă aş fi chemat / Să zidesc o religie / M-aş folosi de apă.“ Zicea că îi place acel laconic „chemat“ – ca şi cum chiar va fi chemat, ca şi cum întotdeauna e cineva chemat. S-au oprit să bea cafea dintr-un termos şi Perowne, trecându-şi degetul peste un lichen, a spus că, dacă el ar fi cel chemat, s-ar folosi de evoluţie. Ce alt mit al creaţiei mai bun decât acesta? O formidabilă spirală a timpului, generaţii fără număr care, prin paşi infinitezimali, ajung să dea naştere, din materie inertă, unor frumuseţi sofisticate, impulsionate de furia oarbă a mutaţiei aleatorii, a selecţiei naturale şi a modificărilor ale mediului înconjurător, tragedia formelor care mor continuu şi, mai târziu, miracolul minţilor ce se nasc, aducând cu ele moralitatea, iubirea, arta, oraşele – şi extraordinar e că toată povestea asta e demonstrabil adevărată.

La sfârşitul acestei tirade nu întru totul glumeaţă – stăteau pe un pod de piatră la confluenţa a două cursuri de apă – Daisy a izbucnit în râs şi şi-a pus jos ceaşca pentru a aplauda. „Asta chiar că e pură religie de modă veche, când spui că e demonstrabil adevărată.“

I-a fost dor de ea în toate lunile astea şi, curând, ea se va afla aici. În chip uimitor pentru o zi de sâmbătă, Theo a promis că va sta şi el diseară acasă, cel puţin până pe la unsprezece. Perowne plănuieşte să facă o tocană de peşte. O vizită la pescărie e una dintre sarcinile cele mai simple: peşte-undiţar, scoici, midii, creveţi necurăţaţi. Tocmai această listă de activităţi practice matinale, aceste vietăţi de apă sărată fac să se scoale din pat şi să se ducă la baie. Un bărbat care urinează aşezat pe closet e o privelişte ruşinoasă, pentru că numai femeile fac aşa. Dar ce contează! Stă pe closet şi simte cum ultimele frânturi ale somnului i se dizolvă pe măsură ce jetul fâsâie în vas. Încearcă să identifice sursa unui alt sentiment de ruşine, de vinovăţie, ori a ceva mai blând, precum amintirea unui moment jenant sau penibil. I-a venit în minte cu câteva clipe în urmă, dar nu a rămas din el decât sentimentul, şi nu gândul în sine. Senzaţia că s-a comportat sau a spus ceva ridicol. Că s-a făcut de râs. Cum nu-şi aminteşte despre ce era vorba, nu poate să scape de ea. Dar ce importanţă are? Vălurile diafane ale somnului încă îi încetinesc acţiunile – şi le închipuie ca pe un arahnoid, acel meninge al creierului pe care îl incizează el tot timpul, subţire ca pânza de păianjen. Grandoarea. Probabil că bâzâitului föhnului ei i-a indus acest enunţ pe care el l-a confundat apoi cu ştirile de la radio. Luxul de a pluti între veghe şi somn, de

a explora hotarele psihozei în siguranţă. Dar azi-noapte, când s-a dus la fereastră, era complet treaz. Acum e şi mai sigur de asta.

Se ridică şi trage apa peste reziduurile sale. Cel puţin o moleculă din acestea va cădea într-o zi peste el sub forma ploii, potrivit unui articol tâmpit dintr-o revistă care zăcea în bufetul de lângă sălile de operaţii. Cifrele o confirmă, dar probabilităţile nu sunt tot aia cu adevărurile. *O să ne mai întâlnim noi, undeva, cândva*. Mormăind această melodie din timpul războiului, păşeşte pe podeaua de marmură gri cu alb şi se duce la chiuvetă să se bărbierească. Nu se simte împlinit fără acest ritual matinal, chiar şi într-o zi liberă. Ar trebui să înveţe de la Theo să nu-i mai pese. Dar lui Henry îi plac bolul de lemn, pămătuful din păr, aparatul de ras de unică folosinţă – ce extravaganţă! – cu trei lame, cu mâner verde cu striaţii curbat în unghiul ideal. Când îşi trece această bijuterie industrială peste carnea familiară, i se ascute mintea. Ar trebui să caute ce a spus William James despre cum e când uiţi un cuvânt sau un nume; rămâne în urmă o formă goală, chinuitoare, care conturează ideea pe care a conţinut-o, dar nu îndeajuns. Te lupţi cu memoria care ţi s-a înţepenit, ştiind exact ce *nu* este lucrul pe care l-ai uitat. James avea marele talent de a pune în lumină ineditul locurilor comune şi, în umila opinie a lui Perowne, a scris o proză mult mai şlefuită decât prolixul de frate-său care prefera să se-nvârtă în jurul unui lucru de zece ori decât să-i spună pe nume. Daisy, arbitrul educaţiei sale literare, n-ar fi fost în veci de acord cu aşa ceva. În timpul facultăţii, scrisese un lung eseu despre ultimele romane ale lui Henry James şi putea să recite un pasaj întreg din *Potirul de aur*. De asemenea, ştia pe dinafară zeci de poeme învăţate în adolescenţă, cu ajutorul cărora câştiga bani de buzunar de la bunicu-său. Educaţia ei era atât de diferită de a lui Henry. Nu-i de mirare că le place atât de mult să discute în contradictoriu. Ce ştie Daisy! La sugestia ei, a încercat-o pe aia cu fetiţa care suferea în urma divorţului abject al părinţilor ei, dar biata Maisie a dispărut curând în spatele unui nor de cuvinte şi, la pagina patruzeci şi opt, Perowne, care poate să stea la o operaţie dificilă şapte ore în şir, Perowne, care s-a înscris la maratonul de la Londra, a abandonat cartea, epuizat. Până şi povestea tizei fiicei sale l-a deconcertat. Ce concluzii să tragă ori ce sentimente să aibă un adult faţă de previzibila prăbuşire a lui Daisy Miller? Că lumea e nedreaptă? Cam puţin. Se apleacă deasupra chiuvetei ca să-şi clătească faţa. Poate că e pe cale să devină, cel puţin în această privinţă, ca Darwin care, la bătrâneţe, îl găsea pe Shakespeare plictisitor până la greaţă. Perowne se bizuie pe Daisy să-i mai rafineze receptivitatea artistică.

În sfârşit complet treaz, se întoarce în dormitor, nerăbdător să se îmbrace şi să se elibereze de feluritele mreje ale camerei, de somn şi insomnie, de gânduri prea intense, chiar şi de sex. Aşternuturile mototolite cu aspectul lor pornografic întruchipează toate aceste elemente. Absenţa dorinţei îţi limpezeşte mintea. Încă în pielea goală, netezeşte cuverturile, ridică de pe jos nişte perne şi le aruncă spre tăblia patului, apoi se duce în dressing, în colţul unde-şi ţine echipamentul de sport. Micile bucurii ale începutului unei dimineţi de sâmbătă – promisiunea unei cafele şi echipamentul său decolorat de squash. Daisy, care e foarte cochetă, îl numeşte, cu afecţiune, „hainele de sperietoare". În şortul albastru s-au imprimat pete de transpiraţie care nu mai ies nici la spălat. Peste un tricou gri îşi pune un pulover de caşmir cu pieptul ciuruit de găuri de molii. Peste şort, o pereche de pantaloni de trening cu şnur în talie. Şosetele de prosop cu benzi galben cu roz au ceva de copil. Când le desface, degajă o aromă familiară de detergent. Tenişii au un miros puternic, organic amestecat cu cel de material sintetic, care îl face să se gândească la terenul de joc, la pereţii albi şi liniile roşii, la regulile implacabile ale înfruntării dintre doi gladiatori şi la scor.

N-are nici un rost să pretindă că nu-i pasă de scor. A pierdut jocul de săptămâna trecută în faţa lui Jay Strauss, dar, când traversează camera cu un mers elastic, sprinten, simte că astăzi va câştiga. Îşi reaminteşte cum a străbătut azi-noapte aceeaşi porţiune a podelei şi, când ridică din nou obloanele, aproape că retrăieşte îngrijorarea sa ridicolă. Îngrijorare alungată imediat de lumina de sfârşit de iarnă şi de ceea ce se-ntâmplă în scuar.

La prima vedere, par două adolescente, zvelte, cu chipuri palide şi delicate, îmbrăcate cam subţire pentru luna februarie. Ar putea fi surori, aşa cum stau lângă gardul rondurilor centrale, indiferente la trecători, pierdute într-o dramă numai de ele ştiută. Perowne îşi dă seamă că silueta care stă cu faţa la el e un băiat. Deşi e greu de spus pentru că poartă o cască de biciclist de sub care se iţesc bucle mari, castaniu-închis. Totuşi, Perowne înclină să creadă că e vorba de un băiat din cauza poziţiei lui, cu picioarele larg desfăcute; remarcă încheietura subţire când îşi aşază o mână pe umărul fetei. Ea se scutură pentru a i-o îndepărta. E agitată şi plânge, ezită – îşi ridică mâinile pentru a-şi acoperi faţa, iar când băiatul o trage înspre el, îl loveşte uşor cu pumnii în piept, ca o actriţă hollywoodiană de modă veche. Îi întoarce spatele, dar nu pleacă. Lui Perowne i se pare că faţa ei seamănă cu a fiicei lui,

acelaşi chip oval, delicat, acelaşi nas micuţ, aceeaşi bărbie gingaşă. Odată făcută această legătură, priveşte mai atent. Îl doreşte şi îl urăşte pe băiat. Alura lui e sălbatică, subţiată de dorinţă. Pe ea o doreşte? Nu-i dă drumul să plece, îi vorbeşte fără întrerupere, o mângâie, o vrăjeşte, încearcă s-o convingă ori s-o înmoaie. Fata îşi tot duce mâna la spate, sub tricou, şi se scarpină tare. Un gest compulsiv, pentru că-l face chiar şi atunci când plânge şi-l împinge, nehotărâtă, pe băiat. Furnicăturile provocate de amfetamină – ca nişte furnici invizibile care-i aleargă prin artere şi vene, o mâncărime la care nu ajungi să te scarpini. Sau o reacţie la histamină indusă exogen de opioide, care apare la consumatorii începători. Paloarea şi instabilitatea emoţională sunt un indiciu. E clar că sunt dependenţi. În spatele nefericirii ei stă mai degrabă o doză ratată decât o problemă de familie.

Oamenii vin adesea în scuar pentru a-şi juca dramele. O stradă nu e locul potrivit. Pasiunile au nevoie de spaţiu ca să se desfăşoare, de amplitudinea ocrotitoare a unei scene. Păstrând proporţiile, se gândeşte Perowne, căruia lumina soarelui şi perspectiva unei noi zile îi redeşteaptă preocupările cotidiene, aşa s-ar putea explica şi atracţia exercitată de deşertul irakian – peisajul plat şi, după toate probabilităţile, nelocuit, semănând cu harta unui strateg militar, pe care furia proporţiilor industriale poate zburda liber. Se spune că un deşert e visul oricărui comandant. Scuarul unui oraş e echivalentul său civil. Duminica trecută, un băiat a bătut scuarul în sus şi-n jos timp de două ore, ţipând în telefonul său mobil său; vocea i se estompa de fiecare dată când se îndrepta spre sud, pentru a creşte apoi în intensitate, răsunând în întunericul după-amiezii, când revenea. În dimineaţa următoare, în drum spre spital, Perowne a văzut cum o femeie i-a smuls telefonul soţului ei şi l-a zdrobit de pământ. În decursul aceleiaşi luni a apărut şi individul în costum negru, îngenuncheat lângă gard, cu umbrela alături, care părea că-şi înfipsese capul printre zăbrele. De fapt, se ţinea de gratii şi plângea. Bătrânica înarmată cu sticla ei de whisky nu s-ar fi refugiat în ruptul capului pe o străduţă ca să ţipe şi să cârâie, aşa cum a făcut aici, trei ore-n şir. Aspectul public al scuarului asigură intimitate tuturor acestor drame personale. Cuplurile vin să vorbească sau să plângă în tăcere pe bănci. Odată ce şi-au părăsit cămăruţele locuinţelor sociale, casele lor tip sau aleile înguste, pentru a da cu ochii de cerul care se deschide larg deasupra lor şi de şirul de platani înalţi de pe pajişte, de spaţiu şi înălţime, oamenii îşi aduc aminte de aspiraţiile lor fundamentale şi de neîmplinirea lor.

Dar nu se poate spune c-ar exista o criză de fericire. Perowne observă

acest lucru, în depărtare, lângă căminul indian, în clipa în care se duce să tragă şi celelalte obloane, lăsând lumina să inunde camera. Ba chiar e mare agitaţie în partea aceea a scuarului. Doi asiatici în trening – îi ştie de la chioşcurile de ziare de pe Warren Street – descarcă ceva dintr-o dubă pe un cărucior de pe trotuar. Pancartele au fost deja stivuite, la fel bannerele împăturite, cutiile cu cocarde şi fluiere, pârâitoarele şi trompetele, pălăriile caraghioase şi măştile de cauciuc cu chipurile politicienilor – Bush şi Blair aşezaţi în grămezi instabile, măştile de deasupra privind indiferente spre cer şi părând cadaveric de albe în soare. Gower Street, aflată la câteva străzi depărtare, înspre est, e unul dintre punctele de pornire ale marşului şi câţiva participanţi au ajuns până aici. Mai mulţi oameni au făcut roată în jurul căruciorului şi vor să cumpere lucrurile înainte ca vânzătorii să fi terminat de descărcat. Perowne găseşte deconcertantă veselia asta generală. Sunt familii întregi, una cu patru copii în haine roşii de diverse mărimi, cărora se vede că li s-a spus să se ţină de mâini ca să nu se piardă, studenţi, un autocar întreg de doamne cărunte în scurte vătuite şi pantofi solizi. De la Women's Institute[1], probabil. Unul din bărbaţii în trening îşi ridică mâinile în glumă, ca şi cum s-ar preda, în timp ce prietenul lui începe să vândă primele obiecte. Deranjaţi de toată această frământare, porumbeii din scuar îşi iau zborul, se rotesc, apoi coboară în formaţie. Pe o bancă de lângă un coş de gunoi, un bărbat cu o faţă roşie şi înfăşurat într-o pătură gri îi aşteaptă tremurând, cu o bucată de pâine pregătită în poală. Pentru copiii lui Perowne, a spune despre cineva că „dă de mâncare la porumbei“ echivalează cu a fi dus cu pluta. În spatele celor care se îmbulzesc în jurul căruciorului, nişte băieţi în geci de piele, tunşi perie, zâmbesc îngăduitor. Ei şi-au desfăşurat deja bannerele pe care scrie, simplu, „Pace, nu Sloganuri!!“.

Scena degajă inocenţă şi ţăcăneală tipic englezească. Perowne, echipat pentru lupta care se va da în teren, îşi închipuie că e Saddam, urmărind satisfăcut mulţimea din balconul unui minister din Bagdad: electoratele bune la suflet din democraţiile occidentale nu vor permite în veci guvernelor lor să-i atace ţara. Se înşală. Singurul lucru pe care Perowne crede că îl ştie despre acest război e că va izbucni. Cu sau fără ONU, trupele sunt la post şi vor trebui să lupte. De când l-a tratat de anevrism pe un profesor irakian de istorie antică, i-a văzut cicatricile rămase în urma torturilor şi i-a ascultat poveştile, în mintea lui Perowne s-au născut idei contradictorii, vagi, schimbătoare despre invazia iminentă. Miri Taleb avea spre şaptezeci de ani şi era un bărbat subţirel, aproape ca o fată, cu un râs nervos, un soi de nechezat care i

se trăgea probabil de la perioada petrecută la închisoare. Îşi luase doctoratul la University College London şi vorbea englezeşte excelent. Domeniul lui era civilizaţia sumeriană şi vreme de mai bine de douăzeci de ani predase la Universitatea din Bagdad, fiind de asemenea implicat în diferite cercetări arheologice din zona fluviului Eufrat. Arestarea lui a survenit într-o după-amiază de iarnă a anului 1994, în faţa unei săli de curs în care tocmai se pregătea să intre. Trei bărbaţi i-au arătat legitimaţia de membri ai securităţii şi i-au cerut să-i însoţească la maşină. Ajunşi acolo, i-au pus cătuşele şi din acest moment au început şi torturile. Cătuşele cu care a stat timp de şaisprezece ore erau aşa de strânse, că nu se putea gândi la altceva decât la durere. A rămas cu sechele permanente la umeri. În următoarele zece luni, a fost mutat de la o închisoare la alta, în zona centrală a Irakului. Habar n-avea ce însemnau toate aceste mutări şi nu dispunea de nici un mijloc de a-şi anunţa soţia că era în viaţă. Nici până în ziua eliberării n-a aflat de ce era acuzat.

Perowne l-a ascultat pe profesor în biroul lui apoi, după operaţie – din fericire, încheiată cu succes – au stat de vorbă în salon. Pentru un om care se apropia de cea de-a şaptezecea aniversare, Taleb avea o înfăţişare neobişnuită – o piele netedă ca de copil, gene lungi şi o mustaţă neagră foarte îngrijită, mai mult ca sigur vopsită. Cât a locuit în Irak, nu s-a amestecat în politică – nici măcar nu l-a interesat – şi a refuzat să intre în Partidul Ba’ath. Aceasta ar fi putut constitui cauza necazurilor sale. Cum la fel de bine ar fi putut avea legătură cu faptul că unul dintre verii soţiei lui, de mult decedat, fusese membru al Partidului Comunist sau că un alt văr primise o scrisoare din Iran, de la un prieten exilat din pricina presupusei sale origini iraniene; sau, în fine, că soţul unei nepoate refuzase să se întoarcă din Canada, unde plecase să predea. Un alt motiv posibil îl reprezenta însăşi călătoria profesorului în Turcia pentru a asista la nişte săpături arheologice. N-a fost prea surprins de arestarea sa, cum, de altfel, n-a fost nici soţia lui. Amândoi aveau un cunoscut, toată lumea avea câte un cunoscut care fusese ridicat, ţinut la închisoare un timp, poate torturat, apoi eliberat. Oamenii se întorceau pe neaşteptate la locurile de muncă, fără să spună vreo vorbă despre ceea ce păţiseră şi nimeni nu îndrăznea să-i întrebe nimic – erau prea mulţi informatori în jur şi, dacă te arătai prea curios, puteai să ajungi la închisoare. Unii se întorceau în sicrie sigilate – era strict interzis să le deschizi. Tot timpul auzeai de prieteni sau cunoştinţe care luau la rând spitalele, secţiile de poliţie şi birourile guvernamentale în speranţa că vor afla câte ceva despre

rudele lor.

Miri a fost închis în celule împuţite, neaerisite, de doi metri pe trei, în care se înghesuiau douăzeci şi cinci de oameni. Şi cine erau aceşti oameni? În nici un caz deţinuţi de drept comun puşi laolaltă cu intelectuali, aşa cum te-ai fi aşteptat. În majoritatea cazurilor, erau oameni obişnuiţi, reţinuţi pentru conducere fără permis sau pentru că intraseră într-o dispută cu cineva care se dovedise mare ştab în Partid, ori din cauza copiilor lor, îmbrobodiţi la şcoală până ajungeau să-şi toarne părinţii care făcuseră la masă remarci puţin măgulitoare la adresa lui Saddam sau pentru că refuzaseră să intre în partid în timpul vreuneia dintre multele campanii de convingere. Un alt delict obişnuit era să ai un membru al familiei acuzat că dezertase din armată.

În celule se mai aflau ofiţeri de securitate şi poliţişti. Diferitele servicii de securitate coexistau într-un climat de competiţie acerbă, iar agenţii trebuiau să muncească din greu ca să arate cât de zeloşi erau. Direcţii întregi puteau să devină suspecte într-o clipă. Tortura intrase în rutină – Miri şi colegii de celulă auzeau ţipetele celorlalţi şi aşteptau să le vină rândul. Bătăi, electrocutare, violuri anale, înecări, lovituri la tălpi. Toată lumea, de la înalţi oficiali până la măturătorii de stradă, trăia într-o stare de nelinişte, de teamă permanentă. Henry a văzut cicatricile de pe fesele şi coapsele lui Taleb, acolo unde fusese lovit cu ceva ce i se păruse că seamănă cu un mănunchi de mărăcini. Cei care îl băteau nu făceau asta cu ură, doar cu vigoarea pe care le-o dădea practica îndelungată – le era frică de superiorul lor. La rândul lui, superiorul se temea că îşi va pierde postul sau chiar libertatea, din pricina vreunei evadări din anul anterior.

— Toţi urăsc asta, i-a spus Taleb lui Perowne. Vezi tu, însăşi teroarea e cea care ţine unită naţiunea, întregul sistem funcţionează pe teamă şi nimeni nu ştie cum să-i pună capăt. Acum vin americanii, poate nu din motive umanitare. Dar Saddam şi Ba’athiştii or să fie înlăturaţi. Şi atunci, dragul meu prieten doctor, o să-ţi fac cinste cu o masă la un restaurant irakian bun din Londra.

Cuplul de adolescenţi se îndepărtează. Resemnată sau poate avidă de acel ceva spre care se îndreaptă, ea îl lasă pe băiat să-i cuprindă umerii cu braţul şi-şi pune capul pe umărul lui. Mâna ei liberă scormoneşte încă de-a lungul taliei şi înspre şale. Fata aia ar trebui să-şi pună o haină pe ea. Chiar şi de-aici poate să vadă dârele roz pe care şi le-a făcut scărpinându-se. O modă tiranică o obligă să-şi lase buricul descoperit, pradă frigului de februarie. Pruritul indică faptul că încă nu i s-a dezvoltat toleranţa la heroină. E nouă în

branşă. Ar avea nevoie de un antagonist de opioide precum naloxona pentru a contracara efectul. Henry a ieşit din dormitor şi s-a oprit în capul scărilor, în faţa candelabrului franţuzesc de secol XIX care atârnă din tavanul înalt, întrebându-se dacă să se ducă după ea cu o reţetă; doar e echipat pentru sport. Dar ar mai avea nevoie şi de un prieten care să nu fie traficant de droguri. Şi de o viaţă nouă. Începe să coboare scările în timp ce deasupra sa ornamentele de cristal ale candelabrului clincăne din cauza vibraţiilor metroului de pe magistrala Victoria, care trece undeva departe, prin spatele casei lor, încetinind pentru a intra în staţia de pe Warren Street. Se gândeşte, tulburat, la curenţii puternici şi la micile ajustări care schimbă destinele, la accidentele care influenţează natura umană şi situaţiile care o determină pe o tânără din Paris să-şi pună în geanta cu lucrurile pentru weekend exemplarul de semnal al primului ei volum de poeme, apoi să se urce în tren pentru a se întoarce în casa ei primitoare din Londra, iar pe o altă tânără, de aceeaşi vârstă, să se lase ademenită de un băiat, să guste extazul de-o clipă provocat de chimicale, care o s-o înlănţuie la fel de strâns de nefericirea ei precum un opiaceu de receptorii mu.

Tăcerea din casă e tot mai densă, se gândeşte Perowne în termeni neştiinţifici, mai ales când Theo doarme adânc la etajul al treilea, cu faţa în jos sub plapuma de pe patul său dublu. Câteva ore de uitare se mai întind înaintea lui. Când se va trezi, o să asculte muzică pe Internet, prin sistemul său hi-fi, o să facă un duş şi o să vorbească la telefon. Foamea n-o să-l scoată din cameră până spre prânz, când o să coboare în bucătărie şi o s-o ia în stăpânire, va da alte telefoane, va pune CD-uri, va bea o jumătate sau un litru de suc, îşi va pregăti o salată sau un castron în care va amesteca iaurt, curmale, miere, fructe şi nuci mărunţite. Un meniu care lui Henry i se pare că se potriveşte perfect cu bluesul.

Ajuns la primul etaj, se opreşte în faţa bibliotecii, camera cea mai impunătoare din toată casa, atras pentru o clipă de felul în care lumina, filtrată printre perdelele mari, de culoare bej, scaldă încăperea într-o lumină gravă, cafenie şi pedantă. Marianne a adunat toate aceste cărţi. Henry nu s-a gândit niciodată că va ajunge să locuiască într-o casă cu bibliotecă. Şi-a făcut o ambiţie personală să-şi petreacă aici weekenduri întregi, întins pe una dintre sofalele Knole, cu cana de cafea alături, citind o capodoperă sau alta, poate în traducere. Nu se gândeşte la o carte anume înainte s-o ia de pe raft. Îşi spune

că n-ar fi rău să înţeleagă şi el ce înseamnă – sau ce înseamnă în accepţiunea lui Daisy – geniu literar. Nu e prea sigur că şi-a dat vreodată seama, deşi s-a străduit de multe ori. Se cam îndoieşte că ar exista aşa ceva. Dar timpul său liber este mereu fragmentat, şi nu doar de comisioane, de obligaţii de familie sau sport, cât de neliniştea pe care i-o provoacă aceste insule săptămânale de libertate. Nu-i dispus să-şi petreacă zilele libere întins în pat, nici măcar aşezat într-un fotoliu. După cum nici nu prea are chef să fie un spectator al altor existenţe, al unor existenţe fictive – deşi în aceste ultime ore şi-a petrecut minute în şir stând şi uitându-se pe fereastra dormitorului. Şi nu-l interesează reinventarea lumii, ci explicarea ei. Vremurile sunt şi aşa destul de ciudate. Ce rost are să mai şi născoceşti ceva? S-ar părea că-i lipseşte dăruirea necesară pentru a termina o carte. Numai la muncă se poate concentra, în timpul liber n-are stare. Se miră când aude cum îşi petrec unii oameni timpul liber, ţintuiţi în faţa televizorului patru-cinci ore pe zi, doar aşa, ca să facă rating la nivel naţional. Săptămâna trecută, în pauza unei operaţii – micro-doppler-ul se stricase şi a trebuit să fie adus unul dintr-o altă sală – Jay Strauss s-a ridicat din faţa monitoarelor şi a butoanelor, s-a întins şi a căscat, declarând că a stat până-n zori să termine un roman de opt sute de pagini scris de un nou copil-minune al literaturii americane. Perowne a fost impresionat, chiar deranjat – oare lui îi lipsea pur şi simplu seriozitatea?

În realitate, sub îndrumarea lui Daisy, Henry a citit din scoarţă-n scoarţă *Anna Karenina* şi *Doamna Bovary*, două faimoase capodopere. Cu preţul încetinirii proceselor sale mentale şi al pierderii multor ore din timpul său preţios, s-a dăruit urzelilor complicate ale acestor basme sofisticate. Şi ce-a priceput, în final? Că adulterul e un lucru de înţeles, dar greşit, că femeile din secolul al XIX-lea n-aveau o viaţă prea grozavă, că viaţa era la fel fie că locuiai la Moscova, la ţară în Rusia sau în Franţa, în provincie. Dacă, aşa cum spunea Daisy, geniul stă în detalii, atunci el, unul, nu se declara impresionat. Detaliile erau subtile şi destul de convingătoare, dar, dacă erai cât de cât atent şi aveai răbdarea să le pui pe hârtie pe toate, nu-ţi venea prea greu să le organizezi. Toate cărţile astea îi păreau rezultatul unei acumulări continue, ca truda unui meşteşugar.

Dar cel puţin aveau meritul de a înfăţişa o realitate fizică recognoscibilă, ceea ce nu se putea spune despre aşa-numiţii reprezentanţi ai realismului magic, pentru studiul cărora Daisy optase în anul terminal. Ce-i apucase pe toţi aceşti autori celebri – bărbaţi şi femei din secolul XX, oameni în toată firea – să le confere puteri supranaturale personajelor lor? Nu reuşise să

termine de citit nici măcar una dintre ciudăţeniile astea enervante. Şi unde mai pui că sunt scrise pentru adulţi, şi nu pentru copii! În multe dintre ele, eroii şi eroinele se năşteau cu aripi sau le creşteau între timp unele – un simbol, zicea Daisy, al liminarităţii lor; evident, faptul că învăţau să zboare devenea o metaforă a aspiraţiilor temerare. Alţii erau înzestraţi cu un extraordinar simţ al mirosului sau cădeau din avioane scăpând nevătămaţi. Altul, un vizionar, îşi vedea părinţii prin fereastra unui pub aşa cum fuseseră ei la câteva săptămâni după ce îl concepuseră şi care discutau dacă să-l avorteze sau nu.

Ca unul care încearcă să aline chinurile minţilor slăbite reparând creiere, e obligat să se-ncline în faţa lumii materiale, a limitelor ei şi a ceea ce poate ea admite – conştiinţa, nimic altceva. Nu e o chestiune care ţine de credinţă, ci una banală – mintea este rezultatul a ceea ce creierul, simpla materie, execută. Dacă asta inspiră veneraţie, atunci ar trebui să stârnească şi curiozitatea; provocarea o reprezintă realul, şi nu magicul. Parcurgerea listei de lecturi l-a convins pe Perowne că supranaturalul constituia refugiul unei imaginaţii sărace, o fugă de responsabilităţi, o sustragere copilărească dinaintea dificultăţilor şi minunilor realului, un refuz al repunerii imperioase în drepturi a plauzibilului.

„Gata cu pitici toboşari“, îi scria Perowne, după ce-şi ţinea tirada. „Te rog, fără fantome, îngeri, satane şi metamorfoze. Când orice se poate întâmpla, nimic nu mai contează. Pentru mine, toate astea nu sunt decât un mare kitsch.“

„Prostuţule“, îl dojenea ea într-o carte poştală, „Gradgrind[2]. Asta-i literatură, nu fizică!“

Era prima dată când certurile lor frecvente se desfăşurau prin poştă. El îi răspundea: „Ia spune-i asta lui Flaubert şi lui Tolstoi ai tăi. La ei n-ai să vezi nici un om cu aripi.“

La care ea îi replica: „Mai uită-te o dată în Doamna Bovary“ – şi îi dădea numărul paginilor. „Flaubert avertiza lumea despre existenţa unor oameni *exact ca tine*“ – ultimele trei cuvinte subliniate la greu.

Până acum, listele de lecturi pe care i le dăduse Daisy îl convinseseră de faptul că ficţiunea păcătuieşte prin lungime, că e prea dezordonată pentru a trezi uimirea sinceră în faţa splendorii geniului uman, a imposibilului devenit în chip miraculos posibil. Poate doar muzica să aibă o asemenea puritate. Înaintea tuturor, îl admiră pe Bach, mai ales piesele pentru instrumentele cu claviatură; ieri a ascultat două partite în timp ce opera astrocitomul lui

Andrea. După care vin numele cunoscute: Mozart, Beethoven, Schubert. Idolii săi din jazz sunt Evans, Davis şi Coltrane. Dintre pictori, îl preferă pe Cézanne; în privinţa arhitecturii, îi plac unele catedrale pe care le-a vizitat în concedii. În afara artelor, lista sa de realizări sublime include Teoria generală a relativităţii a lui Einstein, ale cărui calcule le-a înţeles rapid pe la douăzeci de ani. O să-şi completeze lista, îşi spune când coboară scările late de piatră până la parter, deşi ştie că n-o să se ţină de cuvânt. O operă pe care nici măcar nu-ţi imaginezi că ai putea-o crea, o operă care închide în sine un element nemilos, aproape inuman, de perfecţiune – iată concepţia lui despre geniu. Teoria asta a lui Daisy, cum că oamenii nu pot trăi fără poveşti, e cu totul falsă. El e dovada vie a acestui fapt.

Ajuns în faţa uşii de la intrare, ia de pe jos poşta şi ziarele. Citeşte titlurile în drum spre bucătărie. Blix declară la ONU că irakienii încep să coopereze. Pe de altă parte, se aşteaptă ca prim-ministrul, în cadrul unui speech pe care îl va ţine astăzi la Glasgow, să scoată în evidenţă motivele umanitare pentru declanşarea războiului. Singura opţiune posibilă, în opinia lui Perowne. Dar răzgândirea de ultim moment a prim-ministrului pare cam cinică. Henry spera că evenimentul la care a fost martor, petrecut la patru şi jumătate dimineaţa, a mai apucat să prindă ultima ediţie a ziarelor din Londra. Dar nu există nimic în acest sens.

În bucătărie n-a mai intrat nimeni de când a plecat el. Pe masă au rămas cana lui, sticla goală de apă minerală a lui Theo şi, lângă ea, telecomanda. Încă îl mai surprinde, vag, această fidelitate rigidă a obiectelor, uneori liniştitoare, alteori sinistră. Ia telecomanda, dă drumul la televizor, apoi taie sonorul – mai sunt câteva minute până la ştirile de la ora nouă. După care pune apă în cafetieră. Ce progres a transformat umilul ibric în această expresie a rafinamentului: forma de urcior pentru mai multă eficienţă, plastic pentru mai multă siguranţă, ciocul larg pentru a putea fi umplută mai uşor şi mica, dar solida platformă pentru mai multă forţă. Nu s-a plâns nici de vechiul model – capacul de tablă, priza groasă, neagră, feminină, gata să electrocuteze mâinile ude păreau ceva absolut normal. Dar cineva iată că s-a gândit la toate astea şi acum nu mai e cale de-ntors. Iată că se mai întâmplă şi lucruri bune pe lume.

Ştirile îl găsesc măcinând cafeaua. Prezentatorul e acum o femeie atrăgătoare, cu pielea închisă la culoare, ale cărei sprâncene pensate se arcuiesc larg a surpriză în faţa provocării unei noi dimineţi. Mai întâi, se derulează imagini filmate de pe un pod, pe autostradă, în care se văd zeci de

autocare aducându-i pe demonstranţi în oraş pentru ceea ce se anticipează a fi cea mai mare acţiune de protest organizată vreodată. Apoi un reporter transmite din mijlocul unui grup de manifestanţi matinali de lângă Embankment. Fericirea de pe ecran e cam suspectă. Cu toţii exultă la gândul că se vor afla împreună pe străzi, se îmbrăţişează cu toţii. Dacă-şi închipuie – şi s-ar putea să aibă dreptate – că tortura neîntreruptă şi execuţiile sumare, purificarea etnică şi genocidurile ocazionale sunt preferabile unei invazii, ar trebui să afişeze nişte figuri mai sumbre. Avionul, avionul lui Henry, a trecut pe locul al doilea. Imaginile sunt aceleaşi, cu doar câteva detalii în plus: se bănuieşte că incendiul a fost declanşat de un scurtcircuit. Lângă un grup de poliţişti se văd şi cei doi ruşi – pilotul, un tip sfrijit cu un păr unsuros şi copilotul, grăsuţ şi surprinzător de vesel. Par foarte bronzaţi, sau poate or fi din vreo republică din sudul Rusiei. Şansele tot mai mici de viaţă ale unei ştiri de senzaţie care s-a dovedit, în final, o dezamăgire – nu tu răufăcători, nu tu morţi, nu tu consecinţe neaşteptate – sunt reînsufleţite de o controversă improvizată: a fost găsit un expert în aviaţie gata să califice drept imprudenţă faptul că s-a luat decizia de a îndrepta avionul în flăcări spre o zonă dens populată când mai erau şi alte opţiuni. Un reprezentant al autorităţii aeroportuare spune că n-a existat nici o ameninţare pentru londonezi. Guvernul nu s-a pronunţat încă.

Închide televizorul, îşi trage un scaun şi se aşază la masă cu cana de cafea şi telefonul alături. Înainte să-şi înceapă ziua de sâmbătă, trebuie să sune la spital să vadă în ce stare sunt pacienţii lui. I se face legătura la terapie intensivă şi cere să vorbească cu asistenta de serviciu. Cât se duce cineva s-o cheme, aude pe fundal murmurul familiar, recunoaşte vocea unui brancardier, zgomotul unei cărţi sau al unui dosar trântit pe o masă.

Apoi aude vocea fără expresie a unei femei ocupate:

— Terapie intensivă.

— Deirdre? Credeam că Charles e de gardă weekendul ăsta.

— Are gripă, domnule Perowne.

— Ce face Andrea?

— Scorul Glasgow e cincisprezece, oxigenare bună, n-are semne de confuzie.

— Drenul endoventricular?

— Drenează încă în jur de cinci centimetri. Mă gândesc s-o trimit înapoi în salon.

— Minunat, spune Perowne. Poţi să-i transmiţi anestezistului că sunt de

acord s-o mute? E pe cale să închidă, dar adaugă: Vă face necazuri?

— E prea copleşită de ce i s-a-ntâmplat, domnule Perowne. Tare ne mai place aşa cum e acum.

Îşi ia cheile, mobilul şi telecomanda pentru uşa de la garaj dintr-o farfurie de argint de lângă cărţile de bucate. Portofelul e-n buzunarul unui palton agăţat într-o încăpere aflată în spatele bucătăriei şi în faţa cramei. Racheta de squash e sus, la parter, într-un dulap din spălătorie. Îşi pune un polar vechi şi dă să activeze sistemul de alarmă, dar îşi aduce aminte că Theo e în casă. Când iese în stradă, după ce a închis uşa, aude ţipetele pescăruşilor care se întorc după bunătăţile pe care le oferă oraşul. Soarele e jos şi doar o jumătate a scuarului – jumătatea lui – e în plină lumină. Se îndepărtează de scuar pe trotuarul ud care sclipeşte orbitor, uimit de prospeţimea zilei. Aerul miroase a curat. Are impresia că păşeşte pe o suprafaţă naturală, în mijlocul unui peisaj sălbatic de coastă, pe un drum cu dale netede de bazalt pe care şi-l aminteşte vag dintr-o vacanţă din copilărie. Cârâitul pescăruşilor e cel care i-l aduce în memorie. Îi revine în minte gustul stropilor împroşcaţi de valurile unei mări agitate şi, când ajunge pe Warren Street, îşi spune că nu trebuie să uite să se oprească la pescărie. Stimulat de cafea şi, în sfârşit, de mişcare, precum şi de perspectiva meciului, de atingerea plăcută a rachetei îmbrăcate în husă, măreşte ritmul.

Străzile din această zonă sunt, de regulă, pustii în weekend, dar în faţă, pe Euston Road, o mare de oameni îşi croieşte drum spre Gower Street, în timp ce pe carosabil, târându-se spre est, se înşiră, bară la bară, autocarele pe care le-a văzut la ştiri. Pasagerii lor şi-au lipit feţele de geamuri, dorindu-şi să fie şi ei acolo, afară, împreună cu toţi ceilalţi. Bannerele spânzură în afară, împreună cu fulare inscripţionate cu numele cluburilor de fotbal şi cu cele ale oraşelor din inima Angliei – Stratford, Gloucester, Evesham. Din rândurile mulţimii nerăbdătoare, câţiva se antrenează cu arsenalul de zgomote – un trombon, un claxon cu pară, o tobă mare. Izbucnesc câteva scandări de încălzire pe care, la început, nu le distinge. „Tam-tatam-tatam. Nu-atacaţi-Irakul.“ Pancartele nu s-au înălţat încă în aer; atârnă neglijent pe umeri. „Nu în numele meu“ se aude de vreo zece ori. Egoismul blazat al acestei lozinci sugerează o lume cu totul nouă a protestului, una în care toţi aceşti consumatori pretenţioşi de şampoane şi sucuri vor să se simtă bine sau mai buni. Henry preferă apaticul „Jos cu asta sau aialaltă“. Trece o pancartă a

unuia dintre grupurile care au organizat marşul – Asociaţia Musulmanilor din Marea Britanie. Henry şi-i aminteşte bine. Au explicat recent în ziare că lepădarea de credinţa Islamului se pedepseşte cu moartea. După ei trece un banner care anunţă Corul de Femei din Swaffham, apoi Evreii Împotriva Războiului.

Pe Warren Street coteşte la dreapta. Acum i se deschide o privelişte spre est, spre Tottenham Court Road. Aici e o mulţime şi mai mare, care se umflă neîncetat de la cei ce se revarsă, cu sutele, din staţia de metrou. În lumina soarelui jos, siluetele se desprind şi se contopesc într-o masă mai întunecată, dar se mai pot zări un chioşc improvizat de cărţi şi o tarabă cu hot-dog, aşezată cu tupeu chiar în faţa McDonald's-ului de la colţ. Numărul copiilor şi al bebeluşilor din cărucioare e neaşteptat de mare. În ciuda scepticismului său, Perowne, în tenişi albi, strângându-şi mai tare în mână racheta, simte seducţia şi emoţia caracteristice unor asemenea evenimente; o mulţime care ia străzile în stăpânire, zecile de mii de străini care au un unic scop transmit o senzaţie de bucurie revoluţionară.

Li s-ar fi putut alătura, cel puţin în spirit, pentru că nimic nu-l poate deturna de la meciul lui, dacă profesorul Taleb n-ar fi avut nevoie de clamparea unui anevrism al arterei cerebrale medii. În lunile care au urmat discuţiilor lor, Perowne s-a cufundat în mai multe lecturi necesare despre regimul lui Saddam. A citit despre cum Stalin era sursa de inspiraţie a dictatorului, despre încrengătura de loialităţi familiale şi tribale care îl susţineau la putere pe Saddam, despre palatele pe care acesta le dăruia drept recompensă. Henry a aflat amănunte înfiorătoare despre genocidurile din nord şi din sud, despre purificarea etnică, despre sistemul complex de turnători, despre torturile bizare, despre gustul lui Saddam de a se implica personal în toate, de pedepsele stranii aplicate prin lege – însemnările cu fierul roşu şi amputările. Evident, Henry a urmărit îndeaproape relatările despre măsurile luate împotriva chirurgilor care refuzau să facă aceste amputări. A ajuns la concluzia că răul fusese rareori mai inventiv, mai sistematic ori mai răspândit. Miri avea dreptate, era o republică a fricii. Henry a citit şi faimoasa carte a lui Makiya. Principiul organizatoric al lui Saddam era, în mod clar, teroarea.

Perowne ştie că atunci când un imperiu puternic – fie el Asirian, Roman sau American – porneşte un război în numele unei cauze, istoria nu se va lăsa impresionată. De asemenea, se teme că invazia sau ocupaţia vor fi o porcărie. Demonstranţii s-ar putea să aibă dreptate. Ştie şi că opiniile se nasc cu totul

întâmplător; dacă nu l-ar fi întâlnit şi admirat pe profesor, ar fi gândit cu totul altfel, mai puţin ambivalent, despre războiul care se apropie. Opiniile ţin de un joc al hazardului; prin definiţie, nici unul dintre cei care se învârt acum pe lângă staţia de metrou de pe Warren Street n-a fost torturat de regimul lui Saddam, nu are vreun cunoscut sau vreo rudă care să fi fost torturaţi, nici măcar nu ştie mare lucru despre acel loc. Cei mai mulţi nici n-au remarcat masacrele din zona locuită de kurzi, ori din cea locuită de şiiţi, în sud, şi brusc s-au trezit că îi doare de vieţile irakienilor. Au motive întemeiate pentru opiniile lor, printre care se numără şi preocuparea pentru propria siguranţă. Se spune că Al-Qaeda, care-i urăşte deopotrivă pe Saddam cel ateu şi pe opozanţii şiiţi, va fi provocată de un atac asupra Irakului şi se va răzbuna pe oraşele paşnice din Occident. Urmărirea propriilor interese e o cauză destul de onorabilă, dar lui Perowne nu i se pare, spre deosebire de convingerile manifestanţilor, că ar deţine controlul absolut asupra discernământului moral.

Snack-barurile de pe stradă sunt închise peste weekend. Doar magazinul de instrumente muzicale şi chioşcul de ziare au rămas deschise. În faţa bistroului Rive Gauche, proprietarul spală trotuarul cu o găleată de zinc, ca la Paris. Un bărbat se îndreaptă spre Perowne, venind din direcţia mulţimii; are faţa rozalie, o şapcă de baseball pe cap şi e îmbrăcat cu o geacă galbenă fluorescentă; târăşte după el o roabă şi mătură rigola, în slujba consiliului municipal. Pare neobişnuit de hotărât să facă o treabă serioasă şi vâră colţul măturii în toate ungherele bordurii ca să scoată resturile. Nu-ţi prea vine să te uiţi la el, să admiri energia şi perfecţiunea muncii lui, ca o acuzaţie tăcută la adresa unei dimineţi de sâmbătă. Ce ar putea fi oare mai inutil decât această îndeletnicire domestică adusă la scară urbană, prost plătită, când în spatele lui, la celălalt capăt al străzii, cutii de suc şi ceşti de hârtie se adună văzând cu ochii la picioarele demonstranţilor strânşi dinaintea McDonald's-ului de la colţ. Şi dincolo de ei, în partea cealaltă a metropolei, o furtună zilnică de gunoaie. Când cei doi trec unul pe lângă celălalt, privirile li se întâlnesc, indiferente. Măturătorul are albul ochilor tivit cu o nuanţă galbenă care bate în roşu de-a lungul pleoapelor. Pentru o clipă ameţitoare, Henry se simte legat de celălalt bărbat, ca şi cum s-ar afla pe un balansoar, ţintuiţi de o axă care i-ar putea arunca pe unul în viaţa celuilalt.

Perowne îşi mută privirea şi-şi încetineşte paşii înainte să ajungă la fostele grajduri unde-şi ţine maşina. Cât de odihnitor trebuie să fi fost, într-o altă epocă, să ştii că eşti bogat şi să crezi că o forţă supranaturală, omniscientă, le distribuise oamenilor propria lor situaţie socială. Şi să nu

înţelegi cum credinţa era pusă în slujba propriei tale prosperităţi – o formă de anozognozie, un termen util din psihiatrie care desemnează neputinţa de a-ţi conştientiza propria condiţie. Dar acum, când credem că înţelegem, cum stau lucrurile? După experimentele nimicitoare ale secolului nu de mult apus, după atâtea infamii, după atâtea morţi, un agnosticism pretenţios s-a clădit în jurul acestor chestiuni privind justiţia şi redistribuirea bogăţiei. Gata cu ideile măreţe. Lumea trebuie să progreseze, dacă îi e dat, cu paşi mărunţi. Oamenii au cel mai adesea o viziune fatalistă asupra vieţii – să-şi câştigi existenţa măturând străzile nu-i altceva decât un ghinion. Nu trăim într-o epocă vizionară. Străzile trebuie să fie curate. Ghinioniştii n-au decât să se înscrie la ajutor social.

Coboară o pantă uşoară, pavată cu piatră cubică alunecoasă, spre locul unde proprietarii de case ca a lui îşi ţineau odată caii. Acum, cei care-şi permit îşi răsfaţă în garaje maşinile. Pe inelul cheii lui se află o telecomandă micuţă, cu infraroşii, pe care apasă ca să ridice o uşă zăngănitoare de oţel. Smuciturile mecanice scot la iveală, în uşa grajdului, un bot lung şi nişte ochii scăpărători, fremătând de nerăbdare să li se redea libertatea. Un Mercedes S500 argintiu cu tapiţerie din piele crem, de care nu se mai simte jenat. Nici măcar nu ţine la el – este doar aspectul plăcut al acelei părţi mult prea generoase din bunurile lumii care-i aparţine lui. Dacă n-ar fi fost a lui, încearcă el să se convingă, ar fi fost a altcuiva. N-a condus-o de o săptămână, dar în bezna garajului fără nici un fir de praf maşinăria emană o căldură animală. Deschide portiera şi se aşază pe scaun. Îi place s-o conducă îmbrăcat în echipamentul lui jerpelit de sport. Pe scaunul de lângă şofer zace un număr mai vechi din *Revista de neurochirurgie* în care se află un articol de-al său despre un congres ţinut la Roma. Îşi aruncă racheta peste el. Theo e cel care o dezaprobă cel mai tare, zice că e o maşină de doctor, ca şi cum asta ar fi o sentinţă fără drept de apel. Daisy, pe de altă parte, spune că Harold Pinter are, parcă, una la fel, ceea ce însemna că era în regulă din punctul ei de vedere. Rosalind l-a încurajat s-o cumpere, considerând că duce o viaţă mult prea austeră, vinovat de austeră, şi că să nu-ţi cumperi niciodată haine sau o sticlă de vin bun e uşor nefiresc. Încă trăieşte ca un student abia ieşit din facultate. A venit timpul să se mai împlinească şi el.

Luni de zile a condus-o lăsând impresia că vrea să-şi ceară scuze, rareori în viteza a patra, ezitând să depăşească, acordând tot timpul prioritate, făcând loc cu scrupulozitate celorlalte maşini mai ieftine. S-a lecuit în sfârşit în urma unei excursii la pescuit în nordul Scoţiei, împreună cu Jay Strauss. Sedus de

drumul liber şi de Jay care nu contenea să preamărească, exaltat, „geniul luteran“, Henry s-a acceptat în postura de proprietar, de stăpân al vehiculului său. De fapt, întotdeauna s-a considerat, tacit, un bun şofer: la fel ca în sala de operaţie, e ferm, precis, defensiv atât cât trebuie. Au pescuit păstrăvi cafenii în râurile şi lacurile din jurul Torridonului. Într-o după-amiază umedă, aruncând o privire peste umăr în timp ce lansa, Henry şi-a zărit maşina la vreo sută de metri depărtare, parcată într-o rână, pe un dâmb, proiectată, în lumina blândă, pe fundalul mestecenilor, florilor de iarbă-neagră şi al cerului plumburiu, prevestitor de furtună – exact ca într-o reclamă – şi a avut, pentru prima oară, o senzaţie de uşoară şi totodată ameţitoare bucurie pe care ţi-o dă posesiunea. E, desigur, posibil, e permis să iubeşti un obiect neînsufleţit. Dar acel moment a reprezentat punctul culminant al poveştii de iubire; de atunci, sentimentele s-au atenuat treptat, lăsând loc doar unei plăceri ocazionale. Maşina îi provoacă o vagă satisfacţie în clipa când o conduce; în restul timpului, abia dacă se gândeşte la ea. Exact aşa cum şi-au dorit şi cum au promis fabricanţii ei, a devenit parte din el.

Dar anumite mărunţişuri continuă să-l entuziasmeze, cum ar fi felul în care maşina toarce fără să simţi nici o vibraţie; doar turometrul arată că merge motorul. Dă drumul la radio, care revarsă un ropot de aplauze susţinute, pline de respect, iese din garaj, lăsând uşa de oţel să coboare în urma lui, o ia pe străduţe şi face la stânga, intrând din nou pe Warren Street. Clubul de squash se află pe Huntley Street, într-un fost sanatoriu – foarte aproape, dar şi-a luat maşina pentru că mai are nişte drumuri de făcut mai târziu. În mod neruşinat, îi place mai mult oraşul văzut din maşină, unde aerul filtrat şi muzica susurând din aparatura hi-fi conferă mai mult patos până şi celor mai neînsemnate detalii – un trio de Schubert înnobilează străduţa îngustă pe care maşina sa se strecoară acum. Se îndreaptă spre sud ca să facă un ocol, apoi să traverseze Tottenham Court Road şi s-o ia spre est. Cleveland Street era cunoscută odată pentru fabricile sale mizerabile de confecţii şi pentru prostituatele sale. Acum, aici au răsărit restaurante greceşti, turceşti şi italieneşti – genurile de localuri care nu sunt menţionate niciodată în ghiduri –, cu terase unde oamenii mănâncă vara. Un tip care repară computere vechi, un magazin de ţesături, o cizmărie şi, puţin mai jos, o prăvălie cu peruci, frecventată asiduu de travestiţi. Este întruchiparea perfectă a unei străzi dintr-un oraş – diversă, sigură pe sine, obscură. Şi în acest moment îşi aminteşte sursa sentimentului său vag de vinovăţie ori jenă: disponibilitatea de a se lăsa convins că lumea s-a schimbat ireversibil, că

străzi inofensive ca aceasta şi viaţa plină de toleranţă pe care le întrupează pot fi nimicite de noul inamic – bine organizat, tentacular, plin de ură şi de un zel extrem de concentrat. Ce apocaliptic sună toate temerile astea în plină zi, când existenţa însăşi a străzilor şi a oamenilor care le populează reprezintă propria lor justificare, propria lor asigurare. Lumea nu s-a schimbat în mod fundamental. E un răsfăţ să vorbeşti despre o criză de o sută de ani. Crize au fost dintotdeauna, iar terorismul islamic se va domoli, odată cu războaiele recente, schimbările climatice, politicile privind comerţul internaţional, deficitul de terenuri şi apă potabilă, foametea, sărăcia şi toate celelalte.

Ascultă crescendourile şi descrescendourile line ale piesei de Schubert. Strada e minunată, iar oraşul, grandioasa realizare a celor vii şi a tuturor celor morţi care au locuit vreodată aici, este minunat la rândul lui, robust. Nu se va lăsa prea uşor distrus. E prea bun ca să-l laşi să se ducă de râpă. De-a lungul secolelor, viaţa de aici s-a îmbunătăţit constant pentru majoritatea oamenilor, în ciuda drogaţilor şi a cerşetorilor de azi. Aerul a devenit mai respirabil, somonii saltă iar în apele Tamisei, iar vidrele se întorc. La toate nivelurile – material, medical, intelectual, senzual –, e mai bine pentru aproape toată lumea. Profesorii lui Daisy de la universitate considerau demodată şi ridicolă ideea de progres. De indignare, Perowne strânge mai tare volanul cu mâna dreaptă. Îşi aminteşte cuvintele lui Medawar[3], pe care-l admiră: „Să iei în derâdere progresul reprezintă imbecilitatea ultimă, suprema sărăcie a spiritului şi meschinărie a minţii“. Da, e o prostie să se amăgească cu suta aia de ani. Când Daisy se afla în ultimul an la universitate, a participat la o zi a porţilor deschise. Tinerilor profesori de acolo le place să vadă viaţa modernă ca o succesiune de calamităţi. E stilul lor, modul lor de a se da deştepţi. Nu e cool, nici o dovadă de profesionalism să consideri eradicarea pojarului drept una dintre realităţile vieţii moderne. Sau recenta propagare a democraţiei. Seara, unul dintre ei a ţinut o conferinţă despre perspectivele civilizaţiei noastre consumiste şi tehnologizante: nu sunau prea optimist. Dar, dacă starea actuală de lucruri ar fi distrusă, viitorul ne va privi ca pe nişte zei, cu siguranţă pe noi, cei din oraşul ăsta, zei norocoşi, binecuvântaţi de belşugul supermarketurilor, de accesul la torente de informaţii, de haine călduroase uşoare ca fulgul, de speranţa de viaţă în continuă creştere, de maşinării uimitoare. Este o epocă a mecanismelor uimitoare. Telefoane mobile puţin mai mari decât urechea. Vaste arhive muzicale înmagazinate într-un obiect cât o mânuţă de copil. Camere foto cu ajutorul cărora poţi să transmiţi imaginile oriunde în lume. Maşinăria ingenioasă în care călătoreşte chiar

acum şi-a comandat-o, comod, prin intermediul unui aparat de pe biroul lui, legat la Internet. Sistemul stereotactic de ghidare tomografică de care s-a folosit ieri a schimbat modalitatea de efectuare a biopsiilor. Sunetele redate digital îi unesc pe cei doi chinezi, un el şi o ea, care se plimbă de mână şi ascultă muzică la cele două perechi de căşti conectate la CD playerul lor. Şi iat-o pe fata aceea zveltă, în trening, care parcă pluteşte în căruciorul ei electric cu trei roţi, tot-teren. De fapt, toţi cei care trec pe această stradă plăcută, fără pretenţii par destul de fericiţi, cel puţin la fel de mulţumiţi ca şi el. Dar pentru profesorii de la universitate, pentru omenire în general, e mai la îndemână să analizeze sărăcia; cu fericirea, e mult mai complicat.

Pradă unei dispoziţii de agresivă celebrare a epocii contemporane, Perowne îşi întoarce Mercedes-ul spre est, pe Maple Street. Satisfacţia sa are, parcă, nevoie să înfrunte entităţi spectrale, persoane plăsmuite de propria-i imaginaţie pe care să le poată învinge. Se simte aşa uneori, înaintea unui meci. Ceea ce nu-l prea încântă, dar nu poate stăpâni decât parţial valurile de gânduri care îl inundă la fiecare secundă – curgerea, zgomotul alb al gândului solitar este controlată de starea sa emoţională. Poate că nu e fericit deloc, ci doar încearcă să-şi ridice moralul. Trece pe lângă clădirea de la picioarele Post Office Tower-ului – pare mai puţin urâtă azi, cu poarta ei de aluminiu, armăturile ei albastre, suprafeţele geometrice ale ferestrelor şi grătarele de ventilaţie care o fac să arate ca un tablou de Mondrian. Dar mai încolo, unde Fitzroy se uneşte cu Charlotte Street, cartierul e împânzit de clădiri de birouri meschine şi locuinţe studenţeşti – ferestre care nu se închid bine, ambiţii mărunte, precaritate. Când plouă şi eşti în dispoziţia aferentă, poţi să-ţi închipui că te afli în Varşovia comunistă. Doar când vor fi dărâmate o să înceapă să-ţi placă.

Henry merge acum paralel cu Warren Street, la două intersecţii distanţă înspre sud. Dispoziţia sa mentală, provocată de o stare de fericire amestecată cu o doză de agresivitate, continuă să-l tulbure. Pe măsură ce se apropie de Tottenham Court Road, recurge la o rutină familiară, trecând în revistă evenimentele recente care ar fi putut să-i provoace această stare. A făcut dragoste cu Rosalind, e sâmbătă dimineaţă, asta e maşina sa, nimeni din avion n-a murit, îl aşteaptă un meci, fata aia, Chapman, şi ceilalţi pacienţi de ieri sunt stabili, Daisy vine acasă – astea-s lucrurile pozitive. Dar pe de altă parte? Pe de altă parte, pune o frână. În mijlocul lui Tottenham Court Road, un poliţist cu o geacă galbenă, cu motocicleta sprijinită alături, îi face semn să oprească. Evident, accesul pe stradă e interzis din cauza marşului. Ar fi

trebuit să-şi dea seama. Dar Perowne continuă să înainteze, încet, prefăcându-se că n-ar şti, că poate fi iertat – la urma urmei, nu vrea decât să traverseze strada, nu să meargă pe ea; sau cel mult o să aibă parte de ceea ce i se cuvine: o dramoletă dintre un poliţist ferm, dar conciliant şi cetăţeanul grav şi concesiv.

Se opreşte la intersecţia celor două străzi. Într-adevăr, poliţistul vine spre el, aruncând o privire în lungul străzii, spre demonstranţi, având întipărit pe chip un zâmbet tolerant care sugerează că el însuşi ar fi bombardat Irakul, cu mult timp în urmă, şi alte multe ţări pe deasupra. Din spatele volanului, Perowne îi răspunde relaxat, cu un surâs colegial, cu gura închisă, dar, brusc, două lucruri se întâmplă simultan. În spatele poliţistului, pe partea cealaltă a străzii, trei bărbaţi, dintre care doi înalţi, iar unul scund şi îndesat, ies în grabă dintr-un bar de striptease, Spearmint Rhino, aproape împiedicându-se în efortul lor de a nu fugi. Când ajung la colţul străzii pe care vrea s-o ia Perowne, nu se mai stăpânesc. O rup la fugă, tipul cel scund chinuindu-se să-i ajungă din urmă, spre o maşină parcată lângă bordură.

Celălalt lucru care se petrece este că poliţistul, fără să-i vadă pe cei trei, se opreşte pe neaşteptate şi-şi ridică o mână la urechea stângă. Dă din cap, spune ceva în microfonul fixat dinaintea gurii şi se întoarce la motocicleta sa. Apoi, amintindu-şi ce voia să facă, se uită în spate. Ochii li se întâlnesc, iar Perowne, cu o privire umilă, întrebătoare, arată vizavi, spre University Street. Poliţistul ridică din umeri, apoi dă din cap şi face un gest ca şi cum ar spune: Fă-o, dar repede. Ce dracu'. Demonstranţii se află încă în capătul celălalt al străzii, iar el a primit noi instrucţiuni.

Perowne n-a întârziat la meci şi nici nu-i prea nerăbdător să traverseze strada. Îi place maşina sa, dar nu l-au interesat niciodată performanţele de care e capabilă, cum ar fi acceleraţia de pe loc. Îşi imaginează că e impresionantă, dar n-a testat-o niciodată. E prea bătrân să mai pornească cu scârţâit de roţi la semafor. Bagă într-a-ntâia şi se asigură cu grijă în stânga şi-n dreapta, deşi e o stradă cu sens unic; ştie că pietonii ar putea să vină din ambele direcţii. Dacă ar traversa în viteză cele patru benzi, ar fi nepoliticos faţă de poliţistul care şi-a pornit deja motocicleta. Perowne nu vrea să-i creeze probleme cu superiorii. Ceva din gestul lui i-a transmis că trebuie să se mişte rapid. În momentul în care Mercedes-ul a parcurs deja cei douăzeci-douăzeci şi cinci de metri până la intrarea în University Street, unde Perowne trece într-a doua, are probabil vreo treizeci de kilometri de oră. Poate patruzeci. Cincizeci maximum. Şi, când schimbă într-a-treia, încetineşte,

căutând strada pe care să facă la dreapta înainte de Gower Street, blocată la rândul ei.

Mişcarea îi readuce brusc în minte lista sa, cauzele proxime şi distale ale stării sale afective. În cazul unei introspecţii, o secundă înseamnă mult timp. Îndeajuns de mult cât să-l facă pe Henry să se oprească asupra factorilor negativi, îndeajuns de mult cât să-i permită să se gândească, ori să simtă, fără să descompună gândul în sintaxă şi în cuvinte, că starea lumii e cea care îl îngrijorează cel mai tare, iar demonstranţii sunt aici ca să-i reamintească asta. Lumea trebuie că s-a schimbat în chip fundamental, iar problema e gestionată fără tact, mai ales de americani. O mulţime de oameni de pe planeta asta, aflaţi mereu în legătură şi bine organizaţi, l-ar ucide, i-ar ucide familia şi prietenii numai ca să demonstreze ceva. Numărul posibilelor victime nu mai e în discuţie; o să fie şi mai mulţi morţi, probabil chiar în oraşul ăsta. E aşa de înspăimântat, că nu poate înfrunta această realitate? Afirmaţiile şi întrebările nu se articulează în cuvinte. Le trăieşte ca pe nişte ridicări din umeri mentale urmate de un impuls interogativ. Acesta este limbajul preverbal pe care lingviştii îl numesc „mentaleză". E mult spus limbaj, mai degrabă o matrice de modele variabile, consolidând şi comprimând sensul într-o fracţiune de secundă, amalgamându-l cu nuanţa sa afectivă distinctă, ea însăşi mai degrabă o culoare. Un galben greţos. Chiar dacă ai avea darul conciziei, asemenea unui poet, şi tot ţi-ar trebui sute de cuvinte şi minute bune ca s-o descrii. Aşa că, în clipa în care o străfulgerare roşie trece brusc prin stânga câmpului său vizual, ca o formă conturată pe retină într-un acces de insomnie, are deja însuşirea unei idei, o idee nouă, neaşteptată şi periculoasă, dar întru totul a sa, şi nu a lumii exterioare.

Se strecoară cu o abilitate instinctivă prin spaţiul mărginit, la dreapta, de banda pentru biciclete, demarcată printr-o bordură, iar la stânga, de un şir de maşini parcate. Şi din acest şir ţâşneşte gândul. Odată cu el, pocnetul unei oglinzi retrovizoare, retezate dintr-o lovitură, şi scâncetul tablei supuse unei presiuni în clipa în care două maşini se scurg printr-un spaţiu larg cât pentru una. Decizia instantanee a lui Perowne, în momentul impactului, este de a accelera şi, în acelaşi timp, de a smuci volanul la dreapta. Se aud şi alte sunete – zornăitul în staccato al maşinii roşii din stânga sa care zgârie cinci-şase maşini parcate şi bufnetul scos de cauciucul care izbeşte betonul, asemenea unei bătăi din palme amplificate, când Mercedes-ul se urcă pe bordura benzii pentru biciclete. Roata din spate atinge, la rândul ei, bordura. L-a depăşit pe intrus şi frânează. Maşinile se opresc la treizeci de metri una

de alta, motoarele au tăcut şi, pentru o clipă, se instaurează liniştea, şi nimeni nu se dă jos.

*
* *

După standardele contemporane ale accidentelor în trafic – Henry a lucrat cinci ani la Camera de Gardă – acesta poate fi considerat un incident minor. E imposibil să fie cineva rănit, iar el nu va trebui să-şi asume rolul doctorului aflat întâmplător la locul faptei. Lucru care s-a întâmplat de două ori în ultimii cinci ani, în ambele cazuri fiind vorba de un atac de cord, prima dată în timpul unui zbor spre New York, a doua oară într-un cinematograf sufocant din Londra, într-o zi caniculară de iunie; ambele situaţii s-au dovedit complicate şi n-au avut rezultate satisfăcătoare. Nu e în stare de şoc, nu e nici ciudat de calm, nici exaltat, simţurile nu-i sunt amorţite, acuitatea vizuală nu i-a sporit în chip neobişnuit, nu tremură nici un pic. Aude pocnetul metalului fierbinte care se contractă. Simte doar o iritare crescândă, mai puternică decât orice precauţie normală. Nici nu mai trebuie să se uite – toată partea stângă a maşinii e făcută praf. Îşi imaginează deja cum vor arăta săptămânile următoare, munţii de hârţoage, solicitările de plată a daunelor trimise societăţii de asigurare, telefoane peste telefoane, amânările de la garaj. Ceva original şi arhaic i-a fost răpit maşinii sale, ceva ce nu va mai putea fi în veci restituit, indiferent de cât bine ar repara-o. Plus impactul resimţit de puntea faţă, de pivoţi, de acele componente misterioase care invocă esenţa torturii prelungite – cremalieră şi pinion. Maşina sa nu va mai fi niciodată la fel. E iremediabil stricată, la fel e şi ziua lui de sâmbătă. N-o să mai ajungă la meci.

În primul rând, simte cum se intensifică în el un sentiment eminamente modern – dreptatea şoferului, o dorinţă arzătoare de dreptate îngemănată cu ura, un sentiment în slujba căruia diferite expresii bătucite i se rostogolesc în minte, reînsufleţite, purificate de clişee: a ieşit brusc din rând, n-a semnalizat, dobitocul naibii, nici măcar nu s-a asigurat, la ce dracu' are oglinzi, mama lui de cretin. Singura persoană din lume pe care o urăşte se află în maşina din spate şi Henry va trebui să discute cu ea, să se confrunte cu ea, să schimbe informaţii despre asigurare – când, în loc de toate astea, ar fi putut, să joace squash. Se simte depăşit, părăsit. Parcă se şi vede: îndepărtându-se pe o străduţă, într-o altă versiune, mult mai verosimilă, a lui însuşi, ca un unchi

bogat care dispare, adâncit în meditaţie şi zâmbitor, conducând fără griji în propria lui zi de sâmbătă, lăsându-l singur şi nefericit, abandonat noului său destin neverosimil, ineluctabil. Dar asta este realitatea. Faptul că şi-o spune îl trădează: cât de puţin crede că aşa stau lucrurile. Îşi ridică racheta de pe podeaua maşinii şi o aşază la loc pe revistă. Mâna sa dreaptă se află pe mânerul portierei. Dar încă nu face nici o mişcare. Se uită în oglinda retrovizoare. Are motive să fie prudent.

Aşa cum se aştepta, în maşina din spate se zăresc trei capete. Cum e predispus la supoziţii hazardate, încearcă să gândească la rece. Din câte ştie, striptease-ul e o îndeletnicire legală. Dar dacă i-ar fi văzut pe cei trei indivizi ieşind în grabă sau chiar pe furiş de la Wellcome Trust sau de la British Library, ar fi coborât din maşină fără să mai stea pe gânduri. Faptul că alergau îi spune că ar putea fi chiar mai enervaţi decât el din cauza întârzierii. Maşina e un BMW seria 5, automobil pe care el îl asociază, fără motiv, cu delincvenţa şi traficul de droguri. Şi sunt trei tipi, nu unul singur. Cel mai scund stă pe locul de lângă şofer şi vede cum portiera de pe partea aceea se deschide, urmată imediat de cea a şoferului şi de cea din stânga spate. Perowne, care nu vrea să fie surprins stând jos, coboară din maşină. Acel interval de treizeci de secunde a conferit situaţiei particularitatea unui joc în care toate calculele au fost deja făcute. Cei trei vor fi având motivele lor dacă se ţin deoparte şi plănuiesc următoarea mişcare. E important, îşi spune Perowne în timp ce dă roată maşinii, să ţină minte că el are dreptate şi că e furios. Şi trebuie să fie vigilent. Dar gândurile astea nu-i sunt deloc de ajutor, aşa că se hotărăşte să se lase în voia confruntării, mai bine decât să-şi bată capul cu regulile de bază. Tinde să-i ignore, să se ţină departe de ei, ceea ce şi face: înconjoară botul Merecedes-ului să se uite la partea avariată. Dar chiar şi când rămâne acolo, cu mâinile în şolduri, într-o poză care trădează un sentiment ultragiat al proprietăţii, îi supraveghează cu coada ochiului pe cei trei care înaintează acum în grup.

La prima vedere, nu pare a fi nici o stricăciune. Oglinda laterală e intactă, pe uşi nu există urme; în mod uimitor, vopseaua argintie metalizată e intactă. Se apleacă puţin, în aşa fel încât lumina să cadă într-un alt unghi. Îşi trece uşor mâna de-a lungul caroseriei, ca şi cum ar şti ce caută. Nu există nimic. Nici o zgârietură. În termeni tehnici, asta îl cam dezavantajează. N-are nimic care să îi justifice furia. Dacă există vreo stricăciune, atunci e una invizibilă, undeva între roţile din faţă.

Cei trei s-au oprit să se uite la ceva de pe stradă. Bărbatul cel scund,

îmbrăcat într-un costum negru, atinge cu vârful pantofului oglinda smulsă a BMW-ului, răsturnând-o aşa cum faci cu stârvul unui animal. Unul din ceilalţi doi tipi, un tânăr înalt cu o faţă lungă şi funebră de cal, o culege de pe jos şi o cântăreşte în mâini. Se uită la ea cu toţii, apoi, la o remarcă a individului cel scund, îşi întorc simultan feţele către Perowne, cu o curiozitate subită, ca o căprioară surprinsă în pădure. Pentru prima oară acestuia îi trece prin minte că s-ar putea să fie în pericol. Oficial închisă la ambele capete, strada e complet goală. În spatele celor trei, pe Tottenham Court Road, un şir fărâmiţat de protestatari se îndreaptă spre sud ca să se reunească cu grupul principal. Perowne îşi aruncă un ochi peste umăr. Acolo, în spatele lui, pe Gower Street, a început marşul propriu-zis. Mii de oameni strânşi într-o singură coloană compactă se îndreaptă spre Picadilly, cu bannerele înclinate eroic în faţă, ca într-un poster revoluţionar. Feţele, mâinile şi hainele lor emană o culoare vie, ca o căldură caracteristică umanităţii înfrăţite. Pentru mai mult dramatism, mărşăluiesc în tăcere, în ritmul funerar al tobelor.

Cei trei bărbaţi îşi reiau mersul. La fel ca mai înainte, individul cel scund – are vreo 1,65 sau poate 1,68 – merge în faţă. Are un umblat aparte, îşi ţine trunchiul puţin răsucit şi înclinat, ca şi cum ar împinge o barcă pe o porţiune cu apă lină a unui râu. Barcagiul de la Spearmint Rhino. Poate că ascultă muzică la căşti. Unii oameni nu pot să trăiască fără un fundal sonor, nici măcar atunci când au ceva de împărţit. Ceilalţi doi au alură de subordonaţi, de aghiotanţi. Poartă adidaşi, treninguri cu glugă – moda străzii, atât de răspândită, încât şi-a pierdut orice caracteristică. Theo se îmbracă adeseori aşa când n-are chef să se gândească la ce să-şi pună pe el, zice el. Tipul cu faţă de cal încă ţine în mâini oglinda laterală, probabil ca să demonstreze ceva. Răpăitul neobosit al tobelor n-are darul de a uşura situaţia şi faptul că atâţia oameni sunt aşa de aproape, ignorându-i prezenţa, îl face pe Henry să se simtă şi mai singur. E mai bine să arate că e ocupat. Se apleacă să se uite mai îndeaproape la maşină şi observă sub cauciucul din faţă o cutie de Cola strivită. În sfârşit vede, cu un sentiment deopotrivă de uşurare şi de iritare, o porţiune neregulată pe portiera din faţă, pe care vopseaua e mătuită, ca şi cum ar fi fost frecată cu un şmirghel fin. Aici trebuie să fi fost zona de impact, care se întinde pe vreo şaizeci de centimetri. Cât de bine a acţionat când a smucit de volan înainte să frâneze. Se simte mai sigur pe sine şi se îndreaptă ca să-i întâmpine pe cei trei bărbaţi care se opresc în faţa lui.

Spre deosebire de colegii lui – psihopaţii chirurgiei –, Hary nu prea gustă înfruntările. Nu e genul care să facă uz de forţă. Dar experienţa clinică

e, în primul rând, un proces abraziv, care te întăreşte şi-ţi toceşte simţurile. Pacienţii, rezidenţii, rudele victimelor şi conducerea, nu în ultimul rând – de-a lungul a două decenii, au existat, inevitabil, destule momente când a trebuit să-şi apere punctul de vedere, să se explice, să tempereze o izbucnire de furie. Şi sunt multe lucruri în joc – în cazul colegilor, probleme de ierarhie şi orgoliu profesional, cheltuirea aiurea a fondurilor spitalului, în cazul pacienţilor, pierderea unei funcţii a corpului, în cazul rudelor, un soţ sau un copil mort pe neaşteptate – lucruri evident mai serioase decât o maşină zgâriată. Mai ales când e vorba de pacienţi, momentele respective emană un soi de puritate, de inocenţă; totul e jupuit până la esenţa vieţii – memorie, văz, capacitatea de a recunoaşte chipuri, durere cronică, funcţie motorie, chiar conştiinţa de sine. În fundal, pâlpâie chestiunile care ţin de ştiinţa medicală, minunile ei, încrederea pe care o insuflă şi, în pofida a toate acestea, vasta ignoranţă care pluteşte încă, în ciuda unor mici progrese, în jurul creierului, al minţii şi al relaţiei dintre acestea două. Perforarea curentă a cutiei craniene, soldate cu succese modeste, constituie o aventură relativ recentă. Inevitabil, uneori survin şi dezamăgiri şi, când în birou începe înfruntarea cu rudele, nimeni nu mai stă să se gândească cum să se comporte sau ce să spună, nimeni nu se mai supraveghează. Toţi îşi dau drumul.

Printre cunoştinţele lui Perowne se numără acei medici care nu se ocupă de creier, ci de minte, de afecţiunile conştiinţei; aceşti colegi adoptă o tradiţie, un set de prejudecăţi arareori enunţate astăzi, potrivit cărora neurochirurgii nu sunt altceva decât nişte nebuni aroganţi şi ageamii înarmaţi cu instrumente grosolane, nişte vraci cărora li s-a dat voie să se ocupe de cel mai complex obiect din universul cunoscut. Când o operaţie nu reuşeşte, pacientul sau rudele îmbrăţişează această viziune. Dar e prea târziu. Cuvintele devin atunci tragice şi sincere. Indiferent cât de înfricoşător de directe se dovedesc aceste încleştări, indiferent cât îl afectează când un pacient nu-şi aminteşte sau nu e dispus să-şi amintească faptul că i se prezentaseră răspicat riscurile, indiferent de cât de sigur e că, în sala de operaţie, a făcut tot ce-i permiteau ştiinţa şi tehnica actuale, Perowne iese din toate acestea nu doar liniştit – e clar că nu a reuşit să reducă îndeajuns nivelul aşteptărilor –, ci vag purificat: a avut loc un schimb fundamental uman, la fel de elementar precum dragostea.

Dar aici, pe University Street, e imposibil să nu-ţi dai seama că stă să înceapă o întreagă mizanscenă. Îmbrăcat ca o sperietoare, cu polarul lui vechi şi puloverul mâncat de molii, în pantalonii pătaţi de vopsea şi prinşi în talie

cu un şnur, stă lângă maşina lui puternică. Are un rol de jucat şi nu există scăpare. Este, aşa cum le place oamenilor să spună, o dramă urbană. Un secol de filme şi o jumătate de secol de televiziune au făcut ca totul să pară fals. Artificiu pur. Iată maşinile, iată-i pe proprietari. Iată-i pe tipi, pe străini, al căror respect de sine e în joc. Cineva îşi va impune voinţa şi va câştiga, în timp ce celălalt va bate în retragere. Cultura populară, printr-o continuă repetiţie, a netezit această practică, acest patrimoniu genetic străvechi care impregnează maşinaţiile broaştelor-bou, ale cocoşilor şi cerbilor. Şi, în ciuda codului vestimentar variat şi lejer, există reguli la fel de elaborate precum acea *politesse* a curţii de la Versailles, pe care nici un set de gene nu le poate reda. Pentru început, cum stau acolo, unul în faţa celuilalt, nu e permis să admiţi că te simţi stânjenit sau să recunoşti ironia tiranică a situaţiei: din capătul străzii răzbate până la ei zgomotul paşilor şi răpăitul tobelor tribale ale negustorilor păcii. Mai mult, nimic nu poate fi anticipat, dar tot ceea ce se va întâmpla, din momentul în care se va întâmpla, va fi exact ceea ce era scris să se întâmple.

— O ţigară?

Exact. Nu putea să înceapă decât aşa.

Cu un gest demodat, celălalt şofer îi oferă pachetul cu o smucitură a încheieturii, ceea ce face ca ţigările fără filtru să se aranjeze ca tuburile unei orgi. Mâna care se întinde către Perowne e mare în raport cu înălţimea bărbatului, albă ca hârtia, cu smocuri de păr negru pe dosul palmei, acoperindu-i până şi articulaţiile interfalangeale distale. Tremorul persistent atrage atenţia profesională a lui Perowne. Poate că nesiguranţa mâinii ar trebui să-l mai liniştească.

— Nu fumez, mersi.

Celălalt îşi aprinde una şi suflă fumul pe lângă Perowne care se găseşte deja în dezavantaj – nu e destul de bărbat ca să fumeze şi, mai important, ca să ofere daruri. E esenţial să nu dea dovadă de pasivitate. Trebuie să urmeze mutarea lui. Îşi întinde mâna.

— Henry Perowne.

— Baxter.

— Domnul Baxter?

— Baxter.

Mâna lui Baxter e mare, a lui Henry o idee mai mare, dar nici unul nu încearcă să-şi arate forţa. O strângere de mână uşoară şi rapidă. Baxter e unul dintre acei fumători ai căror pori emană un miros, un parfum uleios al viciului

său. Usturoiul are un efect similar în cazul altora. S-ar putea să fie o disfuncţie a rinichilor. E un bărbat agitat, cu o faţă mică, sprâncene groase şi un păr şaten-închis tuns perie. Are o gură cu buze ţuguiate, căreia pilozitatea facială, deşi bine rasă, îi accentuează impresia de bot de animal. Înfăţişarea generală de maimuţă e întărită de umerii căzuţi; muşchiul trapez dezvoltat arată că petrece mult timp la sala de forţă ca să compenseze, probabil, statura mică. Costumul în stilul anilor ’60 – croiala strâmtă, revere mari, pantalonii fără pense, cu talie joasă – e încheiat într-un singur nasture şi cam stă să plesnească. Stofa e de asemenea întinsă în jurul bicepşilor. Se răsuceşte şi se îndepărtează puţin de Perowne, apoi se întoarce brusc. Lasă impresia unei agitaţii şi a unei irascibilităţi continue, a unei energii distructive care aşteaptă să fie eliberată. Pare gata să lovească dintr-o clipă într-alta. Perowne e la curent cu o parte din studiile actuale asupra violenţei. Nu are întotdeauna un substrat patologic; organismele sociale egoiste găsesc uneori violenţa drept ceva absolut raţional. Printre teoreticienii jocului şi criminologii radicali, moştenirea lui Thomas Hobbes câştigă tot mai mult teren. Pentru a-i ţine în frâu pe turbulenţi, pe criminali, intervine faimoasa „putere comună“ care să le insufle tuturor teama şi respectul – o formă de guvernământ, un braţ al statului, căruia îi este acordat, de bunăvoie, monopolul asupra folosirii în mod legitim a violenţei. Dar traficanţii de droguri şi proxeneţii, precum şi alţii care trăiesc în afara legii, nu prea sunt dispuşi să sune la numărul de urgenţă ca să cheme Leviathanul[4]; ei îşi rezolvă neînţelegerile în felul lor.

Perowne, cu aproape treizeci de centimetri mai înalt decât Baxter, se gândeşte că, dacă se ajunge la cafteală, ar cam trebui să-şi păzească testiculele. O precauţie absolut ridicolă; nu s-a mai bătut de când avea opt ani. Trei contra unul. Pur şi simplu n-o să permită să se ajungă aici.

Imediat ce şi-au strâns mâna, Baxter zice:

— Cred că eşti gata să-mi spui cât de rău îţi pare.

Se uită în urmă, dincolo de Mercedes, la maşina lui parcată de-a curmezişul străzii. Mai în spate, pe portierele a vreo cinci-şase maşini parcate se întinde, la treizeci de centimetri de pământ, o zgârietură neregulată lăsată de mânerul portierei BMW-ului. Dacă apare până şi numai un singur proprietar indignat, se va declanşa imediat o avalanşă de cereri de încasare a poliţelor de asigurare. Henry, care ştie ce înseamnă hârţogăraia, intuieşte de pe acum lunga experienţă traumatizantă care va urma. Mai bine să fii una dintre multele victime decât păcătosul originar.

— Îmi pare cum nu se poate mai rău că ai ieşit fără să te asiguri.

Propriile cuvinte îl surprind. Acest „cum nu se poate“ aferat şi uşor învechit nu prea intră în vocabularul lui. Faptul că l-a folosit implică luarea unei decizii; n-are de gând să adopte limbajul străzii. O să-şi păstreze prestigiul profesional.

Baxter îşi pune mâna stângă peste cea dreaptă, ca şi cum ar vrea să-i stăpânească tremuratul.

— Nici nu trebuia să mă asigur, nu? zice, răbdător. Tottenham Court Road e închis. N-ar fi trebuit să vii pe-acolo.

— Regulile de circulaţie nu se suspendă, spune Perowne. Şi oricum, un poliţist mi-a făcut semn să trec.

— Po-li-ţist? Felul în care Baxter silabiseşte cuvântul îl face să sune copilăros. Se răsuceşte spre prietenii lui. Aţi văzut vreun poliţist? Apoi, adoptând o falsă politeţe, spune în bătaie de joc: El e Nark, el e Nigel.

Până acum cei doi stătuseră în spatele lui Baxter, cu feţele goale de orice expresie. Nigel e tipul cu faţă de cal. Prietenul lui arată a informator, dependent de droguri sau, după aspectul lui comatos, narcoleptic.

— Nu-s poliţai pe-aici, face Nigel. S’t ocupaţi toţi cu jegoşii ăia care defilează.

Perowne se face că-i ignoră pe cei doi. Cu Baxter are treabă.

— Cred c-ar fi momentul să ne dăm datele de asigurare.

Cei trei chicotesc, dar Henry continuă:

— Dacă nu ne înţelegem, chemăm poliţie.

Se uită la ceas. Jay Strauss trebuie să fie deja pe teren, să încălzească mingea[5]. Încă mai are timp să rezolve problema şi să-şi continue drumul. Baxter n-a avut nici o reacţie când Perowne a menţionat telefonul. În schimb, ia oglinda din mâinile lui Nigel şi i-o arată lui Perowne. În sticla crăpată ca o pânză de păianjen se oglindeşte cerul, un mozaic alb cu zdrenţe albăstrui care joacă în mâna tremurătoare a lui Baxter. Rosteşte pe un ton amabil:

— Ai noroc că ştiu un gagiu care face tinichigerie. Ia puţin, dar face treabă bună. Cu vreo şapte sute cincizeci mă rezolvă.

Nark învie şi el.

— E un bancomat la colţ.

Iar Nigel, ca şi cum ideea l-ar fi surprins în mod plăcut:

— Da, da. Mergem cu tine.

Cei doi şi-au schimbat poziţia încât acum aproape că-l flanchează pe Henry. Între timp, Baxter se dă înapoi. Manevrele sunt greoaie, ca un balet de copii care nu au repetat îndeajuns. Atenţia lui Perowne, privirea lui

profesională e atrasă încă o dată de mâna dreaptă a lui Baxter. Nu e doar un tremor, ci o febrilitate care implică practic toţi muşchii. Toate speculaţiile astea îl calmează, chiar şi atunci când simte prin polar cum umerii celor doi îl apasă uşor. În chip pervers, nu se mai crede în pericol. E greu să iei în serios trio-ul ăsta; ideea cu banii gheaţă are ceva naiv, fals. Toate frazele par nişte citate dintr-un film pe care l-au văzut de nenumărate ori şi aproape că l-au uitat.

La sunetul unei trompete – e clar că suflătorul e un profesionist –, cei patru se întorc să privească marşul. O serie de staccato-uri complicate care se termină cu o acută. S-ar putea să fie un pasaj dintr-o cantată de Bach, de vreme ce Perowne îşi imaginează imediat o soprană şi o arie dulce şi melancolică, iar în spate un violoncel care o acompaniază susţinut diferite grupuri. Pe Gower Street, conceptul de marş funerar plin de imputare nu se mai aplică. Era şi greu să fie menţinut într-o coloană de mii de oameni, întinsă pe sute de metri. Scandările şi bătăile din palme cresc şi descresc în volum pe măsură ce diferite grupuri se îndreaptă spre intersecţia cu University Street. Privirea lui Baxter s-a fixat asupra lor, trăsăturile i s-au deformat vag, un rictus de milă. Perowne îşi aminteşte o expresie dintr-un manual, aşa cum şi-a amintit şi cantata – o uşoară creştere a nivelului adrenalinei îi stârneşte asociaţii neobişnuite. Sau poate că stresul din ultima săptămână nu-l poate elibera de obişnuinţe, de jocul intelectual al formulării unui diagnostic. „Un fals aer de superioritate“, aşa sună expresia. S-ar putea să fie o uşoară modificare la nivelul personalităţii individului, care precede tremorul, ceva nu atât de pregnant, ceva mai puţin mutilant decât celelalte afecţiuni neurologice – afectare, grandomanie. Dar memoria s-ar putea să-i joace feste. Neurologia nu-i domeniul lui. Când se uită la demonstranţi, Baxter îşi mişcă uşor capul, de sus în jos şi de la dreapta la stânga. Studiindu-l pe furiş câteva secunde, Perowne are o revelaţie bruscă: Baxter nu poate să facă sacade – mişcările acelea fulgerătoare ale ochilor când îţi muţi privirea de la un punct fix la altul. Ca să scaneze mulţimea, e nevoit să-şi mişte capul.

Ca şi cum ar vrea să confirme observaţia lui Perowne, Baxter se întoarce cu tot corpul către acesta şi spune, pe un ton vesel:

— Naşpa e toată pulimea asta. Îşi urăsc ţara, da' stau cu mâna-ntinsă să le dea.

Lui Perowne începe să-i fie limpede cum stau lucrurile cu Baxter şi îşi dă seamă că trebuie să tranşeze situaţia. Se scutură de Nigel şi de Nark care-l flanchează şi se întoarce spre maşină.

— Nu vă dau nici un ban, îi concediază el. O să vă dau datele mele. Dacă nu vreţi să mi le daţi pe-ale voastre, n-are nimic. Mi-ajung numerele de înmatriculare. Am plecat. Apoi adaugă, prea puţin convingător: Am întârziat la o întâlnire importantă.

Dar propoziţia îi e acoperită de un singur sunet – un urlet de mânie.

Chiar şi în clipa în care se întoarce, surprins, spre Baxter, chiar şi în clipa în care vede sau simte ceea ce se repede la el cu o asemenea viteză, într-un cotlon al minţii lui tot mai rămâne un diagnostician prozaic, mecanic, care remarcă lipsa autocontrolului, instabilitate emoţională, temperament vulcanic, toate indicând un nivel redus de acid gamma-amino-butiric în zonele de legare a neuronilor motori striaţi. Multe dintre problemele fiinţei umane depind de nivelurile din această moleculă complexă. Cine ar putea calcula vreodată consecinţele pe care le-a avut asupra iubirii, prieteniei, asupra tuturor speranţelor de fericire excesul ori, dimpotrivă, lipsa unui neurotransmiţător sau a altuia? Şi cine oare va afla morala sau etica printre enzime şi aminoacizi, când tendinţa generală e să cauţi răspunsul exact în direcţia opusă? Pe când era în anul al doilea la Oxford, fermecată de nu ştiu care fante de profesor, Daisy a încercat să-şi convingă tatăl că nebunia era un construct social, o şmecherie prin care bogaţii – dar s-ar putea să fi înţeles el greşit – îi controlau pe săraci. Tatăl şi fiica s-au lăsat antrenaţi într-una dintre disputele lor aprinse care s-a terminat în clipa în care Henry, cu o întorsătură retorică de mare efect, s-a oferit să o conducă într-o aripă a spitalului, acum închisă, care adăpostea o secţie de psihiatrie. Ea a acceptat dârză, apoi controversa a fost uitată.

În ciuda incapacităţii de a-şi fixa privirea şi a coreei – mişcările acelea repezi şi convulsive –, lovitura care îi ţintea inima şi de care a apucat prea puţin să se ferească îi atinge sternul cu o forţă colosală, lăsându-i impresia, sau poate chiar asta s-a şi întâmplat, că tot corpul i-a fost cuprins de un val de tensiune arterială, o undă seismică, un cutremur care i-a provocat nu atât durere, cât un şoc electric de stupefacţie şi o senzaţie de frig prevestitor de moarte, concretizată, la nivel vizual, de un alb orbitor, ca zăpada.

— OK, îl aude spunând pe Baxter, de parcă le-ar fi dictat nişte instrucţiuni însoţitorilor săi.

Cei doi îl apucă pe Henry de coate şi de antebraţe; pe măsură ce vederea i se limpezeşte, îşi dă seama că îl împing printre două maşini parcate. Traversează cu toţii trotuarul în mare viteză. Îl răsucesc şi-l izbesc cu spatele de o uşă dublă legată cu lanţ dintr-un intrând. Vede pe zidul din stânga o

placă de alamă lustruită pe care scrie Ieşire de incendiu, Spearmint Rhino. La doi paşi se află pub-ul Jeremy Bentham. Numai că, dacă o fi deschis aşa de devreme, băutorii stau cu toţii înăuntru, la căldură. Perowne are două priorităţi a căror importanţă creşte pe măsură ce îşi revine. Prima este să-şi promită că nu va riposta. Lovitura i-a dat deja de înţeles cât de nepriceput e. A doua este să rămână în picioare. A văzut destule leziuni cerebrale printre cei îndeajuns de ghinionişti care s-au prăbuşit la pământ dinaintea agresorilor lor. Piciorul, asemenea unui orăşel necivilizat de provincie, este o regiune îndepărtată a creierului, eliberată, din cauza distanţei, de orice responsabilitate. Un şut e ceva mai puţin intim, mai puţin angajant decât un pumn, unde mai pui că un singur şut nu pare să ajungă niciodată. Când era rezident, în zilele eroice ale violenţei organizate de pe stadioane, a învăţat multe despre hematoamele subdurale provocate de bocancii cu vârf de oţel Doc Martens.

Stă faţă în faţă cu cei trei, într-o adâncitură a unui zid de cărămizi spoit cu var, ascuns de demonstranţi. Construcţia amplifică şuieratul respiraţiilor. Nigel îl apucă strâns cu o mână de polar, iar cu cealaltă îi pipăie umflătura portofelului, ascuns într-un buzunar interior închis cu fermoar.

— Noo, face Baxter. Nu ne trebe banii lui.

Din această replică Perowne îşi dă seama că onoarea urmează să fie spălată printr-o bătaie ca lumea. Aşa cum se întâmplase mai devreme cu poliţa de asigurare, vede viitorul sumbru care i se aşterne înainte. Săptămâni de convalescenţă marcate de suferinţă. Optimist vorbind. Privirea lui Baxter e aţintită asupra lui, o privire care nu se poate muta decât dacă-şi mişcă capul lui masiv şi ras. Faţa îi e animată de vagi tremurături care nu apucă să se compună într-o expresie. Un neastâmpăr al muşchilor care, într-o zi – aceasta-i opinia îndelung cumpănită a lui Perowne – va evolua către atetoză, marcată de mişcări involuntare, necontrolate.

Cei trei par să facă o pauză de respiraţie, ca şi cum şi-ar aduna forţele înainte să treacă la treabă. Nark îşi strânge deja pumnul drept. Perowne observă trei inele, unul pe arătător, unul pe degetul mijlociu şi celălalt pe inelar, benzi de aur late cât nişte secţiuni de ţeavă pentru instalaţii. Îşi spune că i-au mai rămas doar câteva secunde. Baxter trebuie să aibă vreo douăzeci şi cinci de ani. Nu e momentul să-i ceară informaţii despre antecedentele familiale. Dacă unul din părinţii tăi e afectat, există cincizeci la sută şanse să ţi se fi transmis şi ţie. Cromozomul patru. Nenorocirea ţine de o singură genă, de repetiţia excesivă a unei trinucleotide, CAG sau citozina-adenina-guanina.

Determinismul biologic în forma sa cea mai pură. Mai mult de patruzeci de repetiţii ale acelui unic codon, şi eşti pierdut. Viitorul ţi-e bătut în cuie şi uşor previzibil. Cu cât e mai mare repetiţia, cu atât boala se va instala mai devreme şi va fi mai severă. Totul va dura între zece şi douăzeci de ani, de la primele modificări uşoare de comportament, tremurături la nivelul mâinilor şi al feţei, tulburări emoţionale, inclusiv schimbări bruşte, necontrolate ale dispoziţiei, până la smucituri involuntare ale corpului, asemenea unor mişcări de dans, degradare intelectuală, slăbirea memoriei, agnozie, apraxie, demenţă, pierderea totală a controlului muşchilor, rigiditate, în unele cazuri, halucinaţii coşmareşti şi un sfârşit lipsit de orice fărâmă de raţiune. Şi iată cum minunata maşinărie a fiinţei se defectează din cauza celei mai neînsemnate rotiţe stricate, la şoapta insidioasă a distrugerii, la o singură idee greşită, instalată în fiecare celulă, la fiecare cromozom patru.

Nark îşi trage înapoi braţul drept, pregătindu-se să lovească. Nigel nu pare a avea ceva împotrivă să-l lase primul. Henry a auzit că declanşarea din tinereţe a bolii indică gena paternă. Dar s-ar putea să nu fie aşa. N-are nimic de pierdut dacă merge pe ghicite. Şi se aude spunându-i lui Baxter, care îl fixa cu o privire arzătoare:

— Taică-tu o avea. Acum şi tu o ai.

Are impresia că tocmai s-a transformat într-un vraci care rosteşte un blestem. Expresia lui Baxter e greu de descifrat. Face un gest vag, febril, cu mâna stângă ca să-i oprească pe cei doi. Urmează o clipă de tăcere în care Baxter înghite şi se încordează, încruntându-se, ca şi cum ar vrea să scape de ceva ce i s-a înţepenit în gât. Perowne s-a exprimat ambiguu. Acel „o avea" poate fi înţeles ca „a avut-o" sau ca „o are". Iar tatăl lui Baxter, în viaţă sau decedat, s-ar putea să-i fie necunoscut fiului său. Dar Perowne se bizuie pe faptul că Baxter ştie de boala sa. Şi dacă ştie, mai mult ca sigur că nu i-a spus lui Nigel sau lui Nark ori vreunui alt prieten de-al său. E secretul lui ruşinos. S-ar putea să nege, să ştie şi să nu ştie; să ştie şi să prefere să nu se gândească la asta.

Când, în sfârşit, vorbeşte, vocea lui Baxter e diferită, poate un pic prudentă:

— L-ai cunoscut pe taică-miu?

— Sunt doctor.

— O pulă, doctor îmbrăcat aşa…

— Sunt doctor. Ţi-a zis cineva ce-o să se-ntâmple cu tine? Vrei să-ţi spun care cred că e problema ta?

Merge, şantajul neruşinat funcţionează. Baxter se-nfurie brusc:

— Ce problemă? Şi, înainte ca Perowne să poată răspunde, adaugă, feroce: Şi taci în pula mea!

Apoi, la fel de repede, se linişteşte şi se întoarce. El şi cu Perowne se află nu într-o lume a medicinei, ci a magiei. Când eşti bolnav, nu e înţelept să-ţi brutalizezi şamanul.

— Care-i treaba? Ce-a avut taică-tu? întreabă Nigel.

— Gura!

Momentul bătăii a trecut şi Perowne simte cum trece în avantaj. Cabinetul de consultaţii a devenit portiţa lui de ieşire. Şi, la zărirea ei, vocea sa îşi recapătă tonul autoritar.

— Ai fost la doctor?

— Ce tot zice acolo, Baxter?

Baxter îi trânteşte în mâini lui Nark oglinda spartă.

— Du-te şi stai în maşină.

— Faci mişto.

— Vorbesc serios. Amândoi. Duceţi-vă-n pula mea şi staţi în maşină.

Disperarea lui Baxter de a-şi îndepărta tovarăşii de cel care-i ştie secretul e jalnic de evidentă. Cei doi schimbă o privire şi ridică din umeri. Apoi, fără să se uite la Perowne, pleacă. Aproape sigur îşi închipuie şi ei că ceva nu e în regulă cu Baxter. Dar boala e-n primele faze şi avansează lent. Şi s-ar putea ca nici să nu-l cunoască de prea mult timp pe Baxter. Un mers bătător la ochi, un tremurat interesant, o ieşire autoritară sau o schimbare bruscă de dispoziţie pot chiar, în mediul lor, să indice un tip aparte. Când ajung la BMW, Nark deschide una din portierele din spate şi aruncă oglinda înăuntru. Se reazemă de botul maşinii, unul lângă altul, cu braţele încrucişate ca nişte mardeiaşi din filme, şi îi urmăresc pe Baxter şi Perowne.

Perowne insistă, cu blândeţe.

— Când a murit taică-tu?

— Las-o baltă.

Baxter nu se uită la el. Stă pe jumătate întors, agitat, ca un copil supărat care aşteaptă să fie îmbunat, incapabil să facă el prima mişcare. Iată semnul distinctiv al atâtor maladii degenerative – tranziţia rapidă de la o stare la alta, fără să conştientizezi, fără să-ţi aduci aminte, fără să-ţi dai seama ce impresie laşi celorlalţi.

— Mama ta mai trăieşte?

— Nu m-a interesat subiectu’.

— Eşti însurat?
— Nu.
— Baxter e numele tău adevărat?
— Asta-i treaba mea.
— Bun. De unde eşti?
— Am crescut în Folkstone.
— Şi unde locuieşti acum?
— În fostul apartament al lui taică-miu. În Kentish Town.
— Ai vreo ocupaţie, ai făcut ceva şcoală, ai fost la colegiu?
— Am întrerupt şcoala. Ce te interesează?
— Şi ce ţi-a zis doctorul?

Baxter dă din umeri. Dar îi recunoaşte lui Perowne dreptul de a-i pune întrebări. Fiecare şi-a acceptat rolul şi Perowne continuă:

— Ţi-a spus cineva despre maladia Huntington?

Un zornăit slab, ca atunci când scuturi o conservă în care ai pus nişte pietricele, ajunge până la ei dinspre demonstranţi. Perowne ia tăcerea lui Baxter drept o confirmare.

— Nu vrei să-mi spui la ce doctor ai fost?
— De ce-aş face asta?
— Te-aş putea îndruma la un coleg de-al meu. E bun. Te-ar putea ajuta cu nişte chestii.

Baxter se întoarce şi îşi înclină capul, în încercarea de a-şi imprima imaginea bărbatului înalt pe fovee, acea mică depresiune de pe retină unde vederea e cea mai puternică. Nimeni nu mai poate să facă nimic în cazul unui sistem sacadic afectat. Şi în general nu prea e mult de făcut în cazul acestei boli, în afară de a-i mai ţine sub control declinul.

Dar Henry întrezăreşte în trăsăturile frământate ale lui Baxter o aviditate subită, o foame de informaţii, o speranţă. Sau poate doar nevoia de a vorbi.

— Ce fel de chestii?
— Exerciţii. Anumite medicamente…
— Exerciţii…

Pufneşte dispreţuitor. E gata să reacţioneze la inepţia, la naivitatea ideii. Perowne insistă:

— Ce ţi-a zis doctorul?
— Mi-a zis că nu-i nimic de făcut, păi nu?

O spune ca pe o provocare sau ca şi cum şi-ar exprima îndoiala. Perowne a fost, pe moment, graţiat şi, în schimb, trebuie să vină cu un motiv

de optimism, dacă nu cu un leac. Baxter îşi doreşte ca doctorul lui să fi greşit.

În schimb, Perowne spune:

— Are dreptate. S-au făcut nişte experimente cu transplantarea celulelor stem neuronale la sfârşitul anilor ’90, dar..

— A fost un mare căcat.

— Da, n-au dat rezultatele aşteptate. Se pare că speranţa stă acum în interferenţa ARN…

— Daa… Silenţierea genelor. Poate într-o bună zi… După ce voi fi deja mort…

— Arăţi destul de bine…

— Ah, mersi, doctore. Dar ce-i cu medicamentele astea de care vorbeai?

Perowne cunoaşte acest impuls al pacienţilor de a se crampona de varianta minimă. Dacă există un medicament, atunci Baxter sau doctorul lui ştiu de el. Dar Baxter trebuie să verifice. Şi să verifice încă o dată. Cineva s-ar putea să ştie ceva ce el nu ştie. Mai trece o săptămână şi se face o nouă descoperire. Iar când nu mai e nici o speranţă, şarlatanii sunt gata să-i ofere pacientului înspăimântat regimul pe bază de sâmburi de caise, masajul aurei, puterea tămăduitoare a rugăciunii. Perowne îi zăreşte pe Nigel şi pe Nark peste umărul lui Baxter. Nu se mai sprijină de maşină, ci se mişcă încolo şi-ncoace, vorbind cu multă însufleţire şi făcând semne spre stradă.

— Mă refer la calmante, la medicamente pentru pierderea echilibrului, tremurături, depresie.

Baxter dă din cap de la stânga la dreapta. Muşchii obrazului i se mişcă independent. Henry simte cum se apropie o altă schimbare de dispoziţie. „O, băga-mi-aş pula“, murmură Baxter. „O, băga-mi-aş pula“. În această fază intermediară de perplexitate ori tristeţe, trăsăturile vagi de maimuţă i s-au atenuat, ba chiar au devenit atrăgătoare. E un tip inteligent şi dă impresia că, lăsând boala la o parte, a avut ghinion, a dat-o-n bară rău de tot şi s-a încurcat cu cine nu trebuia. Probabil că a abandonat de mult şcoala şi îi pare rău. Părinţii nu sunt lângă el. Şi acum e într-o situaţie cum nu se poate mai grea. N-are nici o ieşire. Nimeni nu-l poate ajuta. Dar Perowne ştie că e incapabil de milă. Experienţa clinică l-a stors de milă până la ultima picătură. Şi o parte din el n-a încetat nici o clipă să calculeze cum să iasă teafăr din întâlnirea asta. În plus, chestiunea nu ţine de milă. Creierul poate să te lase în o mulţime de feluri. E complicat ca o maşină scumpă, dar, în acelaşi timp, e fabricat în serie, cu peste şase miliarde de unităţi în circulaţie.

Pe bună dreptate, Baxter îşi dă seama că a fost frustrat de un mic

moment de violenţă şi de prilejul de a-şi exercita un pic autoritatea; cu cât se gândeşte mai mult la asta, cu atât se-nfurie mai tare. Vremea mentală se schimbă din nou, un nou front atmosferic se apropie şi e plin de turbulenţe. Se opreşte din murmurat şi se apropie destul de mult ca Perowne să detecteze în respiraţia lui un iz metalic.

— Bă, căcatule, şuieră Baxter şi-i dă un brânci. Vrei să mă faci. În faţa ălora doi. Crezi că-mi pasă? Du-te-n pula mea. Îi chem înapoi.

Din poziţia în care se află, cu spatele la ieşirea de incendiu, Perowne îşi dă seama că pe Baxter îl aşteaptă o surpriză neplăcută. Tânărul îi întoarce spatele lui Perowne şi face doi paşi până în mijlocul trotuarului, exact la timp ca să-i vadă pe Nigel şi pe Nark cum se îndepărtează de BMW şi o iau spre Tottenham Court Road.

Baxter o ia la fugă înspre ei şi strigă:

— Băi!

Cei doi se uită în urmă, iar Nark, neaşteptat de activ, îi arată degetul mijlociu. Nigel face, din mers, un gest dezaprobator. Generalul s-a arătat şovăielnic, trupele dezertează, umilinţa e completă. La rândul său, Perowne sesizează ocazia de a se retrage. Traversează trotuarul, apoi strada şi înconjoară maşina ca să ajungă la locul lui. Cheile sunt în contact. Când porneşte motorul, îl vede pe Baxter în oglinda retrovizoare cum se agită între cele două facţiuni care se îndepărtează concomitent de el. Perowne se pune în mişcare – ca să-şi mângâie orgoliul, nu vrea să se arate grăbit. Asigurarea nu mai contează şi se întreabă cum de i s-a părut importantă. Îşi vede racheta pe scaunul de lângă el. Cu siguranţă că ăsta-i momentul s-o şteargă, cât mai există posibilitatea să ajungă la meci.

După ce parchează şi înainte să se dea jos din maşină, o sună pe Rosalind la serviciu – degetele lui lungi încă mai tremură când bâjbâie pe tastatura miniaturală. E o zi importantă pentru ea şi nu vrea s-o tulbure povestindu-i cum era cât pe-aci s-o ia pe coajă. Şi nici n-are nevoie de simpatie. Are nevoie de ceva mult mai important – glasul ei într-un schimb de cuvinte cotidian, semn că existenţa firească poate reîncepe. Ce poate fi mai simplu şi mai liniştitor decât un soţ şi o soţie care discută despre cina din seara aceasta? Vorbeşte cu un angajat temporar, sau cu un „migrator“[6], cum li se spune la Rosalind la birou, şi află că întâlnirea ei cu redactorul-şef a început târziu şi continuă şi în clipa de faţă. Nu lasă nici un mesaj şi spune că

o să încerce mai târziu.

Terenurile de squash, cu pereţii lor frontali din sticlă, sunt neobişnuit de goale pentru o zi de sâmbătă. Merge de-a lungul culoarului, pe mocheta albastră plină de pete, pe lângă automatele gigantice de Coca-Cola şi batoane energizante, şi-l găseşte pe anestezistul-şef în capăt, la numărul cinci, izbind mingea de perete cu lovituri rapide şi joase. Dă impresia unui om care încearcă să scape de o proastă dispoziţie. Dar se dovedeşte că nu aşteaptă decât de zece minute. Locuieşte dincolo de fluviu, în Wandsworth; marşul l-a obligat să-şi lase maşina lângă Festival Hall. Turbat că întârzie, a traversat în fugă Waterloo Bridge şi a văzut, sub el, cum zeci de mii de persoane se scurg de-a lungul Embankment-ului înspre Parliament Square. Prea tânăr pe vremea protestelor din timpul războiului din Vietnam, n-a văzut în viaţa lui atât de multe persoane laolaltă. În ciuda propriilor opinii, a fost emoţionat. Iată, şi-a spus, iată procesul democratic, cu toate inconvenientele lui. S-a uitat la ei vreo cinci minute, apoi a alergat pe Kingsway, împotriva şuvoiului de trupuri. Îi descrie toate acestea lui Perowne care stă pe bancă şi îşi scoate tricoul şi pantalonii de trening, îngrămădindu-şi lângă perete portofelul, cheile şi celularul – el şi cu Jay nu se iau niciodată chiar atât de în serios încât să vrea să joace pe un teren complet liber.

— Nu le place de prim-ministrul vostru, dar să-mi bag pula dacă nu-l urăsc pe preşedintele meu!

Jay e singurul medic american din câţi cunoaşte Perowne care a aceptat o scădere drastică de salariu şi a renunţat la tot confortul ca să lucreze în Anglia. Zice că s-a îndrăgostit de sistemul de sănătate. De asemenea, s-a îndrăgostit de o englezoaică, i-a făcut trei copii, a divorţat, s-a însurat cu o altă englezoaică identică, dar cu doisprezece ani mai tânără, şi a făcut alţi doi copii, care încă merg de-a buşilea, în timp ce un al treilea e pe drum. Dar respectul pentru sistemul medical social sau dragostea pentru copii nu-l transformă într-un partizan al păcii. Războiul care bate la uşă, îşi dă seama Perowne, nu împarte oamenii în mod previzibil; un set de opinii cunoscute nu reprezintă ceva sigur. În opinia lui Jay, chestiunea e clară: modul în care societăţile deschise vor face faţă noii situaţii la nivel mondial va fi determinant pentru cât de deschise vor continua să rămână. E un om al convingerilor netulburate, care nu prea înghite discuţii despre diplomaţie, arme de distrugere în masă, echipe de inspecţie, dovezi ale legăturilor cu Al-Qaeda şi aşa mai departe. Irakul este un stat corupt, aliat dintotdeauna al teroriştilor, care va crea dezordine la un moment dat şi care ar putea foarte

bine să fie distrus acum, cât armata americană are moralul ridicat după războiul din Afganistan. Prin „distrus“, înţelege eliberat şi democratizat. Statele Unite trebuie să-şi ispăşească dezastruoasa politică anterioară – cel puţin, îi datorează asta poporului irakian. De câte ori discută cu Jay, Henry se trezeşte că înclină spre tabăra adversarilor războiului.

Strauss e un bărbat puternic, îndesat, expansiv, energic, direct – pentru unii dintre colegii săi englezi, exasperant de direct. E complet chel de când avea treizeci de ani. Trage de fiare peste o oră zilnic şi arată ca un luptător de wrestling. Când se agită în jurul pacienţilor în salonul preoperator, pregătindu-i pentru uitare, aceştia se liniştesc la vederea muşchilor ca sculptaţi de pe antebraţele lui, a gâtului gros şi a spatelui lat, mai ales din clipa în care începe să le vorbească – direct, vesel, fără urmă de condescendenţă. Pacienţii îngrijoraţi sunt convinşi că americanul ăsta vânjos e în stare să-şi dea viaţa ca să-i scape de dureri.

Lucrează împreună de şase ani. Pentru Henry, Jay reprezintă cheia succesului echipei lui. Când lucrurile o iau razna, Strauss se calmează brusc. Dacă, spre exemplu, Perowne e nevoit să taie un vas de sânge important ca să repare ceva, Jay îl cronometrează cu blândeţe, murmurând, când se apropie de sfârşit, „Mai ai un minut, Şefu', şi gata“. În cazurile extrem de rare când totul se duce naibii şi nu mai e nimic de făcut, după ce iese din sală, Strauss îl caută pe Henry care stă singur într-un loc mai liniştit de pe coridor, îi pune mâinile pe umeri, îl strânge uşor şi-i zice: „OK, Henry. Hai să stăm de vorbă. Înainte să începi să te crucifici singur“. Un anestezist, fie el şi anestezist-şef, nu prea vorbeşte aşa cu un chirurg. Drept consecinţă, Strauss şi-a făcut destul de mulţi duşmani. În anumite şedinţe, Perowne i-a apărat spatele lat al prietenului său de diferite cuţite colegiale. Din când în când se trezeşte că-i spune lui Jay ceva de genul „Nu-mi pasă care-i părerea ta. Poartă-te frumos cu el. Gândeşte-te la finanţările noastre de la anul“.

În timp ce Henry îşi face încălzirea, Jay se întoarce pe teren ca să ţină mingea caldă, lovind-o de peretele din dreapta. Azi, loviturile lui joase par şi mai puternice, iar succesiunea de voleuri rapide este cu siguranţă menită să-şi intimideze adversarul. Şmecheria funcţionează. Ecoul pocniturilor ca de puşcă ale mingii îl stresează pe Perowne, care îl simte ca pe o apăsare. Când începe exerciţiile de încălzire, prinzându-şi cotul drept în mâna stângă, îşi simte gâtul mai înţepenit ca niciodată. Ridică vocea ca să se audă prin uşa de sticlă, deschisă, şi explică de ce a întârziat, dar relatarea e trunchiată, se concentrează pe zgârietura de pe portieră, pe felul în care maşina roşie a ieşit

din rând, cum a tras el de volan ca s-o evite şi cât de puţin a fost stricată vopseaua. Sare peste celelalte lucruri, menţionând doar faptul că i-a luat ceva timp să rezolve situaţia. N-are chef să-i descrie pe Baxter şi pe amicii lui. O să-l facă prea curios pe Strauss şi o să-l provoace să-i pună întrebări la care nu e deocamdată dispus să răspundă. Deja simte o nelinişte crescândă în legătură cu întâlnirea de azi, o tulburare pe care n-o poate defini, deşi vinovăţia joacă şi ea, cu siguranţă, un rol în chestia asta.

Genunchiul stâng îi trosneşte când îşi întinde tendonul popliteu. Când o să vină vremea să renunţe la sportul ăsta? Când o să-mplinească cincizeci de ani? Sau mai repede? Să se lase înainte să-şi rupă vreunul dintre ligamentele încrucişate anterioare sau să se prăbuşească pe parchetul sălii în urma primului infarct. Îşi încălzeşte tendoanele celuilalt picior în timp ce Jay trage rafale de voleuri. Perowne îşi resimte brusc viaţa ca pe ceva fragil şi preţios. Membrele îi par nişte vechi prieteni pe care i-a neglijat, absurd de lungi şi casabile. Să fie oare într-o uşoară stare de şoc? Inima trebuie că e cu atât mai vulnerabilă din cauza loviturii. Încă îl doare pieptul. Are o datorie faţă de ceilalţi să trăiască şi nu trebuie să-şi pună viaţa în pericol pentru un simplu joc cu mingea la perete. Şi nu există partidă lejeră de squash, mai ales când vine vorba de Jay. Mai ales când vine vorba de el însuşi. Nici unuia nu-i place să piardă. Când se pornesc, se luptă pentru fiecare punct ca disperaţii. Ar cam trebui să găsească o scuză şi să se retragă, cu riscul de a-şi irita prietenul. Un preţ neglijabil. Când se îndreaptă, Perowne îşi dă seama că nu vrea decât să se ducă acasă, să se întindă în patul din dormitor şi să mediteze la tot ce s-a întâmplat, la altercaţia de pe University Street, să se hotărască asupra felului în care ar fi trebuit să acţioneze, să vadă unde a greşit.

Dar chiar în clipa în care îi trec prin cap toate aceste gânduri îşi pune ochelarii de protecţie, păşeşte în sală şi închide uşa în urma lui. Îngenunchează într-un colţ şi-şi lasă pe podea obiectele de valoare. E un impuls dat monotoniei cotidianului această partidă de squash cu un bun prieten şi un coleg totodată, şi nu are tăria s-o întrerupă. Stă în stânga lui Jay care trimite o minge agilă, uşoară, spre centrul peretelui, Perowne o returnează automat, pe aceeaşi traiectorie. Şi iată-i lansaţi în mişcările de rutină ale încălzirii. Ratează a treia minge, trimiţând-o puternic în tin[7]. După încă vreo două lovituri, se opreşte să-şi reînnoade şireturile. Nu se regăseşte. Se simte lent şi împiedicat, priza rachetei nu e bună, prea deschisă, prea închisă, nu-şi dă seama. Trage de corzile rachetei între lovituri. Au trecut patru minute şi n-au reuşit să aibă un schimb decent de mingi. Nici urmă de

ritmul acela care-i făcea să intre imediat în joc. Observă că Jay o lasă mai încet, oferindu-i unghiuri de abordare mai uşoare ca să ţină mingea în joc. Într-un final, Perowne se simte obligat să spună că e gata. Deoarece a pierdut meciul de săptămâna trecută – aşa e înţelegerea lor –, serveşte primul.

Îşi ocupă poziţia în pătratul din dreapta. Din spate, din partea cealaltă a terenului, îl aude pe Jay murmurând „OK". Tăcerea e absolută, o tăcere care rar se face simţită într-un oraş; ceilalţi jucători nu se aud, de pe stradă nu răzbate nici cel mai mic zgomot, nici măcar de la demonstranţi. Timp de două-trei secunde, Perowne se uită la mingea neagră din mâna lui stângă, dorindu-şi să-şi poată aduna gândurile. Serveşte un lob înalt, bine plasat, în măsura în care ia o traiectorie mult prea înaltă pentru un voleu şi alunecă de-a lungul peretului lateral, spre cel din spate. Dar chiar în momentul în care mingea a plecat din rachetă, Henry îşi dă seama că a lovit-o prea puternic. Mingea se întoarce din peretele din spate cu viteză, oferindu-i lui Jay spaţiu din plin pentru un retur în lungul peretelui lateral. Mingea moare în colţ, scurgându-se pe peretele din spate până s-o ajungă Perowne.

Aproape fără să-i lase nici un răgaz, Jay înşfacă mingea ca să servească din pătratul drept. Luându-se după dispoziţia adversarului său, Perowne se aşteaptă la un smash şi stă aplecat înainte, pregătit pentru un voleu înainte ca mingea să prindă peretele lateral. Numai că Strauss şi-a făcut calculele lui în privinţa dispoziţiei. Serveşte un bodyline[8] uşor, fix în umărul drept al lui Perowne. Lovitura perfectă când ai un adversar nehotărât. Se dă înapoi, dar prea târziu şi nu îndeajuns de mult; e atât de zăpăcit încât, la un moment dat, pierde mingea din ochi. Returul său aterizează undeva în faţă, iar Strauss o trimite puternic în colţul din dreapta. Joacă de mai puţin de un minut şi Perowne şi-a pierdut serviciul, e cu un punct în urmă şi îşi dă seama că nu mai are nici un control asupra meciului. Şi o ţine aşa de-a lungul următoarelor cinci puncte, cu un Jay stăpân peste centrul terenului şi un Perowne ameţit şi mereu în defensivă, incapabil să iniţieze ceva.

La şase-zero, Strauss face, în sfârşit, o greşeală neforţată. Perowne serveşte acelaşi lob înalt, dar de data asta aterizează curat lângă peretele din spate. Strauss reuşeşte să o agaţe destul de bine, dar mingea cade puţin deasupra liniei scurte[9] şi Perowne se surprinde pe el însuşi cu un drive perfect în lungul terenului. Odată cu momentul de euforie îi revine şi concentrarea. Câştigă următoarele trei puncte fără probleme şi, la ultimul dintre ele, îl aude pe Jay, prins pe picior greşit de un volley drop, cum înjură în barbă îndreptându-se spre spatele terenului. Brusc, autoritatea magică şi iniţiativele

îi aparţin în totalitatea lui Henry. A pus stăpânire pe centrul terenului şi îşi aleargă adversarul înainte şi-napoi. În curând, conduce cu şapte la şase şi e sigur că va câştiga şi următoarele două puncte. Nici nu apucă să-şi termine gândul că execută un cross neglijent asupra căruia Strauss se aruncă şi, cu un slice elegant, trimite mingea în colţ. Perowne reuşeşte să reziste valului de ură faţă de sine însuşi care ameninţă să-l cuprindă şi se duce în stânga, la primire. Dar, în clipa în care mingea care a ricoşat din peretele din faţă pluteşte spre el, gânduri nedorite îi zdruncină concentrarea. Vede înaintea ochilor chipul vrednic de milă al lui Baxter reflectat în oglinda retrovizoare. Este exact momentul în care ar fi trebui să facă un pas în faţă pentru un voleu cu reverul – ar fi putut să o ajungă din prima –, dar ezită. Mingea loveşte locul unde peretele întâlneşte podeaua şi i se rostogoleşte, insolent, peste picior. E o lovitură norocoasă şi, în iritarea care nu-l slăbeşte o secundă, tare ar mai vrea s-o spună. Şapte egal. Dar lupta s-a terminat. Perowne abia se mişcă printr-o ceaţă care i s-a lăsat peste creier, iar Jay câştigă rapid ultimele două puncte.

Nici unul din ei nu-şi face prea mari iluzii în privinţa felului în care joacă. Amândoi sunt nişte jucători de club, destul de decenţi, care se îndreaptă repejor spre cincizeci de ani. Au convenit ca între meciuri – joacă pe sistemul cel mai bun din cinci jocuri – să facă o pauză ca să li se domolească pulsul. Uneori chiar se aşază pe podea. Astăzi, prima partidă n-a fost prea obositoare, aşa că se plimbă încet în susul şi-n josul terenului. Anestezistul vrea să afle ce mai e cu fetiţa aia, Chapman. S-a oprit special ca să intre în vorbă cu ea şi să se împrietenească. Cu tot limbajul şi comportamentul ei de pe stradă, nu a putut să facă faţă discursului pe care i l-a servit Strauss. Perowne l-a auzit când a trecut pe coridor. Anestezistul se dusese în salon să se prezinte. A dat peste o asistentă filipineză plângând în urma unei înjurături pe care tocmai o încasase. Strauss s-a aşezat pe pat şi şi-a apropiat chipul de cel al fetei.

— Ascultă-aici, dulceaţă. Dacă vrei să-ţi reparăm căpşoru’ ăla obraznic, tre’ să ne ajuţi. Te-ai prins? Dacă n-ai chef, lasă-ne! Avem destui bolnavi care aşteaptă să se elibereze un pat. Uite, aici, în dulap, sunt lucrurile tale. Vrei să ţi le pun în geantă? OK. Hai să vedem. Periuţă de dinţi. CD player. Peria de păr… Nu? Deci cum rămâne? Minunat. Gata, uite, le pun la loc. Nu, stai, zău că le pun la loc. Ne-ajuţi, te-ajutăm. S-a făcut? Bate palma.

Perowne îi spune că azi-dimineaţa starea ei era bună.

— Îmi place puştoaica, zice Jay. Parcă mă văd pe mine la vârsta aia.

Dezastru, nu alta. Ori o s-o dea-n bară, ori o să se aleagă ceva de ea.

— O să supravieţuiască, spune Perowne şi-şi ia poziţia la primire. Cel puţin, dacă o să se distrugă, va fi decizia ei. Dă-i drumu'.

S-a grăbit. Serviciul lui Jay nu e dificil, dar propria sa expresie, „să se distrugă", se sparge în o mulţime de asociaţii, antrenând amintiri din noaptea anterioară şi din dimineaţa asta. Tot ce i s-a întîmplat în ultimele ore îi vine în minte dintr-odată. S-a desprins complet de prezent. Scuarul pustiu şi îngheţat, avionul şi urma lui de foc, fiul său în bucătărie, soţia sa ghemuită în pat, fiica lui în drum spre Londra, cei trei bărbaţi pe stradă – Henry se află pe nişte coordonate temporale greşite sau pe toate în aceeaşi clipă. Recuperează mingea prea târziu. Imediat, Strauss ţâşneşte din zona T pentru lovitura decisivă. Şi astfel, cea de-a doua partidă începe exact ca prima. Numai că de data asta Henry nu doar că pierde, dar aleargă mult mai mult. Cu fiecare schimb de lovituri, Jay monopolizează centrul terenului şi lobează, aruncă lovituri căzute, îşi plasează loviturile laterale. Perowne fuge în jurul adversarului ca un ponei de la circ. Se răsuceşte înapoi ca să culeagă mingile care se duc la colţ, apoi se aruncă imediat înainte să poată ajunge loviturile căzute. Schimbările permanente de direcţie îl obosesc la fel de mult ca ura de sine care continuă să i se acumuleze. Cine l-o fi pus să se ofere voluntar pentru această umilire, pentru această tortură pe care o mai şi anticipase? În asemenea momente din cursul unei partide ies la suprafaţă trăsăturile esenţiale ale firii lui: limitare, ineficienţă, stupiditate. Jocul devine o metaforă extinsă a propriilor defecte. Fiecare greşeală pe care o face este atât de profund, atât de enervant tipică pentru el, atât de insistent de familiară, ca o semnătură, ca o cicatrice sau cine ştie ce alt semn într-un loc intim. La fel de intimă şi de evidentă ca senzaţia propriei limbi în gură. Numai el poate face asemenea greşeli şi numai el merită să piardă într-un asemenea hal. Pe măsură ce pierde vertiginos punctele, îşi extrage ultimele rămăşiţe de energie dintr-un hău întunecat al furiei.

Nu spune un cuvânt, nici sieşi, nici adversarului. N-o să-i dea lui Jay satisfacţia să-l audă înjurând. Dar tăcerea este o altă faţă a suferinţei. Scorul e opt la trei. Jay aruncă un drive în diagonală – probabil din greşeală, pentru că mingea e descoperită, uşor de interceptat. Perowne îşi dă seama de şansa care i s-a ivit. Dacă reuşeşte s-o ajungă, Jay va fi prins pe picior greşit. Conştient de asta, Jay se îndreaptă spre centrul terenului, blocându-l pe Henry. Imediat, Perowne reclamă un „let", repetarea serviciului. Se opresc, iar Strauss se întoarce surprins:

— Glumeşti?

— În pula mea, şuieră Perowne cu respiraţia întretăiată, arătând cu racheta spre locul în care se îndrepta. Ai intrat fix în mine.

Limbajul îi face să tresară pe amândoi. Strauss cedează imediat.

— OK, OK. A fost obstrucţie.

Perowne se îndreaptă spre pătratul de serviciu, încercând să se calmeze şi gândindu-se că, la opt-trei şi o partidă în faţă, e o lipsă de generozitate din partea lui Jay să pună la îndoială un lucru atât de evident. Generos spus lipsă de generozitate. Raţionamentul nu-l ajută să servească aşa cum trebuie, ţinând cont că asta e ultima lui şansă de a mai rămâne în joc. Mingea ricoşează larg din perete astfel încât Jay are tot timpul să se ducă în stânga şi să plaseze un smash cu returul. Îşi recuperează serviciul şi meciul se termină în mai puţin de treizeci de secunde.

Perspectiva de a face conversaţie pe teren timp de câteva minute îi devine acum insuportabilă. Henry îşi pune racheta jos, îşi scoate ochelarii de protecţie şi mormăie ceva despre apă. Iese de pe teren, se duce în vestiar şi bea direct de la ţâşnitoare. Locul e pustiu, cu excepţia unei persoane invizibile de la duşuri. Un televizor prins sus, pe perete, e fixat pe un canal de ştiri. Se duce la chiuvetă, îşi dă cu apă pe faţă şi îşi lasă capul pe braţe. Aude cum îi bubuie pulsul în urechi, transpiraţia i se scurge pe spate, faţa şi picioarele îi ard. Un singur lucru îşi mai doreşte în viaţă. Toate celelalte s-au evaporat. Trebuie să-l bată pe Strauss. Trebuie să câştige trei jocuri la rând ca să ia setul. E incredibil de greu, dar, pentru moment, nu vrea şi nu se poate gândi la nimic altceva. În aceste minute în care e singur trebuie să-şi gândească bine jocul, să meargă la esenţă, să vadă unde a greşit şi să se corecteze. L-a învins pe Strauss de atâtea ori. Trebuie să nu mai fie furios pe el însuşi şi să se concentreze asupra jocului.

Când îşi înalţă capul, vede în oglinda de deasupra chiuvetei, dincolo de chipul lui înroşit, reflexia televizorului care merge cu sonorul închis; sunt aceleaşi imagini cu avionul de marfă rulând pe pistă. Apoi, fugitiv, incitant, apar doi bărbaţi cu hainele trase peste cap, cu cătuşele la mâini – piloţii, mai mult ca sigur –, conduşi spre o dubă a poliţiei. Au fost arestaţi. În faţa unei secţii de poliţie, un reporter vorbeşte înspre cameră. După care prezentatorul i se adresează reporterului. Perowne îşi schimbă poziţia ca să nu mai vadă ecranul. Oare nu mai poţi să te bucuri de o oră de linişte fără ca intimitatea să-ţi fie invadată, contaminată de spaţiul public? Îşi dă seama că problema se poate rezolva în termeni simpli: victoria va reprezenta o afirmare a intimităţii

sale. Măcar din când în când are dreptul – cu toţii avem dreptul – de a nu ne lăsa deranjaţi de evenimentele din lume, nici măcar de cele din stradă. În timp ce se calmează în vestiar, i se pare că a uita, a oblitera un întreg univers de fenomene publice pentru a putea să se concentreze constituie o libertate fundamentală. Libertatea de gândire. O să se elibereze învingându-l pe Strauss. Pradă excitaţiei, se plimbă încolo şi-ncoace printre băncile din cameră, ferindu-şi ochii de la un adolescent obez, cu câteva rânduri de burţi, mai mult focă decât fiinţă umană, care a ieşit de la duş fără prosop. N-are mult timp la dispoziţie. Trebuie să aplice o tactică simplă, să speculeze slăbiciunile adversarului. Strauss e înalt de doar 1,73, n-are alonjă prea mare şi nici nu trage voleuri strălucite. Perowne se decide asupra loburilor înalte spre colţurile din spate. Pur şi simplu. O să lobeze şi iar o să lobeze spre fundul terenului.

Când se întoarce pe teren, anestezistul-şef vine drept la el:

— Te simţi bine, Henry? Eşti şucărit?

— Mda. Pe mine însumi. Dar nici nu mi-a căzut bine că ne-am certat pe let-ul ăla.

— Ai avut dreptate, eu am greşit. Eşti gata?

Perowne îşi ia locul la primire, atent la ritmul propriei respiraţii, pregătit pentru o mişcare simplă, aproape o procedură standard: o să lovească mingea din voleu înainte ca aceasta să atingă peretele lateral, după care o să se-ndrepte spre zona T şi o să lobeze. Simplu. E timpul să-l disloce pe Strauss.

— Gata.

Strauss serveşte rapid încă un bodyline care ţinteşte umărul lui Perowne. Acesta reuşeşte să atingă mingea, voleul îi iese mai mult sau mai puţin şi se plasează în centrul terenului. Strass scoate mingea din colţ şi o trimite înapoi tot pe peretele din lateral. Perowne se duce în faţă şi loveşte iarăşi din voleu. De cinci-şase ori, mingea se plimbă pe peretele din stânga până când Perowne găseşte destul spaţiu ca s-o lovească cu reverul şi s-o trimită în colţul din dreapta. Izbesc cu sete peretele cu lovituri directe, dansează unul în faţa celuilalt, apoi urmăresc mingea pe tot terenul, avantajul înclinând când într-o parte, când în cealaltă.

Au mai avut asemenea schimburi rapide de mingi – disperate, nebune şi ilare în acelaşi timp, ca şi cum adevărata competiţie ar consta în cine va izbucni primul în râs. Dar de data asta e cu totul altceva. E lipsit de orice urmă de umor, mai lung şi mai epuizant, pentru că, la vârsta asta, inimile nu pot rezista mult la peste o sută optzeci de bătăi pe minut şi, în scurt timp, unul

dintre ei va obosi şi va greşi. Şi în acest joc fără martori, întrucâtva prostesc, în acest joc care e doar unul social, amândoi încep să resimtă presiunea acestui punct, importanţa lui. În ciuda scuzelor, let-ul acela îi sâcâie rău. Strauss va fi înţeles probabil că Perowne şi-a tras o săpuneală zdravănă în vestiar. Dacă va rezista ripostei lui Perowne, acesta se va demoraliza imediat şi Strauss va câştiga cu trei la zero. Pentru Perowne, totul se reduce la regulile jocului; până nu-şi recapătă serviciul, nu poate să câştige puncte.

Într-un schimb de mingi prea lung, poţi să devii o fiinţă realmente inconştientă, ancorat la minimum în prezent, limitat doar la reacţii, existând doar pentru următoarea lovitură. Perowne a ajuns deja în această stare şi se scufundă din ce în ce mai mult în ea, când îşi aminteşte că şi-a stabilit o strategie. Din întâmplare, chiar atunci mingea cade lângă el, drept pentru care o lobează spre colţul din stânga spate. Strauss îşi ridică racheta ca să o lovească din voleu, apoi se răzgândeşte şi fuge în spate. Reuşeşte să scoată mingea din colţ, iar Perowne o trimite cu un alt lob în colţul celălalt. E al naibii de greu să alergi de la un colţ la altul când eşti obosit. La fiecare lovitură, Strauss geme mai tare, ceea ce-l încurajează şi mai mult pe Perowne. Rezistă tentaţiei să dea lovitura decisivă tocmai pentru că e sigur că o s-o rateze. În schimb, lobează continuu, de cinci ori la rând, extenuându-şi adversarul. Punctul se încheie odată cu cel de-al cincilea lob, când mingea trimisă fără vlagă de Strauss atinge tin-ul.

Zero la zero. Îşi lasă rachetele jos şi stau aplecaţi în faţă, fără suflu, cu mâinile pe genunchi, cu ochii în podea, fără să vadă nimic, îşi apasă palmele şi feţele de pereţii albi, căutându-le răcoarea, sau merg fără ţintă de-a lungul şi de-a latul tereneului, ştergându-şi sprâncenele cu poalele tricourilor şi oftând adânc. Altădată, ar fi avut o discuţie interminabilă după un asemenea punct, dar acum nici unul din ei nu scoate o vorbă. Dorind să mărească ritmul, Perowne e gata primul şi-şi ocupă locul în pătratul de serviciu, bătând mingea de podea. Serveşte fix deasupra capului lui Strauss, iar mingea, acum mai rece şi mai uşoară, moare în colţ. Unu la zero, fără nici un efort. Punctul acesta, mai mult decât cel anterior, poate fi crucial. Perowne are avantajul înălţimii şi al alonjei. Câştigă următorul punct, apoi încă unul. Pe Strauss începe să-l exaspereze seria de servicii identice şi, cum schimburile sunt scurte sau inexistente, mingea rămâne rece şi inertă precum chitul, greu de pescuit din spaţiile strâmte. Şi, cu cât se enervează mai tare, cu atât îi scade eficienţa. Nu poate s-o ajungă în aer, nu poate s-o salte când atinge pământul. La următoarele două servicii nici nu mai schiţează vreun gest, mulţumindu-se

să se ducă în celălalt pătrat şi să le aştepte pe celelalte. Îl seacă repetiţia, unghiul loviturii, înălţimea imposibilă, mingea care moare în colţ. Curând a pierdut şase puncte.

Perowne ar vrea să râdă ca nebunul – impuls pe care-l maschează printr-o tuse. Nu-l încearcă nici o bucurie răutăcioasă, nici triumful – e prea devreme pentru asta. E încântat pentru că înţelege, ar râde din simpatie. E amuzat pentru că ştie exact ce simte Strauss: Henry cunoaşte prea bine spirala descendentă a iritării şi a neputinţei, micile exaltări ale urii de sine. E comic să vezi cum altcineva seamănă atât de mult cu persoana ta imperfectă. Şi ştie cât de enervant e serviciul lui. Nici el nu şi-ar putea întoarce serviciul. Dar Strauss s-a dovedit neîndurător când era la conducere, iar Perowne are nevoie de puncte. Aşa că îi dă înainte, trimiţând mingea peste capul adversarului său şi îndreptându-se spre câştigarea meciului, lejer, cu nouă la zero.

— Trebuie să trag un pipi, zice Jay scurt şi părăseşte terenul, cu ochelarii de protecţie la ochi şi cu racheta în mână.

Perowne nu-l crede. Deşi ştie că e o mişcare inteligentă, singurul mod în care poţi să întrerupi hemoragia de puncte şi, deşi a făcut, la rândul lui, acelaşi lucru cu mai puţin de zece minute înainte, încă se simte înşelat. Ar fi putut să câştige şi următorul set cu serviciul lui năprasnic. Acum e rândul lui Strauss să-şi pună capul sub jetul de apă şi să-şi regândească jocul.

Henry rezistă tentaţiei de a se aşeza. Se duce, în schimb, să se uite la celelalte partide – întotdeauna speră să înveţe ceva de la jucătorii experimentaţi. Dar locul e tot pustiu. Membrii clubului fie demonstrează împotriva războiului, fie n-au reuşit să-şi croiască drum prin centrul Londrei. Când se întoarce pe teren, îşi ridică tricoul şi-şi examinează pieptul. În stânga sternului se lăţeşte o vânătaie neagră. Îl doare când îşi întinde braţul. Vederea pielii pătate îl ajută să se concentreze asupra sentimentelor incomode în privinţa lui Baxter. Oare a acţionat el, Henry Perowne, contrar eticii profesionale, uzând de cunoştinţele sale medicale pentru a submina un om care suferă de o maladie neurodegenerativă? Da. Dar ameninţarea unei bătăi poate constitui o scuză? Da, nu, nu în totalitate. Dar hematomul acesta de culoare vinetei şi cu diametrul unei prune – care îi oferă doar o idee despre ceea ce i s-ar fi putut întâmpla – spune da, e absolvit de păcate. Numai un bou ar fi stat să o ia pe coajă când avea o portiţă de scăpare. Deci, ce-l deranjează? Oricât ar părea de ciudat, în ciuda violenţei, aproape că i-a plăcut de Baxter. „Plăcut“ e prea mult spus. L-a intrigat, l-a intrigat situaţia lui disperată şi refuzul său de a se preda. Şi a intuit o inteligenţă reală şi groaza

că trăieşte o viaţă greşită. Iar el, Henry, a fost obligat, forţat să abuzeze de puterea pe care o avea – dar e vina lui că a ajuns în postura respectivă. Atitudinea lui a fost greşită de la bun început, nu destul de defensivă; manierele sale s-ar fi putut să pară infatuate ori dispreţuitoare. Poate chiar provocatoare. S-ar fi putut arăta mai prietenos, ar fi putut să accepte o ţigară; ar fi trebuit să se relaxeze, chiar dacă de pe o poziţie de forţă; în schimb, a fost indignat şi belicos. Pe de altă parte, ei erau trei, voiau să-i ia banii, erau dornici de violenţă, plănuiseră totul înainte să se dea jos din maşină. Oglinda ruptă devenise pretextul pentru un jaf.

Ajunge în faţa terenului, neliniştea nu l-a părăsit şi exact în momentul acela apare şi Strauss. Umerii lui laţi sunt uzi de la repriza petrecută la chiuvetă; buna dispoziţie i-a revenit.

— OK, zice, în timp ce Perowne se îndreaptă spre pătratul de serviciu. Gata cu amabilităţile.

Din cauză că a fost singur cu gândurile lui, Perowne simte că şi-a cam ieşit din mână; chiar înainte să servească, îşi aduce aminte de strategia sa. Dar cel de-al patrulea set nu seamănă deloc cu cele de dinainte. Cîştigă primele două puncte, apoi Strauss îşi intră-n ritm şi preia conducerea cu trei la doi. Schimburile de mingi sunt lungi, dizarmonice, cu o cascadă de greşeli neforţate de ambele părţi. E şapte la şapte şi Perowne serveşte. Câştigă fără probleme ultimele două puncte. Două meciuri la două.

Fac o scurtă pauză înainte să-şi adune forţele pentru partida decisivă. Perowne nu e obosit – meciurile câştigate s-au dovedit mai puţin solicitante fizic decât cele pierdute. Dar simte că i-a pierit dorinţa aceea crâncenă de a-l învinge pe Jay; ar declara bucuros remiză. Toată dimineaţa a fost angajat într-o luptă sau în alta. Dar nu-i chip să dea înapoi. Strauss trăieşte din plin momentul, şarjează, zice, în timp ce-şi ocupă poziţia la primire „Luptăm până la moarte“ şi „No pasarán!“.

Stăpânindu-şi un oftat, Perowne serveşte şi, cum e-n criză de idei, recurge la vechiul său lob. De fapt, în momentul în care atinge mingea, ştie că lovitura e aproape perfectă, înaltă, şi că va cădea fix în colţ. Numai că Strauss a intrat într-o stare unică de exaltare şi face un lucru extraordinar. Cu un sprint scurt spre peretele din spate, sare treizeci, poate chiar şaizeci de centimetri şi, cu racheta întinsă la maximum, cu spatele său lat, musculos, arcuit graţios, cu dinţii dezveliţi, cu capul dat pe spate şi cu braţul stâng întins ca să-şi păstreze echilibrul, ajunge mingea chiar când aceasta se află în punctul cel mai înalt al traiectoriei sale şi, cu un smash de rever, trimite

mingea la doi centimentri de tin – o lovitură superbă, inspirată, imposibil de ajuns. Perowne, care abia dacă s-a mişcat din loc, confirmă pe loc printr-o exclamaţie. O lovitură fabuloasă. Şi brusc, cu adversarul care şi-a recâştigat serviciul, dorinţa de victorie i-a revenit încă o dată.

Cei doi îşi reiau jocul. Fiecare punct e o dramă, o succesiune de răsturnări de situaţii; toată gravitatea şi furia lungului schimb de mingi din setul trei revin la suprafaţă. Surzi la protestele inimilor lor, se aruncă dintr-un colţ al terenului în altul. Nimeni nu face greşeli neforţate, se luptă pentru fiecare punct, şi-l smulg unul altuia. Cel care serveşte şuieră scorul, dar în rest nimeni nu scoate un cuvânt. Pe măsură ce scorul urcă, nici unul nu se detaşează la mai mult de un punct. Nu există nici o miză – numele lor nu se află pe lista celor mai buni jucători ai clubului. Nu există altceva decât imboldul nestăvilit de a învinge, o dorinţă la fel de biologică precum setea. O dorinţă pură, pentru că nimeni nu se uită, nimănui nu-i pasă, nici măcar prietenilor lor, soţiilor lor, copiilor lor. Nici măcar nu mai e ceva plăcut. S-ar putea să pară astfel privind retrospectiv, şi asta numai pentru cel care va câştiga. Dacă s-ar opri cineva şi s-ar uita la ei prin peretele de sticlă, s-ar gândi, mai mult ca sigur, că odată a fost ceva de capul acestor jucători în vârstă, şi chiar şi azi mai au ceva foc în vine. Şi s-ar mai întreba dacă nu cumva e vorba de vechi ranchiune, din moment ce e atâta disperare în jocul lor.

Deşi li se pare că a trecut o jumătate de oră, în realitate nu s-au scurs decât douăsprezece minute. La şapte egal, Perowne serveşte din pătratul din stânga şi câştigă punctul. Traversează terenul ca să servească pentru meci. E concentrat, încrederea în sine a atins cote maxime, aşa că serveşte puternic cu reverul, în unghi strâns, aproape de perete. Strauss o taie cu backhand-ul, aproape ca la tenis, aşa că mingea cade lângă peretele din faţă. O lovitură bună, dar Perowne e la post şi aleargă să-şi plaseze lovitura decisivă. Prinde mingea în urcare şi smash-ul său cu returul o trimite în colţul din stânga. Meciul s-a terminat, victoria e a lui. În clipa în care loveşte, se dă înapoi şi se ciocneşte de Strauss. Izbitura e cruntă, cei doi se clatină şi, pentru câteva secunde, nimeni nu poate să vorbească.

Apoi Strauss spune încet, răsuflând din greu:

— Punctul e-al meu, Henry.

Iar Perowne:

— Jay, s-a terminat. E trei la doi.

Fac iarăşi o pauză ca să evalueze acest diferend catastrofal.

— Ce căutai la peretele din faţă? întreabă Perowne.

Jay se îndepărtează de el şi se duce înspre pătratul unde, dacă ar repeta punctul, urmează să primească serviciul. Vrea să forţeze lucrurile în favoarea lui.

— Mă aşteptam la o lovitură căzută, în dreapta.

Henry încearcă să zâmbească. Are gura uscată şi buzele îi alunecă cu greu peste dinţi.

— Deci te-am păcălit. Nu erai în poziţie. N-ai fi putut s-o ajungi.

Anestezistul scutură din cap cu calmul acela firesc în care pacienţii lui îşi află alinarea. Dar pieptul îi urcă şi-i coboară.

— A ricoşat din peretele din spate. Avea destul elan. Henry, îmi stăteai fix în drum.

Rostirea prenumelor e înmuiată în otravă. Henry nu suportă. Spune, ca şi cum i-ar aminti lui Strauss ceva de mult uitat.

— Dar, Jay. N-ai fi putut să ajungi la mingea aia.

Strauss îi susţine privirea şi şopteşte:

— Henry, aş fi putut.

Reclamaţia sună atât de nedrept, încât Perowne nu reuşeşte decât să repete:

— Nu erai deloc în poziţie.

— Asta nu-i împotriva regulilor, replică Strauss. Apoi adaugă: Haide, Henry. Te-am crezut pe cuvânt data trecută.

Deci îşi cere înapoi datoria. Tonul raţional al lui Perowne e din ce mai greu de susţinut. Rosteşte încet:

— N-a existat nici un dubiu.

— Bineînţeles că a existat.

— Uite ce e, Jay. Acesta nu e un forum pentru egalitatea de şansă. Judecăm fiecare situaţie în parte.

— Sunt de acord. Nu-i cazul să-mi ţii predici.

Pulsul lui Perowne creşte brusc la auzul reproşului – un acces de furie este ca o palpitaţie, o durere ascuţită provocată de aritmie. Are o groază de treabă. Trebuie să se ducă la pescărie, apoi acasă, să facă un duş, să iasă iar, să se întoarcă, să pregătească masa, să deschidă sticlele cu vin, să-şi primească fiica, socrul, să-i împace. Dar, mai presus decât toate astea, vrea ceea ce e deja al său; a revenit de la doi la zero şi consideră că şi-a dovedit sieşi un lucru esenţial din însăşi natura sa, un lucru care îi era familiar şi de care uitase în ultima vreme. Acum adversarul său vrea să i-l fure. Îşi sprijină

racheta în colţ, lângă celelalte obiecte ale sale ca să arate că jocul s-a încheiat. Drept răspuns, Strauss stă hotărât în pătratul de serviciu. Niciodată nu li s-a mai întâmplat aşa ceva. Să fie, de fapt, vorba de altceva? Jay îl priveşte cu un surâs plin de înţelegere întipărit pe buzele strânse – o expresie prin care arată că-şi susţine mai departe revendicarea. Henry parcă se şi vede – şi pulsul îi creşte iarăşi numai când se gândeşte – traversând sala şi ştergându-i expresia aia de autosatisfacţie cu un dos de palmă. Sau ar putea să dea din umeri şi să plece. Numai că victoria sa n-are nici un sens fără consimţământul adversarului. Dar cum să rezolve disputa fără un arbitru, fără nici o putere comună?

A trecut o jumătate de minut şi nici unul n-a scos o vorbă. Perowne îşi dă mâinile în lături şi spune, pe un ton la fel de artificial ca surâsul lui Strauss:

— Nu ştiu ce să zic, Jay. Tot ce ştiu este că am câştigat punctul.

În schimb, Strauss ştie exact ce să facă: măreşte miza.

— Henry, stăteai cu faţa. N-ai văzut că mingea ricoşează din peretele din spate. Eu am văzut-o pentru că mă duceam spre ea. Acum se pune întrebarea: mă faci mincinos?

Şi uite aşa se termină totul.

— Du-te-n pula mea, Strauss. Perowne îşi ridică racheta şi se duce în pătratul de serviciu.

Şi repetă setul, şi Perowne serveşte încă o dată, şi, aşa cum bănuia că se va întâmpla, pierde, apoi pierde şi următoarele trei puncte şi, până să-şi dea seama, totul s-a încheiat, a pierdut, şi e iarăşi în colţ şi-şi strânge portofelul, telefonul, cheile şi ceasul. Iese de pe teren, îşi leagă pantalonii, îşi prinde ceasul la mână şi-şi îmbracă puloverul şi hanoracul. Îl râcâie, dar mai puţin ca acum două minute. Se întoarce spre Strauss care tocmai iese şi el de pe teren.

— Ai jucat mişto de tot. Îmi pare rău că ne-am certat.

— Dă-o-n mă-sa. Oricine putea să câştige. A fost unul din cele mai bune jocuri.

Îşi pun rachetele în huse şi trag fermoarul, aruncându-şi-le apoi pe umăr. Eliberaţi de liniile roşii, de pereţii orbitori de albi şi de regulile jocului, trec pe lângă terenurile goale, îndreptându-se spre automatul de Coca-Cola. Strauss îşi cumpără o cutie. Perowne nu vrea. Trebuie să fii american ca să bei, om în toată firea, ceva atât de dulce.

La ieşire, Strauss, oprindu-se să bea o înghiţitură mare, spune:

— Gripa i-a decimat pe toţi şi eu sunt de gardă în noaptea asta.

— Ai văzut lista de săptămâna viitoare? întreabă Perowne. Încă una nasoală.

— Da. Doamna aia în vârstă cu astrocitomul. N-o să reziste, nu?

Stau pe treptele care dau pe trotuarul de pe Huntley Street. S-a înnorat, aerul e rece şi umed. S-ar putea să-i cam ude pe demonstranţi. Pe doamnă o cheamă Viola, are o tumoare în regiunea hipofizei. Are şaptezeci şi opt de ani şi au aflat că a fost astronom, o adevărată forţă la Observatorul Jodrell Bank în anii ’60. În salon, în timp ce alţi pacienţi se uită la televizor, ea citeşte cărţi de matematică şi teoria corzilor. Pentru că observă lumina slabă, apusul unei dimineţi de iarnă, şi, cum nu vrea să termine pe o notă pesimistă, ca un blestem, Perowne spune:

— Cred că putem s-o ajutăm.

Strauss îl înţelege, schiţează o grimasă, ridică o mână în semn de rămas-bun şi cei doi bărbaţi o apucă fiecare pe drumul lui.

1. Organizaţie pentru femei din Marea Britanie, care se dedică activităţilor sociale şi culturale. Membrele ei sunt văzute, în general, ca nişte femei din clasa de mijloc, cu vederi conservatoare, care vând prăjituri la diferite evenimente.
2. Personaj din romanul *Timpuri grele* de Charles Dickens, caracterizat printr-o gândire inflexibilă.
3. Peter Brian Medawar (1915-1987), celebru imunolog britanic de origine arabă. Laureat al Premiului Nobel pentru medicină în 1960.
4. Aluzie la *Leviathan* (1651), opera filozofului englez Thomas Hobbes (1588-1679), în concepţia căruia omul e descris ca o fiinţă animată, în mod natural, de dorinţă şi teamă. Pentru a trăi în societate, omul trebuie să renunţe la drepturile sale în favoarea unui suveran absolut – statul (întruchipat de Leviathan), care instituie ordinea.
5. La jocul de squash, mingea trebuie lovită de câteva ori cu racheta înaintea jocului pentru a sări mai bine.
6. În original, *hot-desker*, angajat care nu are propriul său birou, dar foloseşte orice birou disponibil.
7. Porţiune de la baza peretelui frontal construită dintr-un material diferit, astfel încât, în momentul în care mingea atinge această porţiune, să se audă un sunet distinct.
8. Minge trimisă spre corpul adversarului.
9. Pe peretele frontal al terenului de squash sunt trasate trei linii: linia superioară (linia de aut), linia centrală (linia de serviciu) şi linia mediană (scurtă). Pentru a fi valabil, serviciul trebuie să atingă peretele frontal între linia de aut şi linia de serviciu. Schimburile de mingi, altele decât primul serviciu, trebuie să atingă peretele deasupra liniei mediane sau să cadă pe aceasta pentru a fi valabile.

Trei

Reîntors în intimitatea capitonată a maşinii sale lovite, cu motorul care toarce imperceptibil în liniştea aşternută peste Huntley Street, o sună din nou pe Rosalind. Întâlnirea s-a terminat, dar apoi a intrat imediat la directorul general, unde se află încă, după mai bine de patruzeci şi cinci de minute. Secretara temporară îl roagă să aştepte şi se duce să afle mai multe informaţii. Perowne îşi lasă capul pe tetieră şi închide ochii. Transpiraţia uscată de pe faţa proaspăt bărbierită îi provoacă mâncărimi. Îşi mişcă degetele de la picioare şi le simte încleiate într-un lichid care se răceşte rapid. Importanţa jocului s-a evaporat complet pentru a face loc unei pofte nebune de somn. A fost o săptămână grea, o noapte agitată, un meci îndârjit. Fără să se uite, dibuie butonul care blochează portierele. Încuietorile se activează într-o secvenţă rapidă, cu pocnete sonore, patru şaisprezecimi care-l învăluie şi mai mult în linişte. Străveche dilemă a evoluţiei: nevoia de somn, teama de a nu fi devorat. Rezolvată în sfârşit graţie închiderii centralizate.

Prin receptorul minuscul pe care îl ţine lipit de urechea stângă distinge zumzetul unui birou mare, necompartimentat, răpăitul înfundat al tastaturilor şi, în apropiere, vocea plângăreaţă a unui bărbat spunându-i altcuiva, pe care Henry nu-l aude, „Nu vrea să dezmintă… dar nu vrea să dezmintă. Da, ştiu. Da, asta-i problema noastră. Nu vrea să dea o dezminţire nici mort“.

Stă cu ochii închişi şi parcă vede birourile unde se află redacţia, mochetele cu marginile răsucite, pătate de cafea, sistemul feroce de încălzire care sângerează apă fierbinte şi plină de rugină, falangele de lumină fluorescentă iluminând colţurile peste care s-a înstăpânit haosul, munţii de hârtii de care nu se atinge nimeni pentru că nimănui nu-i pasă ce conţin, ce e cu ele, şi birourile supraaglomerate, îngrămădite unele în altele. Domneşte, parcă, spiritul de la laboratorul de educaţie artistică de la şcoală. Toată lumea e prea ocupată ca să se-apuce să facă ordine printre hârţoagele prăfuite. La fel e şi la spital. Camerele gem de vechituri, de dulapuri şi fişete pe care nimeni n-are curaj să le deschidă. Aparate arhaice în cutii de tablă de culoare crem, prea grele, prea misterioase ca să fie aruncate. Clădiri bolnave, aflate în uz de prea mult timp, pe care doar demolarea le mai poate vindeca. Oraşe şi state

iremediabil stricate. Lumea întreagă pare camera lui Theo. Ar fi nevoie de o rasă de extratereştri adulţi care să facă curăţenie în haosul ăsta general, apoi să-i trimită pe toţi la culcare devreme. Odată se credea că Dumnezeu e un adult, dar, când izbucneau neînţelegeri, lua partea unuia sau a altuia, ca un copil. Apoi ne-a trimis un copil real, unul de-al Său – ultimul lucru de care aveam nevoie. O planetă care şi-aşa mişună de orfani…

— Domnule Perowne?

— Cum? Da?

— Soţia a zis că vă sună imediat ce se eliberează, cam într-o jumătate de oră.

Înviorat, îşi pune centura de siguranţă, întoarce din trei mişcări şi o ia spre Marylebone. Rândurile de demonstranţi se mai scurg încă pe Gower Street, dar Tottenham Court Road, deschis între timp circulaţiei, e luat cu asalt de valuri de maşini care se revarsă spre nord. Li se alătură şi el rapid, coteşte spre vest, apoi din nou spre nord şi, nu după mult timp, se găseşte în punctul în care se revarsă Goodge şi Charlotte Streets – întotdeauna i-a plăcut acest loc în care utilul se îmbină cu plăcutul, accentuând culorile şi spaţiile: oglinzi, flori, săpunuri, ziare, electrice, materiale de construcţie, ateliere de copiat chei se amestecă în mod agreabil cu restaurante scumpe, bodegi, baruri unde se servesc tapas, hoteluri. Cum îl chema pe romancierul american care a zis că e fericit cel care locuieşte pe Charlotte Street? Daisy va trebui să-i reîmprospăteze memoria. Din cauza comerţului intens care se desfăşoară într-un spaţiu limitat, pe trotuare se îngrămădesc saci de gunoi. Un câine vagabond trage de saci – roade gunoiul ca să-şi albească dinţii. Înainte să cotească din nou spre vest, zăreşte, în capătul străzii, scuarul unde se află casa lui, străjuită de copacii desfrunziţi. Obloanele de la etajul al treilea sunt trase – Theo încă mai doarme. Henry încă îşi mai aminteşte cum e să dormi până la prânz – orele mirifice şi dezordonate de somn ale adolescenţei; niciodată nu i-a contestat lui Theo acest drept. N-o să se mai bucure mult timp de ele.

Traversează Great Portland Street, sumbră, cu faţadele ei de piatră care lasă o veşnică impresie de amurg şi, în Portland Place, trece pe lângă un cuplu de sectanţi Falun Gong pichetând peste drum de ambasada Chinei. Credinţa într-un univers miniatural care se roteşte de nouă ori înainte şi de nouă ori înapoi, odată cu abdomenul inferior al practicantului, ameninţă ordinea totalitară. Cu siguranţă, nu e o viziune materialistă a lumii. Statul reacţionează prin bătăi, tortură, dispariţii de persoane şi asasinate, dar numărul adepţilor l-a depăşit deja pe cel al membrilor Partidului Comunist

Chinez. China este, pur şi simplu, suprapopulată, îşi spune Perowne ori de câte ori trece pe aici şi-i vede pe protestatari, paranoia n-o să mai dureze mult. Economia chineză înfloreşte rapid, lumea de azi e prea interconectată ca Partidul să mai poată ţine totul sub control. Azi poţi să vezi la Harrods cetăţeni din inima Chinei pe continent care sparg o groază de bani pe produse de lux. Nu mai e mult până să apară fel de fel de idei şi ceva o să se-ntâmple. Şi, între timp, statul chinez înfierează din răsputeri materialismul filozofic.

Ambasada, cu reţeaua ei sinistră de antene, rămâne undeva în spatele lui. Pătrunde acum pe străzile de la vest de Portland Place, înţesate de clinici private şi săli de aşteptare cu huse înflorate, mobilă stil şi reviste *Country Life*. De-a lungul anilor, spitalul său a preluat şi tratat – evident, gratuit – zeci de pacienţi de care şi-a bătut joc unul sau altul dintre incompetenţii bătrâni şi prea bine plătiţi din zonă. Stă la semafor şi le urmăreşte pe cele trei siluete drapate în burkha negre care coboară dintr-un taxi în Devonshire Place. Se îngrămădesc pe trotuar şi compară numărul de pe o uşă cu cel de pe cartea de vizită pe care una dintre ele o ţine în mână. Cea din mijloc, probabil bolnava, stă puţin încovoiată şi se prinde de braţul însoţitoarelor ei ca să nu cadă. Cele trei coloane negre, care se decupează clar pe fundalul de stucatură crem şi cărămidă, dau din cap, contrazicându-se mai mult ca sigur în privinţa adresei; lasă impresia unei farse, asemenea copiilor care se deghizează de Halloween. Sau ca în *Macbeth*-ul pus în scenă la şcoala lui Theo, când copacii scorburoşi din pădurea Birnam aşteptau în culise să pornească atacul împotriva colinei de la Dunsinane. Poate sunt două surori care şi-au adus mama în căutarea unei ultime şanse. Semaforul se încăpăţânează să rămână roşu. Perowne turează motorul, dar cu blândeţe, apoi pune schimbătorul de viteze la punctul mort. Ce tot face, cu piciorul pe ambreiaj, încordându-şi cvadricepsul? Nu-şi poate înfrâna dezgustul, e o reacţie viscerală. Ce sinistru să obligi pe cineva să umble aşa, condamnat la cel mai crunt anonimat. Cel puţin cele trei femei n-au şi măştile alea de piele. I se întoarce stomacul pe dos din cauza lor. Şi ce-ar spune relativiştii, pesimiştii cei bine dispuşi de la colegiul lui Daisy? Că e un lucru sacru, tradiţional, un gest de rezistenţă faţă de zorzoanele consumismului occidental? Bine, dar bărbaţii, soţii – Perowne a avut de-a face cu mulţi saudiţi care i-au călcat pragul biroului – se îmbracă în costum, poartă adidaşi, trening sau pantaloni scurţi şi lălâi, au Rolex-uri la mână, sunt nişte oameni de lume fermecători, cu o solidă educaţie în ambele culturi. Ei de ce nu păstrează viu spiritul folcloric orbecăind prin întuneric în plină zi?

Culoarea semaforului se schimbă în sfârşit, scena se mută – noi

porticuri, alte săli de aşteptare – şi traficul îi solicită atenţia, smulgându-l din închisoarea acestor gânduri. S-a lăsat prins într-o adevărată tiradă. Să se îmbrace cum or vrea islamiştii ăştia! Ce-i pasă lui de burkha? Nişte văluri care i-au stârnit iritarea. Nu, iritare e un cuvânt prea slab. Vălurile şi Republica Populară Chineză nu fac decât să-i amplifice uşoara dispoziţie negativă. De obicei, sâmbăta e relaxat şi mulţumit, dar iată că acum, pentru a doua oară în dimineaţa asta, îl cuprinde o stare proastă. Ce anume îl supără? Nu meciul pierdut, nici ciocnirea cu Baxter, nici măcar somnul cu hopuri de noaptea trecută, deşi toate au, probabil, contribuţia lor. Poate că e vorba mai degrabă de perspectiva după-amiezii, când se va îndrepta spre imensitatea suburbiilor din Perivale. Cât timp între el şi vizita pe care urmează să o facă se interpunea partida de squash, se simţea întrucâtva protejat. Acum n-a mai rămas decât cumpărarea peştelui. Mama sa nu mai deţine facultatea de a-i anticipa sosirea, de a-l recunoaşte când e în aceeaşi cameră cu ea sau de a şi-l aminti după ce a plecat. O vizită în gol. Nu-l aşteaptă şi nici n-ar fi dezamăgită dacă el nu şi-ar face apariţia. Ca atunci când te duci cu flori la un mormânt – totul ţine doar de trecut. Dar încă mai poate să ducă o ceaşcă de ceai la gură şi, deşi nu e capabilă să dea un nume chipului dinaintea ei ori să stabilească alte asociaţii, se bucură când el stă cu ea şi o ascultă cum bate câmpii. Se bucură când e cu cineva. Nu suportă să se ducă s-o vadă, se dispreţuieşte dacă nu-şi face timp s-o viziteze.

Abia când parchează pe Marylebone High Street îşi aminteşte să dea drumul la ştirile de prânz. Potrivit declaraţiilor poliţiei, două sute cincizeci de mii de oameni s-au strâns în centrul Londrei. Unul dintre partizanii marşului susţine că, până după-amiază, vor fi două milioane. Ambele surse se pun de acord asupra faptului că lumea încă mai vine. Un demonstrant în plină exaltare, care se dovedeşte a fi o faimoasă actriţă, îşi ridică vocea ca să acopere vacarmul de scandări şi ovaţii şi declară că niciodată în istoria Insulelor Britanice nu s-a mai văzut o adunare de asemenea proporţii. Cei care lenevesc în pat în această dimineaţă de sâmbătă îşi vor blestema zilele că nu se află aici. Reporterul le reaminteşte ascultătorilor, pe un ton grav, că aceasta e o referinţă la discursul lui Henric al V-lea de ziua Sf. Crispian, înaintea bătăliei de la Azincourt. Aluzia îi scapă lui Perowne care se chinuieşte să se strecoare în spaţiul strâmt dintre două jeepuri. Se îndoieşte profund că Theo stă şi-şi blestemă zilele. Şi ce l-o fi apucat pe un militant pentru pace să citeze un rege războinic? Buletinul de ştiri continuă în timp ce Perowne stă cu motorul oprit şi cu privirea fixată pe o luminiţă albastru-

verzuie dintre butoanele radioului. În întreaga Europă şi peste tot în lume oamenii se adună să-şi exprime opţiunea pentru pace şi tortură. Asta ar spune profesorul – Henry parcă-i aude vocea stăruitoare şi înaltă de tenor. Urmează ştirea pe care Henry o consideră ştirea sa. Pilotul şi copilotul sunt reţinuţi pentru interogatorii în locuri diferite din vestul Londrei. Poliţia nu spune mai mult. De ce oare? Prin parbriz, strada aceasta prosperă, cu zidurile de cărămidă roşie ale caselor, cu geometria vagă a crăpăturilor din trotuar şi copacii pipernciţi şi golaşi, pare provizorie, asemenea unei imagini proiectate pe o pojghiţă fragilă de gheaţă. Unul dintre oficialii de la aeroport se înduplecă până la urmă şi confirmă originea cecenă a unuia dintre bărbaţi, dar neagă zvonul potrivit căruia în carlingă a fost descoperit un Coran. Şi chiar dacă ar fi aşa, adaugă el, asta nu înseamnă nimic. Nu prea poate fi considerată o crimă.

Chiar aşa. Henry deschide portiera. Autoritatea seculară, indiferent de babilonia asta de dumnezei, garantează libertăţile religioase. Care trebuie să înflorească. E timpul să se ducă la cumpărături. În ciuda febrei musculare de la picioare, se îndepărtează cu pas vioi de maşină, încuind-o din mers, cu telecomanda, fără să se uite înapoi. Soarele de iarnă străluceşte brusc şi-i limpezeşte drumul pe High Street. Cufundată în propria-i mulţumire, Marylebone nu se sinchiseşte de cea mai mare adunare de oameni din istoria insulelor, aflată la mai puţin de doi kilometri depărtare, iar Perowne, mai senin, se strecoară prin mulţimea neîntreruptă, ocolind cărucioarele care-şi adăpostesc copiii înfofoliţi, sereni. Câtă prosperitate, magazine întregi dedicate brânzeturilor, panglici, mobile Shaker, toate degajă un sentiment protector. Toată această bunăstare comercială e puternică şi se va apăra până în pânzele albe. Nu raţionalismul îi va învinge pe fanaticii religioşi, ci shoppingul şi tot ceea ce implică el – slujbe, pace, o oarecare angajare în satisfacerea micilor plăceri, promisiunea îndestulării în această lume, şi nu în cea viitoare. Mai bine cumpără decât să stai să te rogi.

O ia pe Paddington Street şi se înclină dinaintea unui aranjament în aer liber care constă în nişte peşti pe o lespede de marmură pusă vertical. Îşi dă seama dintr-o privire că aici găseşte tot ce-i trebuie. Ce abundenţă ivită din sânul mărilor tot mai goale. Pe pardoseala de gresie, îngrămădiţi în două lăzi de lemn de parcă ar fi nişte reziduuri industriale pline de rugină, zac crabii şi homarii, iar talmeş-balmeşul de membre împlătoşate ca ale unor războinici se mişcă încet. Pe cleşti poartă benzi negre, funerare. Ce noroc pentru negustorul de peşte şi pentru clienţii lui că toate aceste creaturi ale mării nu

sunt adaptate să se folosească de undele sonore şi nu au voce! Altfel, din lăzile alea s-ar revărsa numai urlete. Până şi tăcerea din jurul grămezilor fremătătoare e tulburătoare. Se uită apoi la carnea albă, lipsită de sânge, la formele argintii, eviscerate, cu acei ochi în care a îngheţat o privire neacuzatoare, şi la peştii de mare adâncime aranjaţi cu multă îndemânare în grămezi rozalii, asemenea paginilor de carton ale unei cărţi pentru copii. Evident, Perowne, pescarul la muscă, a aflat descoperirile recente: capul şi gâtul păstrăvului-curcubeu sunt pline de nociceptori polimodali exact ca ale noastre. Pe vremuri, era comod să gândeşti în termeni biblici, să crezi că suntem înconjuraţi, pe mare şi pe uscat, de roboţi comestibili. Acum se dovedeşte că până şi peştii simt durerea. Iată complicaţiile tot mai mari ale condiţiei moderne, cercul simpatiei morale care continuă să se dilate. Nu numai oamenii aflaţi la capătul celălalt al pământului ne sunt fraţi şi surori, dar chiar şi vulpile, cobaii şi, mai nou, peştii. Şi Perowne se duce să-i prindă şi să-i mănânce; chiar dacă n-a aruncat niciodată un homar viu în apă fierbinte, e gata oricând să comande unul la restaurant. Aşa cum se întâmplă întotdeauna, şmecheria, cheia succesului şi dominaţiei fiinţei umane este să fii selectiv când vine vorba de milă. Să recunoaştem că imediatul, vizibilul e cel care exercită forţa predominantă. Cât despre ceea ce nu vezi… Iată de ce lumea de pe paşnica Marylebone pare aşa de împăcată cu sine.

Crabii şi homarii nu-şi au loc în meniul din seara aceasta. Chiar dacă scoicile şi midiile sunt vii, cel puţin par inerte şi au bunul-simţ să stea închise. Cumpără creveţi fierţi în prealabil în cochilia lor şi trei cozi de peşte-undiţar care costă puţin mai mult decât prima lui maşină. E drept că era o gioarsă. Îl roagă pe vânzător să-i pună oasele şi capetele de la doi calcani, pentru supă. Vânzătorul de peşte e un tip politicos, plin de solicitudine, care-şi tratează clienţii ca şi cum ar fi cu toţii membri ai unui cerc exclusivist provenind din mica nobilime. Înfăşoară fiecare specie de peşte în câteva pagini de ziar. Tipul de întrebare care îi plăcea lui Henry când era elev: care sunt şansele ca un anumit peşte, dintr-un anumit banc, din zona unei anumite platforme continentale să sfârşească între paginile, nu, pe o anumită pagină dintr-un anumit număr al ziarului *Daily Mirror*? Ceva mai puţin de o infinitate la una. Ca felul în care sunt dispuse firele de nisip pe o plajă. Ordinea aleatorie a lumii, şansele inimaginabile ca o situaţie să se producă încă îi mai provoacă satisfacţie. Nici când era copil, şi cu atât mai puţin după tragedia de la Aberfan, n-a crezut vreodată în destin sau în providenţa divină, ori într-un viitor plăsmuit de cineva aflat sus, în cer. Dimpotrivă, şi-a spus că

fiecare secundă ascunde un trilion de trilioane de viitoruri posibile; pura întâmplare şi legile fizicii păreau că-l eliberează de intrigile unui dumnezeu sumbru.

Sacoşa albă de plastic în care se află cina familiei e grea, îndesată cu carne şi hârtie udă, iar toartele ei îi taie palma când se întoarce la maşină. Din cauza durerii din piept nu poate transfera greutatea în mâna stângă. Lăsând în urmă izul jilav de alge al pescăriei, i se pare că aerul e dulceag, ca mireasma fânului care se usucă pe câmp în august. Mirosul – cu siguranţă o iluzie generată prin contrast – persistă, în ciuda traficului şi a frigului de februarie. Toate acele veri petrecute împreună cu familia la socrul lui, în Ariège, în acel colţ din sud-estul Franţei unde pământul începe să se încreţească şi să se umfle dinaintea Pirineilor. La Castelul St Felix, cu piatra lui roz-şters, cu cele două turnuri rotunde şi cu vestigiile unui şanţ cu apă – aici s-a retras John Grammaticus după moartea soţiei sale şi aici a jelit-o în faimoasele elegii de dragoste melancolice, reunite în volumul intitulat *Fără funeralii*. Faimoase nu şi pentru Henry Perowne, care n-a mai citit o poezie nici măcar de când a căpătat drept socru un poet. Bineînţeles, a reînceput să citească poezie imediat ce a descoperit că a devenit el însuşi tatăl unui poet. Dar l-a costat un efort cu totul neobişnuit. De la primul vers simţea cum i se încordează ceva în spatele ochilor. Romanele şi filmele, cu neliniştea lor modernă, te conduc înainte şi înapoi prin timp, zile, ani ori chiar generaţii. În schimb, pentru a-şi formula observaţiile şi judecăţile, poezia se balansează pe muchia clipei prezente. Trebuie să încetineşti, să te opreşti complet – să citeşti şi să înţelegi un poem e ca şi cum ai încerca să deprinzi un vechi meşteşug ca zidăria fără mortar sau pescuitul de păstrăvi cu mâna.

Când Grammaticus a ieşit din doliu, acum mai bine de douăzeci de ani, s-a lansat într-o serie de aventuri care continuă şi astăzi. Modelul e unul şi acelaşi. O femeie mai tânără ca el, de obicei englezoaică, alteori franţuzoaică, e angajată ca secretară şi menajeră, apoi, încet- încet, devine un fel de soţie. După doi sau trei ani îşi ia lumea-n cap, neputând să-l mai suporte, şi înlocuitoarea ei întâmpină familia Perowne la sfârşit de iulie. Rosalind tratează cu o ploaie de ironii fiecare schimbare, preferând-o întotdeauna pe cea de dinainte, pentru ca apoi, cu timpul, să se ataşeze de cea care rămâne. La urma urmei, nu e vina ei. Copiii, complet incapabili să judece pe cineva, chiar şi adolescenţi fiind, se poartă frumos cu ea din prima clipă. Perowne,

structural legat de o singură femeie toată viaţa, s-a arătat impresionat în secret, mai ales că bătrânul se apropie de şaptezeci de ani. Poate că, în sfârşit, s-a hotărât s-o lase mai încet, având în vedere că Teresa, o bibliotecară veselă de patruzeci de ani din Brighton, stă deja cu el de vreo patru ani.

Cinele în aer liber, în apusurile care nu se mai sfârşesc, căpiţele de fân înmiresmate de pe deluşoarele din jurul grădinilor, mirosul vag de clor de pe pielea copiilor abia ieşiţi din piscină, vinul roşu şi cald din Cahors ori Cabrières te fac să crezi că ai ajuns în rai. Aproape că aşa şi e, şi tocmai din acest motiv continuă să vină în vizită. Dar John e un bărbat copilăros, tiranic, tipul de artist care trece brusc de la o stare la alta. Până termină o sticlă de vin, alunecă de la bancuri spumoase la izbucniri neaşteptate, urmate de o retragere îmbufnată în biroul lui – o siluetă înaltă, uşor încovoiată, traversează pajiştea înecată în beznă, îndreptându-se spre casa luminată, urmat de Betty, de Jane ori Francine, mai nou de Teresa, care încearcă să-l potolească. N-a învăţat niciodată legile conversaţiei şi tinde să vadă în păreri diferite, cât ar fi ele de temperate, un soi de afront, o invitaţie la o încleştare pe viaţă şi pe moarte. Anii şi băutura n-au avut darul de a-l înmuia. Şi, normal, pentru că îmbătrâneşte şi scrie din ce în ce mai puţin, e nefericit. Exilul său în Franţa n-a fost altceva decât o prelungită proastă dispoziţie pe care, în ultimele două decenii, diferite situaţii ofensatoare din ţară au adâncit-o şi mai mult. A existat o perioadă nefavorabilă de patru ani când volumele sale de *Opere complete* n-au mai fost reeditate şi a trebuit să caute un alt editor. John a pus la inimă faptul că Spender şi nu el a fost făcut cavaler, că Raine şi nu Grammaticus a fost făcut director editorial la Faber, când a pierdut catedra de poezie de la Oxford în favoarea lui Fenton, că Hughes şi, mai apoi, Motion au primit titlul de poet laureat şi mai ales că Heaney a luat Nobelul. Toate numele astea nu-i spun nimic lui Perowne. Dar înţelege că marii poeţi, asemenea medicilor primari, trăiesc într-o lume mereu trează, care colcăie de invidie, în care reputaţiile sunt vegheate cu mare grijă şi un om poate fi doborât de anxietatea provocată de aspiraţia la celebritate. Poeţii, sau cel puţin acest poet, au la fel de multe păcate ca şi ceilalţi muritori.

Timp de câteva veri, cât copiii erau mici, Henry şi Rosalind au mers şi prin alte părţi, dar n-au aflat nicăieri în tot sudul Europei un loc la fel de frumos ca St Felix. Aici îşi petrecuse Rosalind vacanţele din copilărie. Castelul era enorm şi nu era greu să te fereşti din calea lui John, care ţinea să petreacă câteva ore pe zi singur. Rareori îl apucau pandaliile mai mult de două-trei ori într-o săptămână şi, cu timpul, nimeni nu le mai punea la suflet.

Pe măsură ce viaţa lui amoroasă devenea tot mai stabilă, Rosalind avea şi alte motive, mai delicate, să ţină legătura cu tatăl ei. Castelul aparţinea bunicilor pe linie maternă şi fusese iubirea mamei ei. Ea îl modernizase şi-l restaurase. Rosalind se temea că, dacă vârsta şi boala îl vor împinge până la urmă pe John să se însoare cu vreuna dintre secretarele lui, castelul ar putea cădea în mâinile unui străin. Legea franceză privind succesiunea ar fi putut să împiedice acest lucru, dar exista un document, o veche tontină care demonstra că, în cazul castelului St Felix, prevala legea englezească. În maniera sa irascibilă, John o asigurase pe fiica sa că nu se va recăsători niciodată şi că St Felix îi va reveni ei, dar refuzase să pună ceva pe hârtie.

Anxietatea aceea surdă se va estompa până la urmă. Vizitele estivale la castel au continuat şi dintr-un alt motiv, mult mai puternic – Daisy şi Theo insistau să vină. Asta era demult, înainte ca John şi Daisy să se certe. Copiii îşi iubeau bunicul şi îi considerau hachiţele o emblemă a diferenţei, a măreţiei sale – viziune pe care o cam împărtăşea şi el. Era nebun după amândoi, nu ridicase niciodată glasul la ei şi îşi ascundea de ei izbucnirile nervoase. Încă de la început şi-a asumat – pe bună dreptate, după cum se va dovedi – un rol primordial în dezvoltarea lor intelectuală. Imediat ce a devenit clar că Theo n-avea să manifeste vreodată altceva decât un interes politicos în privinţa cărţilor, John l-a încurajat să cânte la pian şi l-a învăţat un boogie simplu în do major. După care i-a cumpărat o chitară acustică şi a scos din pivniţe cutiile pline cu bluesuri înregistrate pe discuri de 78 de turaţii şi LP-uri şi le-a copiat pe casete pe care le trimitea regulat la Londra. Când Theo a împlinit paisprezece ani, bunicul l-a dus la Toulouse să-l asculte pe Johnny Lee Hooker în una dintre ultimele sale apariţii în concert. Într-o seară de vară, după cină, Grammaticus şi Theo au interpretat „St James’ Infirmary“ sub o superbă boltă înstelată, bătrânul dându-şi capul pe spate şi cântând cu un accent american răguşit care a emoţionat-o pe Rosalind până la lacrimi. Theo, care încă avea paisprezece ani, a improvizat un solo dulce şi melancolic. Pe marginea piscinei, cu un pahar de vin în mână şi cu picioarele goale bălăngănindu-i-se în apă, Perowne a fost la rândul lui impresionat şi s-a învinovăţit că nu luase în serios talentul fiului său.

În toamna aceea Theo a început să se ducă în estul Londrei ca să ia lecţii cu diferite personalităţi venerabile ale bluesului britanic, contactate prin intermediul unui prieten de-al lui Rosalind de la ziar. Potrivit lui Theo, Jack Bruce se dovedise cel mai riguros, probabil şi pentru că făcuse studii serioase de muzică, cânta la câteva instrumente, revoluţionase modul în care se cântă

la chitara bass, ştia absolut totul despre teorie şi făcuse înregistrări cu mai toată lumea în perioada de glorie a bluesului britanic, la începutul anilor ’60, în zilele de mult apuse ale celebrei trupe Blues Incorporated. Şi avea, din câte spunea Theo, mult mai multă răbdare cu el, era foarte drăguţ. Pe Perowne îl surprindea faptul că un personaj atât de important ca Bruce pierde timpul cu un puştan. În schimb, în felul lui dezarmant, lui Theo totul i se părea cum nu se poate mai firesc.

Datorită lui Bruce, Theo a cunoscut câteva figuri de legendă. I s-a permis să asiste la un masterclass ţinut de Clapton. Long John Baldry a venit tocmai din Canada să participe la o reuniune. Theo a ascultat poveşti despre Cyril Davies şi Alexis Korner, Graham Bond Organisation şi primul concert Cream. Dintr-o întâmplare, a improvizat câteva minute cu Ronnie Wood, ocazie cu care l-a cunoscut pe fratele mai mare al acestuia, Art. Un an mai târziu, Art l-a invitat pe Theo să i se alăture într-un jam session la Eel Pie Club, care se ţinea în pubul Cabbage Patch din Twickenham. În mai puţin de cinci ani, părea că stăpâneşte tot repertoriul care constituia tradiţia bluesului. Acum, de câte ori vine la castel, cântă pentru bunicul său şi îi arată ultimele virtuozităţi învăţate. Ca şi cum i-ar cere încuviinţarea pentru ele, iar bătrânul îi face pe plac. Perowne recunoaşte că John a descoperit la Theo ceva ce el poate n-ar fi ştiut niciodată că există. E adevărat că în timpul unei vacanţe în Pembrokeshire, pe când Theo avea nouă ani, printre nenumărate reprize de body-surfing, Henry l-a învăţat trei acorduri simple pe chitara cuiva şi i-a arătat cum se cântă blues pe coarda mi. N-a fost decât un simplu episod, alături de aruncarea discului, ski pe iarbă, mersul cu ATV-ul, paintball, aruncatul pietrei în apă ca să faci broasca şi datul cu rolele. S-a jucat la greu cu copiii. Şi-a rupt chiar şi o mână încercând să se ţină pe role. Dar nu şi-a închipuit niciodată că pe acele trei acorduri se va clădi viaţa profesională a fiului său.

John Grammaticus a avut o influenţă decisivă şi asupra lui Daisy, cel puţin până când ceva s-a rupt între ei. Când avea treisprezece ani, cam pe vremea când îl învăţa pe fratele ei să cânte boogie în do, a pus-o să-i spună care sunt cărţile ei preferate. A ascultat-o şi a decretat că fata se subestima – a pufnit dispreţuitor la vederea literaturii „young adult“ pe care o citea ea. A convins-o să încerce *Jane Eyre*, i-a citit cu voce tare primul capitol şi i-a descris satisfacţiile ce aveau s-o aştepte. Ea s-a străduit, dar numai ca să-i facă pe plac. Limbajul nu-i era familiar, frazele lungi, iar imaginile, spunea ea, nu reuşeau să i se închege în minte. Perowne a încercat şi el să citească

romanul şi a trăit o experienţă similară. Dar John s-a ţinut de capul nepoatei lui şi, până la urmă, după vreo sută de pagini, s-a îndrăgostit de Jane într-atât, încât abia dacă mai lăsa cartea din mână ca să vină la masă. Într-o după-amiază au plecat să se plimbe prin împrejurimi, iar Daisy mai avea patruzeci de pagini până la sfârşit. Când s-au întors, au găsit-o sub un copac, lângă porumbar, plângând cu foc, nu din cauza poveştii, ci pentru că ajunsese la capăt şi se trezise dintr-un vis pentru a-şi da seama că totul se întâmplase în imaginaţia unei femei pe care n-avea s-o întâlnească niciodată. Plângea, le-a zis, de admiraţie, de bucurie că a existat cineva care a născocit asemenea lucruri. Ce fel de lucruri, a vrut să ştie Grammaticus. Oh, bunicule, când au murit copiii de la orfelinat şi afară vremea era atât de frumoasă, partea aia în care Rochester se dă drept ţigancă ghicitoare şi când Jane o întâlneşte prima oară pe Bertha şi aceasta e ca un animal sălbatic…

I-a dat apoi *Metamorfoza* lui Kafka, spunând că lectura era ideală pentru o fată de treisprezece ani. A citit pe nerăsuflate acest basm domestic şi i-a pus şi pe părinţii ei să-l citească. A intrat într-o dimineaţă, cu noaptea-n cap, în dormitorul lor de la castel, s-a aşezat pe pat şi a început să se tânguie: săracul Gregor Samsa, familia se poartă aşa de îngrozitor cu el! Ce noroc că avea o soră care îi făcea curat în cameră şi îi aducea mâncarea care îi plăcea. Rosalind a citit povestirea dintr-o suflare ca şi cum ar fi fost punctajul unui dosar. Perowne, prea puţin dispus din fire să guste o poveste cu transformări imposibile, a recunoscut că l-a intrigat – mai mult, n-ar putea spune. I-a plăcut cruzimea de neînchipuit a surorii sale, în ultima pagină, când merge cu tramvaiul împreună cu părinţii şi-şi întinde trupul tânăr, gata să înceapă o viaţă plină de plăceri. În această transformare putea să creadă. A fost prima carte recomandată de Daisy, marcând începutul educaţiei sale literare de care fiica lui a hotărât să se ocupe. Deşi s-a arătat sârguincios şi a citit aproape tot ce i-a dat Daisy, ştie că ea îl consideră un materialist frust, incorigibil. Consideră că îi lipseşte fantezia. O fi, dar ea n-a renunţat. Cărţile se adună pe noptieră şi diseară o să-i aducă altele. Şi n-a apucat nici măcar să termine biografia lui Darwin ori să-l înceapă pe Conrad.

Din vara lui Brontë şi Kafka, Grammaticus a preluat controlul asupra lecturilor lui Daisy. Avea păreri ferme, de modă veche, asupra operelor fundamentale, şi ştia că nu toate vor fi prea uşor de digerat. Credea în învăţatul pe dinafară şi era gata s-o răsplătească pentru asta. Shakespeare, Milton şi Biblia Regelui Iacob – câte cinci lire pentru fiecare douăzeci de versuri memorate dintre cele pe care i le însemnase. Erau izvorul poeziei şi al

prozei engleze; a învăţat-o să pronunţe distinct silabele ca să simtă forţa ritmică. În vara când a împlinit şaisprezece ani, Daisy a câştigat o avere pentru un adolescent scandând, cântând chiar, părţi întregi din *Paradisul pierdut*, din Geneză şi diferite meditaţii sumbre de-ale lui Hamlet. A recitat apoi din Browning, Clough, Chesterton şi Masefield. Într-o singură săptămână s-a ales cu patruzeci şi cinci de lire. Chiar şi astăzi, deşi au trecut şase ani (acum a împlinit douăzeci şi trei), pretinde că poate „să turuie" – sunt cuvintele ei – fără întrerupere, mai bine de două ore. La optsprezece ani, când a terminat şcoala, citise o parte bunicică din ceea ce bunicul ei numea chestiile indiscutabile. Nu voia să conceapă ca ea să studieze literatura engleză în altă parte decât la colegiul din Oxford pe care îl urmase şi el. Deşi Henry şi Rosalind îl imploraseră să n-o facă, a pus, probabil, o vorbă pentru ea. I-a redus la tăcere spunându-le că astăzi sistemul era incoruptibil şi n-ar fi putut s-o ajute nici dacă ar fi vrut. Propriile experienţe profesionale le demonstraseră că aşa ceva nu era întru totul adevărat. Dar biletul acela trimis directorului şcolii, în care tutorele spunea că fata se prezentase strălucit, sprijinindu-şi fiecare afirmaţie cu un citat, le împăcase conştiinţele.

Anul următor succesul de care s-a bucurat i s-a părut bunicului un pic cam prea răsunător pentru gustul lui. A sosit la St Felix cu două zile mai târziu decât restul familiei şi a adus cu ea poemul pentru care i se decernase în acel an Premiul Newdigate. Henry şi Rosalind n-auziseră în viaţa lor de premiul respectiv, dar au fost fericiţi pe loc. În schimb, însemna mult, poate chiar prea mult, pentru bunicul ei care îl câştigase, la rândul său, la sfârşitul anilor '50. A luat paginile cu el în birou – părinţii vor avea voie să le vadă mai târziu. Poemul descria pe larg meditaţiile tandre ale unei tinere în momentul în care o nouă aventură s-a sfârşit. Încă o dată a smuls aşternuturile de pat şi le-a dus la spălătorie, unde contemplă acum prin „monoclul înceţoşat" al maşinii de spălat, „petele noastre care se rotesc spre a fi purificate". Aventurile se succedau, asemenea anotimpurilor, prea rapid, „verdele preschimbându-se în cafeniu" odată cu „fructele căzute din pomi care putrezesc, dulceag, în uitare". Petele nu întruchipează păcatul, ci „filigrane ale extazului" sau, mai încolo, „palimpseste alburii", fiind, deci, nu prea uşor de îndepărtat. Vag religios, de o uimitoare armonie erotică, poemul i-a sugerat lui Perowne, extrem de tulburat, că primul an universitar al fiicei lui fusese mai încărcat decât şi-ar fi imaginat vreodată. Nu avusese parte de un singur prieten, ori de un singur iubit, ci de o întreagă succesiune, până la atingerea unei anume seninătăţi. Probabil că din cauza asta poemul i-a stârnit

aversiune lui Grammaticus – pupila lui scăpase în lume şi dăduse de alţi bărbaţi. Sau poate că îl lovise alt atac jalnic de anxietate – când i-a făcut educaţia literară lui Daisy n-a intenţionat să producă încă un poet rival. La urma urmei, şi Fenton, şi Motion câştigaseră Newdigate-ul.

Seara, Teresa a pregătit o cină simplă compusă din salată niçoise cu ton proaspăt, cumpărat de la piaţa din Pamiers. Masa fusese aşezată chiar în dreptul bucătăriei, la marginea unei pajişti întinse. Era încă una dintre multele seri splendide, umbrele purpurii ale pomilor şi tufelor lungindu-se pe iarba uscată şi greierii începând să preia partitura de acolo de unde o lăsaseră cicadele după-amiezii. Grammaticus a apărut ultimul şi Perowne a presimţit că socrul său, care tocmai se lăsa în scaunul de lângă Daisy, răsese deja o sticlă de vin sau chiar mai mult de unul singur. Intuiţia i s-a confirmat în clipa în care Grammaticus şi-a aşezat mâna peste cea a nepoatei sale şi, cu acea francheţe agresivă pe care beţivii o consideră în mod eronat intimitate, i-a spus că poemul era nereuşit şi că nu se ridica la nivelul celor care ar merita un Newdigate. Nu era bun de nici o culoare, i-a zis, ca şi cum ea ar fi ştiut deja asta şi ar fi fost gata să confirme. Bătrânul era, cum ar spune un psihiatru, complet dezinhibat.

Încă de când se afla în anul terminal şi de-abia împlinise optsprezece ani, şefa clasei şi vedeta şcolii, Daisy îşi dezvoltase felul ei de a fi, calculat şi independent. E o domnişoară delicată, nu prea înaltă, dar zveltă, cu un chip micuţ, cu păr negru tuns scurt şi o ţinută foarte dreaptă. Atitudinea ei pare impenetrabilă. Dintre cei de la masă, numai părinţii şi fratele ei ştiau câtă fragilitate se ascunde de fapt sub această aparentă stăpânire de sine. Dar, foarte calmă, Daisy şi-a retras încet mâna şi s-a uitat la bunicul ei, aşteptând urmarea. Acesta a tras o înghiţitură zdravănă de vin de parcă ar fi avut bere în pahar şi a continuat. A spus că ritmul era dezlânat şi împiedicat, că stanţele aveau lungimi diferite. Henry i-a aruncat o privire lui Rosalind, dorindu-şi ca ea să intervină. Dacă n-o făcea, era de datoria lui şi totul ar fi căpătat prea mare amploare. Spre ruşinea lui, nu era prea sigur ce e aceea o stanţă; avea să afle mai târziu în noaptea aceea, când a căutat cuvântul în dicţionar. Rosalind se abţinea – dacă întrerupea prea devreme discursul tatălui ei, ar fi provocat o explozie de furie. Era o adevărată artă să ştii să-l struneşti. De partea cealaltă a mesei, Teresa suferea în tăcere. De când erau împreună, precum şi în nenumărate ocazii înainte, mai făcuse astfel de scene, deşi în nici una nu fuseseră amestecaţi copiii. Ştia că n-o să se termine bine. Theo îşi rezemase falca în palmă şi-şi aţintise ochii în farfurie.

Încurajat de tăcerea nepoatei sale, John i-a dat înainte, aţâţat de propria-i autoritate, pe un ton afectuos care era complet deplasat. O confunda pe tânăra dinaintea lui cu fetişcana de şaisprezece ani pe care o iniţiase în operele poeţilor elisabetani mai puţin importanţi. Uitase (în caz că ştiuse vreodată) ce poate face din om un an petrecut la universitate. Îşi închipuia, probabil, că ea îi împărtăşeşte opiniile şi că totul era limpede: poemul era prea lung, voia cu tot dinadinsul să şocheze, una dintre comparaţii era, după cum ştia şi ea, prea întortocheată. A făcut o pauză ca să ia o altă înghiţitură lungă, ea tot nu scotea o vorbă.

Apoi i-a spus că poemul nu era original şi, în fine, a avut parte de o reacţie. Daisy şi-a înălţat capul şi a ridicat dintr-o sprânceană. Nu era original? Lui Perowne i s-a părut că bărbia ei fină începe să tremure şi s-a gândit că sângele rece o s-o părăsească. Rosalind a dat să spună, în fine, ceva, dar tatăl ei a întrerupt-o. Da, Pat Jourdan, o poetă puţin cunoscută, dar talentată, care făcea parte din şcoala de la Liverpool aşternuse pe hârtie, în anii ’60, ceva similar – sfârşitul unei aventuri, cearşafurile care se rotesc în maşina de spălat sub ochii contemplativi ai poetei. Grammaticus îşi dădea oare seama cât de stupid se comporta, dar nu era în stare să se abţină? În ochii apoşi ai bătrânului se ascundea o privire speriată, de câine bătut, ca şi cum era înspăimântat de el însuşi şi se ruga să-l oprească cineva. Vocea i se sparse din momentul în care a încercat să adopte un ton ceva mai binevoitor şi a continuat aşa la nesfârşit, făcându-se din ce în ce mai ridicol. Tăcerea care se lăsase peste masă şi care îl stimulase până atunci devenise propria-i pedeapsă, propria-i tortură. Theo îl privea uluit, clătinând din cap. Bineînţeles, spunea John, nu o acuza de plagiat, poate citise poemul şi-l uitase, ori poate îl reinventase. La urma urmei, nu era o ideea extraordinară sau neobişnuită, dar, în fine…

Într-un târziu, şi-a încheiat tirada, parcă incapabil să-şi înrăutăţească şi mai mult situaţia. Perowne era bucuros să vadă că fata lui nu părea deloc învinsă. Dimpotrivă, era furioasă. Îi vedea vena de la gât pulsând sub piele. N-avea de gând să-i dea apă la moară şi să facă o scenă. Brusc, nemaiputând suporta liniştea, a luat-o de la capăt, vorbind precipitat, încercând să-şi îndulcească aprecierile, dar fără să le modifice. Daisy i-a tăiat vorba, spunând răspicat că ar fi bine să schimbe subiectul, la care Grammaticus a mormăit un simplu „Pula mea!“, s-a ridicat de la masă şi s-a dus în casă. S-au uitat după el cum pleacă – silueta care se îndepărtează, o privelişte familiară, dar stânjenitoare totodată, mai ales că se întâmpla prima dată în vara aceea.

Daisy a mai rămas trei zile, timp destul pentru bunicul ei să repare situaţia. Dar a doua zi era vioi şi absorbit de propria-i persoană; părea că a uitat totul. Sau pur şi simplu se prefăcea – ca mulţi alţi băutori, îi plăcea să creadă că fiecare nouă zi o ştergea cu buretele pe cea de dinainte. Când Daisy a plecat spre Barcelona, conform unui program stabilit mai de mult, l-a sărutat de despărţire pe amândoi obrajii, iar el a strâns-o de braţ, după care a încercat probabil să se convingă că tocmai avusese loc o împăcare. Când Rosalind şi Henry i-au sugerat că mai avea de lucrat la chestia asta, le-a spus că o caută cu lumânarea. Apoi pesemne că s-a mirat de ce Daisy nu şi-a mai făcut apariţia la St Felix în următoarele două veri. A găsit motive întemeiate să călătorească împreună cu prietenii în China şi Brazilia. Ar fi trebuit să-i răspundă când ea i-a trimis prima scrisoare, dar se bosumfla brusc când venea vorba de povestea respectivă. Faptul că Rosalind i-a trimis şpalturile poemelor lui Daisy s-ar fi putut dovedi o mişcare riscantă. N-aveau oare să-i stârnească iarăşi aversiunea? Mai ales că editorul ei era tocmai cel care nu-i retipărise operele după ce se epuizaseră.

Dacă entuziasmul pe care îl manifestase faţă de *Luntrea mea cea neruşinată* era unul strategic, atunci reuşise de minune să ascundă asta. În debutul lungii scrisori pe care i-o trimisese recunoştea că fusese „un mitocan nenorocit“ în privinţa poemului cu spălătoria. Care, de altfel, nu fusese inclus în volum, ceea ce l-a făcut pe Henry să se întrebe dacă nu cumva Daisy îi dăduse dreptate bunicului ei în cele din urmă. Reuşise să găsească un ton firesc, spunea el în scrisoare, dar totodată bogat în sensuri şi asociaţii. Când şi când vocea aceea egală, obişnuită, era întreruptă de versuri de o intensitate emoţională neaşteptată şi de „o transcendenţă seculară“. În acest sens, identificase peste tot în poemele ei spiritul îndrăgitului său Larkin, dar „amplificat de senzualitatea unei tinere femei“ şi de un umor mai negru. Cu scrisul său aproape indescifrabil, lăuda „forţa intelectuală“, „curajul unei minţi puternice şi independente“ care îşi lăsase amprenta asupra structurii poeziilor. Îi plăcuse la nebunie „umorul şleampăt“ al celor „Şase cântece scurte“. A spus că „a râs ca prostul“ când a citit „Balada creierului de pe pantoful meu“, o poezie care se născuse după ce Daisy venise într-o dimineaţă la spital ca să-şi vadă tatăl la lucru. Evident, unul dintre lucrurile care nu-i plac deloc lui Henry. Fiica sa a asistat la operarea unui anevrism clasic de arteră carotidă medie. Nu s-a pierdut nici un pic de materie cenuşie ori albă. Crede că a intuit esenţa poemului, dar şi – presupune el – nesinceritatea lui scuzabilă. Daisy i-a trimis bunicului ei o vedere plină de

afecţiune. Îi scria ce dor i-a fost de el şi cât de multe îi datora. I-a spus că observaţiile lui au emoţionat-o profund, nu se mai sătura citindu-le, iar laudele lui o îmbătau.

Acum bătrânul şi Daisy au pornit-o din Toulouse, respectiv Paris pentru a se întâlni aici. Un post de televiziune care vrea să facă o emisiune despre viaţa lui Grammaticus îl cazează în stil mare la Claridge. La cina din seara asta împăcarea va fi pecetluită – asta e ideea, numai că Perowne, trăgând din greu de plasa lui cu peşte şi întorcându-se, purtat de şuvoaiele de oameni, înapoi pe High Street, a participat la prea multe cine cu socrul său ca să se arate prea optimist; şi încă lucrurile au evoluat în ultimii trei ani. Acum Grammaticus îşi începe serile ori după-amiezile în felul său, cu câteva guri sănătoase de gin înaintea vinului, obicei la care reuşise să renunţe în anii ’60. O altă noutate o constituie păhărelele de scotch care încheie cum trebuie ziua şi anticipează berea „purificatoare“, dată pe gât înainte să se bage în pat. Dacă o să apară în uşă vesel sau agitat, atunci înseamnă că e stăpânit de acea pornire neverificată de a-şi dovedi spiritul dominator în casa fiicei lui, ceea ce îl va face să bea şi mai repede. Când se îmbată, în primele faze e binedispus – devine o companie plăcută, expansiv, maliţios şi simpatic, faimosul poet bătrân, la fel de bucuros să asculte şi să vorbească. Dar, odată ajuns la destinaţie, odată ce a atins acel platou neguros când e beat turtă, zânele cele rele, spiriduşii cei violenţi, paranoia şi autocompătimirea preiau controlul. Toţi se aşteaptă ca o seară cu John să se termine prost într-un fel sau în altul, asta dacă nu sunt dispuşi să suporte cu stoicism glumele şi să-l asculte, cu o expresie îngheţată pe chip, cum se tămâiază singur. Şi nimeni nu prea mai pare dispus.

Perowne ajunge la maşină şi aşază plasa mirositoare în portbagaj, printre bocanci, rucsacuri şi mingile de tenis de vara trecută. Îi trece uneori prin minte ideea, total contrară eticii profesionale, că poate ar fi cel mai bine pentru toţi, inclusiv pentru bătrânul poet, să-i strecoare un tranchilizant slab când încă e în faza veselă, o benzodiazepină cu activitate scurtă, dizolvat într-un vin tare cum e cel de Rioja şi, când începe să caşte, să-l conducă sus pe scări, în camera lui, sau spre taxi – bătrânul poet băgat în pat cu treizeci de minute înainte de miezul nopţii, obosit şi fericit, fără să fi supărat pe nimeni.

A parcurs câteva sute de metri pe Marylebone, în traficul care abia se mişcă, când zăreşte, la vreo două maşini în spate, un BMW roşu. De fapt,

vede doar colţul aripii din dreapta şi nu-şi dă seama dacă îi lipseşte oglinda de pe partea aceea. O dubiţă albă se interpune la o intersecţie şi abia dacă mai distinge maşina roşie. N-ar fi imposibil să fie chiar Baxter, dar nu se nelinişteşte prea tare că-l vede iarăşi. În realitate, nu l-ar deranja să stea de vorbă cu el. Cazul său i-a suscitat interesul, iar oferta de a-l ajuta a fost sinceră. Ceea ce-l preocupă acum este faptul că traficul de sâmbătă s-a blocat complet – e ceva în faţă. Când se uită iar în oglinda retrovizoare, maşina roşie a dispărut. Apoi îi iese complet din minte; atenţia i-a fost atrasă de un magazin de televizoare din stânga sa.

În vitrină se derulează imagini identice pe diferite tipuri de ecrane – cu tuburi catodice, plasmă, miniaturale, home cinema-uri. Fiecare aparat transmite un interviu pe care prim-ministrul îl acordă într-un studio. Prim-planul feţei devine treptat prim-planul unei guri, până când buzele umplu jumătate de ecran. Sugerase cu ceva timp în urmă că, dacă am şti tot ce ştie el, ne-am dori să intrăm în război. Poate că, prin acest zoom lent, regizorul de emisie vrea să răspundă în mod deliberat unei întrebări care trebuie că răsare în mintea tuturor celor care se uită acum la televizor: oare politicianul ăsta chiar spune adevărul? Dar poate cineva de pe lumea asta să-şi dea seama când un om e sincer? Există câteva cărţi interesante care încearcă să răspundă la această întrebare. Perowne a citit studiile lui Paul Elkman pe acest subiect. Când cineva care minte cu bună ştiinţă zâmbeşte, anumite grupe de muşchi de pe faţă nu sunt activate. Ele prind viaţă doar când se exprimă un sentiment autentic. Zâmbetul unui impostor e firav, incomplet. Dar putem noi şti că acei muşchi zac inerţi când există atâtea variaţii faciale, perniţe de grăsime, concavităţi ciudate, diferenţe la nivelul structurii osoase? Cu atât mai dificil din moment ce prima şi cea mai importantă mişcare a unui mincinos notoriu este să se convingă pe el însuşi de propria-i sinceritate. Şi, de vreme ce e sincer, frauda dispare.

În ciuda tuturor acestor piedici, reacţionăm instinctiv, observăm îndeaproape, încercăm să citim un chip, să cântărim intenţiile. Prieten sau duşman? O preocupare veche de când lumea. Şi, chiar dacă, de-a lungul generaţiilor, s-a demonstrat că avem dreptate în puţin mai mult de jumătate din cazuri, merită să continuăm. Acum mai mult decât oricând, când ne aflăm în pragul războiului, când cetăţenii acestei ţări încă îşi imaginează că pot schimba sorţii înainte să fie prea târziu. Oare acest om chiar crede că vom fi mai în siguranţă dacă intrăm în război? Oare Saddam chiar deţine arme de un potenţial înfricoşător? Pur şi simplu, s-ar putea ca prim-ministrul să fie sincer

şi, în acelaşi timp, să se înşele amarnic. Nici măcar unii dintre cei mai înverşunaţi adversari ai săi nu-i pun la îndoială buna-credinţă. Poate că e gata să facă o greşeală monstruoasă. Sau, cine ştie, poate că o să funcţioneze – dictatorul va fi înfrânt fără tributul a sute de mii de morţi şi, după un an sau doi, o democraţie, fie ea seculară ori islamică, se va cuibări în sfârşit printre tiraniile plictisite ale Orientului Mijlociu. Blocat în trafic alături de toate acele feţe multiple, Henry îşi simte propria ambivalenţă ca pe o formă de vertij, de ameţitoare incertitudine. Alegând neurochirurgia, a optat pentru o profesie sigură şi cinstită.

Ştie că unii dintre pacienţii săi nici măcar nu mai pot să recunoască feţele rudelor sau ale prietenilor, darămite să le mai şi citească. În majoritatea cazurilor, girusul mediu fusiform drept a fost compromis, de obicei în urma unui atac cerebral. Nici un neurochirurg nu poate face ceva în privinţa asta. Şi probabil că tocmai de o recunoaştere defectuoasă a chipurilor – prozopagnozie tranzitorie – a fost vorba în momentul întâlnirii sale cu Tony Blair. Se întâmpla în mai 2000, perioadă care acum capătă un lustru, o strălucire vagă de inocenţă. Înainte să apară preocupările actuale, un proiect public s-a bucurat de un succes considerabil. Ceva mergea bine şi nimeni nu părea să conteste asta. S-a descoperit că o centrală electrică dezafectată de pe malul sudic al Tamisei ar oferi spaţiul ideal pentru un muzeu de artă contemporană. Transformarea era îndrăzneaţă, genială. La deschiderea Tate Modern Gallery, au venit patru mii de oameni – celebrităţi, politicieni, toată lumea bună –, iar sute de băieţi şi fete serveau invitaţii cu şampanie şi tartine; domnea o euforie generală, neatinsă de nici o urmă de cinism, lucru complet neobişnuit la asemenea evenimente mondene. Henry fusese invitat în calitatea lui de membru al Royal College of Surgeons. Rosalind primise invitaţia la ziar. Theo şi Daisy i-au însoţit şi s-au volatilizat în mulţime imediat ce au ajuns. Părinţii nu i-au mai revăzut până a doua zi dimineaţă. Oaspeţii s-au adunat în imensitatea industrială a vechii săli a turbinelor, iar vuietul miilor de voci entuziaste părea să susţină păianjenul gigantic ce se înălţa ameninţător până la înălţimea traverselor de fier[1]. După vreo oră, Henry şi Rosalind s-au despărţit de prietenii lor şi, cu paharele în mână, au rătăcit printre exponatele din sălile relativ pustii.

Se simţeau atât de bine, încât până şi convenţionalismele neprietenoase ale artei conceptuale lăsau impresia că fac parte din joc, ca lucrările inocente de la o expoziţie şcolară. Lui Perowne îi plăcea „Exploding Shed“ de Cornelia Parker, o construcţie amuzantă, care părea materializarea

momentului în care o idee strălucită îţi erupe din minte. Au intrat într-o sală cu lucrări de Rothko şi, timp de câteva minute, au savurat în linişte imensele suprafeţe zugrăvite în purpuriu şi portocaliu stins. Apoi au trecut printr-un portal amplu şi au pătruns în sala alăturată, unde au dat peste ceea ce li s-a părut la început o altă instalaţie. Parte din ea, adică o grămadă nu prea înaltă de cărămizi, era într-adevăr un exponat. Dincolo de ea, în capătul celălalt al vastei încăperi, se afla prim- ministrul şi, lângă el, directorul muzeului. La vreo şase metri, în stânga grămezii de cărămizi, formal opriţi de un cordon de mătase, se strânseseră reprezentanţii presei – treizeci de fotografi, poate chiar mai mulţi, şi reporteri – şi ceea ce păreau a fi angajaţi ai muzeului şi membri ai cancelariei din Downing Street. Blair şi directorul pozau şi zâmbeau în aparate, care imortalizau, cu această ocazie, şi faimoasele cărămizi. Bliţurile se succedau aleatoriu, dar nici un fotograf nu striga, aşa cum se întâmplă de obicei. Calmul scenei părea o extensie a sălii învecinate, cea cu operele lui Rothko.

Apoi directorul, căutând probabil o scuză ca să pună capăt adunării, şi-a ridicat mâna într-un salut adresat lui Rosalind. Se cunoscuseră cu ocazia unei dispute care se încheiase amiabil. Directorul l-a condus pe Blair înspre Perowne, iar alaiul s-a pus în mişcare la rândul lui, fotografii cu aparatele pregătite, reporterii cu carneţelele în mâini în caz că în sfârşit s-ar fi întâmplat ceva interesant. Neajutorat, Perowne i-a privit apropiindu-se. Într-o aglomerare subită de corpuri, au fost prezentaţi prim-ministrului. Acesta a dat întâi mâna cu Rosalind, apoi cu Henry. O strângere de mână puternică, bărbătească; spre uimirea sa, Blair se uita la el cu interes şi părea că-l recunoscuse. Avea o privire inteligentă, pătrunzătoare şi surprinzător de tinerească. Dar încă mai urmau multe să se întîmple.

— Vă admir opera, a zis.

— Vă mulţumesc, a răspuns Perowne în mod automat.

Dar era realmente impresionat. Şi-a închipuit că Blair, cu memoria sa foarte bună, faimos pentru capacitatea de a absorbi toate detaliile din rapoartele miniştrilor săi, auzise şi de raportul excelent al spitalului de luna trecută – toate obiectivele fuseseră atinse – şi chiar de menţiunea specială pentru rezultatele excepţionale înregistrate de secţia de neurochirurgie. Cu douăzeci şi trei la sută mai multe intervenţii decât în anul anterior. Mai târziu Perowne avea să-şi dea seama cât de absurdă fusese această idee.

Prim-ministrul, care continua să-i ţină mâna într-a sa, a adăugat:

— De fapt, avem în Downing Street două dintre tablourile

dumneavoastră. Cherie şi cu mine le adorăm.

— Nu, nu, a protestat Perowne.

— Da, da, a insistat prim-ministrul, strângându-i şi mai tare mâna, semn că n-avea chef de modestia artiştilor.

— Nu, cred că…

— Pe cuvânt. Sunt în sufragerie.

— Faceţi o greşeală, a spus Perowne şi, la auzul acelor cuvinte, pe chipul prim-ministrului a fulgerat o expresie de nelinişte, o ezitare fugitivă.

Nimeni nu a observat cum trăsăturile îi înţepenesc şi ochii i se holbează. O fractură infinitezimală a apărut în siguranţa de sine a puterii. Apoi a continuat pe acelaşi ton ca mai înainte; şi-a făcut, fără îndoială, socotelile rapid – cu toată lumea asta care se îmbulzeşte în jurul lui ca să tragă cu urechea, nu există cale de-ntors. Asta dacă nu vrea ca ziarele de mâine să fie pline de ironii zdrobitoare la adresa lui.

— În fine. Sunt cu adevărat extraordinare. Felicitări.

Una dintre asistente, o femeie în costum negru cu pantaloni, a intervenit:

— Domnule prim-ministru, mai avem trei minute şi jumătate. Trebuie să mergem.

Blair a dat drumul mâinii lui Perowne şi, fără nici un gest de despărţire cu excepţia unei scurte înclinări din cap, însoţită de o uşoară ţuguiere a buzelor, s-a întors şi s-a lăsat scos din încăpere. Iar stafful, ziariştii, trepăduşii, bodyguarzii, personalul de la muzeu şi directorul s-au îndesat în spatele lui şi, în câteva secunde, Henry şi Rosalind s-au trezit singuri în galeria unde nu mai rămăseseră decât cărămizile, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Privind imaginile multiple care alternează figura intervievatorului cu cea a invitatului, Perowne se întreabă dacă asemenea momente, îndoieli pline de panică, reci ca nişte pumnale, îi populează din ce în ce mai mult zilele şi nopţile prim-ministrului. S-ar putea ca ONU să nu mai dea o a doua rezoluţie. Raportul următoarei echipe de inspectori ai Naţiunilor Unite s-ar putea să fie la fel de neconcludent. E posibil ca irakienii să folosească arme chimice împotriva forţei de invazie. Sau, aşa cum insistă unul dintre foştii inspectori, s-ar putea să nu mai existe nici o armă de distrugere în masă. Se vorbeşte de foamete şi de trei milioane de refugiaţi, de taberele din Siria şi Iran care se pregătesc să-i primească. Naţiunile Unite estimează că sute de mii de irakieni vor muri. S-ar putea să fie lansate atacuri asupra Londrei în semn de răzbunare. Şi totuşi, americanii sunt evazivi în privinţa planurilor lor de după

încheierea războiului. Poate că nu au nici unul. La urma urmei, răsturnarea de la putere a lui Saddam s-ar putea să implice costuri prea mari. Un viitor pe care nimeni nu-l poate prevedea. Miniştrii vorbesc de loialitate, anumite ziare sprijină cauza războiului, în ţară, pe lângă antibeligeranţi, există şi un număr destul de mare de susţinători ai intervenţiei armate, dar nimeni nu se îndoieşte că în Marea Britanie un singur om împinge în mod real lucrurile în direcţia asta. Transpiraţii nocturne, coşmaruri, închipuirile nebuneşti care pândesc în umbra insomniei? Sau pur şi simplu sentimentul de singurătate? De câte ori îl vede pe ecran, Henry încearcă să detecteze acea conştiinţă a abisului, acea crăpătură minusculă, momentul în care trăsăturile faciale îi devin imobile, clipa de şovăială la care a fost singurul martor. Dar nu vede altceva decât siguranţă de sine sau, în cel mai rău caz, o fermitate forţată.

Găseşte un loc liber de parcare chiar în faţa casei, pe partea cealaltă a străzii. Când scoate cumpărăturile din portbagaj, îi zăreşte pe tinerii care se adună în scuar în fiecare seară şi pierd vremea pe bănci, după care pleacă pentru a se întoarce iar noaptea târziu. Doi sunt din Caraibe şi doi, alteori trei, din Orientul Mijlociu, probabil turci. Toţi par veseli şi înfloritori şi adesea se lasă unul pe umărul celuilalt şi râd cu zgomot. Lângă bordură e tras un Mercedes, acelaşi model ca al lui Perowne, dar de culoare neagră, şi cineva stă tot timpul la volan. Când şi când un străin se apropie şi discută cu cei din grup. Atunci unul dintre ei traversează scuarul şi se duce la maşină, se consultă cu şoferul, apoi se întoarce, urmează alte parlamentări, apoi străinul pleacă. Sunt siguri pe ei şi par absolut inofensivi; mult timp Perowne a bănuit că sunt traficanţi de droguri şi distribuie cocaină, ecstasy sau marijuana. Clienţii nu arată îndeajuns de devastaţi şi de degeneraţi precum consumatorii de heroină sau cocaină pură. Theo a fost cel care l-a lămurit. Tipii vând bilete la diferite concerte de rap din oraş. De asemenea, vând CD-uri pirat şi pot să facă rost de bilete de avion la preţuri reduse, spaţii şi DJ-i pentru petreceri, limuzine pentru nunţi şi pentru aeroport, asigurări de sănătate şi de călătorie ieftine; în schimbul unui comision, îi pun în legătură cu un avocat pe solicitanţii de azil şi pe imigranţii ilegali. Cei din grup nu plătesc impozite sau chirii pentru birouri şi sunt foarte competitivi. De câte ori îi vede, ca şi acum, când trece strada spre casa lui, Perowne are sentimentul că trebuie să se ducă să le ceară scuze. Într-o zi trebuie să cumpere ceva de la ei.

Theo e jos, în bucătărie, şi-şi pregăteşte probabil un mic dejun din ăla

de-al lui, cu fructe şi iaurt. Henry lasă peştele în capul scării, strigă un salut şi se duce la etajul al doilea. În dormitor e excesiv de cald; la lumina zilei, încăperea pare mică şi părăsită. Arată şi te face să te simţi mult mai bine în lumina slabă a veiozelor, când ţi-ai terminat treaba din ziua aceea şi te îmbie promisiunea somnului; faptul că se află aici în mijlocul zilei îl duce cu gândul la gripă. Se descalţă, îşi scoate ciorapii jilavi şi-i aruncă în coşul de rufe, apoi se duce să deschidă fereastra din mijloc. Şi iat-o din nou, sau o alta la fel, fix sub el, ivindu-se după colţul casei, acolo unde strada dă în scuar. Vede doar capota; nu poate zări cu nici un chip oglinda din dreapta, nici măcar atunci când ridică complet fereastra şi se apleacă în afară. Nu-l vede pe şofer ori pe vreunul dintre pasageri. O urmăreşte cum străbate latura de nord a scuarului, după care coteşte la dreapta pe Conway Street şi dispare. De data asta nu mai e aşa de indiferent. Dar cum? Îi pasă sau chiar îl îngrijorează într-o oarecare măsură? E o marcă destul de comună şi, până acum doi sau trei ani, roşul era o alegere firească. Pe de altă parte, de ce să excludă posibilitatea că este într-adevăr Baxter? Situaţia lui e deopotrivă înspăimântătoare şi fascinantă – viaţa sa de dur maschează probabil dorinţa pentru o existenţă mai bună, chiar înainte ca primele semne ale maladiei degenerative să-şi fi făcut apariţia. Perowne pleacă de la fereastră şi se îndreaptă spre baie. Baxter nici n-are nevoie să-l urmărească. Mercedes-ul e destul de uşor de depistat, unde mai pui că stă parcat în faţa casei. Da, i-ar plăcea să-l revadă pe Baxter, la spital, să afle mai multe şi să-i dea nişte contacte utile. Dar nu vrea să ştie că se învârte prin jurul scuarului.

Când termină cu dezbrăcatul, aude cum îi sună mobilul de undeva din grămada de haine de la picioare. Scormoneşte după el şi-l găseşte.

— Iubire?

Rosalind, în sfârşit. Ce alt moment mai potrivit? Cu telefonul la ureche, se întoarce în dormitor şi se întinde, gol, în patul în care au făcut dragoste cu câteva ore în urmă. Simte pe piele căldura degajată de calorifere asemenea unei brize în deşert. Termostatul nu e reglat bine. E pe jumătate ori, mai bine zis, pe sfert excitat. Dacă n-ar lucra astăzi, dacă n-ar exista situaţii de criză la ziar, dacă redactorul-şef cel manierat nu s-ar transforma subit într-o brută când vine vorba de libertatea presei, ea şi cu Henry s-ar fi aflat acum aici. Aşa îşi petrec uneori o oră sau două în după-amiezile hibernale de sâmbătă. Atmosfera senzuală a zilelor când se întunecă de la ora patru.

Când lumina e difuză şi unghiul potrivit, oglinda din baie îl arată pe Henry aşa cum era în tinereţe. Dar Rosalind, datorită luminii interioare sau a

iubirii lui nebuneşti, continuă să arate ca în clipa când a cunoscut-o, cu ani şi ani în urmă. O soră mai mare a acelei tinere Rosalind, dar nu încă mama ei. Cât o să mai dureze asta? În esenţă, elementele particulare au rămas neschimbate: paloarea aproape luminescentă a pielii – Marianne, mama sa, avea descendenţă celtă; sprâncenele delicate, foarte subţiri, aproape invizibile; ochii verzi, calmi şi catifelaţi; dinţii, la fel de albi ca întotdeauna (ai lui încep să capete o culoare cenuşie); cei de sus perfecţi, cei de jos uşor asimetrici, imperfecţiune pe care nu a lăsat-o s-o corecteze; felul în care surâsul ei timid se preschimbă, încet-încet, într-un zâmbet sincer; buzele lucesc într-o nuanţă roz-portocalie – culoarea lor naturală; părul, acum tuns scurt, e tot castaniu-roşcat; în clipele de relaxare, are un aer inteligent şi vesel, un gust intact pentru distracţie. E încă un chip frumos. Ca toţi cei care au ajuns la patruzeci şi ceva de ani, are momentele ei de descurajare, de lehamite în faţa oglinzii, înainte de culcare, şi recunoaşte expresia aceea, e şi a sa, aproape un rânjet, când ne măsurăm cu un soi de aviditate sălbatică. Cu toţii călătorim în aceeaşi direcţie. Evident, nu pare prea convinsă când o asigură că uşoara îngroşare a coapselor e exact pe gustul lui, la fel ca sânii care s-au mai îngreunat. Dar e adevărat. Da, i-ar plăcea să o ştie întinsă lângă el în pat.

Îşi imaginează că starea ei de spirit trebuie să fie diferită de a sa – cu hainele ei negre de birou, intrând şi ieşind din şedinţe – aşa că se ridică în capul oaselor.

— Cum e?

— Judecătorul nostru e prins în trafic, undeva la sud de Blackfriars Bridge. Din cauza demonstraţiei. Dar cred că o să ne dea ceea ce vrem.

— O să ridice ordinul?

— Mda. Luni dimineaţă. Rosalind vorbeşte repede şi pare mulţumită.

— Eşti un geniu, spune Henry. Ce se aude cu tatăl tău?

— Nu pot să-l iau de la hotel, cu toată manifestaţia asta. Traficul e ca dracu'. O să vină singur cu un taxi. Face o pauză, apoi reia, de data asta pe un ton mai potolit: Ce faci tu?

Inflexiunea vocii şi felul în care accentuează ultimul cuvânt emană tandreţe, referire clară la ce s-a întâmplat dimineaţă. A greşit în privinţa dispoziţiei ei. E gata să-i spună că stă gol în pat, că o doreşte, apoi se răzgândeşte. Nu e timp pentru hârjoneală la telefon, acum, când trebuie să plece, iar ea are treburi de terminat. Şi sunt mai multe lucruri importante pe care ar vrea să i le spună, dar care vor trebui să aştepte până după cină sau

poate până mâine dimineaţă.

— Fac un duş şi mă duc în Perivale, zice. Şi pentru că nu i-a răspuns la întrebare, adaugă: Sunt bine, dar de-abia aştept să stăm puţin împreună. Cum nici asta nu pare destul, continuă: S-au întâmplat mai multe lucruri şi vreau să discutăm

— Ce fel de lucruri?

— Nimic rău. Prefer să-ţi povestesc când ne vedem.

— Bine. Dar măcar dă-mi un indiciu.

— Azi-noapte n-am putut să dorm şi am stat la fereastră. Am văzut avionul ăla rusesc.

— Dragul de el! Trebuie să fi fost groaznic. Şi ce altceva?

Ezită, iar mâna sa mângâie, intenţionat, zona din jurul vânătăii de pe piept. Care ar fi titlul, cum zice ea? Agresivitate în trafic. Tentativă de jaf. O maladie neurală. Oglinda laterală. Oglinda retrovizoare.

— Am pierdut la squash. Sunt prea bătrân pentru jocul ăsta.

Rosalind râde.

— Nu cred că e din cauza asta. În voce i se ghiceşte uşurarea. Apoi adaugă: Nu cumva ai uitat ceva? Theo are o repetiţie importantă în după-amiaza asta. Acum câteva zile i-ai promis că o să te duci.

— La naiba! Ştii cumva la ce oră?

Nu-şi aduce aminte în ruptul capului de o asemenea promisiune.

— La cinci, în localul ăla din Ladbroke Grove.

— Ar cam trebui s-o iau din loc.

Se ridică din pat şi se duce în baie pentru cuvintele de adio.

— Te iubesc.

— Te iubesc, îi răspunde ea, apoi închide.

Intră sub duş, o cascadă furtunoasă care se prăvăleşte de la etajul al treilea. Când civilizaţia asta se va sfârşi, când romanii, cine vor fi fiind ei de data asta se vor retrage şi un nou ev întunecat va începe, aceasta o să fie una dintre primele extravaganţe care vor dispărea. Bătrânii vor sta pe vine lângă focurile de turbă şi le vor spune unor nepoţi circumspecţi cum era să stai gol, în miezul iernii, sub jeturi de apă caldă şi curată, le vor povesti despre calupuri parfumate de săpun şi despre lichide vâscoase, chihlimbarii şi stacojii cu care îşi dădeau pe păr ca să-l facă mai strălucitor şi mai voluminos, despre prosoape albe şi groase, mari cât nişte togi, puse la uscat pe radiatoare.

Poartă costum şi cravată cinci zile din şapte. Astăzi s-a îmbrăcat cu jeanşi, pulover şi ghete maro uzate; aşa cum arată, de ce n-ar fi el cel mai

mare chitarist al generaţiei sale? Când se apleacă să se încheie la şireturi, o durere ascuţită îl străfulgeră în genunchi. N-are nici un rost să se încăpăţâneze să reziste până la cincizeci de ani. O să-şi mai acorde încă şase luni de squash şi încă o participare la maratonul londonez. Se va împăca oare numai cu amintirea tuturor acestor distracţii? Stă în faţa oglinzii şi-şi dă din abundenţă cu after shave – mai ales iarna, în aziluri persistă un iz pe care vrea să-l contracareze.

Iese din dormitor şi coboară primul rând de scări sărind câte două odată, fără să se ţină de balustradă. O şmecherie pe care a învăţat-o în adolescenţă şi pe care poate s-o facă mai bine ca oricând. Dar un toc care alunecă, un coccis sfărâmat, şase luni întins pe spate în pat, apoi încă un an pentru refacerea muşchilor atrofiaţi – toate aceste premoniţii îi fulgeră prin minte în mai puţin de o jumătate de secundă şi au efect. Următorul şir de trepte îl coboară normal.

În bucătăria de la subsol Theo a luat deja peştele şi l-a pus în frigider. Pe ecranul micului televizor cu sonorul tăiat se văd imagini din Hyde Park filmate din elicopter. Mulţimea pare o masă compactă de culoare maro, asemenea lichenilor pe o stâncă. Theo şi-a compus mic-dejunul într-un bol mare de salată care a ajuns să conţină aproape un kilogram de fulgi de ovăz, tărâţe, nuci, afine, mure, stafide, lapte, iaurt, curmale mărunţite, mere şi banane.

— Vrei? îl întreabă el, arătând înspre bol.

— O să mănânc nişte resturi de ieri.

Henry scoate din frigider o farfurie pe care a mai rămas nişte pui cu cartofi fierţi şi începe să mănânce în picioare. Fiul său stă pe un scaun înalt, la masa din mijloc, aplecat peste castronul său imens. De sub fărâmituri, ambalaje şi coji de fructe se iţesc paginile unei partituri cu acorduri scrise în creion. Theo are umeri largi şi muşchii i se desenează sub tricoul alb imaculat. Părul, pielea de pe braţele dezgolite, sprâncenele dese, castanii par la fel de mătăsoase ca atunci când avea patru ani.

Perowne face un gest spre televizor.

— Tot nu te tentează?

— M-am uitat. Două milioane de oameni. Incredibil.

Bineînţeles, Theo e împotriva războiului din Irak. Atitudinea sa e la fel de puternică şi de pură precum îi sunt oasele şi pielea. Atât de puternică, încât n-are nevoie să tropăie pe străzi ca să-şi spună punctul de vedere.

— Ce se mai aude cu avionul?

— Nimeni nu zice nimic. Theo își mai toarnă niște lapte în castron. Dar circulă anumite zvonuri pe Internet.

— Despre chestia cu Coranul.

— Piloţii sunt islamiști radicali. Unul e cecen, celălalt algerian.

Perowne își trage un scaun și, când se așază, simte cum pofta de mâncare îl părăsește. Dă farfuria la o parte.

— Deci cum stă treaba? Își dau foc la propriul avion pentru cauza jihadului, după care aterizează în siguranţă pe Heathrow.

— N-au avut curaj.

— Așa că voiau și ei să participe într-un fel la manifestaţia de azi.

— Cam așa ceva. Voiau să demonstreze un lucru. Dacă pornești războiul împotriva unei naţiuni arabe, asta o să ţi se-ntâmple.

Nu prea e plauzibil. Dar, în general, oamenii sunt dispuși să creadă tot felul de lucruri. Și, când acestea se dovedesc false, își schimbă imediat părerile. Sau continuă să creadă până-n pânzele albe. De-a lungul timpului, din generaţie în generaţie, s-ar putea ca asta să fi fost metoda cea mai eficientă: e bine să crezi în ceva, pentru orice eventualitate. Toată ziua, Perowne a bănuit că ceva nu e-n regulă, și acum Theo îi dă apă la moară, alimentându-i presimţirile negre. Pe de altă parte, dacă a cules informaţiile de pe Internet, sunt șanse mari ca ele să fie inexacte.

Henry îi povestește pe scurt despre încăierarea cu Baxter și prietenii lui, despre simptomele maladiei Huntington și despre fuga norocoasă.

— L-ai umilit. Ar trebui să fii atent, spune Theo.

— Adică?

— Gagiii ăștia au mândria lor. Și nu-mi vine să cred că nici tu, nici mama n-aţi fost jefuiţi niciodată de când locuiţi aici.

Perowne se uită la ceas și se ridică în picioare.

— Nici mama, nici eu n-avem timp de așa ceva. Ne vedem în Notting Hill pe la cinci.

— Deci vii! Minunat!

Faptul că nu l-a bătut la cap face de asemenea parte din farmecul lui Theo. Iar dacă tatăl lui n-ar fi venit, nu i-ar fi reproșat niciodată asta.

— Începeţi fără mine. Știi ce greu se ajunge de la bunica.

— O să repetăm cântecul cel nou. Chas o să fie și el acolo. Te așteptăm.

Dintre prietenii lui Theo, Chas e preferatul său; are cea mai multă școală, s-a retras în anul al treilea de la facultatea din Leeds, unde studia engleza, ca să cânte într-o orchestră. E un adevărat miracol că viaţa nu a

reuşit să-i distrugă firea veselă şi bună – o mamă sinucigaşă, tată absent, doi fraţi membri ai unei secte baptiste stricte. Ceva din numele locului său de baştină, St Kitts – *saints, kids, kittens*[2] – i-a impregnat probabil o asemenea drăgălăşenie, stranie la un tip atât de masiv. De când l-a întâlnit, Perowne are o ambiţie vagă de a vizita insula.

Dintr-un colţ al camerei ia un ghiveci învelit în hârtie, o orhidee scumpă pe care a cumpărat-o acum câteva zile de la Heal's. Se opreşte în uşă şi-şi ridică mâna în chip de rămas-bun:

— Vezi că diseară gătesc. Să faci curat în bucătărie.

— Da. Apoi Theo adaugă fără ironie. Salut-o pe Buni. Spune-i c-o iubesc.

Curat şi parfumat, cu o durere surdă, aproape plăcută, în mâini şi picioare, Perowne conduce spre vest în mijlocul unui trafic lejer; perspectiva vizitei la mama lui începe să nu i se mai pară atât de sumbră. Ştie de pe-acum ce va urma. Odată ce s-au aşezat faţă în faţă, cu ceştile de ceai negru dinainte, tragedia situaţiei ei va fi eclipsată de detaliile banale, de minutele în care simte că se înăbuşă, când o ascultă cu gândurile în altă parte. Nu e chiar aşa de greu să stai cu ea. Mai rău e când trebuie să plece, înainte ca vizita să i se amestece în minte cu toate celelalte; atunci, în clipa în care se apleacă, în uşă, ca s-o sărute de rămas-bun, îl bântuie imaginea ei aşa cum era odată. Atunci are senzaţia că o trădează, că o lasă prizonieră lumii ei meschine pentru a se furişa înapoi în braţele bunăstării, la comoara secretă a propriei existenţe. În ciuda sentimentului de vinovăţie, nu poate să spună că nu e vag exaltat, că paşii nu îi sunt mai uşori când se întoarce şi lasă în urmă azilul, când îşi scoate din buzunar cheile de la maşină şi savurează o libertate care ei nu-i mai e accesibilă. Tot ce i-a mai rămas încape în cămăruţa ei. Şi nici măcar nu ştie că are o cameră pentru că nu poate să o găsească singură. Iar când se află în ea, nu-şi recunoaşte propriile lucruri. Nu mai poate să o ducă să stea în scuar sau să o ia în excursii; până şi cea mai scurtă călătorie o dezorientează şi chiar o înspăimântă. Trebuie să rămână la azil, şi nici măcar asta nu înţelege.

Dar imaginea despărţirii nu-l tulbură. Simte cum îl inundă uşoara euforie care succede exerciţiului fizic. Binecuvântat fie opiaceul pe care corpul îl produce singur, beta-endorfina, care atenuează orice durere. La radio se aude o piesă de Scarlatti pentru clavecin; o succesiune de acorduri a căror

rezolvare e tot timpul amânată pare să-l poarte spre o destinaţie care vrea parcă să se joace cu el şi se tot îndepărtează. În oglinda retrovizoare nu se vede nici un BMW roşu. În zona aceasta, unde Euston devine Marylebone Road, semafoarele sunt sincronizate ca în Manhattan, aşa că se lasă condus de o linie continuă de lumini verzi, un surfer plutind pe un val perfect de informaţii: *treceţi*! Sau chiar, *da*! Lunga coadă de turişti, majoritatea adolescenţi, din faţa muzeului Madame Tussaud's pare mai puţin inutilă ca de obicei; o generaţie crescută cu efectele asurzitoare ale Hollywood-ului încă mai vrea să stea şi să caşte gura la figuri de ceară, ca nişte ţărani din secolul al XVIII-lea veniţi la bâlci. Mult hulita autostradă Westway, sprijinită pe pilonii ei de beton pătaţi, îi oferă brusc, de la înălţimea a două etaje, priveliştea unui nor gata-gata să se prăbuşească peste tumultul acoperişurilor. Una dintre clipele acelea când e minunat să ai o maşină, să ai această maşină şi să te plimbi prin oraş. Pentru prima oară după mai multe săptămâni merge cu viteza a patra. Poate o să ajungă să schimbe şi într-a cincea. Un indicator suspendat anunţă Vestul, Nordul, ca şi cum, dincolo de suburbii, s-ar întinde un întreg continent, şi promisiunea unui voiaj de cel puţin şase zile.

Circulaţia e probabil blocată undeva din cauza marşului. Aproape un kilometru e singur pe drumul suspendat. Pentru câteva secunde i se pare că a avut viziunea constructorilor lui – o lume mai pură, în care maşinile, mai degrabă decât oamenii, sunt privilegiate. O curbă lungă a drumului îl poartă pe lângă clădirile de oţel şi sticlă construite recent, unde luminile au fost deja aprinse, deşi după-amiaza de februarie abia a început. Vede oameni perfecţi ca nişte statui, stând la birou, în faţa ecranelor, chiar dacă e sâmbătă. Iată viitorul prevestit de benzile desenate ale copilăriei lui, unde bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în salopete fără guler, strânse pe corp – adio buzunare, şireturi desfăcute sau cămăşi scoase din pantaloni – îşi trăiesc viaţa dincolo de gunoaie şi confuzie, eliberaţi de haosul în care trebuie să înfrunte răul.

Dar, când ajunge în punctul cel mai înalt al pasarelei White City, chiar înainte ca drumul să înceapă să coboare printre rândurile de case de cărămidă roşie, vede lumina stopurilor celorlalte maşini care se îngrămădesc înaintea lui şi începe să frâneze. Pe mama sa n-au deranjat-o niciodată semafoarele şi lungile întârzieri. Cu numai un an în urmă se mai simţea încă destul de bine – uita, era puţin confuză, dar panica nu se instalase încă – şi-i plăcea să fie plimbată cu maşina pe străzile din vestul Londrei. Semafoarele îi dădeau ocazia să-i examineze pe ceilalţi şoferi şi pe pasagerii din alte maşini. „Ia uite la el. Ce coşuri are pe faţă“. Sau să remarce, binevoitoare: „Iar s-a pus roşu!“

A fost o femeie care şi-a închinat viaţa curăţeniei, rutinei zilnice a lustruielii, ştergerii prafului, datului cu aspiratorul şi dereticatului, îndeletniciri obişnuite în trecut şi care astăzi au devenit apanajul maniacilor. În fiecare zi, cât Henry era la şcoală, făcea o adevărată curăţenie de primăvară. Cele mai mari satisfacţii i le provocau o tavă de friptură bine pătrunsă, luciul unor măsuţe, mormanele de aşternuturi cu dunguliţe călcate impecabil şi împăturite, o cămară plină de provizii; sau un pulover tricotat pentru copilul nu ştiu cărei rude îndepărtate. Toate lucrurile erau întoarse pe faţă şi pe dos şi spălate până şi în locurile invizibile. Cuptorul şi grătarul erau spălate şi frecate după fiecare folosire. Ordinea şi curăţenia deveneau expresia unei iubiri ideale. Imediat ce Henry lăsa deoparte cartea pe care o citise, aceasta era pusă la loc în rafturile de pe holul de sus. Ziarul de dimineaţă ajungea la gunoi până la prânz. Sticlele de lapte puse în faţa uşii pentru lăptar străluceau la fel ca tacâmurile. Fiecare obiect avea sertarul lui, raftul lui, cârligul lui, inclusiv nenumăratele ei şorţuri, iar mănuşile galbene de cauciuc, prinse cu un cârlig, atârnau lângă clepsidra în formă de ou folosită la fierberea ouălor.

Cu siguranţă că datorită ei Henry se simţea atât de bine în sala de operaţie. Şi ei i-ar fi plăcut podeaua neagră, ceruită, instrumentele din oţel chirurgical aranjate paralel pe o tavă sterilă, sala preoperatorie cu ritualurile ei pioase – ar fi admirat meticulozitatea, casca imaculată, unghiile scurte. Ar fi trebuit să o aducă acolo cât mai era în putere. Nu i-a trecut prin cap. Nu s-a gândit niciodată că munca lui, cei cincisprezece ani de pregătire, ar avea vreo legătură cu ceea ce făcea ea.

După cum nici ei nu i-a trecut prin minte. Deşi pe atunci nu prea conştientiza asta, a crescut cu impresia că mama lui avea o inteligenţă limitată. Îşi spunea că e lipsită de curiozitate. Dar nu era aşa. Îi plăcea să poarte o conversaţie intimă cu vecinele. Când avea opt ani, Henry se întindea pe podea, după vreun fotoliu sau o canapea, şi trăgea cu urechea. Boala şi operaţiile reveneau des în discuţie, mai ales când aveau legătură cu naşterea. Atunci a auzit prima oară expresia „sub cuţit“, precum şi „sub tratament“. „Ce a spus doctorul“ căpăta forţa unei invocaţii. S-ar putea ca trasul cu urechea să-l fi împins pe Henry spre cariera sa. Discuţiilor despre boli le urmau poveşti – sau simple zvonuri – despre infidelităţi care nu încetau niciodată, despre copii nerecunoscători, despre bătrâni neînţelegători, despre ceea ce un părinte îi lăsase cuiva prin testament, despre o anume fată drăguţă care nu reuşea să-şi găsească un soţ bun. Trebuia să-ţi dai seama cine e om

cumsecade şi cine nu, dar nu era prea simplu să alegi de la început grâul de neghină. Impasibilă, boala îi lovea şi pe cei buni, şi pe cei răi. Mai târziu, când Daisy era la universitate şi el se străduia, silitor, să-şi însuşească împreună cu ea cursul despre romanul secolului al XIX-lea, a descoperit aici toate subiectele pe care le aborda mama sa. Curiozităţile ei nu era deloc mărunte. Jane Austen şi George Eliot le împărtăşeau la rândul lor. Lilian Perowne nu era în nici un caz proastă sau comună, nu ducea o viaţă nefericită, ceea ce nu l-a împiedicat, tânăr fiind, să se poarte condescendent faţă de ea. Însă acum e prea târziu pentru regrete. Spre deosebire de romanele lui Daisy, în viaţa reală momentele în care judeci la rece sunt rare; falsele interpretări rămân adesea nerezolvate. Dar nici nu-şi reclamă dreptul de a fi rezolvate neîntârziat. Pur şi simplu se şterg. Oamenii nu-şi mai amintesc bine sau mor, sau problemele mor şi altele noi le iau locul.

În plus, Lily avea şi o altă viaţă, pe care nimeni nu şi-ar fi putut-o imagina sau ghici când se uită acum la ea. Era înotătoare. Într-o duminică dimineaţă, pe 3 septembrie 1939, când Chamberlain anunţa, într-un discurs transmis prin radio din Downing Street, că ţara a declarat război Germaniei, Lily, în vârstă de paisprezece ani, se afla la o piscină municipală de lângă Wembley, unde lua prima lecţie cu o sportivă de şaizeci de ani care înotase pentru Marea Britanie la Olimpiada de la Stockholm din 1912 – prima dată când femeile participaseră la o competiţie de înot. O remarcase pe Lily în piscină şi se oferise să-i dea lecţii pe gratis, aşa că a învăţat-o să înoate craul, un stil deloc feminin. În 1954 avea să reprezinte Middlesex-ul la campionatele pe comitate. A terminat pe locul doi şi micuţa medalie de argint, prinsă pe o placă din lemn de stejar şi aşezată pe poliţa căminului, i-a vegheat copilăria lui Henry. Acum tronează pe un raft, în camera ei. Medalia aceea de argint a reprezentat apogeul carierei sale, dar întotdeauna a înotat minunat, îndeajuns de rapid cât să stârnească în faţa ei un val adânc şi ondulat.

Bineînţeles, l-a învăţat şi pe Henry, dar cea mai de preţ amintire pe care o are despre mama sa înotătoare datează de la zece ani, când a mers cu şcoala la piscina locală. El şi cu prietenii lui se schimbaseră şi erau pregătiţi, făcuseră duş, trecuseră prin baia cu dezinfectant pentru picioare şi aşteptau să iasă adulţii. Doi profesori stăteau lângă copii, sâsâindu-i şi foindu-se, încercând să le mai tempereze agitaţia. Curând, în piscină nu mai rămăsese decât o singură persoană, cu o cască de cauciuc albă, înflorată, pe care ar fi trebuit s-o recunoască mai înainte. Toată clasa îi admira viteza cu care

străbătea culoarul, urma pe care o lăsa în apă pornind de la nivelul şalelor şi felul în care îşi scotea capul din apă ca să respire fără să rupă linia corpului. Când şi-a dat seama că era ea, a încercat să se convingă că ştiuse de la bun început. Şi, parcă pentru a-i spori încântarea, nici n-a fost nevoie să spună că e mama sa. „E doamna Perowne!“ a exclamat cineva. Au urmărit-o, în tăcere, cum ajunge la capătul culoarului, fix la picioarele lor, pentru a executa o întoarcere fulgerătoare sub apă, procedeu nou la acea dată. Complet altcineva decât gospodina care ştergea dulapurile de praf. O mai văzuse înotând, dar acum era cu totul altceva; toţi prietenii lui aflaţi acolo îi admirau natura supraomenească, de la care se revendica şi el. Cu siguranţă că şi ea era conştientă de prezenţa lui şi pe ultima jumătate a lungimii de bazin s-a forţat, numai pentru el, să atingă o viteză drăcească. Picioarele băteau apa ca o elice, braţele ei albe şi zvelte despicau apa, valul dinaintea ei se umfla, dâra din urma ei se adâncea. Corpul se unduia sub forma valului pe care tot ea îl crea, descriind un „S“ uşor. Ar fi trebuit să alergi de-a lungul piscinei ca să ţii pasul cu ea. S-a oprit în celălalt capăt al bazinului, şi-a pus mâinile pe margine şi s-a săltat afară din apă. Avea vreo patruzeci de ani pe atunci. A rămas acolo, cu picioarele încă în apă, şi-a scos casca, a înclinat din cap şi a zâmbit timid în direcţia lor. Unul din profesori a dat tonul unor aplauze solemne. Deşi era anul 1966 – băieţii aveau părul lung, fetele veneau la ore în blugi – încă mai domnea ceva din formalismul anilor ’50. Henry a aplaudat şi el alături de ceilalţi, dar, când prietenii s-au strâns în jurul lui, aproape că-i pierise glasul de mândrie şi era prea fericit ca să le mai răspundă la întrebări, aşa că a simţit o imensă uşurare în momentul în care a intrat în piscină, unde putea să-şi ascundă sentimentele.

În anii ’20 şi ’30, suprafeţe întinse de teren agricol din vestul Londrei au dispărut în faţa amplorii nestăvilite pe care a cunoscut-o construcţia de locuinţe şi, chiar şi astăzi, străzile pline de case posomorâte şi respectabile, cu două etaje, au ceva inopinat. Toate casele aproape identice au un aer îngrijorat, provizoriu, de parcă ar şti ce uşor s-ar putea întoarce pământul la recolte de cereale şi la păşunat. Lily locuieşte acum la doar câteva minute de vechea casă a familiei din Perivale. Lui Henry îi place să creadă că, prin peisajul înceţoşat al demenţei ei, irumpe din când în când un sentiment familiar, de natură s-o liniştească. După standardele azilelor, Suffolk Place e minuscul: trei case au fost transformate într-una singură, căreia i-a mai fost

adăugată o anexă. În faţă, gardul viu încă mai marchează marginile vechii grădini şi doi salcâmi au supravieţuit. Într-una dintre cele trei grădini s-a turnat ciment pentru a crea două locuri de parcare. Doar pubelele supradimensionate din spatele unui grilaj trădează faptul că e vorba de o instituţie.

Perowne parchează şi ia ghiveciul de pe bancheta din spate. Face o scurtă pauză înainte să sune la uşă – în aer pluteşte un miros dulceag şi vag antiseptic, care îi aduce aminte de anii adolescenţei petrecuţi pe aceste străzi şi de o anumită dorinţă, o foame de viaţă care, acum, i se pare întruchiparea fericirii. Ca de obicei, îi deschide Jenny. E o irlandeză tânără, masivă şi veselă, într-un şorţ albastru în carouri, care urmează să înceapă stagiul de asistentă în septembrie. Henry se bucură de o atenţie specială datorită faptului că e doctor – trei pliculeţe în plus de ceai în ceainicul pe care îl va aduce în camera mamei sale şi poate chiar o farfuriuţă cu batoane de ciocolată. Deşi nu se cunosc prea bine, se tachinează.

— Ia uite cine a venit, nenea doctoru'!

— Ce mai face irlandeza mea frumoasă?

Dincolo de holul îngust al locuinţelor din suburbii, pe care lumina filtrată prin geamul uşii de la intrare îl colorează în galben, se află o bucătărie cu neoane şi echipamente de oţel inoxidabil. Dinspre ea răzbate izul cleios al prânzului pe care pacienţii l-au mâncat cu două ore în urmă. După ce a trăit o viaţă întreagă într-un asemenea mediu, Perowne simte o oarecare duioşie sau, cel puţin, o totală lipsă de dezgust faţă de mâncarea din instituţii. Pe cealaltă latură a holului de la intrare se află o uşă mai îngustă care dă în cele trei saloane ale fostelor case, acum legate între ele. Distinge zumzetul înfundat al televizoarelor din celelalte camere.

— Vă aşteaptă, spune Jenny.

Amândoi ştiu că, din punct de vedere neurologic, aşa ceva e imposibil. Mamei lui nu-i mai e accesibilă nici măcar plictiseala.

Deschide uşa şi intră. Stă chiar în faţa lui, aşezată pe un scaun de lemn dinaintea unei mese rotunde acoperite cu o pânză. În spatele ei e o fereastră prin care se vede o altă fereastră a casei vecine, la trei metri distanţă. Mai multe femei ocupă scaunele de lemn cu spătar înalt şi braţe curbate, sculptate, dispuse pe laturile încăperii. Unele urmăresc sau privesc în direcţia televizorului montat pe perete într-un loc inaccesibil. Altele se uită fix în podea. Se însufleţesc sau poate se mişcă din cauza aerului pe care-l dislocă uşa. „Bună ziua, doamnelor“, le salută el, iar ele răspund în cor, vesele,

privindu-l curioase. În momentul acesta nu sunt prea sigure dacă nu cumva e una dintre rudele lor apropiate. În dreapta sa, în ultimul salon, o zăreşte pe Annie, o femeie cu un păr cărunt despletit care iradiază într-un fel de spiţe zbârlite. Vine spre el în viteză, neajutată de nimeni, târşâindu-şi picioarele. Când ajunge la capătul salonului, se întoarce pe acelaşi drum şi o ţine aşa cât e ziua de lungă, până când vine cineva s-o ducă la masă sau la culcare.

Mama sa îl urmăreşte îndeaproape, bucuroasă şi neliniştită deopotrivă. Crede că îi recunoaşte chipul – ar putea fi doctorul sau omul bun la toate. Aşteaptă să i se dea un indiciu. El îngenunchează lângă scaunul ei şi-i ia mâna catifelată, uscată şi foarte uşoară într-ale sale.

— Bună, mamă, bună, Lily! Sunt Henry, fiul tău, Henry.

— Bună, dragă. Unde te duci?

— Am venit să te văd. Hai să mergem în camera ta.

— Îmi pare rău, dragă. Încă n-am camera mea. Trebuie să mă duc acasă. Aştept autobuzul.

Îl doare de câte ori spune asta, deşi ştie că se referă la casa copilăriei sale, unde crede că o aşteaptă mama ei. O sărută pe obraz şi o ajută să se ridice din scaun; simte tremorul din braţul ei, provocat de efort sau de nervozitate. La fel ca întotdeauna, primele momente când o vede sunt descurajante şi simte cum îl înţeapă ochii.

— Nu ştiu unde am putea merge, protestează ea slab.

Nu-i place să vorbească cu acea veselie forţată pe care o folosesc infirmierele când li se adresează pacienţilor, chiar şi celor a căror stare mentală nu a fost alterată. *Hai, guriţa mare şi papă asta, pentru mine*. Dar recurge la asta, şi ca să-şi mascheze cumva sentimentele.

— Ai o cameră tare drăguţă. O să-ţi aduci aminte de cum o s-o vezi. Haide s-o luăm uşurel pe-aici.

Braţ la braţ, traversează încet celelalte saloane, dându-se la o parte ca să-i dea voie lui Annie să treacă. Îi face bine să vadă că Lily e îmbrăcată decent. Infirmierele ştiau că vine în vizită. Poartă o fustă roşu-închis şi o bluză asortată de bumbac, ciorapi negri şi pantofi negri din piele. Întotdeauna s-a îmbrăcat elegant. Generaţia ei a fost ultima care a mai purtat pălărie. Parcă vede şi acum rândurile de pălării negre, aproape identice, cocoţate pe raftul de sus al şifonierului ei şi învăluite într-o boare de naftalină.

Când ies într-un coridor, Lily vrea să o ia la stânga şi Henry e nevoit să o apuce de umărul ei micuţ ca s-o întoarcă din drum.

— Uite, am ajuns. Recunoşti uşa?

— N-am mai fost niciodată pe-aici.

Deschide uşa şi o ajută să intre. Camera are cam doi metri şi jumătate pe trei, cu o uşă cu geam care dă înspre grădiniţa din spate. Pe patul de o singură persoană, acoperit cu o cuvertură înflorată, zac aruncate diferite jucării de pluş pe care le are de mult, dinainte să se îmbolnăvească. Ce a mai rămas dintre bibelourile ei – un măcăleandru pe un buştean, două veveriţe de sticle exagerat de comice – stau cuminţi într-o servantă din colţ. Altele sunt înşirate pe o noptieră de lângă uşă. Pe peretele cu chiuveta atârnă o fotografie înrămată care-i înfăţişează pe Lily şi pe Jack, tatăl lui Henry, pe o pajişte. În prim-plan se vede mânerul unui cărucior, în care se află probabil un Henry care doarme senin. Ea e foarte frumuşică în rochia ei albă de vară şi îşi ţine capul puţin aplecat într-o parte, în postura aceea timidă, ironică şi întrebătoare pe care şi-o aminteşte atât de bine. Bărbatul ţine în mână o ţigară, e îmbrăcat în sacou şi cămaşă albă, descheiată la gât. E înalt, puţin adus de spate şi are mâini mari ca ale fiului său. Zâmbeşte larg şi senin. Nu strică niciodată să ai dovada faptului că ăi bătrâni s-au străduit să se bucure de tinereţe. Dar fotografia are şi ceva ridicol. Cuplul arată vulnerabil, căzut în deriziune; cei doi par să nu realizeze că tinereţea lor nu e decât un episod trecător sau că lucrul acela aromat care arde mocnit în mâna dreaptă a lui Jack avea să contribuie – aceasta e teoria lui Henry – la moartea sa subită în cursul aceluiaşi an.

Cum nu mai reuşeşte să-şi amintească detaliile existenţei, Lily nu e surprinsă că se găseşte în camera sa. Uită instantaneu că nu ştia de ea. Cu toate acestea şovăie, nefiind prea sigură unde să se aşeze. Henry o ghidează spre scaunul cu spătar înalt de lângă fereastră şi se aşază pe marginea patului, în faţa ei. E cumplit de cald, mai cald chiar decât în dormitorul lui. Sau poate că partida de squash, duşul fierbinte şi căldura din maşină i-au pus prea tare sângele în mişcare. Ar fi fericit dacă ar putea să se întindă pe patul prea moale ca să mediteze asupra a tot ceea ce s-a întâmplat în ziua aceasta şi chiar să aţipească un pic. Cât de interesantă i se pare brusc propria viaţă din închisoarea acestei camere. În acest moment, din cauza cuverturii şi a căldurii din cameră, simte cum o greutate îi apasă pleoapele şi abia poate să şi le ţină deschise. Şi când te gândeşti că vizita e la început. Ca să-şi revină, îşi scoate puloverul, apoi îi arată lui Lily planta pe care i-a adus-o.

— Uite, îi zice. Ţi-am adus o orhidee pentru camera ta.

Când i-o întinde, fragila floare albă tremură, iar Lily se trage înapoi.

— De ce-ai adus asta?

— E a ta. O să-nflorească toată iarna. Nu e drăguţă? E pentru tine.

— Nu e a mea, zice Lily ferm.

Au avut aceeaşi conversaţie imposibilă şi data trecută. Pe măsură ce boala înaintează, infarcte insesizabile se produc în vasele mici de sânge din creier. Cu timpul, acestea provoacă o degenerare cognitivă prin distrugerea reţelelor neuronale. Se degradează încetul cu încetul. Acum a pierdut noţiunea de cadou şi, odată cu ea, bucuria de a-l primi. Henry adoptă din nou tonul voios al infirmierelor:

— O s-o pun aici sus ca s-o poţi vedea.

E gata să protesteze, dar atenţia îi e distrasă. A văzut un obiect decorativ de porţelan pe o poliţă de deasupra patului, chiar în spatele fiului ei. Devine brusc conciliantă.

— Am o mulţime de ceşti şi de farfurii. Aşa că pot să mă duc afară cu oricare din ele. Dar spaţiul dintre oameni e aşa de micuţ – îşi ridică mâinile tremurătoare şi-i arată o fantă îngustă – că abia dacă ai loc să te strecori. Sunt prea multe obligaţii.

— Aşa e, spune Henry şi se aşază la loc pe pat. Mult prea multe obligaţii.

Cheagurile de sânge din vasele avariate se acumulează în materia albă şi distrug conexiunile mentale. Până atunci, până când procesul se va încheia, Lily va continua să-şi expună tezele ei incoerente, să debiteze monologurile ei absurde cu o gravitate emoţionantă. Nu are nici un fel de îndoială. Nici nu-şi închipuie că Henry nu poate s-o urmărească. Structura frazelor e intactă şi stările pe care i le induc diferitele descrieri sunt normale. Se bucură dacă el dă din cap şi zâmbeşte, intervenind în discuţie din când în când.

Când îşi adună gândurile, nu se uită la el, ci dincolo de el, ca şi cum s-ar concentra asupra unei probleme încurcate sau s-ar afla în faţa unei privelişti nemărginite. Dă să mai spună ceva, dar cuvintele nu vor să iasă. Ochii ei de un verde-pal, adânc înfundaţi între vălurile de piele cafeniu-deschisă, au un luciu mat, ca nişte bijuterii prăfuite într-o vitrină. Lasă impresia evidentă că nu înţelege absolut nimic. Henry nu poate să-i spună ce mai fac membrii familiei – rostirea unor nume străine, a oricăror nume, riscă să o nelinişteasă. Şi, cu toate că nu pricepe o iotă, el îi povesteşte adesea de spital. Reacţionează la sunetul, la tonul afectiv al unei conversaţii amicale.

Tocmai vrea să i-o descrie pe fata aceea, Chapman, şi cât de bine a trecut prin operaţie, când Lily începe brusc să vorbească pe un ton plângăreţ. Pare cuprinsă de o agitaţie bruscă,

— Şi ştii că asta… ştii, tanti, aia cu care îşi dau oamenii pe pantofi ca să… ştii?

— Cremă de ghete? Nu înţelege de ce îi spune „tanti“ sau care dintre multele ei mătuşi o bântuie.

— Nu, nu. Şi-o întind pe pantofi şi o freacă cu o cârpă. În fine, e un fel de cremă de ghete. E chestia aia. Aveam farfurii întinse şi Dumnezeu mai ştie ce. Aveam de toate, dar nu şi ceea ce ne trebuia pentru că nu ne aflam în locul potrivit.

Apoi izbucneşte în râs. Totul îi devine limpede.

— Dacă întorci tabloul şi-i desprinzi spatele aşa cum am făcut eu te distrezi grozav. Asta era poanta. Şi ce-am mai râs cu toţii!

Şi râde veselă, exact aşa cum râdea atunci, şi râde şi el. Asta era poanta. Imediat se apucă să bată câmpii, povestindu-i ceva care ar putea fi amintirea dezintegrată a unei petreceri pe stradă şi a unei mici acuarele pe care a cumpărat-o odată de la o licitaţie în scopuri de binefacere.

Puţin mai târziu, când Jenny aduce ceaiul, Lily se uită la ea fără să o recunoască. Perowne se ridică şi face loc pe o măsuţă. Observă cu câtă suspiciune o tratează, ca şi cum ar fi o străină, aşa că, după ce Jenny pleacă şi înainte ca Lily să zică ceva, spune:

— Ce fată drăguţă. Întotdeauna aşa de îndatoritoare.

— E minunată, aprobă Lily.

Amintirea persoanei care se aflase în cameră deja se estompează. Semnalele afectuoase ale lui Henry sunt irezistibile, aşa că Lily zâmbeşte imediat şi începe să detalieze în timp ce el pescuieşte toate cele şase pliculeţe din ceainicul de metal.

— Mereu vine în fugă, chiar dacă strada e aşa de îngustă. Vrea să vină cu unul dintre lucrurile acelea lungi, dar nu poate să-şi plătească drumul. Îi trimit bani, dar nu-i are la ea. Vrea nişte muzică şi i-am zis că ar putea să-şi facă o mică formaţie şi să cânte chiar ea. Totuşi, îmi fac griji din cauza ei. I-am zis, de ce pui toate feliile într-un castron dacă tot nu stă nimeni în picioare. Nu poţi s-o faci singură.

Henry ştie despre cine vorbeşte şi o lasă să continue. Apoi îi spune:

— Ar trebui să-i faci o vizită.

A trecut mult timp de când i-a explicat ultima oară că mama ei a murit în 1970. Acum e mai simplu să întreţină iluzia şi, odată cu ea, conversaţia. Nu mai există altceva decât prezentul. Grija lui cea mai mare e să n-o lase să înghită un pliculeţ de ceai, aşa cum a fost cât pe-aci să facă data trecută. Le

înghesuie pe o farfurioară pe care o aşază pe podea, la picioarele lui. Îi umple pe jumătate ceaşca cu ceai şi îi oferă un biscuit şi un şerveţel. Ea şi-l întinde în poală şi pune biscuitul fix în centru. Apoi îşi ridică ceaşca la buze şi bea. În asemenea clipe, când obişnuinţa o face să se simtă în largul ei şi când ea pare aşa de discretă în hainele ei asortate, o doamnă de şaptezeci şi şapte de ani care arată perfect, cu nişte picioare uimitor de frumoase pentru vârsta ei, picioare de atlet, Henry îşi spune că totul nu e decât o greşeală, un vis urât şi că ea o să plece din cămăruţa ei ca să-l urmeze în inima oraşului, să mănânce tocană de peşte cu nora şi nepoţii ei şi să mai rămână la ei o vreme.

— M-am dus acolo săptămâna trecută, tanti, zice Lily, şi mama era în grădină. I-am zis: Du-te până acolo, vezi ce poţi să iei şi apoi încearcă să le potriveşti. Nu se simte prea bine. N-o mai ţin picioarele. Plec într-o clipă şi nu pot să-i pierd jerseul.

Ce ciudat s-ar fi simţit mama lui Lily, o femeie distantă, total lipsită de instinct matern, dacă ar fi ştiut că, într-un viitor îndepărtat, într-un anumit moment din secolul următor care ţine de domeniul science-fictionului, fetiţa ei o să vorbească despre ea tot timpul şi o să-i fie dor de ea. Oare ar fi înduioşat-o?

Acum Lily s-a pornit şi o să vorbească în continuu până când el o să plece. Greu de spus dacă e fericită. Uneori râde, alteori, când descrie certuri neştiute şi supărări, în voce îi răzbate indignarea. În multele situaţii pe care le invocă, pare că dojeneşte pe cineva, un bărbat care nu vrea să înţeleagă.

— I-am explicat tot ce ne putem permite şi el mi-a zis: Nu-mi pasă. Poţi să le dai de pomană, şi i-am spus că e păcat să se risipească. Şi toate lucrurile alea noi care trebuie cumpărate.

Dacă devine prea agitată din cauza poveştii pe care o spune, Henry o întrerupe, râde în hohote şi spune, „Mama, asta chiar că-i nostimă!“ Fiind extrem de influenţabilă, va râde la rândul ei, dispoziţia o să i se schimbe, iar povestea se va înveseli. Deocamdată, e într-o stare de spirit neutră – un ceas, iarăşi un jerseu şi, din nou, un spaţiu prea strâmt ca să poţi trece – şi Henry, sorbindu-şi ceaiul maroniu, dens, ascultând într-o doară, gata să aţipească în căldura sufocantă, se gândeşte că, în treizeci şi cinci de ani sau chiar mai repede, s-ar putea să ajungă şi el aşa, privat de tot ceea ce face şi de tot ceea ce are, o fiinţă stafidită care trăncăneşte vrute şi nevrute în faţa lui Theo sau a lui Daisy, în timp ce ei abia aşteaptă să se reîntoarcă la o viaţă din care el nu mai înţelege absolut nimic. Tensiunea arterială ridicată e un indiciu important al atacurilor cerebrale. Avea o sută douăzeci şi doi cu şaizeci şi cinci ultima

oară când şi-a luat-o. Sistolica ar trebui să fie mai mică. Colesterolul total, cinci virgulă doi. Cam mare. Se spune că nivelurile ridicate ale lipoproteinei au o strânsă legătură cu demenţa multiinfarct. N-o să mai mănânce ouă, o să-şi pună în cafea doar lapte semidegresat şi va trebui să lase şi cafeaua într-o bună zi. Nu e pregătit să moară, nici măcar pe jumătate. Vrea să-şi păstreze intactă materia albă, bogată în mielina care protejează toate conexiunile perfecte, ca un câmp acoperit de zăpadă neîntinată. Gata cu brânzeturile. O să fie nemilos cu sine însuşi în căutarea sănătăţii nemărginite care să-l ferească de soarta mamei lui. Moartea mentală.

— Am pus sevă în ceas, îi spune ea, ca să se mai înmoaie.

Trece o oră, apoi el se smulge din starea de somnolenţă şi se ridică în picioare, poate puţin prea repede pentru că ameţeşte brusc. Nu e un semn bun. Îşi întinde amândouă mâinile înspre ea şi se simte ca un uriaş gata să se prăbuşească peste făptura ei micuţă.

— Hai, mamă, spune el blând. Trebuie să plec. Şi aş vrea să mă conduci.

Ascultătoare ca un copil, îl prinde de mână, iar el o ajută să se ridice. Strânge tava şi o duce afară, apoi îşi aminteşte de pliculeţele de ceai, pe jumătate ascunse sub pat, şi le ia şi pe acelea. S-ar fi putut înfrupta din ele. O conduce pe coridor, încercând s-o liniştească, conştient că ea păşeşte într-o lume străină. Habar n-are încotro s-o ia în clipa când iese din cameră. Nu spune nimic despre locurile care îi sunt complet necunoscute, dar îi strânge mâna mai tare. În primul salon, două femei, una cu un păr alb ca zăpada, împletit, cealaltă complet cheală, se uită la televizorul care merge fără sonor. Dinspre camera din mijloc se apropie de ei Cyril, cu cravată şi sacou sport ca întotdeauna, iar astăzi având în plus un baston şi o şapcă de vânătoare cu clape. E gentlemanul azilului, foarte manierat, eşuat într-o iluzie bine definită: îşi închipuie că deţine o proprietate vastă şi trebuie să-şi viziteze arendaşii, cărora le vorbeşte cu o politeţe pedantă. Perowne nu l-a văzut niciodată nefericit.

Cyril îşi scoate şapca în faţa lui Lily şi zice:

— Bună dimineaţa, draga mea. Totu-i bine? Te supără ceva?

Chipul lui Lily se încordează şi îşi fereşte privirea. Pe ecranul de deasupra ei Perowne zăreşte imagini ale marşului – Hyde Park, o mulţime imensă adunată dinaintea unei scene improvizate şi, în depărtare, o siluetă micuţă vorbind la microfon, apoi acelaşi cadru filmat din elicopter, apoi coloanele de demonstranţi cu bannere care continuă să treacă prin porţile parcului. Se opresc ca să-l lase pe Cyril să treacă. Imaginea se mută în studio,

unde prezentatoarea vorbeşte la pupitrul ei din era spaţială, după care apare avionul aşa cum l-a văzut azi-dimineaţă, cu fuzelajul său înnegrit desprinzându-se clar din lacul de spumă albă, ca un ornament fără gust de pe o prăjitură glazurată. Acum se vede secţia de poliţie din Paddington, despre care se spune că poate rezista atacurilor teroriste. Un reporter transmite din faţa clădirii. Lucrurile au luat altă întorsătură. Oare piloţii ruşi chiar sunt musulmani radicali? Perowne ridică mâna să dea sonorul mai tare, dar Lily începe să se frământe, dând semne că ar vrea să-i spună ceva important.

— Dacă se usucă, o să se încovoaie. I-am spus, i-am spus că trebuie să o ude, dar nu voia să înţeleagă.

— Stai liniştită, îi spune Henry. O să înţeleagă. Stau eu de vorbă cu el. Îţi promit.

Se hotărăşte să lase televizorul în pace şi-şi continuă drumul. Trebuie să se concentreze asupra plecării; ştie că ea-şi închipuie că o să vină cu el. Încă o dată o să stea în uşă şi o să-i servească aceleaşi explicaţii absurde, cum o să se întoarcă în curând şi aşa mai departe. Jenny sau una dintre fete va trebui să-i distragă atenţia când Henry o să iasă.

Străbat împreună primul salon. Doamnelor de la masa rotundă li se aduce ceai şi sandviciuri moi. Le salută, dar, neatente, ele nu-i răspund. Lui Lily i-a revenit buna dispoziţie şi îşi lasă capul pe braţul lui Henry. Când ajung în hol, o văd pe Jenny Lavin care îşi ridică mâna spre încuietoarea de siguranţă şi zâmbeşte în direcţia lor. Chiar în clipa aceea, mama sa îl bate pe mână, o atingere uşoară ca un fulg, şi-i spune:

— Pare doar o grădină, tanti, dar aici, la ţară, poţi să mergi kilometri întregi. Când vii aici, simţi cum te înalţi, da, chiar deasupra tejghelei. Nu pot să nu spăl farfuriile alea, dar Dumnezeu o să te aibă-n pază şi o să vezi tu cum o să te descurci, că aşa e într-un concurs de înot. O să te strecori tu cumva.

Ca să te întorci din Perivale în centrul Londrei, în Westbourne Grove, îţi ia mai mult de o oră. Traficul abia se târâie. O mulţime de maşini se îndreaptă spre oraş în căutarea distracţiilor de sâmbătă seară; din sens opus, se scurg primele autocare cu demonstranţii care se întorc acasă. Prins în lunga coadă de maşini care aşteaptă la stopul de la Gypsy Corner, coboară geamul ca să guste scena în ansamblul ei – răbdarea bovină care caracterizează orice blocaj, mirosul pătrunzător, abraziv al gazelor de eşapament în aerul îngheţat,

un utilaj asurzitor, inactiv, cu şase benzi de montaj lăţite înspre est şi înspre vest, scânteierea galbenă a stâlpilor de iluminat decolorând caroseriile, başii ritmici ai sistemelor audio şi luminile roşii ale poziţiilor care se întind până departe, spre oraş, spre deosebire de farurile albe care se preling uşor din faţă. Încearcă să-şi imagineze, să intuiască, în termeni istorici, acel moment din ultimele decenii ale epocii ţiţeiului când o maşinărie născocită în secolul al XIX-lea îşi află desăvârşirea în primii ani ai celui de-al XX-lea; când o nemaiîntâlnită abundenţă a maselor din necruţătoarele oraşe moderne şi-a făcut simţită prezenţa aşa cum nimeni nu şi-ar fi imaginat vreodată. Oameni obişnuiţi! Râuri de lumină! Ar vrea să vadă toate acestea prin ochii lui Newton ori prin cei ai contemporanilor lui, Boyle, Hooke, Wren, Willis – bărbaţii aceia inteligenţi, animaţi de o curiozitate nestăvilită, din timpul Iluminismului englez care, vreme de câţiva ani, au purtat în minţile lor aproape întreaga ştiinţă universală. Cu siguranţă că ar fi cuprinşi de veneraţie! Le arată, mândru: iată ce am făcut noi, asta e ceva banal acum. Toată această revărsare de lumini ar fi uimitoare dacă ar vedea-o prin ochii lor. Dar nu poate să se păcălească. Nu poate să ignore apăsarea prezentului ca să vadă dincolo de monotonia unui ambuteiaj, de întârzierea la care el însuşi contribuie, de speranţele sumbre ale unui şir de magazine lângă care e blocat de cincisprezece minute. Nu posedă darul liric care să-l facă să transceandă toate acestea – orice ar face, rămâne un tip realist. Dar poate că ajung doi poeţi în familie.

După ce trece de Acton, traficul pare mai liber. O singură lespede roşie luminează cerul dinspre apus, aproape rectangulară, o emblemă a lumii naturale, a unei sălbăticii invizibile, îl urmăreşte în oglinda retrovizoare, pălind încetul cu încetul. Chiar dacă şoseaua spre vest e liberă, e bucuros că nu se îndreaptă într-acolo. Vrea să ajungă acasă şi să se adune puţin înainte să se-apuce de gătit. Vrea să vadă dacă e şampanie în frigider şi să aducă nişte vin în bucătărie să se mai încălzească. Şi brânza trebuie să stea puţin la căldură ca să se mai înmoaie. Vrea să se întindă zece minute. N-are absolut nici un chef de bluesul amplificat al lui Theo.

Dar asta înseamnă să fii părinte, un destin imuabil, şi, în sfârşit, parchează pe o stradă în Westbourne Grove, la câteva sute de metri de vechea sală de spectacole. A întârziat trei sferturi de oră. Din clădirea învăluită în întuneric nu răzbate nici un zgomot, iar uşile sunt închise. Dar se deschid imediat ce le împinge, aşa că se împiedică când pătrunde în foaier. Aşteaptă câteva clipe pentru ca ochii să i se obişnuiască cu lumina slabă, ciulindu-şi

urechile şi simţind în nări mirosul familiar de mochete prăfuite. A ajuns prea târziu? Asta ar fi aproape o uşurare. Înaintează în hol, trece pe lângă ce bănuieşte a fi casa de bilete şi dă de alte uşi duble. Bâjbâie după bara de metal, o apasă şi intră.

La treizeci de metri în faţă, scena e scăldată într-o lumină albastră, blândă, în care sclipesc beculeţele roşii ale staţiei de amplificare. Cinelele reflectă lumina, proiectând un disc purpuriu pe podeaua sălii fără scaune. Nu există nici o altă lumină în afara semnului portocaliu din partea cealaltă a scenei, care indică ieşirea. Câteva persoane se învârt în jurul instrumentelor, se lasă pe vine, în sclipirea unui keyboard. Abia desluşeşte murmurul unor voci, aproape acoperit de zumzetul difuz al boxelor. În faţa scenei, o siluetă ajustează înălţimea a două microfoane.

Perowne o ia în dreapta pipăind peretele cu mâna, prin bezna adâncă, până când ajunge în mijlocul sălii. O a doua persoană apare lângă microfoane, ţinând în mâini un saxofon a cărui formă complicată se distinge clar pe fundalul albastru. La un semn, keyboardul emite o singură notă, iar o chitară bass îşi acordează coarda de sus după ea. O altă chitară scoate un acord arpegiat, în perfectă armonie, urmată de o a treia. Bateristul se aşază, îşi trage cinelele mai aproape, apoi încearcă pedala unei tobe bass. Murmurul încetează, iar ajutoarele dispar în culise. În faţă, lângă microfoane, Theo şi Chas se uită în sală.

Abia acum Perowne îşi dă seama că l-au văzut şi că n-au vrut să înceapă fără el. Chitara lui Theo dă tonul cu o semicadenţă languroasă de două măsuri, o coborâre simplă de la al cincilea fret, rotogolindu-se apoi într-un acord dens care se prelinge într-un al doilea şi rămâne suspendat acolo, o septimă nerezolvată; apoi, cu un kick and roll pe toba tom-tom şi cinci note în crescendo şoptite de chitara bass, bluesul începe. E o piesă downbeat, asemănător cu „Stormy Monday“, dar acordurile sunt mai bogate şi mai apropiate de jazz. Lumina de pe scenă devine albă. Theo, nemişcat în transa lui, revine de trei ori asupra celor douăsprezece măsuri. E un ton lin, rotund, plin de feedbackuri menite să imprime notelor acel lamento, cu o uşoară acutizare la ruladele mai scurte. Pianul şi chitara bass lansează acorduri dense. Henry simte başii reverberându-i în stern şi îşi apasă palma pe punctul dureros de acolo. Sunetul creşte, ceea ce-i provoacă un disconfort căruia încearcă să-i reziste. În starea în care se găseşte, ar fi preferat să stea acasă, cu un trio de Mozart la combină şi un pahar de vin alb rece în mână.

Dar nu-l ţine mult. Simte o uşoară exaltare, o alinare în clipa în care

Theo, la a doua reluare, trece într-un registru mai înalt, avântându-se parcă în sus. La asta au lucrat băieţii şi vor ca el să audă; e impresionat. A intuit ideea, elanul acesta care e dat de exuberanţa şi de măiestria lor. În acelaşi timp, realizează că piesa nu e un blues clasic pe formula obişnuită a celor douăsprezece măsuri. Are o secţiune centrală fără cuvinte care urcă şi coboară în semitonuri. Chas se apleacă spre microfon şi cântă împreună cu Theo într-o armonie intimă, stranie.

Baby, you can choose dispair,
Or you can be happy if you dare,
So let me take you there,
My city square, city square.

Baby, disperarea te-ar putea cuprinde,
Ori fericirea, dac-ai îndrăzni.
Aşa că vino, ca mai înainte,
În scuarul nostru, acolo, zi de zi.

Apoi Chas îşi etalează noile trucuri învăţate la New York. Îşi ia saxofonul şi intră pe o acută dezlănţuită şi aspră, ca o voce care se sparge, cuprinsă brusc de veselie, şi nota ţine parcă la nesfârşit, apoi descreşte pentru a se prăbuşi într-o spirală descendentă, ca un ecou al intro-ului lui Theo, semnal la care toţi reiau tema. Chas reia şi el de trei ori. Saxofonul sună ascuţit, cu ritmuri tăiate şi disonanţe menţinute peste schimbările armonice, apoi eliberate în rulade violente. Theo şi cel de la chitara bass cântă în octave o secvenţă complicată, recurentă, care variază în cele mai neaşteptate moduri, fără să se întoarcă niciodată complet în punctul de pornire. Un blues agale, dar treptat un ritm energic se acumulează. Când Chas reia a treia oară, cei doi se întorc la microfon pentru refrenul atât de armonic, încât pare disonant. Să fie oare un tribut pe care Theo i-l aduce profesorului său, Jack Bruce de la Cream?

So let me take you there
City square, city square.

Apoi urmează partea keyboardului, iar ceilalţi se alătură în rifful dificil, circular.

Lui Henry i-a dispărut orice urmă de oboseală; se desprinde de perete şi porneşte spre centrul sălii, în întuneric, spre inima uriaşă a sunetelor. Se lasă înghiţit de ea. E unul dintre acele rare momente când muzicienii reuşesc să

atingă ceva inefabil, aşa cum nu s-a întâmplat niciodată la repetiţii ori în concerte, ceva mai presus de abilitatea tehnică, când rezultatul e la fel de simplu şi graţios precum prietenia sau dragostea. Şi în aceste clipe întrezărim ceea ce am putea fi noi înşine, în tot ce avem mai bun, trăind într-o lume irealizabilă în care te dăruieşti în totalitate celorlalţi rămânând, în acelaşi timp, tu însuţi. În lumea reală există planuri detaliate, proiecte vizionare de pacificare a unor teritorii, când toate conflictele se vor sfârşi, fericirea va fi unanimă şi eternă – miraje pentru care oamenii sunt gata să moară şi să ucidă. Împărăţia lui Christos pe pământ, paradisul clasei muncitoare, statul islamic ideal. Dar numai în muzică şi numai rareori se ridică, pentru o clipă, cortina de pe acest vis al armoniei universale, a cărui invocare devine cu atât mai chinuitoare şi care dispare odată cu ultimele note.

Evident, nimeni nu poate spune când survin asemenea momente. Henry le-a trăit ultima oară la Wigmore Hall – nălucirea unei comunităţi utopice, în timpul octuorului de Schubert, când suflătorii, aplecându-se uşor în faţă, cu mişcări uşoare din umeri, au făcut să adie notele înspre partida de coarde, care le-a trimis înapoi, mai melodioase. Şi le-a mai trăit demult, la şcoala unde învăţau copiii lui, când o orchestră care scotea nişte vaiete disonante şi un cor format din profesori şi elevi au încercat să cânte Purcell, şi, din notele lor false, s-a născut o inocentă şi binecuvântată armonie între adulţi şi copii. Şi iată-le acum, sugerând o lume coerentă, în care totul se îngemănează în sfârşit. Se leagănă uşor în întuneric, cu ochii la scenă, cu mâna dreaptă încleştată pe cheile din buzunar. Theo şi Chas revin în centrul scenei, pentru a se reuni în corul lor nepământean. *Ori fericirea, dac-ai îndrăzni*. Ştie ce a vrut să spună mama lui. E în stare să meargă kilometri întregi, simte cum se înalţă deasupra tejghelei. Ar vrea ca melodia să nu se termine niciodată.

1. Este vorba despre o sculptură masivă din bronz sub forma unui păianjen, cu numele *Maman*, creaţie a artistei plastice Louise Bourgeois (1911-2010).
2. Joc de cuvinte bazat pe omofonia parţială dintre toponimul St Kitts (denumirea familiară a Insulelor St Christopher şi Nevis, din Marea Caraibilor) şi cuvintele *saints, kids, kitten* – sfinţi, puştani, pisoi.

Patru

Nu se mai oboseşte să-şi ducă maşina la garaj, ci parchează chiar în faţa uşii de la intrare – la ora asta e legal şi, în plus, abia aşteaptă să ajungă în casă. Dar se opreşte câteva secunde să examineze stricăciunile de pe portiera din dreapta – abia dacă se vede o urmă. Când îşi ridică ochii, vede că toată casa e cufundată în întuneric. Evident, Theo a mai rămas la repetiţii, iar Rosalind îşi definitivează, probabil, cererea pentru tribunal. Câţiva fulgi de zăpadă răzleţi dansează vioi, proiectaţi pe negrul lucios al ferestrelor. Socrul şi fiica lui trebuie să sosească din clipă-n clipă; îl cam presează timpul. Când deschide uşa, încearcă să-şi aducă aminte sensul exact al unei remarci pe care a făcut-o Theo mai devreme şi căreia nu i-a dat importanţă. Acum îl sâcâie puţin, dar efortul de a şi-o reaminti dispare treptat în clipa în care păşeşte în căldura din hol şi aprinde luminile; un simplu bec poate face să explodeze un gând. Coboară în cramă şi ia patru sticle de vin. La tocana lui de peşte merge un vin robust, un *vin de pays* – roşu, nu alb. La Grammaticus a băut o dată un Tautavel, Côtes du Roussillon Village şi de atunci a devenit vinul lui preferat – e savuros şi costă mai puţin de cincizeci de lire cutia. Desfacerea sticlelor de vin înainte de masă e o formă de gândire magică; zona expusă aerului e minusculă şi nu poate schimba gustul. Dar vrea ca sticlele să fie mai calde, aşa că le duce în bucătărie şi le lasă lângă aragaz.

Trei sticle de şampanie se răcesc deja în frigider. Face un pas spre CD player, apoi se răzgândeşte pentru că simte un fel de atracţie, asemenea forţei gravitaţionale, pentru ştirile de la televizor care trebuie să înceapă. Această nevoie de a şti ce se întâmplă în lume, de a te contopi cu lumea, alăturându-te astfel unei comunităţi chinuite de anxietăţi, e o condiţie a epocii noastre. Obiceiul a devenit tot mai puternic în ultimii doi ani; scenele abominabile şi spectaculoase au conferit ştirilor o scară de valori cu totul diferită. Posibilitatea ca ele să se repete e un fir care leagă zilele unele de altele. Avertismentul transmis de guvern – atacurile asupra unei capitale europene sau americane au ajuns de domeniul inevitabilului – nu e doar o declinare a responsabilităţii, ci o promisiune ameţitoare. Toată lumea se teme, dar în conştiinţa colectivă rezidă şi o dorinţă întunecată, o patimă a autopedepsirii şi

o curiozitate blasfemică. Aşa cum spitalele au planurile lor de urgenţă, tot aşa reţelele de televiziune sunt gata să transmită în orice moment, iar spectatorii lor aşteaptă. Mai puternic, mai violent de data asta. Doamne, păzeşte-ne de aşa ceva. Dar lasă-mă să văd în direct, din toate unghiurile, şi să fiu primul care să afle. De asemenea, Henry vrea să ştie care e soarta celor doi piloţi arestaţi.

Inseparabilă de ştiri, cel puţin în weekenduri, este şi perspectiva fastuoasă a unui pahar de vin roşu. Henry toarnă într-un pahar ce mai rămăsese într-o sticlă de Côtes du Rhône, taie sonorul televizorului şi se apucă să decojească şi să mărunţească trei cepe. Grăbit să scape de învelişul subţire ca hârtia, face o incizie adâncă, îşi înfige degetul mare prin patru straturi şi, când le desface, smulge şi o treime din pulpă. Taie restul rapid şi pune bucăţelele într-o caserolă, cu ulei de măsline din belşug. Îi place relativa imprecizie şi lipsă de disciplină a gătitului, pe care le resimte ca pe o eliberare de la exigenţele sălii de operaţii. În bucătărie, consecinţele eşecului sunt uşoare: dezamăgire, o fărâmă de dezonoare, un reproş rareori spus cu voce tare. Dar nu moare nimeni. Curăţă şi taie opt căţei zdraveni de usturoi şi îi adaugă peste ceapă. Extrage din reţete doar regulile de bază. Autorii de cărţi de bucate pe care îi are la suflet vorbesc de „o mână de“, „cât încape“, te îndeamnă „să presari după gust“ una sau alta. De asemenea, fac o listă de ingrediente alternative şi încurajează experimentele. Henry acceptă faptul că n-o să fie niciodată un bucătar bun şi că face parte dintre cei pe care Rosalind îi numeşte „entuziaşti“. Ia dintr-un borcan câţiva ardei iuţi uscaţi, îi sfărâmă între degete şi îi aruncă peste ceapă şi usturoi. Încep ştirile, dar nu se atinge de telecomandă. Aceleaşi imagini din elicopter, înainte să se-ntunece, aceleaşi şiruri de oameni care încă se mai adună în parc, aceeaşi sărbătoare generală. Peste ceapa şi usturoiul care s-au pătruns presară puţin şofran, câteva foi de dafin, coajă de portocală rasă, oregano, apoi adaugă cinci fileuri de anşoa şi două conserve de roşii decojite. Pe scena imensă din Hyde Park ţin discursuri un politician venerabil al stângii, o vedetă a muzicii pop, un sindicalist. În oala în care fierbe supa de pui pune scheletele a trei calcani. Capetele le sunt intacte, iar buzele cărnoase, aproape feciorelnice. Ochii li se opacizează la contactul cu apa clocotită. Un ofiţer de poliţie răspunde la întrebări referitoare la demonstraţie. După zâmbetul reţinut şi felul în care îşi înclină capul pare mulţumit de cum s-a desfăşurat ziua. Henry scoate cam o duzină de midii din plasa verde şi le aruncă în oală, lângă calcani. Dacă or mai fi în viaţă şi s-or chinui, asta n-are de unde se ştie. Acelaşi reporter grav

relatează pe muteşte despre manifestaţia fără precedent. Sucul lăsat de roşii fierbe la foc mic împreună cu ceapa şi toate celelalte, căpătând o culoare roşiatic-portocalie de la şofran.

Cum auzul încă nu i-a revenit complet după repetiţie şi sentimentele îi sunt un pic estompate, chiar amorţite, după vizita făcută mamei sale, Perowne simte acum nevoia să asculte ceva care să-i meargă la inimă, cum ar fi Steve Earle, un fel de Bruce Springsteen mai rafinat, după cum zice Theo. Dar discul pe care vrea să-l pună, *El Corazón*, e sus, la etaj, aşa că se mulţumeşte să-şi soarbă vinul şi să se uite la televizor, în aşteptarea ştirii sale. Prim-ministrul îşi ţine discursul său tradiţional de la Glasgow. Perowne dă sonorul tare exact în momentul în care prim-ministrul spune că numărul manifestanţilor de astăzi a fost întrecut de cel al morţilor provocate de Saddam. Deşteaptă observaţie, singura posibilă, de altfel, numai că ar fi trebuit făcută de la bun început. Acum e prea târziu. Nu mai pare decât o chestiune de strategie a lui Blix. Henry taie iarăşi sonorul. Îşi dă seama ce bucurie îi provoacă gătitul – nici măcar faptul că îi zboară gândurile aiurea nu umbreşte această senzaţie. Pune restul midiilor în cea mai mare strecurătoare pe care o găseşte şi le curăţă sub jetul de apă, cu o perie din fire vegetale. În schimb, scoicile verzui par gingaşe şi pure, aşa că doar le clăteşte. Unul dintre calcani şi-a arcuit spinarea ca şi cum ar fi vrut să scape din apa clocotită. Când îl împinge înapoi în oală cu o spatulă de lemn, coloana vertebrală i se rupe, chiar sub vertebra a treia toracală. Vara trecută a operat o adolescentă care îşi fracturase spatele la nivelul vertebrei a cincea cervicale şi a doua toracale; căzuse dintr-un copac în care se urcase ca să-i vadă mai bine pe cei de la Radiohead, în timpul unui festival. Tocmai terminase liceul şi voia să studieze rusa la Universitatea din Leeds. Acum, după opt luni de recuperare, se simte bine. Dar alungă această amintire. Nu vrea să se gândească la muncă, vrea să gătească. Scoate din frigider o sticlă cu vin alb plină pe sfert, un vin de Sancerre, şi-l toarnă în oală.

Pe un tocător mai lat şi mai gros, Perowne aranjează cozile de peşte-undiţar, le taie şi le pune într-un bol mare, alb. Apoi curăţă gheaţa de pe creveţi şi îi aruncă în bol. Într-un alt castron scoate scoicile şi midiile. Ambele recipiente iau drumul frigiderului, acoperite cu farfurii în chip de capace. Pe ecran se vede acum o imagine a sediului Naţiunilor Unite din New York, apoi una în care Colin Powell se suie într-o limuzină neagră. Asta înseamnă că ştirea lui Henry a fost şi mai mult retrogradată, dar lui nu-i pasă. Face curat în bucătărie, aruncă resturile la gunoi şi spală tocătoarele. E timpul

să toarne în caserolă zeama în care au fiert calcanii şi midiile. Are acum, îşi zice el, cam doi litri şi jumătate de zeamă portocalie pe care o s-o mai ţină pe foc cinci minute. Înainte de cină, o va pune la încălzit şi va fierbe la foc mic scoicile, peştii-undiţar, midiile şi crevetele, vreo zece minute. O să mănânce tocana cu pâine neagră, salată şi vin roşu. După imaginile de la New York, urmează acum unele de la graniţa dintre Kuwait şi Irak: un convoi de camioane militare înaintând pe un drum din deşert, băieţii noştri dormind lângă şenilele tancurilor, apoi, a doua zi dimineaţă, mâncând cârnaţi din gamele. Scoate două pungi de salată din sertarul de jos al frigiderului şi le goleşte într-un castron. Spală frunzele cu apă rece. Un ofiţer de vreo douăzeci şi ceva de ani stă în faţa cortului său şi arată ceva pe o hartă aşezată pe un stativ. Perowne nu e tentat să dea sonorul tare – ştirile de pe front au un aer vesel, mirosind a cenzură, care-l indispune. Scurge salata şi o pune într-un castron. O s-o asezoneze mai târziu cu ulei, lămâie, piper şi sare. Brânza şi fructele pentru pudding aşteaptă în frigider. Theo şi Daisy pot să pună liniştiţi masa.

Termină pregătirile chiar în clipa în care vine ştirea despre avionul în flăcări, a patra la rând. Cu sentimentul că e pe punctul să afle ceva extrem de important despre el însuşi, dă sonorul tare şi rămâne în picioare în faţa ecranului micuţ, ştergându-şi mâinile cu un prosop. Locul patru înseamnă că nu au apărut elemente noi sau că autorităţile păstrează o tăcere de rău augur; de fapt, ştirea s-a dezumflat – aproape că auzi unda de regret din vocea prezentatorului. Iată-i, pilotul cel ridat, cu părul pieptănat înspre spate, şi copilotul grăsuţ, dând declaraţii în faţa unui hotel de lângă Heathrow. Nu sunt ceceni sau algerieni, explică pilotul prin intermediul unui translator, nici musulmani, sunt creştini, deşi doar cu numele, pentru că nu se duc la biserică, şi nu cară după ei nici Coranuri, nici Biblii. Mai presus de toate, sunt ruşi, şi par foarte mândri de asta. Nu sunt responsabili pentru materialele conţinând pornografie infantilă, găsite pe jumătate distruse în cargoul lor ars. Lucrează pentru o companie serioasă, înregistrată în Olanda, şi singura lor responsabilitate e faţă de avion. Da, bineînţeles că pornografia infantilă e o monstruozitate, dar nu e treaba lor să verifice fiecare pachet de pe certificatul de încărcătură. Au fost eliberaţi fără să fie puşi sub acuzare şi, când o să-i anunţe cei de la Autoritatea Aviatică Civilă, o să se întoarcă la Riga. Tot aşa, au lăsat-o moartă şi cu discuţia legată de ruta avionului până la aeroport; au respectat procedurile de rigoare. Amândoi bărbaţii o ţin una şi bună că Poliţia Metropolitană s-a purtat bine cu ei. Iar copilotul rotofei a spus că tot ce vrea e

să facă o baie şi apoi să bea un pahar.

Veşti bune, dar, când iese din bucătărie să ia ceva din cămară, Henry nu simte nici cea mai mică urmă de bucurie, nici măcar o vagă uşurare. L-or fi tâmpit anxietăţile lui? Iată noile reguli ale lumii în care trăim: îngrădirea libertăţii de gândire şi a dreptului de-a hoinări cu mintea. N-a trecut mult timp de când propriile-i gânduri parcurgeau, în mod imprevizibil, o mare varietate de subiecte. Îi trece prin minte că a ajuns un fraier, un consumator obedient şi înfrigurat al tuturor bârfelor, părerilor şi speculaţiilor, al tuturor firimiturilor cu care autorităţile îi miluiesc pe oameni. A ajuns un cetăţean docil, care se uită cum Leviathanul devine tot mai puternic şi se furişează, tiptil-tiptil, ca să se adăpostească la umbra lui. Avionul ăla rusesc a intrat drept în insomnia sa, iar el s-a arătat cât se poate de fericit să lase toată povestea asta şi orice altă fluctuaţie emoţională pricinuită de ştirile de peste zi să-i coloreze starea de spirit. Bineînţeles, se amăgeşte singur dacă-şi imaginează că ar fi cumva direct implicat în mersul lucrurilor. Doar nu-şi închipuie că are vreo contribuţie în desfăşurarea evenimentelor dacă se uită la ştiri ori dacă stă tolănit pe canapea duminica după-amiaza şi citeşte mai multe editoriale de opinie care prezintă tot felul de certitudini nefondate, mai multe articole lungi despre ce se ascunde în spatele cutărei sau cutărei afaceri sau despre ce are cu siguranţă să se întâmple în viitorul apropiat – profeţii date uitării imediat ce au fost citite, cu mult înainte ca realitatea faptelor să le infirme! Pentru sau contra războiului împotriva terorii ori războiului din Irak; pentru anihilarea unui tiran odios şi a familiei sale criminale, pentru controlul asupra armelor de distrugere în masă, pentru desfiinţarea închisorilor unde prizonierii sunt torturaţi, pentru localizarea gropilor comune, pentru şansa la o viaţă liberă şi la prosperitate şi pentru a da un avertisment celorlalţi dictatori; sau contra bombardamentelor asupra populaţiei civile, contra inevitabilului val de refugiaţi şi a foametei, contra acţiunilor militare ilegale la nivel internaţional, contra furiei ţărilor arabe şi contra creşterii numărului grupărilor Al-Qaeda. Oricum, se ajunge la un oarecare consens, la o convenţionalizare a interesului – tot un fel de înrobire, la urma urmei. Oare chiar crede că ambivalenţa care-l caracterizează – dacă despre asta e vorba – îl salvează de ralierea la opinia generală? Dimpotrivă, e mai conformist decât majoritatea. Nervii lui, întinşi ca nişte strune, zbârnâie ascultători la fiecare ştire „de ultimă oră“. Şi-a pierdut deprinderea de a-şi exersa scepticismul, ceaţa din jurul lui se îngroaşă cu fiecare nouă opinie contradictorie, nu mai gândeşte limpede, ba chiar – iar asta-i cu atât mai grav – simte că nu mai gândeşte cu capul lui.

Pe ecran, piloţii ruşi intră în hotel şi asta-i ultima oară când îi mai vede. Înşfacă vreo câteva sticle de apă tonică din cămară, verifică dispozitivul de făcut cuburi de gheaţă, aruncă un ochi la sticla de gin – o sticlă de 750 ml pentru un singur om e mai mult decât suficient – şi stinge flacăra de sub oala de supă. Sus, la parter, în livingul în formă de L, trage draperiile, aprinde lămpile şi porneşte şemineul decorativ, pe gaz. Draperiile astea, care se trag de un şnur cu o contragreutate ornamentală din alamă la capăt, au marea calitate de a face să nu mai existe terna lume hibernală de dincolo de geam. Camera înaltă, în tonuri de crem şi cafeniu, e cufundată într-o tăcere liniştitoare, iar singurele pete de culoare sunt date de albastrul şi rubiniul covoarelor, precum şi de galbenul şi portocaliul liniilor abstracte pe fond verde ale tabloului lui Howard Hodgkin dintr-o latură a şemineului. Cei trei oameni pe care el, Henry Perowne, îi iubeşte cel mai mult pe lumea asta şi care-l iubesc la rândul lor o să vină acasă dintr-o clipă într-alta. Şi-atunci ce-i cu el? Nimic, absolut nimic. Se simte excelent, totul e minunat. Se opreşte la piciorul scării întrebându-se ce avusese de gând să facă. Urcă până în biroul lui de la primul etaj şi rămâne în picioare, cu ochii-n ecranul monitorului, ca să recapituleze programul de săptămâna următoare. Luni are patru pacienţi, iar marţi, cinci. Viola, bătrâna aceea de profesie astronom, e prima pe listă, la opt şi jumătate. Jay are dreptate, s-ar putea să nu scape. Toate numele acelea evocă o poveste pe care-o cunoaşte prea bine din săptămânile sau lunile trecute. Ştie precis cum va proceda în fiecare caz în parte şi se bucură la gândul că se va apuca de treabă. Cât de diferit trebuie să se simtă fiecare dintre cei nouă; unii sunt deja internaţi, alţii sunt acasă, iar o parte dintre ei o să sosească la Londra mâine sau luni, copleşiţi de teama clipei fatidice, a uitării induse de anestezie şi măcinaţi de suspiciunea îndreptăţită că, atunci când îşi vor reveni, nu vor mai fi ca înainte.

De jos se aude ţăcănitul yalei şi, după zgomotul uşii care se deschide şi se închide – cineva care se mişcă cu multă economie de mijloace şi care ţine uşa să nu se trântească în urma sa – ştie că e Daisy. Ce noroc că a ajuns înaintea bunicului ei. Se repede în jos pe scări spre ea, iar ea ţopăie un pic de bucurie.

— Ai venit!

Când o ia în braţe. Henry scoate un fel de mormăit, aşa cum făcea când ea avea cinci ani. Şi, de altfel, corpul pe care aproape îl ridică de pe podea pare al unui copil, dacă ar fi să te iei după muşchii netezi, după încheieturile elastice, săruturile asexuate. Până şi respiraţia ei e ca a unui copil. Nu

fumează, bea foarte rar şi e pe cale să devină un poet publicat. În schimb, respiraţia lui miroase puternic a vin roşu. Ce mai copil abstinent a crescut!

— Ia să mă uit la tine!

Şase luni – n-a lipsit niciodată aşa mult de-acasă. Deşi foarte îngăduitori, Rosalind şi Henry sunt, totodată, nişte părinţi posesivi. O ţine cu braţele întinse şi speră că n-o să bage de seamă strălucirea din ochii lui şi nodul care i s-a pus în gât. Clipa de duioşie a venit şi a trecut ca un val lin. Încă nu a devenit unul dintre bătrâneii ăia care lăcrimează din orice. În ciuda iluziilor lui, ea nu mai e un copil. E o tânără independentă, care îl priveşte ţinându-şi capul puţin într-o parte, asemenea bunicii ei, cu buzele care-i zâmbesc fără să se despartă, cu chipul ei care iradiază de inteligenţă. Plăcerea dureroasă de a avea nişte copii proaspăt deveniţi adulţi; deopotrivă inocenţi şi neîndurători în a-şi uita cât mai repede vechea şi dulcea lor dependenţă. Dar felul în care l-a mângâiat şi l-a bătut pe spate când s-au îmbrăţişat i-a reamintit gesturile ei materne atât de familiare. Chiar şi când avea cinci ani era mămoasă cu el şi-l dojenea când muncea până târziu, când bea vin şi când nu câştiga maratonul de la Londra. Era una dintre fetiţele acelea autoritare care-ţi fac mustrător cu degetul. Tăticul era al ei şi numai al ei. Acum mângâie şi bate pe spate şi alţi bărbaţi, cel puţin şase, în ultimul an, dacă ar fi să ne luăm după *Luntrea mea cea neruşinată* şi „Şase cântece scurte". Existenţa concretă a acestor tipi îl ajută să-şi ţină sub control lacrima care ameninţa să i se prelingă pe obraz.

Poartă un pardesiu de piele verde-închis, neîncheiat la nasturi. O căciuliţă rusească de blană îi atârnă în mâna stângă. Sub haină are cizme de piele gri până la genunchi, o fustă de lână gri-închis, un pulover gros şi lălâu şi o eşarfă de mătase gri cu alb. Şicul parizian nu i-a atins însă şi bagajul – vechiul rucsac din studenţie zace la picioarele ei. O ţine încă de umeri încercând să-şi dea seama ce s-a schimbat în aceste şase luni. Un parfum necunoscut, poate puţin cam pregnant, aerul mai matur, trăsăturile feţei ei delicate care au devenit un pic mai ferme. Aproape toată viaţa ei e acum un mister pentru el. Uneori se întreabă dacă Rosalind nu cumva ştie anumite lucruri despre fiica lor de care el n-are habar.

Sub privirea lui cercetătoare, zâmbetul ei se lăţeşte până când izbucneşte în râs şi-i zice:

— Ei, haide, domnu' doctor. Fii sincer. M-am transformat într-o babă.

— Arăţi extraordinar şi mult prea matură pentru gustul meu.

— O să mai regresez cât stau aici. Arată înspre salon şi şopteşte: Bunicu' a venit?

— Încă nu.

Se desprinde din mâinile lui, îi încolăceşte umerii cu braţele şi-l sărută pe nas:

— Te iubesc şi mă bucur aşa de mult că sunt acasă!

— Şi eu te iubesc.

S-a mai schimbat ceva. Nici măcar nu mai e drăguţă, e frumoasă de-a binelea şi se vede după ochii ei că o roade ceva. E îndrăgostită şi nu suportă să stea departe de celălalt. Perowne alungă imediat acest gând. Orice-ar fi, probabil că Daisy o să-i spună mai întâi lui Rosalind.

Se instalează câteva momente de tăcere – momentele acelea care însoţesc orice întâlnire entuziastă. Sunt prea multe de povestit şi, mai întâi, lucrurile trebuie să se aşeze. Daisy se uită în jur în timp ce-şi scoate haina. Mişcarea degajă un nou val din parfumul acela necunoscut. Un dar de la iubitul ei. Perowne va trebui să se străduiască să scape de fixaţia asta lugubră. Daisy iubeşte un bărbat, altul decât el. I-ar fi mai uşor dacă poemele ei n-ar fi aşa destrăbălate – pentru că ele nu proslăvesc doar sexul sălbatic, ci căutarea fără astâmpăr a noutăţii, camerele şi paturile prin care s-a trecut o noapte pentru a fi apoi părăsite în zori, drumul înapoi spre casă pe străzile pariziene proaspăt stropite, dovada eficienţei municipalităţii, care devine iarăşi sursa unor varii metafore. Aceeaşi senzaţie de purificare provocată de fiecare nou început răzbătea şi din poemul ei cu spălătoria, cel pentru care i se decernase premiul Newdigate. Perowne cunoaşte vechile dispute despre dublul standard, dar nu se luptă acum femeile cu opinii liberale pentru puterea şi valoarea reticenţei? Numai neghiobia lui de tată îl face să creadă că o fată care schimbă cam des bărbaţii are mari şanse să ajungă să trăiască cu un tip de proastă calitate, un ratat. Sau poate tocmai lipsa lui de experienţă în acest domeniu, lipsa oricărui spirit aventuros transformă iarăşi totul într-o problemă de referinţă?

— Doamne, casa asta e mai mare decât ţineam minte.

Se uită printre stâlpii balustradei la candelabrul care atârnă sus de tot, de tavanul etajului al doilea. Automat, Perowne o ajută să-şi dea haina jos, apoi i-o întinde la loc, râzând.

— Ei, dar ce fac? zice el. Doar eşti de-a casei. Pune-ţi singură haina-n cuier.

Îl urmează în bucătărie şi, când el se-ntoarce să-i ofere un pahar, îl îmbrăţişează iarăşi, apoi, cu un mers cam teatral, se duce în sufragerie şi, de acolo, în seră.

— Îmi place aici! strigă. Ia uită-te la arborele tropical! Mor după arborele ăsta. Ce-o fi fost în capul meu să stau departe de casă aşa de mult?

— Asta voiam şi eu să zic.

Au arborele ăla de nouă ani. N-a văzut-o niciodată în starea asta. Se-ntoarce spre el, cu braţele întinse-n lături, ca şi cum ar merge pe sârmă, prefăcându-se că se balansează. Exact ca o actriţă dintr-un serial american care aşteaptă să se roage cineva de ea ca să le spună veştile cele bune. Acuşi o să-nceapă să facă piruete în jurul lui şi să fredoneze melodii din vreun musical. *I feel pretty*. Perowne ia două pahare dintr-un bufet, apoi scoate o sticlă de şampanie din frigider şi o deschide.

— Poftim, spune. N-are rost să-i aşteptăm pe ceilalţi.

— Te iubesc, zice ea, ridicând paharul

— Bine-ai venit, iubire.

Ea bea, iar el observă, cu oarecare uşurare, că nu e o înghiţitură zdravănă. Doar o sorbitură – în privinţa asta nu s-a schimbat nimic. Încearcă să-şi dea seama ce e cu ea. Daisy nu poate să stea locului. Se plimbă cu paharul în mână prin toată bucătăria.

— Ghici unde m-am dus când am venit de la gară, îl întreabă, întorcându-se spre el.

— Ăăă… În Hyde Park?

— Ştiai! Tati, de ce n-ai venit? A fost pur şi simplu incredibil.

— Nu ştiu. Am jucat squash, am fost s-o văd pe bunica, am pregătit cina, mi-a lipsit convingerea. Chestii de-astea.

— Dar e o barbarie ce vor să facă. Toată lumea ştie.

— S-ar putea. Cum s-ar putea la fel de bine să fie şi dacă nimeni nu face nimic. Nu ştiu ce să zic, sincer. Mai bine spune-mi cum era în parc.

— Tot ce ştiu e că, dacă ai fi fost acolo, n-ai mai avea nici o îndoială.

— I-am văzut azi-dimineaţă, când se duceau. Cu toţii plini de cele mai bune intenţii, spune el împăciuitor.

Ea face o grimasă, ca şi cum ar săgeta-o o durere. S-a întors în sfârşit acasă, stau şi beau şampanie şi totuşi ea nu suportă că Henry are altă părere. Îşi pune mâna pe braţul lui. Spre deosebire de mâinile tatălui ori ale fratelui ei, e o mână mică cu degete ascuţite, fiecare cu o urmă de gropiţă la bază, ca la copiii mici. Când ea începe să vorbească, el se uită la unghiile ei şi îi place că sunt în stare bună. Lungi, şlefuite, curate, date cu lac, nu cu ojă. Unghiile unei persoane spun multe. Când viaţa începe să intre în declin, sunt printre primele care se strică. Îi ia mâna şi i-o strânge uşor.

Aproape că-l conjură. Mintea îi e la fel de burduşită cu chestiile astea cum e şi a lui. Discursul pe care i-l livrează este o juxtapunere a celor auzite în parc, a lucrurilor auzite şi citite de amândoi, de sute de ori, a previziunilor nefaste care devin realităţi doar prin simpla repetiţie, dulcele extaz al pesimismului. Aude iarăşi despre cei o jumătate de milion de irakieni morţi, potrivit rapoartelor Naţiunilor Unite, din pricina foametei şi a bombardamentelor, despre cei trei milioane de refugiaţi, despre sfârşitul Naţiunilor Unite, despre colapsul ordinii mondiale dacă America intră singură în război, despre Bagdadul complet distrus şi cucerit, stradă cu stradă, de Garda Republicană, despre turcii care invadează ţara dinspre nord, iranienii dinspre est, israelienii care fac incursiuni dinspre vest, întreaga regiune în flăcări, Saddam încolţit şi dezlăţuind armele sale chimice şi biologice – dacă o fi având aşa ceva, pentru că nimeni n-a demonstrat prea convingător asta, după cum nimeni n-a dovedit nici legăturile cu Al-Qaeda, iar când americanii vor fi invadat Irakul, n-o să-i intereseze reinstaurarea democraţiei, n-o să investească un ban aici, o să ia doar petrolul, o să-şi ridice baze militare şi o să transforme ţara într-o colonie.

În timp ce ea vorbeşte, Perowne o priveşte cu căldură şi cu oarecare surprindere. Iarăşi una dintre scenele lor obişnuite, şi Daisy nici n-a venit bine acasă. Ea nu prea face politică, n-o interesează. Oare asta să fie sursa surescitării ei? Şi patosul i se înalţă din gât, fiecare extraargument pe care-l aduce în defavoarea războiului atârnă mai greu decât cel de dinainte şi o poartă spre triumf. Viitorul sumbru în care crede îi provoacă euforie, cu fiecare cuvânt mai omoară un balaur. Când în sfârşit termină, îl loveşte afectuoasă peste braţ, ca şi cum ar vrea să-l trezească la realitate. După care arborează o tristeţe mimată. Doreşte din tot sufletul ca el să-şi dea seama care-i adevărul.

Conştient de faptul că trebuie să ia poziţie, să se pregătească pentru luptă, spune:

— Dar toate astea nu sunt altceva decât speculaţii. De ce să fiu sigur că aşa o să se-ntâmple? Dar dacă n-o să avem parte decât de un război scurt, Naţiunile Unite n-o să se năruie, n-o să fie foamete, nici refugiaţi ori invazii ale ţărilor vecine, Bagdadul n-o să fie distrus şi o să fie mai puţini morţi decât a făcut Saddam printre ai săi într-un an? Dacă americanii vor încerca să reinstaureze democraţia, vor pompa miliarde de dolari, apoi se vor retrage pentru că preşedintele vrea să fie reales la anu'? Cred că şi-n cazul ăsta o să fii împotrivă şi nu ştiu de ce.

Daisy îşi ia mâna de pe el şi îl priveşte cu stupoare şi nelinişte.

— Tată, nu eşti *pentru* război, nu?

El ridică din umeri.

— Nici un om raţional nu e pentru război. Dar peste cinci ani de zile s-ar putea să nu regretăm asta. Mi-ar plăcea ca Saddam să fie terminat. Ai dreptate, s-ar putea să fie un dezastru. Dar s-ar putea să fie sfârşitul unui dezastru şi începutul a ceva mai bun. Nimeni nu poate şti care vor fi consecinţele. De-aia nu mă văd mărşăluind pe străzi.

Stupoarea lui Daisy s-a transformat în dezgust. Perowne ia sticla de şampanie şi vrea să-i mai toarne, dar ea clatină din cap, pune paharul jos şi se trage mai încolo. Nu vrea să bea cu duşmanul.

— Îl urăşti pe Saddam, dar ştii că e o creaţie a americanilor. Ei l-au susţinut, ei l-au înarmat.

— Da, şi aşa au făcut şi francezii, şi ruşii, şi englezii. Mare greşeală. Irakienii au fost trădaţi, mai ales în 1991, când au fost încurajaţi să se ridice împotriva Partidului Ba'ath care i-a zdrobit. Acum ar fi o şansă să se repare situaţia asta.

— Deci eşti pentru război?

— Aşa cum am zis, nu sunt pentru nici un război. Dar, dintre două rele, ăsta ar putea fi cel mai mic. O să ştim peste cinci ani de zile.

— Ah, ce tipic.

Zâmbetul lui e stingher.

— Pentru ce e tipic?

— Pentru tine.

Nu prea e reuniunea de familie pe care şi-a închipuit-o şi, aşa cum se-ntâmplă uneori, totul devine personal. Nu ştie cum să se descurce în asemenea situaţii, şi-a cam pierdut aplombul. Simte o strângere de inimă. Sau să fie din cauza vânătăii de pe stern? E la al doilea pahar de şampanie, Daisy abia s-a atins de al ei. Pofta de dans i-a dispărut. Se sprijină de cadrul uşii, cu braţele încrucişate, fermă, cu feţişoara ei de elf încordată de furie. Răspunde sprâncenelor lui ridicate.

— Adică tu zici aşa: să înceapă războiul şi, peste cinci ani, dacă iese bine, eşti pentru, dacă nu, n-ai nici o responsabilitate. Eşti o persoană educată care trăieşte în ceea ce ne place să numim o democraţie matură, iar guvernul nostru ne duce la război. Dacă crezi că asta e o idee bună, perfect, spune-o sus şi tare, dar nu juca la mai multe capete. Trimitem trupe sau nu? Chestiunea nu mai suportă amânare. Presupoziţiile în cazul de faţă sunt deja

nişte opţiuni la nivel moral. Asta se cheamă să cântăreşti consecinţele. Eu sunt împotriva războiului, deoarece cred că o să se-ntâmple lucruri îngrozitoare. Tu crezi că războiul e un lucru bun, dar nu vrei să-ţi aperi punctul de vedere.

Perowne reflectează o clipă, apoi spune:

— Aşa e. Chiar cred că e posibil să mă-nşel amarnic.

Această consimţire, precum şi atitudinea lui conciliantă o enervează şi mai tare.

— Atunci de ce să riscăm? Unde e principiul precauţiei de care tot vorbeşti? Dacă trimiţi sute de mii de soldaţi în Orientul Mijlociu, ar fi bine să ştii ce faci. Iar cretinii ăştia lacomi şi agresivi de la Casa Albă nu ştiu ce fac, habar n-au în ce ne bagă, şi nu-mi vine să cred că tu le ţii partea.

Perowne se-ntreabă dacă nu cumva sensul discuţiei e, de fapt, altul. Acel „ce tipic" continuă să-l roadă. Poate că toate lunile astea cât a stat la Paris au făcut-o să-l vadă pe tatăl ei într-o perspectivă nouă, deloc favorabilă. Îşi abate gândul. De fapt, e bine, e chiar sănătos că au una dintre discuţiile lor aprinse; îi dă impresia că au reluat vechea viaţă de familie. Şi, odată cu ea, problemele întregii lumi. Se lasă pe unul dintre scaunele înalte de lângă insula din mijlocul bucătăriei şi-i face semn să vină să se aşeze lângă el. Ea îl ignoră şi rămâne în uşă, cu braţele încrucişate, la fel de încruntată. Nu e bine că se calmează pe măsură ce ea devine tot mai agitată, dar aşa s-a obişnuit, profesia lui l-a obişnuit aşa.

— Uite ce e, Daisy, dacă ar fi după mine, trupele alea nu s-ar afla lângă graniţa irakiană. Nu e nici pe departe cel mai bun moment ca Occidentul să intre în război cu o ţară arabă. Şi fără vreun plan în privinţa palestinienilor. Dar războiul o să-nceapă, cu sau fără Naţiunile Unite, orice-ar spune guvernul şi oricâte demonstraţii s-ar organiza. Armele ascunse, fie că există sau nu, nu contează. Invadarea va avea loc şi, din punct de vedere militar, va fi încununată de succes. Asta va însemna sfârşitul lui Saddam şi al unuia dintre cele mai odioase regimuri din istorie, iar eu o să mă bucur pentru asta.

— Deci irakienii obişnuiţi şi-au luat-o de la Saddam, iar acum o să şi-o ia şi de la rachetele americane, dar totul e perfect pentru că tu te bucuri.

Sarcasmul retoric şi asprimea din glasul ei îi sună complet străine.

— Stai o secundă, îi zice, dar ea nu-l aude.

— Crezi că o ne simţim mai în siguranţă când o să se termine toate astea? Toată lumea arabă o să ne urască. Toţi tinerii ăia dezabuzaţi vor sta la coadă ca să devină terorişti…

— Acum e prea târziu să-ţi mai faci griji din cauza asta, o întrerupe el. O sută de mii dintre ei au trecut deja prin taberele de pregătire din Afganistan. Măcar pentru faptul că aşa ceva s-a terminat şi ai putea să te bucuri.

Imediat ce spune asta îşi dă seama că ea chiar se bucurase, că îi ura pe talibanii cei sumbri, şi se-ntreabă oare de ce o întrerupe, de ce se ceartă cu ea în loc să-i asculte opiniile şi să i le împărtăşească. De ce să fie adversari? Pentru că şi el, la rândul lui, e întărâtat, inima îi e otrăvită, în ciuda tonului potolit; iar spaima şi furia care-i încleştează gândurile îl fac să-şi dorească scandalul. Hai s-o spunem p-a dreaptă. Se ceartă pentru nişte armate pe care n-o să le vadă niciodată, despre care nu ştiu mai nimic.

— O să fie şi mai mulţi terorişti, spune Daisy. Şi când primele bombe vor exploda la Londra, opiniile tale pro-război…

— Dacă zici că poziţia mea e pro-război, atunci va trebui să accepţi că a ta e pro-Saddam.

— Ce tâmpenie spui, în pizda mă-sii!

La înjurătura ei, Perowne resimte un fel de şoc, e total surprins, şi din cauza discuţiei care le scapă de sub control, dar şi de o veselie nesăbuită, o eliberare de gândurile negre care l-au marcat toată ziua. Din chipul lui Daisy s-a scurs orice culoare şi cei câţiva pistrui de pe pometi au început să-i strălucească în lumina spoturilor din tavanul bucătăriei. Deşi în timpul unei conversaţii normale chipul ei are o expresie deopotrivă contrariată şi amuzată, Daisy îl înfruntă acum cu o privire indignată.

Perowne nu-şi trădează exaltarea bruscă; calm, ia o înghiţitură de şampanie şi continuă:

— Uite ce vreau să spun. Din două rele, una. Saddam nu poate fi îndepărtat decât cu preţul războiului; fără război, va rămâne la putere.

Deşi Perowne a vrut ca afirmaţia lui să sune conciliant, Daisy nu o percepe astfel.

— E obscen când partizanii războiului ne consideră susţinători ai lui Saddam.

— Atunci, eşti gata să faci un lucru perfect convenabil în ceea ce-l priveşte, să-l laşi la putere. Dar asta nu înseamnă decât o amânare a confruntării. El sau fiii lui monstruoşi sunt o problemă care va trebui rezolvată într-o zi. Până şi Clinton ştia asta.

— Adică tu zici că invadăm Irakul pentru că n-avem altă şansă. Mă uimesc toate rahaturile astea pe care le debitezi, tată. Ştii foarte bine că extremiştii ăştia, neoconservatorii, au pus mâna pe America. Cheney,

Rumsfeld, Wolfovitz. Irakul era marota lor. 11 septembrie a însemnat marea şansă să-l convingă pe Bush. Uită-te la politica lui externă de până atunci. Nu mă bag, nu mă amestec, îmi văd de ale mele. Dar nu e nici o legătură între Irak şi 11 septembrie, între Irak şi Al-Qaeda în general, cum nu avem nici o dovadă solidă a existenţei armelor de distrugere în masă. Nu l-ai auzit ieri pe Blix? Şi nu ţi-a trecut niciodată prin cap că, atacând Irakul, facem exact ceea ce au vrut teroriştii de la New York să facem – să tăbărâm peste ei, să ne facem şi mai mulţi duşmani în ţările arabe şi să radicalizăm Islamul. Mai mult, să le facem noi treaba şi să scăpăm de vechiul lor inamic, de tiranul stalinist şi ateu.

— Şi presupun că tot ei au vrut să le distrugem taberele de pregătire, să-i alungăm pe talibani din Afganistan, să-l punem pe Bin Laden pe fugă, să le distrugem reţelele financiare şi să băgăm la închisoare sute dintre oamenii lor cheie…

Îi taie vorba aproape strigând.

— Nu-mi mai răstălmăci cuvintele. Nimeni nu se opune vânătorii celor din Al-Qaeda. Noi vorbim aici de Irak. De ce naiba puţinii oameni pe care-i cunosc şi care nu sunt împotriva războiului ăstuia de căcat au toţi peste patruzeci de ani? Ce se-ntâmplă când îmbătrâneşti? Simţi că nu te apropii de moarte destul de repede?

Îl cuprinde o tristeţe bruscă şi o dorinţă imensă ca disputa să se sfârşească odată. Ar vrea ca totul să fie ca acum zece minute, când i-a spus că-l iubeşte. Şi nici n-a apucat să-i arate paginile din *Luntrea mea cea neruşinată* şi designul de copertă.

Dar nu se poate opri.

— Moarte e peste tot în jurul nostru, admite el. Întreabă-i pe torţionarii lui Saddam de la închisoarea Abu Ghraib şi pe cei douăzeci de mii de deţinuţi. Şi vreau să te-ntreb ceva. Cum se face că printre cei două milioane de idealişti de azi n-am văzut nici un singur banner, nici un singur pumn sau vreo voce ridicate împotriva lui Saddam.

— E o jigodie, spune ea. Fără doar şi poate.

— Nu. E uitat. Altfel de ce aţi dansat şi aţi cântat cu toţii în parc? Genocidul şi tortura, gropile comune, aparatul de securitate, statul totalitar şi criminal – generaţia iPod nu vrea să audă de toate astea. Nimic să nu stea în calea lor şi a cluburilor unde-şi iau porţia de ecstasy, a zborurilor ieftine şi a reality TV-ului. Dar aşa o să se-ntâmple dacă nu facem nimic. Vă credeţi drăguţi şi buni şi neprihăniţi, dar naziştilor religioşi le e scârbă de voi. Ce

crezi că a însemnat atentatul din Bali? O lecţie pentru clubberi. Islamul radical urăşte libertatea voastră.

Ea mimează surpriza.

— Tată, îmi pare rău că eşti aşa de sensibil când vine vorba de vârsta ta. Dar atentatul din Bali a fost mâna celor din Al-Qaeda, nu a lui Saddam. O mare greşeală. Nimic din ceea ce tocmai ai spus nu justifică invadarea Irakului.

Perowne e deja la al treilea pahar de şampanie. Nu e un băutor versat. Dar simte o bucurie aproape răutăcioasă.

— Nu e vorba doar de Irak. Mă refer la Siria, Iran, Arabia Saudită, o imensă zonă desfigurată de represiune, corupţie şi mizerie. Tocmai o să devii scriitor publicat. De ce nu te preocupă un pic cenzura şi soarta confraţilor tăi scriitori din închisorile arabe în însăşi regiunea unde a fost inventat scrisul? Sau libertatea şi faptul că nu te torturează nimeni e doar o fandoseală a Occidentului pe care n-ar trebui s-o impunem altora?

— Pentru Dumnezeu, mai termină cu relativismele astea! Şi tot timpul deviezi de la subiect. Nimeni nu vrea ca scriitorii arabi să stea la închisoare. Însă invadarea Irakului nu-i va scoate de-acolo.

— Dar ar putea. E o şansă să urneşti o ţară. Plantează o floare şi vezi dacă o să înflorească şi o să se-nmulţească.

— Nu plantezi flori cu rachete de croazieră. O să-i urască pe invadatori. Extremiştii religioşi vor deveni şi mai puternici. O să fie şi mai puţină libertate, şi mai mulţi scriitori în închisori.

— Pe cincizeci de lire că, la trei luni după invazie, Irakul o să aibă presă liberă şi acces liber la Internet. Reformiştii din Iran vor simţi asta ca pe o încurajare, iar potentaţilor din Siria, Arabia Saudită şi Liban le va fugi puţin pământul de sub picioare.

— Perfect, spune Daisy. Pe cincizeci de lire că o să fie un dezastru şi o să-ţi doreşti să nu se fi-ntâmplat aşa ceva.

Au mai făcut multe asemenea pariuri după câte o discuţie, când Daisy era adolescentă, toate încheiate cu o strângere de mână pretins formală. Perowne a găsit un mod de a plăti chiar şi atunci când a câştigat. După un examen la care i s-a părut că n-a făcut deloc bine, Daisy, pe atunci în vârstă de şaptesprezece ani, a pus furioasă pariu pe douăzeci de lire că n-o să intre niciodată la Oxford. Ca s-o binedispună, a ridicat partea lui la cinci sute şi, când a fost acceptată, a cheltuit banii într-o călătorie la Florenţa cu un prieten. Oare acum are chef de o strângere de mână? Daisy pleacă din uşă, îşi

recuperează paharul de şampanie şi se duce în colţul celălalt al bucătăriei, unde se preface interesată de CD-urile lui Theo de lângă combină. Stă intenţionat cu spatele la el. Perowne rămâne pe scaun, în mijlocul bucătăriei, jucându-se cu paharul. Nu mai bea. Discuţia i-a lăsat o senzaţie de gol şi n-a apucat să rostească decât jumătate din ceea ce simte. E un mieluşel cu Jay Strauss şi un leu cu propria lui fiică. Ce vrea să dovedească? Şi cât de important e să-ţi permiţi luxul de a rezolva toate problemele lumii la tine acasă, în bucătărie, impactul la nivel geopolitic şi strategia militară, şi să nu fii nevoit să te justifici electoratului, ziarelor, prietenilor, istoriei. Când nu există consecinţe, a greşi e doar un mod de a-ţi trece timpul.

Daisy scoate un CD din carcasă şi-l pune în aparat. Perowne aşteaptă; ştie că alegerea ei îi va da un indiciu asupra stării de spirit în care e sau chiar îi va transmite un mesaj. La primele acorduri ale pianului, zâmbeşte. E o înregistrare pe care Theo a adus-o cu ani de zile în urmă – Johnnie Johnson, bătrânul pianist al lui Chuck Berry cântând „Tanqueray“, un blues cu ritm leneş despre reîntâlnire şi prietenie:

It was a long time comin'
But I knew I would see the day
When you and I could sit down
And have a drink of Tanqueray.

Ea se întorce şi se apropie de el cu vagi paşi de dans. Când ajunge lângă el, Perowne o ia de mână.

— Miroase de parcă bătrânul războinic ar fi făcut una dintre vestitele lui tocane de peşte. Te-ajut cu ceva?

— Tânăra pacifistă poate să pună masa. Şi să facă un sos pentru salată, dacă vrea.

Daisy se-ndreaptă către bufetul cu farfurii când se aude soneria, două ţârâieli lungi şi şovăielnice: o insistenţă deloc promiţătoare.

— Mai întâi taie şi tu o lămâie. Ginul e acolo, tonicul e în frigider, spune el.

Îl amuză când Daisy îşi dă ochii peste cap şi oftează teatral.

— Acum să te ţii.

— Fii calmă, o sfătuieşte el şi se duce sus să-şi întâmpine socrul, ilustrul poet.

Copilărind în suburbii într-o confortabilă solitudine, împărţită cu mama lui, Henry Perowne n-a simţit niciodată lipsa unui tată. În casele dimprejur, ipotecate la greu, taţii îi păreau nişte personaje distante, istovite de muncă şi prea puţin interesante. Pentru un copil, viaţa domestică din Perivale în anii ’60 era organizată numai în jurul mamei, casnică prin excelenţă; când te duceai să te joci acasă la un prieten, în weekend sau de sărbători, pătrundeai pe domeniul ei, trăiai temporar după regulile impuse de ea. Ea îţi dădea voie sau îţi interzicea să faci una ori alta, sau îţi întindea câţiva bani mărunţi. N-avea nici un motiv să-i invidieze pe prietenii lui cu un părinte în plus – atunci când taţii nu erau absenţi, planau ca nişte umbre ameninţătoare şi irascibile, mai degrabă zădărnicind toate acele elemente pozitive, care ţin de hazard, dintr-o viaţă. În adolescenţă, când studia cele câteva fotografii ale tatălui său, nu făcea asta de dor, ci mai degrabă din narcisism – spera să ghicească în acele trăsături puternice, lipsite de acnee câteva perspective ale şanselor sale viitoare cu fetele. Îşi dorea faţa aceea, dar nu şi sfaturile, refuzurile ori verdictele. Probabil că oricum şi-ar fi privit socrul ca pe ceva impus, chiar dacă nimerea peste unul mult mai puţin impozant decât John Grammaticus.

Încă din 1982, de la prima lor întâlnire, când a sosit la castel la doar câteva ore după ce povestea de dragoste cu Rosalind se consumase într-o cuşetă din feribotul de la Bilbao, doctorul stagiar Henry Perowne era hotărât să nu se lase tratat cu condescendenţă, ca un viitor fiu. Doar era un adult înzestrat cu abilităţi speciale care nu erau cu nimic mai prejos decât cele ale unui poet. Prin intermediul lui Rosalind, aflase de „Muntele Fiji“, poemul atât de antologat al lui Grammaticus, dar Henry nu citea poezie, ceea ce a şi recunoscut fără jenă în timpul cinei din prima seară. Pe atunci, John era complet absorbit de poemele ce aveau să compună mai târziu volumul *Fără funeralii* – ultima sa perioadă de creaţie fecundă, după cum se va dovedi – şi nu părea să-l intereseze ce nu citea un tânăr doctor în timpul său liber. Cum nu i-a păsat ori nici măcar nu a băgat de seamă că acelaşi doctor nu-i împărtăşea opiniile politice (Grammaticus era un vechi fan al doamnei Thatcher), muzicale (bebopul trădase jazzul) sau pe cele privind caracterul francezilor (venali de la primul până la ultimul).

A doua zi de dimineaţă Rosalind avea să-i spună că încercase prea mult să-i atragă atenţia bătrânului, adică exact ceea ce nu-şi propusese. De atunci, renunţase să mai discute în contradictoriu, însă tot nu s-au schimbat prea multe între ei după acea primă seară, nici măcar după căsătoria cu Rosalind, naşterea copiilor şi trecerea a mai bine de două decenii. Perowne păstrează

distanţa, iar lui Grammaticus îi convine de minune acest aranjament şi se uită prin ginerele său la fiica sa şi la nepoţii lui. Cei doi sunt prieteni în aparenţă, iar, în adâncul sufletului, fiecare îl găseşte absolut plictisitor pe celălalt. Perowne nu înţelege cum poezia, care îi pare o îndeletnicire ocazională, precum culesul viei, poate să ocupe o viaţă întreagă, cum de un asemenea edificiu al gloriei şi egoismului e clădit pe atât de puţin sau de ce cred unii că un poet beţiv ar fi diferit de oricare alt beţiv; în acelaşi timp, după părerea lui Perowne, Grammaticus îl consideră un meseriaş ca orice altul, un doctor incult şi anost, o categorie de bărbaţi şi femei în care are din ce în ce mai puţină încredere pe măsură ce vârsta îl obligă să depindă tot mai mult de ei.

Şi mai e o chestiune, despre care, evident, nimeni nu aduce vorba niciodată. Casa din scuar, asemenea castelului, a fost moştenită de Marianne, mama lui Rosalind, de la părinţii ei. Când s-a căsătorit cu Grammaticus, casa din Londra a devenit locuinţa familiei, unde au copilărit Rosalind şi fratele ei. Când Marianne a murit în urma accidentului rutier, testamentul ei a specificat în mod limpede – casa din Londra urma să le revină copiilor, iar castelul St Felix, lui John. La patru ani de la căsătorie, Rosalind şi Henry, care locuia într-un apartament micuţ în Archway, au făcut o ipotecă pentru a cumpăra partea fratelui ei, care voia să-şi cumpere un apartament la New York. Ziua în care Rosalind şi Henry, împreună cu cei doi copii mici, s-au mutat în casa cea mare a fost o adevărată sărbătoare. Toate aceste tranzacţii s-au făcut de comun acord. Dar, atunci când vine în vizită, Grammaticus are tendinţa să se poarte ca un proprietar care se întoarce acasă şi îşi salută chiriaşii, revendicându-şi drepturile. Sau poate că o fi Henry prea sensibil şi nu poate accepta, structural vorbind, o figură paternă. Oricum, chestia îl irită; dacă într-adevăr trebuie, preferă să-şi viziteze socrul la el, în Franţa.

Îndreptându-se către uşa de la intrare, Perowne îşi reaminteşte, în ciuda euforiei provocate de şampanie, că trebuie să nu dea frâu liber sentimentelor; scopul serii este să-i împace pe Daisy şi pe bunicul ei, la trei ani după „Respingerea Newdigate“, cum îi spusese Theo, cu un titlu demn de un thriller. Ea o să vrea să-i arate paginile, iar bătrânul va pretinde să fie recunoscută contribuţia la succesul nepoatei. Cu acest gând pozitiv deschide uşa şi-l vede pe Grammaticus la câţiva metri, în mijlocul străzii, îmbrăcat într-un palton de lână strâns cu cordon în talie, cu pălărie cu boruri largi şi baston, stând cu capul dat pe spate, profilul său decupat de lumina rece şi albă a lămpilor din scuar. Mai mult ca sigur că arborase această poză pentru Daisy.

— Ah, Henry, face el, şi o undă de dezamăgire îi răsună în glas, mă uitam la turn…

Grammaticus nu-şi schimbă poziţia, aşa că Perowne, politicos, face câţiva paşi ca să i se alăture.

— Încercam să-l văd, continuă el, prin ochii lui Robert Adam când a proiectat scuarul, întrebându-mă ce-ar fi zis el. Ce părere ai?

Se înalţă deasupra platanilor din grădina centrală, în spatele faţadei reconstruite de pe partea sudică; sus, în vârful trunchiului îmbrăcat în sticlă, se află şase terase suprapuse pe care tronează farfuriile uriaşe ale antenelor şi, deasupra lor, o serie de cercuri sau manşoane late în interiorul cărora e captivă geometria luminilor fluorescente. Noaptea, argintul viu le dă o tentă jucăuşă. Când era mic, Theo întreba adesea dacă, în cazul în care se va prăbuşi, turnul va cădea peste casa lor şi era mulţumit când tatăl lui îi spunea că, mai mult ca sigur, aşa se va-ntâmpla. Cum Perowne şi Grammaticus nu s-au salutat şi nici nu şi-au strâns mâinile, conversaţia lor e dezarticulată, ca un dialog pe chat.

Fiind o gazdă curtenitoare, Perowne intră în joc.

— Păi, s-ar fi putut să-l privească din perspectiva inginerului, uimit de toată sticla aia, de toată înălţimea care pare a nu se sprijini pe nimic. De lumina electrică. Să-l considere mai degrabă o maşină decât o clădire.

Grammaticus lasă să se-nţeleagă că acesta nu e deloc răspunsul pe care-l aştepta.

— Adevărul e că singura analogie pe care ar fi putut s-o facă atunci, la sfârşitul secolului al XVIII-lea, era cu turla unei biserici. L-ar fi considerat-o obligatoriu un edificiu de cult. Altfel, de ce să construieşti ceva atât de înalt? Sigur s-a gândit că farfuriile alea sunt de decor sau că au o semnificaţie rituală. O religie a viitorului.

— Caz în care n-a nimerit-o prea rău.

Grammaticus ridică vocea:

— Pentru Dumnezeu! Uită-te la proporţiile coloanelor de acolo, la capitelurile alea sculptate. Îşi agită bastonul înspre faţada din partea de est a scuarului. Aia înseamnă frumuseţe. Autocunoaştere. O altă lume, o altă conştiinţă. Pe Adam l-ar fi năucit hidoşenia aia de sticlă. Nu respectă scara proporţiilor umane. Vârful e prea greoi. Complet lipsită de graţie, de căldură. L-ar fi înspăimântat de moarte. Dacă asta o să fie religia noastră, îşi va fi zis el, atunci chiar că am pus-o.

Imaginea coloanelor georgiene ale faţadei de est e completată, în prim

plan, de două siluete pe o bancă, la vreo treizeci de metri, purtând geci de piele şi fesuri negre de lână. Stau cu spatele, unul într-altul, aplecaţi în faţă, ceea ce-l face pe Perowne să se gândească la o tranzacţie în desfăşurare. Altfel ce să caute afară într-o asemenea seară friguroasă de februarie? Brusc, îl cuprinde nerăbdarea. Înainte de a mai apuca Grammaticus să-şi continue tirada de blesteme asupra civilizaţiei pe care o împărtăşesc sau să preamărească virtuţile alteia, intangibile, Perowne spune:

— Daisy te aşteaptă. Îţi pregăteşte ceva tare de băut.

Îşi apucă socrul de cot şi-l împinge uşor înspre intrarea largă şi puternic luminată. John e într-o stare expansivă, relativ paşnică şi Daisy ar trebui să profite. Dacă trece de etapa asta, nu se va mai pune problema împăcării.

Perowne îi ia paltonul, bastonul şi pălăria, îl conduce în salon şi se duce s-o cheme pe Daisy. Ea se îndreaptă deja spre ei, cu o tavă în mâini: o sticlă nouă de şampanie, alături de cea veche, gin, gheaţă, lămâie, încă două pahare pentru Rosalind şi Theo şi nişte nuci de macadamia în castronul pictat pe care l-a adus dintr-o excursie în Chile, pe vremea când era studentă. Îi aruncă o privire interogativă şi el face o faţă veselă: o să fie bine. Crezând că Daisy şi bunicul ei o să se îmbrăţişeze, îi ia tava din mâini şi o urmează. Dar Grammaticus, care stă în centrul camerei, adoptă o postură mai degrabă ceremonioasă, ceea ce o face pe Daisy să se oprească. S-ar putea să-l fi surprins frumuseţea ei, aşa cum i s-a-ntâmplat şi lui Henry; sau să-l fi izbit familiaritatea ei. Pornesc unul către celălalt, murmurând „Daisy“, respectiv „Bunicule“, îşi strâng mâinile şi, din cauza unei mişcări a trupurilor lor pe care, odată începută, n-o mai pot curma, se sărută stângaci pe obraz.

Henry pune tava jos şi amestecă ginul şi tonicul.

— Poftim, zice. Să bem. În cinstea poeziei.

Mâna bătrânului tremură, observă Henry, când se întinde să apuce băutura. Ridicându-şi paharele, bombănind şi mormăind ceva, dar fără să repete cuvintele pe care un amărât de vraci n-are dreptul să le rostească, Daisy şi bunicul ei beau.

— E leit Marianne când am cunoscut-o, zice Grammaticus.

Perowne bagă de seamă că ochii socrului său nu s-au umezit ca ai lui, mai devreme; în ciuda firii sale pasionale şi schimbătoare, Grammaticus are o doză bună de stăpânire de sine şi insensibilitate, ba chiar o răceală de oţel. Şi o atitudine dominatoare în orice situaţie, de a fi sfidător chiar şi cu cei apropiaţi. Încă de pe când avea treizeci de ani, din câte spune Rosalind, a adoptat superioritatea asta, aerul că nu dă doi bani pe ce-ar crede altcineva

despre el.

— Arăţi al naibii de bine, îi spune Daisy.

El îşi lasă o mână pe braţul ei.

— Le-am recitit pe toate în după-amiaza asta, la hotel. Să mor dacă nu sunt minunate, Daisy. Eşti cea mai bună.

Mai ia o înghiţitură, apoi citează, cu un glas ciudat, muzical.

My saucy bark, inferior far to his,
On your broad main doth bravely appear.[1]

Îi lucesc ochii şi o tachinează ca întotdeauna.

— Ia zi. Dar fii sinceră. Cine e celălalt poet al cărui talent e mare cât un galion?

Grammaticus caută să capete tributul care crede că trebuie să i se plătească. Un pic cam devreme. E prea repezit. E posibil ca Daisy să-i fi dedicat volumul bunicului ei, deşi Perowne îşi face griji în privinţa asta. Un alt motiv pentru care vrea să vadă paginile.

Daisy e încurcată. Vrea să spună ceva, se răzgândeşte, apoi zice, cu un zâmbet forţat:

— Ai răbdare şi-o să vezi.

— Evident, Shakespeare nu se considera o bărcuţă pierdută în cursa de pe ocean. Se prefăcea, era sarcastic. Probabil că aşa eşti şi tu, scumpa mea.

Ea şovăie, jenată, sforţându-se să ia o decizie. Se ascunde în spatele paharului. Apoi îl pune jos şi pare a se fi hotărât.

— Bunicule, nu e „doth bravely appear“.

— Sigur că e aşa. Eu te-am învăţat sonetul ăsta.

— Ştiu. Dar cum s-ar fi putut scanda versul dacă ar fi fost „bravely“? E „On your broad main doth *wilfully* appear“.

Strălucirea din ochii lui Grammaticus piere. Privirea lui dură rămâne fixată pe chipul lui Daisy, iar ea se uită la fel de sever cum se uitase la tatăl ei mai devreme, în bucătărie. S-a dovedit neloială şi acum îşi apără fapta. Pe Henry, cuvântul „scanda“ l-a făcut să se gândească la „scana“ şi i-a declanşat o amintire nedorită, o nelinişte legată de un deficit de o sută nouăzeci de mii de lire din fondurile pe care spitalul le-a alocat pentru achiziţionarea unui tomograf mai peformant. A scris memoriul, a participat la toate întâlnirile. Oare mai era ceva de făcut şi n-a făcut? Vreun e-mail de redirecţionat? Cât despre „scanda“, n-ar putea să spună de ce „wilfully“ se potriveşte mai bine

decât „bravely“.

— Ei, asta-i, face Grammaticus. Nu se poate scanda. Ce zici de treaba asta? Henry, ce mai e pe la spital?

În douăzeci de ani şi mai bine n-a întrebat niciodată de spital, iar Henry nu poate accepta ca Daisy să fie dată la o parte. În acelaşi timp, e uluit: ăştia doi nu s-au văzut de trei ani şi iar se ceartă din nimic.

Reuşeşte să lase impresia că e amuzat când îi spune pe un ton blând lui Grammaticus:

— Şi mie îmi joacă feste memoria, chiar mai rău decât atât.

Se întoarce spre Daisy. Ea s-a dat cu un pas în spate şi pare a căuta o scuză să părăsească încăperea. E hotărât s-o facă să rămână.

— Lămureşte-mă şi pe mine. Cum de „wilfully“ se poate scanda, iar „bravely“, nu?

Binedispusă, foloseşte prilejul pentru a-i explica tatălui ei cum devine chestia şi, deopotrivă, pentru a insista asupra greşelii lui Grammaticus.

— „On your broad main doth wilfully appear“ are cinci picioare, cinci iambi. Ştii, ti-ta, silabă neaccentuată, silabă accentuată. Versurile de tipul acesta au întotdeuna cinci picioare. „Bravely“ are cu o silabă mai puţin şi ritmul ar şchiopăta.

În timp ce ea vorbeşte, Grammaticus se lasă pe canapeaua de piele cu un oftat intenţionat, care acoperă ultimele cuvinte ale lui Daisy.

— Nu fi rea cu un om bătrân. „It was no dream; I lay broad waking“. Sunt o groază de versuri mai scurte la Shakespeare, majoritatea în sonete. Dacă ar fi scris „bravely“, l-am fi făcut noi să iasă la scandare, în mă-sa!

— Ăsta e nenorocitul de Wyatt, nu Shakespeare, murmură Daisy, prea încet ca bătrânul s-o audă.

Perowne îi aruncă o privire şi ridică pe furiş un deget, atenţionând-o. Şi-a impus punctul de vedere şi sigur ştie că ar fi bine să-l lase pe bunicul ei să aibă ultimul cuvânt. Asta dacă nu vrea să se certe cu el până la cină şi după.

— Da, cred că ai dreptate. Aşa am fi făcut. Mai vrei gin, bunicule?

Nu e nici o urmă de sarcasm în vocea ei.

Grammaticus îi dă paharul.

— Îmi pun eu tonicul.

Când termină, Daisy lasă să se scurgă câteva secunde, apoi îi şopteşte tatălui ei:

— Mă duc să termin de pus masa.

Poate că Henry e prea preocupat sau prea nerăbdător ca să facă

reuniunea asta de familie să iasă bine. Dar oare mai contează? Dacă Daisy s-a hotărât să renunţe la încă un tutore, ce poate el să facă? Simte la ea o schimbare pe care nu şi-o explică, o nelinişte sublimată într-un comportament foarte calm, o combativitate care erupe, apoi se retrage. Şi nu vrea să bea singur cu socrul lui. Abia aşteaptă să se întoarcă Rosalind cu toate talentele ei – de mamă, fiică, soţie şi avocat.

— Aş vrea să văd paginile alea, îi spune lui Daisy.

— Bine.

Perowne s-a aşezat pe cealaltă canapea, faţă în faţă cu Grammaticus. Între ei se află masa de thakat[2], cu zgârieturi vizibile sub lustru. Împinge castronul cu nuci de macadamia către Grammaticus. O aud pe Daisy cum înjură când cotrobăie în rucsac. Nici unul nu se oboseşte să închege o conversaţie. Nici măcar dacă ar găsi ceva demn de discutat, nu i-ar interesa absolut deloc opiniile celuilalt. Aşa că păstrează o tăcere confortabilă. S-a aşezat în sfârşit comod de când a intrat în casă; îşi simte picioarele uşurate de povara corpului pe care trebuiau să-l susţină. E puţin euforic după paharele de vin şi şampanie băute pe stomacul gol, auzul îi e încă diminuat, imperceptibil, de muzica lui Theo, şi-au început iarăşi să-l doară coapsele din cauza squashului. Se abandonează în voia unei porniri disociative. De fapt, nimic nu contează. Tot ce l-a măcinat s-a rezolvat. Piloţii sunt nişte ruşi inofensivi, Lily e bine îngrijită, Daisy s-a întors acasă cu cartea gata, cei două milioane de demonstranţi sunt nişte oameni de bună-credinţă, Theo şi Chas au compus un cântec superb, Rosalind o să câştige procesul de luni şi acum se îndreaptă spre casă, statistic e improbabil ca teroriştii să-i ucidă familia în seara asta, are motive să creadă că tocana o să fie una dintre cele mai gustoase din câte a gătit, toţi pacienţii de săptămâna viitoare o să supravieţuiască, Grammaticus e bine intenţionat, iar ziua de mâine – duminică – o să însemne, pentru Henry şi Rosalind, o dimineaţă de somn şi senzualitate. E momentul să-şi mai toarne un pahar.

Se întinde după sticlă şi se uită să vadă dacă socrul lui mai are băutură în pahar, când din hol răzbate un zgomot metalic, un ţipăt de-al lui Daisy şi un „Yo!“ baritonal, urmate de bubuitul asurzitor al uşii trântite, care propagă încreţituri concentrice în ginul poetului; apoi o uşoară bufnitură a corpurilor care se lovesc unul de altul. Theo a intrat în casă şi îşi îmbrăţişează sora. După câteva secunde, când intră în salon ţinându-se de mână, cei doi copii compun un tablou al propriilor obsesii şi cariere, al darurilor de preţ, recunoaşte Henry fără vreun dram de gelozie, făcute de bunicul lor: Daisy

ţine un exemplar de semnal al volumului ei de poezii, iar de gâtul fratelui ei atârnă cutia chitarei. Dintre toţi membrii familiei, Theo se poartă cel mai relaxat cu Grammaticus. Au o pasiune comună – muzica – şi nu sunt angajaţi în nici o competiţie: Theo cântă, bunicul ascultă şi are grijă de colecţia lui de blues, pe care nepotul său i-o transferă pe hard disk.

— Bunicule, nu te ridica, îi spune el şi-şi sprijină chitara de perete.

Dar bătrânul s-a sculat în picioare şi cei doi se îmbrăţişează fără reţinere. Daisy se aşază lângă tatăl ei şi lasă cartea să-i alunece în poală.

Grammaticus îşi ţine nepotul de braţ; prezenţa acestuia pare a-l fi însufleţit, ba chiar întinerit.

— Aşa deci. Ai un cântec nou pentru mine.

Volumul e acvamarin cu scris negru. Când parcurge titlul şi numele autoarei, Perowne îi cuprinde umerii lui Daisy cu braţul şi o strânge uşor, iar ea se trage mai aproape de el ca să vadă cartea cu ochii lui. El o vede cu ochii ei şi încearcă să-şi imagineze emoţia pe care trebuie s-o resimtă Daisy. La vârsta ei, era un student silitor în anul cinci de facultate, cufundat într-un univers de denumiri latineşti şi informaţii despre corpul uman, complet lipsit de o asemenea şansă. Cu mâna liberă, dă foile până ajunge la pagina de titlu şi recitesc împreună cele trei cuvinte, de data asta încadrate într-un dreptunghi cu chenar dublu, *Luntrea mea cea neruşinată*, Daisy Perowne şi, în josul filei, numele editurii urmat de London, Boston. Barca ei, mare sau mică, a fost lansată şi acum e purtată pe curenţii transatlantici. Theo spune ceva şi Perowne îşi ridică ochii.

— Tată. Tata! Cum ţi s-a părut cântecul?

Când copiii erau mici, el şi Rosalind aveau grijă să le împartă laude în mod egal. Copiii ăştia atât de reuşiţi! Ar fi trebuit să discute despre cântec mai devreme, când a fost singur cu Grammaticus. Dar tocmai atunci Henry avea nevoie de cele treizeci de secunde de gândire pozitivă ale sale.

— Am fost pur şi simplu transportat, răspunde el. Şi, spre surprinderea tuturor, îşi lasă capul pe spate şi cântă destul de corect: „Let me take you there, My city square, city square".

Theo scoate din buzunar un CD şi i-l dă bunicului lui.

— Am făcut o înregistrare în după-amiaza asta. Mai e de lucru la ea, dar ca să-ţi faci o idee.

Henry îşi întoarce atenţia spre fiica sa.

— Îmi place chestia asta cu „London, Boston". Foarte distins.

Urmăreşte conturul majusculelor cu degetul. Întoarce pagina şi citeşte,

cu un sentiment de uşurare, dedicaţia. *Lui John Grammaticus.*

Cuprinsă brusc de teamă, Daisy îi şopteşte la ureche:

— Nu ştiu dacă e bine aşa. Ar fi trebuit să fie pentru tine şi mama. Dar zău că nu ştiu ce să fac.

El o strânge din nou de umăr şi murmură:

— E foarte bine.

— Nu ştiu. Mai pot s-o schimb.

— El ţi-a deschis calea, e absolut normal. O să fie foarte fericit. Cu toţii suntem foarte fericiţi. Ai făcut ceea ce trebuie. Şi, în caz că ea ar detecta vreo urmă de regret în vocea lui, adaugă: O să mai scrii şi alte cărţi. O să ne vină rândul fiecăruia.

Abia acum îşi dă seama, după felul în care se cutremură trupul ghemuit lângă al lui şi după valul de căldură pe care îl exală, că Daisy plânge. Îşi îngroapă faţa în antebraţul lui. Theo şi Grammaticus se află în colţul opus al camerei, lângă rastelurile cu CD-uri, discutând despre un pianist de boogie.

— Hei, fetiţă, îi susură el la ureche. Ce e, iubirea mea?

Ea plânge şi mai tare, pe tăcute, şi scutură din cap, neputând să vorbească.

— Vrei să mergem sus, în bibliotecă?

Ea clatină iarăşi din cap, iar el o mângâie pe păr şi aşteaptă.

Nefericită în dragoste? Încearcă să nu dea frâu liber speculaţiilor. Deşi resimte o senzaţie vag familiară, nu-şi aminteşte cu precizie un alt moment din copilăria ei când a aşteptat-o să-şi revină şi să-i spună de ce plânge. Întotdeauna a spus ceea ce avea de spus. Toate romanele alea pe care le-a citit, copil fiind, mai ales după ce bunicul a început să-i îndrume lecturile, au învăţat-o să-şi exprime limpede sentimentele. Henry se lasă pe spate şi-şi ţine fiica în braţe, plin de răbdare şi afecţiune. Nu mai plânge, dar îşi îndeasă în continuare capul în umărul lui şi are ochii închişi. Cartea zace în poala ei, deschisă tot la pagina cu dedicaţia. În spatele lui, Theo şi Grammaticus vorbesc despre înregistrări şi echipe de tehnicieni; ca nişte adevăraţi adepţi, vorbesc în şoaptă, iar în cameră domneşte o atmosferă calmă. Grammaticus şi-a mai turnat un pahar de gin, probabil al treilea, dar e ciudat de treaz. Perowne simte ca nişte înţepături de ace în antebraţul unde-l apasă capul lui Daisy. Se uită cu duioşie la ea, la ceea ce se vede din capul ei. Vârsta sau experienţa nu au lăsat deocamdată nici un semn la colţul singurului ochi pe care Perowne îl poate zări; pielea e netedă, întinsă, vag purpurie, ca marginile unei vânătăi. Aspectul exterior, noile jocuri ale sexualităţii descoperite

maschează de fapt copilăria care rămâne, încet-încet, în urmă. Îşi aminteşte că lui Daisy îi crescuseră sânii şi îi venise ciclul, dar patul ei era încă atât de plin de ursuleţi şi alte animale de pluş, că abia mai încăpea în el. Apoi au venit deschiderea primului cont bancar, diploma de licenţă, permisul de conducere, camuflând copilul întârziat pe care numai un părinte îl poate recunoaşte în aparenţa proaspătului adult. Dar, privind-o, ştie că, oricât s-ar ghemui lângă el, inocenţa a dispărut. Probabil că mintea ei se învârteşte acum, mult mai rapid decât a lui, în jurul mozaicului frânt al întâmplărilor recente – tonul ridicat al vocilor răsunând într-o cameră, flashuri ale străzilor pariziene, o valiză deschisă pe un pat nefăcut, alte lucruri care o tulbură acum. Contempli un cap, un păr care se revarsă, şi n-ai la îndemână decât nişte supoziţii.

Cel de-al doilea interludiu de visare a durat vreo cinci minute, ori poate zece. La un moment dat, când firul logic al gândurilor începe să se dezintegreze, închide ochii şi are impresia că alunecă undeva în spate şi, în acelaşi timp, în jos, o senzaţie plăcută ce amestecă frânturi de imagini ale unui fluviu cu maree tulburi cu cele ale degetelor sale neîndemânatice chinuindu-se să desfacă o frânghie înnodată, care e în acelaşi timp un instrument cu ajutorul căruia poţi să schimbi valută sau să transformi weekendul în zile lucrătoare. Dar chiar în clipa când se scufundă în somn, îşi dă seama că nu trebuie să adoarmă – are musafiri şi o groază de alte responsabilităţi pe care nu le poate identifica momentan. Când o aude pe Rosalind intrând, se trezeşte şi se uită peste umărul stâng, nerăbdător s-o vadă. Daisy îşi înalţă şi ea capul, iar conversaţia dintre Theo şi Grammaticus încetează. O pauză neobişnuit de mare se scurge până când aud uşa de la intrare închizându-se. Perowne îşi închipuie că soţia lui o avea braţele încărcate de cumpărături sau pachete, ori poate de un maldăr de hârţoage, şi dă să se ridice ca s-o ajute când ea intră în cameră. Mişcările îi sunt lente, ţepene, aproape precaute, ca şi cum n-ar şti ce urmează să descopere. N-are alte bagaje în afara servietei maro de piele; e palidă, iar chipul îi e încordat ca şi cum nişte mâini invizibile i-ar trage înspre ceafă pielea de pe ţeastă. Are ochii larg deschişi, care din cauza asta par negri, şi fac eforturi disperate să comunice ceea ce buzele ei, deşi se deschid şi se strâng succesiv, nu reuşesc să rostească. O privesc cum se opreşte şi se uită înapoi în holul de unde a venit.

— Mama? strigă Daisy.

Perowne se desprinde de fiica sa şi sare în picioare. Deşi Rosalind poartă palton peste ţinuta ei business, lui Perowne i se pare că-i poate simţi pulsul accelerat, impresie provocată de respiraţia ei scurtă şi rapidă. Ceilalţi o strigă şi ei, dar ea se trage înapoi spre peretele care dă în living. Îi avertizează din ochi şi cu o mişcare furişă a mâinii. Pe faţă nu i se citeşte doar spaima, ci şi furia; şi, din felul în care îşi încordează buza de sus, poate chiar dezgustul. Prin spaţiul de câţiva milimetri dintre uşă şi cadrul ei, Perowne zăreşte în hol o siluetă, nimic altceva decât o umbră care şovăie, apoi se pune în mişcare. După reacţia lui Rosalind, cu toţii simt, înainte să vadă, că în cameră a intrat cineva. Şi totuşi, silueta pe care Perowne a întrezărit-o în hol rămâne tot acolo: îşi dă seama, cu mult înaintea celorlalţi, că în casă se află doi intruşi, nu unul.

Când bărbatul păşeşte în cameră, Perowne recunoaşte instantaneu hainele; geaca de piele, fesul negru de lână. Tipii ăia doi de pe bancă pândeau momentul. Înainte să-şi amintească numele, recunoaşte faţa, mersul distinct, tremorul continuu când se opreşte aproape, mult prea aproape de Rosalind. În loc să se ferească, ea rămâne fermă pe poziţie. Dar îşi întoarce capul şi găseşte, în sfârşit, cuvântul pe care se tot străduia să-l articuleze. Ochii ei îi întâlnesc pe cei ai lui Henry.

— Cuţit, îi spune, ca şi cum i-ar împărtăşi ceva în particular. Are un cuţit.

Mâna dreaptă a lui Baxter e vârâtă adânc în buzunerul gecii. Inspectează camera şi pe cei aflaţi în ea cu zâmbetul încordat al cuiva care abia aşteaptă să spună un banc. Probabil că toată după-amiaza a visat la clipa în care o să-şi facă intrarea. Cu mişcări infinitezimale din cap, îşi mută privirea de la Theo şi Grammaticus, aflaţi în colţul opus al camerei, până la Daisy şi la Perowne, care stă fix în faţa ei. Evident, e logic că Baxter se află aici. Timp de câteva secunde, lui Perowne i se învârte în cap un singur gând prostesc: *evident*. E normal. Aproape toate elementele acestei zile sunt strânse laolaltă; ar mai trebui să apară doar mama lui şi Jay Strauss, cu racheta de squash în mână. Înainte ca Baxter să spună ceva, Perowne încearcă să vadă camera prin ochii lui, ca şi cum asta ar putea să-i ofere vreun indiciu asupra necazurilor care îi aşteaptă: cele două sticle de şampanie, ginul şi bolurile cu gheaţă şi felii de lămâie, tavanele copleşitor de înalte, cu ornamentele lor, gravurile lui Bridget Riley flancând tabloul lui Hodgkin, lămpile care aruncă o lumină difuză, podeaua din lemn de cireş acoperită cu covoare persane, straturile de ceară de lustruit adunate decenii de-a rândul pe masa de thakat. S-ar părea că o să-i

iasă un profit frumos. Perowne îşi vede şi familia prin ochii celuilalt: fata şi moşul nu sunt o problemă; băiatul e zdravăn, dar nu pare prea îndemânatic. Cât despre doctorul cel deşirat, de-aia se şi află aici. Evident. Aşa cum bine a spus Theo, e multă mândrie pe străzi şi iat-o concretizată aici, cu un cuţit în buzunar. Când orice se poate întâmpla, fiecare amănunt atârnă greu în balanţă.

Henry e la vreo trei metri de Baxter. Când Rosalind l-a avertizat asupra cuţitului, n-a apucat să facă decât o jumătate de pas şi a încremenit într-o poziţie instabilă. Acum, ca un copil care imită mersul târşâit al bunicii, îşi aduce piciorul care i-a rămas în spate la nivelul celuilalt, apoi le depărtează. Cu ochii şi o uşoară clătinare din cap Rosalind îl avertizează să stea liniştit. Nu cunoaşte contextul; crede că sunt doar nişte spărgători şi că e înţelept să-i lase să ia tot ce vor în speranţa că vor pleca şi-i vor lăsa în pace. Cum nu cunoaşte nici aspectul patologic. Toată ziua, întâlnirea de pe University Street a fost prezentă în mintea lui, ca o notă prelungită într-o frază muzicală. Dar aproape că uitase de Baxter, nu de realitatea existenţei lui, normal, ci de agitaţia, mirosul acru de nicotină, tremurul din mâna dreaptă, aerul de maimuţă, accentuat acum de fesul de lână.

Dintr-o privire, Baxter îi dă de înţeles că a văzut şi el mişcarea, dar nu spune decât atât:

— Vreau să vă scoateţi mobilele din buzunar şi să le puneţi pe masă.

Cum nimeni nu se mişcă, continuă:

— Mai întâi voi, copiii. Apoi către Rosalind: Hai, zi-le.

— Daisy, Theo. Cred că e mai bine să-l ascultaţi.

În vocea ei răsună acum mai multă furie decât teamă şi o anumită revoltă în felul apăsat în care a rostit „cred“. Lui Daisy îi tremură mâinile şi are probleme când vrea să-şi extragă telefonul din buzunarul strâmt al fustei. Îi scapă câteva oftaturi de exasperare. Theo îşi pune telefonul pe masă şi se apropie s-o ajute, o mişcare inteligentă, îşi spune tatăl lui, de vreme ce a ajuns aproape lângă el. Mâna lui Baxter e încă înfundată în buzunar. Dacă reuşesc să se pună de acord asupra momentului, ar putea să se năpustească asupra lui Baxter.

Numai că şi lui pare a-i trece prin minte acelaşi lucru.

— Pune-l lângă al tău şi întoarce-te la loc. Mişcă. Mai în spate.

Undeva în biroul lui Henry, într-un sertar plin cu alte vechituri, se află un spray cu piper pe care l-a cumpărat cu ani în urmă la Houston. S-ar putea să mai funcţioneze. Jos, în pivniţă, printre echipamentul de camping şi jucării

vechi, e o bâtă de baseball. În bucătărie sunt o mulţime de satâre şi cuţite de măcelar. Numai că vânătaia de pe stern îi spune că ar pierde o bătaie cu cuţite în câteva secunde.

Baxter se întoarce spre Rosalind.

— Acum al tău.

Ea schimbă o privire cu Henry şi îşi bagă mâna în buzunarul paltonului. Pune telefonul în palma lui Baxter.

— Şi tu.

— E sus, la încărcat, spune Perowne.

— Nu-ţi înrăutăţi situaţia, băi muie, zice Baxter. Îl văd.

Capătul telefonului se iţeşte din buzunarul jeanşilor. Restul formează o umflătură la fel de vizibilă.

— Aha.

— Pune-l pe jos şi împinge-l spre mine.

În semn de încurajare, Baxter îşi scoate în sfârşit cuţitul din buzunar. Din câte îşi poate da seama Perowne, e un cuţit franţuzesc de bucătărie, demodat, cu plăsele de lemn portocalii şi lamă curbată, fără luciu. Atent să nu facă mişcări imprevizibile sau bruşte, Perowne se lasă în genunchi şi împinge telefonul către Baxter. Acesta nu-l ridică. În schimb, strigă:

— Bă, Nige! Gata, poţi să vii acum. Du-te şi ia-le telefoanele.

Tipul cu faţă de cal se opreşte stânjenit în hol.

— Mare-i casa asta, în pula mea. Când dă cu ochii de Perowne, zice: Hoopa! Domnu' Spaima şoselelor.

În timp ce prietenul lui adună telefoanele, Baxter spune:

— Şi tataie? Să nu-mi spui că nu ţi-au cumpărat un telefon.

Grammaticus iese din umbră şi face câţiva paşi înspre el. În mâna dreaptă ţine paharul gol.

— Adevărul e că n-am aşa ceva. Dar dac-aş avea, te-aş invita să ţi-l bagi în cur, căcăcios laş ce eşti.

— E tatăl tău? îl întreabă Baxter pe Henry.

Nu e momentul pentru distincţii clare, aşa că Perowne îşi închipuie că dă răspunsul potrivit:

— Da.

Dar se înşală amarnic. Cu mersul lui neregulat ca şi cum ar împinge o barcă cu prăjina, Baxter traversează camera, oprindu-se doar cât să-l ocolească pe Nigel. Ţine cuţitul strâns, cu vârful în jos.

— Nu-i frumos ce-ai zis, mai ales un domn aşa de distins ca tine.

Presimţind dezastrul, Perowne încearcă să se strecoare între Baxter şi Grammaticus, dar Nigel îi barează calea, rânjind. Nu mai e timp. Perowne strigă:

— N-ai nimic de împărţit cu el.

Dar Baxter a ajuns deja dinaintea bătrânului şi, deşi Theo, intuind imediat ce avea să urmeze, întinde un braţ ca să-l protejeze, mâna lui Baxter descrie un arc fulgerător care se opreşte în faţa lui Grammaticus. Se aude pocnetul slab al unui os, ca o creangă verde care se rupe. Tuturor le scapă un ţipăt, un „oh“ sau un „nu“, dar temerile cele mai rele nu li se împlinesc. Nu mâna care ţine cuţitul l-a lovit pe Grammaticus. Articulaţiile pumnului i-au spart nasul. Când îi cedează picioarele şi se prăbuşeşte, Theo îl prinde şi-l aşază în genunchi, luându-i paharul din mână. Fără să scoată vreun sunet, fără să-i dea atacatorului satisfacţia unui geamăt, Grammaticus îşi acoperă chipul cu mâinile. De sub ceasul de la încheietură se prelinge sângele.

Henry îşi dă brusc seama că până acum a fost învăluit într-un soi de ceaţă. Surprins, prudent chiar, dar nu îndeajuns şi de oportun de speriat. Ca de obicei, a visat vrute şi nevrute – la cum se va „năpusti“ asupra lui Baxter, la sprayuri cu piper, la bâte, satâre şi alte fantezii. Se dovedeşte acum că Baxter e un caz special – un om convins că n-are nici un viitor şi de aceea nu ţine cont de consecinţe. Şi asta e doar aparenţa exterioară. În interior se ascund acele tulburări unice, expresiile particulare ale bolii lui – impulsivitate, autocontrol slab, paranoia, ciclotimie, depresie alternând cu izbucniri de furie. Unele dintre acestea sau toate la un loc plus încă multe altele probabil că l-au stârnit când a stat şi s-a gândit la altercaţia pe care a avut-o cu Henry azi-dimineaţă. Şi poate că îl domină şi acum. Deocamdată nu există semne ale deteriorării mintale – primele dispar emoţiile, odată cu degradarea coordonării mişcărilor. Toţi cei la care trinucleotida CAG se repetă de mai mult de patruzeci de ori în acea genă obscură din cromozomul patru sunt obligaţi să împărtăşească această soartă în felul lor. *Aşa le e scris.* Dragostea, medicamentele, orele de religie sau închisoarea, absolut nimic din toate astea nu-l pot vindeca şi nici nu-i pot schimba cursul vieţii. E întipărit în acele proteine fragile, dar la fel de bine ar putea fi gravat în piatră sau în oţel călit.

Rosalind şi Daisy se îndreaptă spre John Grammaticus, îngenuncheat lângă canapea. Neajutorat, Theo îşi lasă o mână pe umărul bunicului său. Nigel îi barează în continuare calea lui Perowne – nu-i chip să treacă de el fără luptă. Cu cuţitul în mâna dreaptă, Baxter face un pas într-o parte şi, cu

mâna sa stângă cuprinsă de tremurături, îşi scoate fesul de pe cap şi-şi desface puţin fermoarul gecii. Apoi îşi aprinde, cu greu, o ţigară. Îşi face de lucru cu fermoarul şi contemplă scena care se desfăşoară în jurul bărbatului de pe podea, mutându-şi greutatea de pe un picior pe altul. Parcă aşteaptă el însuşi să vadă care va fi următoarea sa mişcare.

Dar, în ciuda tuturor acestor argumente reductive, Perowne nu reuşeşte să se convingă că doar moleculele şi genele imperfecte sunt cele care îi terorizează în aceste momente familia şi care i-au spart nasul socrului său. Şi Perowne însuşi este responsabil. L-a umilit pe Baxter în faţa prietenilor lui, şi asta după ce intuise starea lui. În mod clar, Baxter se află acum aici ca să-şi spele reputaţia în prezenţa unui martor. Probabil că l-a convins pe Nigel sau i-a dat bani. Tipu e destul de fraier ca să se lase folosit. Baxter acţionează cât încă mai poate, pentru că ştie ce-l aşteaptă. În lunile şi în anii care vor veni, atetoza – mişcările involuntare şi necontrolate – şi coreea – agitaţia neputincioasă, grimasele, ridicările spasmodice ale umerilor şi flexarea degetelor de la mâini şi de la picioare – îl vor doborî, va fi prea penibil pentru viaţa de pe străzi. Delincvenţa e pentru cei sănătoşi. La un moment dat o să se trezească pradă convulsiilor şi halucinaţiilor pe un pat pe care nu-l va mai părăsi niciodată, într-o secţie de psihiatrie, un mediu neprietenos, din care orice urmă de afecţiune a fost alungată, şi acolo, dacă are noroc, deteriorarea lui lentă va fi tratată eficient. Acum, cât încă mai poate ţine un cuţit în mână, a venit să-şi apere demnitatea şi poate chiar să-şi făurească o legendă, de care ceilalţi îşi vor aduce aminte peste ani. *Da, moşu' ăla înalt cu Merţanu' a făcut o mare greşeală când i-a spart oglinda lu' fratele Baxter.* Povestea lui Baxter abandonat de oamenii săi, învins de un străin care a reuşit să scape viu şi nevătămat, va fi dată uitării.

Şi la ce se gândea străinul respectiv, mai ales că ştia multe despre această boală, îi văzuse pe unii dintre pacienţii colegilor lui, chiar corespondase cu un chirurg din Los Angeles, acum câţiva ani, pe tema unei noi proceduri? Ideea era să grefezi în regiunea nucleului caudat şi a putamenului, cu ajutorul stereotaxiei, un cocktail de celule stem neuronale, recoltate din trei surse diferite, şi fâşii din ţesutul nervos al pacientului. Metoda nu a dat rezultatele scontate şi Perowne nu a aplicat-o. De ce nu şi-a dat seama că e periculos să umileşti un om atât de instabil emoţional ca Baxter? Pentru că nu voia să mănânce bătaie şi să ajungă la meciul de squash. Şi-a folosit autoritatea sau a abuzat de ea ca să evite o situaţie de criză şi a generat o alta, mult mai rea. Responsabilitatea îi aparţine în totalitate; sângele

lui Grammaticus picură pe podea pentru că Baxter a crezut că bătrânul e tatăl lui Perowne. Primul pas a fost umilirea fiului. Un început bun.

Rosalind şi Daisy se lasă pe vine lângă Grammaticus, cu şerveţele în mâini.

— E-n regulă, spune el cu o voce înfundată. Mi l-am mai spart o dată. Pe scările unei biblioteci nenorocite.

— Ştii ceva? îi zice Baxter lui Nigel. Stăm aici de-atâta timp şi nu ne-a oferit nimeni ceva de băut.

O ocazie să scape de Nigel şi să se strecoare lângă măsuţa pe care stă tava cu băuturi. Henry abia aşteaptă să-l atragă pe Baxter în locul unde se află el, departe de grupul din jurul lui Grammaticus. Se teme de o izbucnire necontrolată a lui Rosalind sau a copiilor când Baxter e lângă ei. Perowne atinge cu degetul una din sticlele de şampanie, se uită întrebător la Baxter şi aşteaptă. Rosalind i-a înconjurat umerii lui Daisy cu braţul şi amândouă îl îngrijesc pe Grammaticus. Lângă ele, Theo îşi ţine ochii în jos, evitând în mod inteligent privirea lui Baxter care şi-a îndepărtat acum mâna lui tremurătoare de fermoarul gecii. Şi-a băgat cuţitul la loc în buzunar.

— Aşa, zice. Două ginuri seci, cu gheaţă şi lămâie.

Avantajul de a-i reduce şi mai mult coordonarea mişcărilor lui Baxter trebuie pus în balanţă cu riscul de a-l face să devină şi mai dezinhibat. E o opţiune, un plan la care Perowne, cu toată teroarea la care e supus, constată că mai poate să se gândească. Asemenea unui farmacist, umple ochi două pahare mari de vin cu Tanqueray, apoi adaugă în fiecare o felie de lămâie şi un cub de gheaţă. Îi întinde unul lui Nigel, iar pe celălalt îl ţine pregătit pentru Baxter. Masa îi stă în cale; spre uşurarea lui, Baxter vine să ia singur băutura.

— Uite, zice Perowne, de dragul discuţiei, sunt gata să accept că am greşit azi-dimineaţă. Dacă vrei să-ţi repari maşina…

— Te-ai răzgândit, ă?

Paharul se clatină în mâna lui Baxter şi, când acesta se întoarce să-i facă cu ochiul lui Nigel, o cantitate de gin se varsă pe podea. Probabil din obişnuinţa de a-şi masca boala îşi lipeşte paharul de buze şi-l goleşte din patru înghiţituri. În cele câteva secunde, Perowne se înteabă dacă Baxter s-a obosit să taie firele de telefon. La uşa din faţă e un buton de panică şi încă unul în dormitor. Alte fantezii? Din cauza tensiunii i se face greaţă. Cu sprijinul lui Theo, Rosalind şi Daisy îl ajută pe Grammaticus să se ridice în picioare. Deşi Perowne le face semn pe furiş să se ducă în partea cealaltă a

camerei, ei îl aduc lângă şemineu.

— E răcit, spune Rosalind. Trebuie să se întindă.

Uite-aşa s-a zis şi cu planul acesta. Iar sunt strânşi cu toţii grămadă. Măcar bine că îl are pe Theo aproape. Sigur, s-a hotărât deja: e o naivitate să-l ataci pe Baxter. Nigel trebuie că are şi el vreo armă. Ăştia doi sunt tipi violenţi. Şi atunci? O să stea şi o să aştepte ca Baxter să facă uz de cuţit? Henry simte că-i fuge pământul de sub picioare din cauza fricii şi a nehotărârii. O nevoie puternică de a urina i se insinuează printre gânduri. Încearcă să-i surprindă privirea lui Theo, dar simte şi că Rosalind ştie ceva sau are o idee. Modul în care a trecut pe lângă el s-ar putea să însemne ceva. Acum e chiar în spatele lui, îşi aşază tatăl pe canapea. Daisy pare mai calmă – faptul că s-a ocupat de bunicul ei i-a fost de ajutor. Theo stă cu braţele încrucişate, uitându-se încordat în podea, poate făcându-şi calcule. Perowne se uită la antebraţele lui; par puternice. Aptitudinile tuturor sunt inutile însă fără un plan, fără posibilitatea de a comunica. Poate că ar trebui să acţioneze singur, să-l trântească pe Baxter la podea, în speranţa că vor sări şi ceilalţi. Iarăşi închipuiri şi, cum Baxter e atât de volatil şi de iresponsabil, riscurile de a fi rănit cresc. Ah, carnea asta atât de preţioasă şi de vulnerabilă. Lui Perowne îi e imposibil să-şi adune gândurile. Cel mai indicat ar fi să-i dea un pumn în faţă lui Baxter şi să spere că Theo o să se ocupe de Nigel. Dar, în clipa în care Henry se închipuie gata de atac şi în faţa ochilor îi apare o versiune războinică a sa, ca o fantomă care i se desprinde din trup şi se aruncă asupra lui Baxter, pulsul i se accelerează într-atât încât îl ia ameţeala. În viaţa lui nu a tras cuiva un pumn în faţă, nici măcar când era copil. Cât despre cuţit, n-a atins cu el decât o piele anesteziată, într-un mediu supravegheat şi steril. Pur şi simplu nu ştie să acţioneze imprudent.

— Hai, patroane.

Bucuros, pentru că ăsta e singurul rest de strategie care i-a mai rămas, Perowne ia sticla de gin, îi reumple paharul lui Baxter şi îi mai toarnă şi lui Nigel. Cu această ocazie îşi dă seama că Baxter se uită dincolo de el, la Daisy. Fixitatea privirii şi acelaşi zâmbet reţinut îl fac să i se încreţească pielea de pe ţeastă. Baxter varsă şi mai mult gin când îşi duce paharul la gură. Nu-şi mută privirea nici măcar când pune paharul pe masă. Spre dezamăgirea lui Perowne, nu a luat decât o singură înghiţitură. N-a mai spus mare lucru de când l-a atacat pe Grammaticus şi s-ar putea ca nici el să n-aibă un plan; vizita lui e un număr improvizat. Boala îi conferă o senzaţie sinistră de libertate, dar probabil că nu ştie cât de departe e pregătit să meargă.

Toţi aşteaptă încordaţi până când, într-un final, Baxter spune:

— Şi cum zici că te cheamă?

— Doamne Dumnezeule, face Rosalind. Dacă te apropii de ea, va trebui să mă omori întâi pe mine.

Baxter îşi bagă mâna în buzunar.

— Bine, gata, am înţeles, spune, pe un ton plângăreţ. O să te omor întâi pe tine. Apoi se uită iarăşi la Daisy şi repetă pe exact acelaşi ton ca mai înainte: Şi cum zici că te cheamă?

Daisy face un pas în faţă şi-i răspunde. Theo îşi desface braţele. Nigel îşi ia seama şi se apropie mai mult de el. Daisy îl priveşte pe Baxter drept în ochi, dar pe chip i se citeşte groaza, vocea abia i se aude, iar pieptul i se ridică şi îi coboară spasmodic.

— Daisy? Rostit de Baxter, numele sună neverosimil, un nume ridicol de soră medicală. Şi de la ce vine asta?

— De la nimic.

— Domnişoara Nimic. Baxter trece în spatele canapelei unde zace Grammaticus, cu Rosalind lângă el.

— Dacă pleci şi nu te mai întorci, zice Daisy, îţi dau cuvântul meu că n-o să anunţăm poliţia. Poţi să iei ce vrei. Te rog, te implor să pleci.

Chiar înainte ca Daisy să-şi termine cuvintele, Baxter şi Nigel izbucnesc în râs. E un râs vesel, fără nici o urmă de ironie, şi Baxter, continuând să râdă, întinde o mână spre Rosalind şi o trage în jos pe canapea, la picioarele lui Grammaticus. Perowne şi Theo pornesc spre el. La vederea cuţitului, Daisy scoate un ţipăt scurt, înăbuşit. Mâna dreaptă a lui Baxter, cea în care ţine cuţitul, se odihneşte pe umărul lui Rosalind. Aceasta priveşte fix înainte.

— Treceţi imediat la loc, le ordonă Baxter lui Perowne şi lui Theo. Haideţi! La loc! Hai, hai! Nige, fii atent la ei.

Distanţa dintre mâna lui Baxter şi carotida comună dreaptă a lui Rosalind e mai mică de zece centimetri. Nigel vrea să-i împingă pe Perowne şi pe Theo în spate, dar ei reuşeşc să se poziţioneze în diagonală, fiecare în câte un colţ al camerei, la trei-patru metri de-o parte şi de alta a lui Baxter – Theo lângă şemineu, tatăl său lângă una dintre cele trei ferestre înalte.

Henry încercă să-şi stăpânească nu doar panica din voce, dar şi orice undă de implorare. Vrea să sune normal. Nu reuşeşte decât parţial. Din cauza pulsului, vocea îi e slabă şi inegală; îşi simte limba şi buzele umflate.

— Ascultă-mă, Baxter, n-ai treabă decât cu mine. Daisy are dreptate. Poţi să iei tot ce vrei. N-o să facem nimic. Altfel o să ajungi la închisoare, la

nebuni. Şi mai ai timp, mult mai mult decât crezi.

— Du-te-n pula mea, spune Baxter, fără să-şi mişte capul.

Dar Perowne continuă.

— De când am vorbit azi-dimineaţă, am discutat cu un coleg. În State s-a descoperit o nouă metodă, combinată cu nişte medicamente care nu s-au pus încă pe piaţă, dar care tocmai au venit la noi pentru a fi testate. Primele rezultate ale celor de la Chicago arată incredibil. Peste optzeci la sută dintre cazuri sunt în remisie. Săptămâna viitoare încep şi la noi testele pe douăzeci şi cinci de pacienţi. Pot să te pun pe listă.

— Ce tot zice ăsta? întreabă Nigel.

Baxter nu răspunde, dar o anumită încordare a umerilor arată că stă pe gânduri.

— Minţi, zice, în cele din urmă, dar nu foarte apăsat, ceea ce-l îndeamnă pe Perowne să continue.

— Folosesc interferenţa ARN-ului de care vorbeam azi-dimineaţă. Totul a mers mai repede decât se aşteptau.

L-a momit, Henry e sigur că l-a momit cu chestia asta.

— Imposibil. Ştiu că e imposibil. Baxter încearcă să se convingă singur.

— Păi, şi eu am zis la fel, spune Henry încet. Dar se pare că nu-i aşa. Testele încep pe 23 martie. Am discutat cu un coleg în după-amiaza asta.

Cuprins brusc de agitaţie, Baxter îl întrerupe.

— Minţi, repetă, apoi, mai tare, aproape ţipând, ca şi cum s-ar lupta să alunge amăgirea speranţei. Minţi! Mai bine taci dracului din gură sau o să vezi ce-o să facă mâna mea.

Mâna care ţine cuţitul se apropie şi mai mult de gâtul lui Rosalind.

Dar Perowne nu se opreşte.

— Te asigur că e-adevărat. Toate informaţiile sunt sus în birou. Le-am printat de dimineaţă, poţi să vii şi să…

Theo intervine violent:

— Opreşte-te! Tată, opreşte-te! Taci în pizda mă-sii, că o să-i taie gâtul!

Are dreptate. Baxter a lipit lama de gâtul lui Rosalind. Ea stă în capul oaselor, ţinându-şi strâns genunchii cu mâinile, cu faţa goală de orice expresie şi cu privirea drept înainte. Doar umerii care-i tremură arată cât e de înspăimântată. În cameră s-a aşternut liniştea. La celălalt capăt al canapelei, Grammaticus şi-a luat mâinile de la faţă. Sângele închegat de pe buza superioară îi accentuează senzaţia de groază şi neîncredere. Daisy a încremenit lângă braţul canapelei pe care se odihneşte capul bunicului ei.

Ceva îi umflă pieptul – un ţipăt sau un suspin – şi efortul de a-l înăbuşi îi întunecă înfăţişarea. În ciuda strigătului de avertizare, Theo s-a tras mai aproape. Braţele îi atârnă inutile pe lângă corp. Asemenea tatălui său, nu-şi poate dezlipi ochii de pe cuţitul lui Baxter. Perowne îl priveşte şi încearcă să se convingă că tăcerea lui Baxter ascunde sforţarea sa de a rezista tentaţiei medicamentelor care urmează să fie testate, a metodei recent descoperite.

De afară pătrunde zgomotul unui elicopter al poliţiei, supraveghindu-i probabil pe manifestanţii care se împrăştie, şi un vacarm de voci vesele şi de paşi pe pavaj. Un grup de prieteni, poate studenţi străini, se îndreaptă înspre scuar, apoi cotesc pe Charlotte Street, unde barurile şi restaurantele încep să se umple. Centrul Londrei se pregăteşte de o altă seară de sâmbătă.

— În fine. Încercam să port o conversaţie cu domnişoara de-acolo. Domnişoara Nimic.

Cu o privire plină de pofte, care i-a animat subit figura de cal şi buzele umede, Nigel spune, insinuant:

— Ştii la ce mă gândesc?

— Ştiu, Nige. Şi eu mă gândeam la acelaşi lucru. Apoi, către Daisy: Vreau să te uiţi la mâna mea…

— Nu. Mami. Nu.

— Gura. N-am terminat. Vreau să te uiţi la mâna mea şi să m-asculţi. Bine? Dacă faci vreo prostie, iese nasol. M-asculţi cu atenţie. Scoate-ţi hainele. Hai. Pe toate.

— O, Doamne, şopteşte Grammaticus.

— Tată? face Theo din partea cealaltă a camerei.

Henry clatină din cap.

— Nu. Rămâi pe loc.

— Corect, zice Baxter.

Baxter i s-a adresat lui Daisy, nu lui Theo. Ea îl priveşte fără să-i vină să creadă, tremurând, clătinând uşor din cap. Frica ei îl excită, tot trupul îi vibrează.

Daisy reuşeşte să articuleze, într-o şoaptă:

— Nu pot. Te rog… Nu pot.

— Ba poţi, draga mea.

Cu vârful cuţitului, Baxter face o tăietură lungă de treizeci de centimetri în pielea canapelei, deasupra capului lui Rosalind. Cu toţii privesc rana aceea, o urmă hidoasă, umflată din cauza câlţilor de culoare alb-gălbui, vechi de când lumea, care se scurg afară precum grăsimea subcutanată.

— Aşa, dă-i mai departe, în pula mea, murmură Nigel.

Mâna şi cuţitul lui Baxter s-au mutat iarăşi pe umărul lui Rosalind. Daisy îi aruncă o privire tatălui său. Ce să facă? Henry nu ştie ce să-i spună. Se apleacă să-şi scoată cizmele, dar nu poate să desfacă fermoarul, degetele îi sunt prea împiedicate. Cu un ţipăt exasperat, se lasă într-un genunchi şi smuceşte fermoarul până cedează. Se aşază pe podea, ca un copil care se dezbracă, şi-şi scoate cizmele. Bâjbâie după încheietoarea din laterala fustei, apoi se ridică în picioare şi iese din ea. Pe măsură ce-şi dă jos hainele, se închide, doborâtă de umilinţă, în ea însăşi. Rosalind tremură îngrozitor când Baxter se lasă pe umărul ei încercând să-şi potolească tremorul mâinii care-i ţine cuţitul la gât. Dar nu-şi dezlipeşte privirea de la Daisy, spre deosebire de Theo, care pare atât de copleşit, că nu suportă să se uite la sora lui. Îşi ţine ochii în podea. Şi Grammaticus se uită în altă parte. Mişcările lui Daisy au devenit mai rapide, îşi smulge ciorapii cu un oftat de nerăbdare, aproape sfâşiindu-i, apoi îi aruncă la o parte. Se dezbracă parcă sub imperiul panicii, îşi scoate puloverul negru şi-l azvârle pe jos. A mai rămas doar în lenjeria intimă – albă, proaspăt spălată pentru călătoria de la Paris – dar nu se opreşte. Dintr-o singură mişcare îşi desface sutienul şi îşi scoate chiloţii, apoi îi lasă să cadă. Numai atunci îi aruncă o privire rapidă lui Rosalind. Gata. Cu capul plecat, Daisy stă acolo, cu mâinile atârnându-i pe lângă trup, incapabilă să se uite la cineva.

Perowne nu şi-a mai văzut fiica goală de mai bine de doisprezece ani. În ciuda schimbărilor, îşi aminteşte corpul acesta din momentele când îi făcea baie, şi chiar şi aşa înfricoşat cum e, sau poate tocmai din cauza asta, îşi zice că este cel mai vulnerabil copil din câţi a văzut. Dar îşi dă seama că această fată este atât de conştientă de ceea ce părinţii ei descoperă chiar în aceste clipe, în rotunjimea şi în mica umflătură a pântecelui ei, precum şi în fermitatea sânilor mici. Cum de nu şi-a dat seama mai devreme? Cât de logic e acum totul; dispoziţia ei schimbătoare, euforia, faptul că a plâns pentru o simplă dedicaţie. E, cu siguranţă, la începutul celui de-al doilea trimestru. Dar nu-i momentul să se gândească la asta. Baxter nu s-a clinitit. Lui Rosalind au început să-i tremure genunchii. Lama cuţitului o împiedică să se uite la soţul ei, dar el ştie că Rosalind e disperată să-i întâlnească privirea.

Daisy a rămas în continuare în faţa lor, iar Nigel exclamă:

— Iisuse! E borţoasă! A ta e, frate.

— Taci din gură, şuieră Baxter.

Pe furiş, Perowne s-a apropiat de el.

— Băi, nene. Ia uite la asta! spune Baxter deodată.

Cu mâna liberă arată înspre cartea lui Daisy. Poate îşi ascunde încurcătura şi jena la vederea unei femei însărcinate sau, dimpotrivă, caută noi metode de umilire. Cei doi sunt imaturi şi probabil fără prea multă experienţă sexuală. Starea lui Daisy îi stinghereşte. În cazul ăsta mai e o speranţă. Baxter a împins lucrurile prea departe şi nu ştie ce să facă. Acum a văzut paginile cărţii lui Daisy, aruncate pe cealaltă canapea, şi profită de această oportunitate.

— Dă-mi chestia aia, Nige.

Când Nigel se duce să recupereze cartea, Henry se trage mai aproape. Theo face acelaşi lucru.

— *Luntrea mea cea neruşinată*. De Neruşinata Daisy Perowne. Baxter scutură paginile din mâna sa stângă. Nu mi-ai zis că scrii poezii. Sunt toate ale tale, nu?

— Da.

— Trebuie că eşti foarte deşteaptă.

Îi întinde cartea.

— Citeşte o poezie. Citeşte cu voce tare cea mai bună poezie a ta. Hai. Hai s-auzim o poezie.

Daisy ia cartea şi-l imploră:

— Fac tot ce vrei. Tot ce vrei. Dar te rog să iei cuţitul de la gâtul ei.

— Ai auzit? chicoteşte Nigel. Cică face tot ce vrem. Păi hai să vedem, Neruşinată Daisy.

— Nu pot, îmi pare rău, îi spune lui Daisy, ca şi cum ar fi şi el la fel de decepţionat ca toţi ceilalţi. S-ar putea să sară cineva la mine.

Se uită peste umăr la Perowne şi-i face cu ochiul.

Cartea îi trepidează în mâini. O deschide la întâmplare.

Trage aer în piept şi e gata să înceapă, când Nigel zice:

— Citeşte-o pe cea mai porcoasă. Una naşpa, aşa.

Toată hotărârea ei se evaporă. Închide cartea.

— Nu pot, geme ea. Nu pot.

— Ba poţi. Altfel o să vezi ce-o să facă mâna mea. Vrei aşa ceva?

— Daisy, ascultă-mă. Citeşte-o pe aia pe care mi-o citeai mie, murmură Grammaticus.

— Taci în pula mea, tataie, strigă Nigel.

S-a uitat absentă la Grammaticus, dar brusc a părut că a înţeles. Deschide iarăşi cartea, dă paginile, caută şi apoi, aruncându-i o privire

bunicului ei, începe să rostească versurile. Vocea îi e răguşită şi slabă, mâna îi tremură aşa de tare că abia poate ţine cartea, aşa că o sprijină şi cu mâna cealaltă.

— Noo, face Baxter. Ia-o de la-nceput. N-am înţeles nimic. Absolut nimic.

Şi ea începe încă o dată, doar o idee mai tare. Henry a răsfoit de mai multe ori cartea, dar n-a citit decât o dată unele poeme; iar pe acesta abia dacă şi-l aminteşte. Versurile îl uimesc – e clar că n-a citit destul de atent. Sunt neobişnuit de meditative, melodioase şi voit arhaice. S-a transpus într-un alt secol. Din cauza fricii care-l stăpâneşte, îi scapă multe lucruri, interpretează greşit altele, dar, când glasul ei devine un pic mai puternic şi începe să capete o cadenţă vagă, simte cum se întrupează lucrurile pe care le evocă versurile. O vede pe Daisy pe un balcon, deasupra unei plaje scăldate în lumina lunii, vara; marea e calmă, în plin flux, aerul înmiresmat, lumina apusului licăreşte pentru ultima oară. Îşi strigă iubitul, cu siguranţă bărbatul care, într-o zi, va fi tatăl copilului ei, să vină şi să privească, ori, mai bine zis, să asculte. Perowne vede un tânăr cu pielea mătăsoasă, cu pieptul gol, stând lângă Daisy. Ascultă amândoi valurile răscolind pietrişul şi o adâncă tristeţe răzbeşte până la ei, venind tocmai din vechime. Ea îşi imaginează un timp încă şi mai îndepărtat, când pământul era nou şi marea paşnică şi nimic nu stătea între om şi Dumnezeu. Dar în seara aceasta valurile care se sparg de ţărm şi apoi se retrag le cântă îndrăgostiţilor doar tristeţea şi pieirea. Ea se întoarce spre el şi, înainte să se sărute, îşi promit unul altuia dragoste şi credinţă, mai ales acum când vor avea un copil, când pacea şi siguranţa nu mai există şi când armatele din deşert se pregătesc de luptă.

Daisy îşi ridică ochii din carte. Incapabilă să-şi controleze spasmele musculare ale genunchilor, Rosalind nu-şi poate lua privirea de la fiica ei. Toţi ceilalţi se uită la Baxter şi aşteaptă. Cu spatele încovoiat, acesta se sprijină de spătarul canapelei. Deşi mâna sa dreaptă nu s-a mişcat de la gâtul lui Rosalind, strânsoarea cuţitului a mai slăbit, iar poziţia sa, spinarea înclinată într-un unghi straniu, sugerează o posibilă diminuare a intenţiilor sale iniţiale. Să fie oare adevărat ceea ce se întâmplă, să fi provocat un simplu poem al lui Daisy o asemenea schimbare la nivelul dispoziţiei lui Baxter?

Într-un final, Baxter îşi înalţă capul, se îndreaptă un pic şi spune brusc, cu o anumită nervozitate:

— Mai citeşte-o o dată.

Ea întoarce o pagină şi, cu mai multă siguranţă, pe un ton seducător, ca

un povestitor ce încearcă să-l farmece pe copilul căruia-i spune basmul, reia.

— „În seara asta marea-i calmă. E flux şi luna a-mbrăcat strâmtoarea în strai bogat; pe ţărmul Franţei, lumina licăreşte şi se stinge“[3]…

Henry n-a fost atent prima dată când Daisy a pomenit de faleza Angliei „aprinsă, vastă-n golful liniştit“. Se pare că nu e vorba de nici o terasă, ci de o fereastră deschisă; nu există nici un tânăr, tatăl copilului ce va să vină. În schimb, i se pare că îl vede pe Baxter, singur, sprijinit de pervaz, ascultând valurile care sugerează „tristeţea nesfârşită-a lumii“. Nu întreaga Antichitate, ci numai Sofocle a asociat ritmul valurilor cu „fluxul şi refluxul mizeriei umane“. Cu toate că se potriveşte stării sale, lui Henry îi scapă „mările credinţei“ şi scânteierea unei desăvârşiri paradisiace, pierdute în negura vremurilor. Încă o dată aude prin urechile lui Baxter al mărilor vuiet trist „ce se retrage, în urletul furtunilor de noapte spre marginile acestui veac“. Totul răsună ca un blestem melodios. Jurământul de a fi credincioşi unul altuia e zadarnică în absenţa bucuriei ori a dragostei, a luminii ori a tihnei, ori a „ajutorului în ceasul suferinţei“. Chiar şi într-o lume „unde, noaptea, se-ncaieră neştiutoare oşti“, Henry descoperă acum, când aude poemul pentru a doua oară, că nu se menţionează nici un deşert. Muzicalitatea poeziei, îşi spune el, contrastează cu pesimismul care-l bântuie.

E greu de spus, pentru că faţa lui pare mereu cuprinsă de frământare, dar Baxter parcă a căzut pradă exaltării. Şi-a luat mâna de pe umărul lui Rosalind şi şi-a pus cuţitul la loc în buzunar. Ochii i-au rămas fixaţi asupra lui Daisy. Printr-un efort de voinţă şi disimulare, ea reuşeşte să-şi transfere sentimentul de uşurare în postura neutră pe care a adoptat-o; o trădează doar buza de jos care tremură puţin când îi întoarce privirea. Braţele îi spânzură neputincioase pe lângă corp, cartea îi atârnă între degete. Grammaticus o apucă de mână pe Rosalind. Dezgustul cu care Nigel a ascultat pentru a doua oară poezia încă i se citeşte pe chip. Îl anunţă pe Baxter:

— Ţin eu cuţitul cât îţi vezi tu de treabă.

Henry se teme că un îndemn de-al lui Nigel i-ar reaminti lui Baxter scopul vizitei, determinând o nouă schimbare a dispoziţiei acestuia.

Dar Baxter rupe tăcerea şi spune, surescitat:

— Tu ai scris asta. Tu ai scris-o.

E o afirmaţie, nu o întrebare. Daisy se uită la el şi aşteaptă.

— Tu ai scris-o, repetă el. Apoi adaugă, repede: E aşa de frumoasă. Ştii asta, nu? E aşa de frumoasă. Şi tu ai scris-o.

Ea nu îndrăzneşte să răspundă.

— Îmi aminteşte de locul unde am copilărit.

Henry nu-şi aminteşte şi nici nu-i pasă unde ar putea fi acest loc. Vrea să se ducă la Daisy şi s-o ajute, vrea să se apropie de Rosalind, dar se teme atât timp cât Baxter rămâne în preajma lor. Starea lui mentală e într-un echilibru atât de precar, că se poate tulbura extrem de uşor. E important să evite surprizele sau să-l facă să se simtă ameninţat.

— Băi, Baxter. Nigel face un semn din cap către Daisy şi rânjeşte.

— Nu. M-am răzgândit.

— Ce? Nu fi muist!

— Ce-ar fi să te-mbraci, îi zice Baxter lui Daisy, ca şi cum ea ar fi avut ideea năstruşnică să se dezbrace.

Pentru o clipă, ea nu face nici o mişcare şi toţi ochii sunt aţintiţi asupra ei.

— Nu-mi vine să cred, face Nigel. După ce ne-am băgat în necazu' ăsta.

Ea se apleacă să-şi ia de jos puloverul şi fusta, apoi începe să se îmbrace.

— Cum de ţi-au trecut prin cap toate astea? spune Baxter cu aviditate. Adică, ai scris-o pur şi simplu. Apoi repetă, de mai multe ori la rând: Tu ai scris-o!

Ea îl ignoră. Îşi îmbracă hainele cu mişcări repezi, chiar cu furie. Împinge cu piciorul lenjeria intimă pe care o lasă pe podea. Nu vrea decât să se acopere şi să se ducă la mama ei, nimic altceva nu mai contează. Lui Baxter, propria transformare din despot al terorii în admirator extaziat i se pare absolut firească. Sau într-un copil emoţionat. Henry încearcă să-i surprindă privirea lui Daisy ca s-o avertizeze discret asupra necesităţii de a continua să-l binedispună pe Baxter. Dar ea şi Rosalind se îmbrăţişează. Daisy a îngenuncheat pe podea, pe jumătate culcată în poala lui Rosalind, cu braţele pe după gâtul ei, şi amândouă şoptesc şi se cuibăresc una în braţele alteia, fără să-i dea nici o atenţie lui Baxter care a rămas în spatele lor, cu trupul cuprins de spasme frenetice. Pare în pragul nebuniei, se poticneşte în propriile cuvinte, îşi mută încontinuu greutatea de pe un picior pe altul. Daisy a lăsat cartea să cadă pe masă când s-a dus la Rosalind. Baxter se întinde şi o înşfacă, o agită în aer ca şi cum ar putea să scuture înţelesuri din ea.

— Vreau asta, strigă. Ai spus că pot să iau tot ce vreau. Atunci iau asta. OK?

Se adresează cefei lui Daisy.

— Căcat, scuipă Nigel printre dinţi.

Orice minte care se degradează îşi pierde periodic coerenţa şi, totodată, orice temere faţă de ceea ce cred ceilalţi despre incoerenţa ta. Baxter a uitat că el a obligat-o pe Daisy să se dezbrace ori că a ţinut-o pe Rosalind sub ameninţarea cuţitului. Emoţiile puternice i-au şters din memorie toate astea. În această furtună emoţională provocată de schimbările de dispoziţie, el nu trăieşte decât în lumina orbitoare a prezentului. Acesta e momentul să se năpustească asupra lui. Henry se uită la Theo care dă din cap, încet, în semn de încuviinţare. Grammaticus s-a ridicat în capul oaselor şi şi-a lăsat mâinile pe umerii fiicei şi ai nepoatei sale. Rosalind şi Daisy rămân înlănţuite în îmbrăţişarea lor, deşi e greu de crezut că-şi închipuie că sunt în afara oricărui pericol ori că, ignorându-l pe Baxter, ar fi mai în siguranţă. Este efectul sarcinii, îşi zice Henry, al realităţii ei covârşitoare. E timpul să acţioneze.

Baxter ţipă iarăşi.

— Nu iau nimic altceva. M-auzi? Numai asta. E tot ce vreau.

Şi-a încleştat degetele pe carte ca un copil lacom care se teme că o să i se ia darul.

Henry se uită iarăşi la Theo care s-a apropiat şi mai mult şi s-a încordat, gata să se năpustească. Nigel stă între ei, supraveghindu-i, dar pare nemulţumit de toată situaţia şi sunt şanse să nu facă nimic. În plus, Perowne e mai aproape de Baxter şi o să ajungă la el înainte ca Nigel să intervină. Încă o dată Perowne îşi simte pulsul bubuindu-i în urechi şi vede zece feluri în care totul poate să se termine rău. Henry îi mai aruncă o privire lui Theo, după care se hotărăşte să numere în minte până la trei, apoi să sară, fie ce-o fi. Unu…

Brusc, Baxter se întoarce. Îşi linge buzele, are un surâs umed şi fericit, îi lucesc ochii. Vocea caldă îi vibrează de exaltare.

— Vreau să mă supun la testele alea. Ştiu totu' despre ele. Încearcă ei să nu facă vâlvă, dar eu m-am prins. Ştiu care-i treaba.

— Dă-o-n pula mea, zice Nigel.

Perowne încearcă să-şi controleze tonul.

— Da.

— O să-mi arăţi chestiile alea.

— Da, testele făcute de americani. Sunt sus, în birou.

Aproape că a uitat de propria-i minciună. Se uită la Theo care pare a-l încuraja din ochi să continue în direcţia asta. Dar el nu ştie că nu există nici un test. Iar dacă îl va dezamăgi pe Baxter, consecinţele vor fi incalculabile.

Acesta şi-a pus cartea în buzunar, şi-a scos cuţitul şi-l agită acum în faţa

lui Perowne.

— Hai, hai! Merg după tine.

E atât de surescitat, că s-ar putea să înjunghie pe cineva. Se bâlbâie de bucurie.

— Testele. Să-mi arăţi totul. Totul, totul…

Henry ar vrea să se ducă la Rosalind, să o mângâie pe mână, să-i vorbească, să o sărute – până şi cel mai mic contact ar fi de ajuns, dar Baxter s-a postat fix în faţa lui; respiraţia lui degajă izul acela straniu, metalic. Ideea principală era să-l îndepărteze de ceilalţi şi să-l separe de Nigel. Nu are nici un motiv să nu-şi ducă la îndeplinire intenţiile. Prin urmare, după ce îi aruncă o ultimă privire disperată lui Rosalind, Henry se întoarce şi se îndreaptă încet către uşă.

— Ai grijă, îl atenţionează Baxter pe Nigel. Sunt periculoşi cu toţii.

Traversează holul şi încep să urce scările; paşii le răsună simultan pe treptele de piatră. Henry se chinuie să-şi aducă aminte care dintre hârtiile de pe birou ar putea părea plauzibile. Nu-şi aminteşte şi gândurile i se încurcă din cauză că încearcă să născocească un plan. Are un prespapier cu care, la o adică, poate să-l pocnească şi un capsator vechi, voluminos. Scaunul de birou ortopedic, cu spătar înalt, e prea greu ca să-l poată ridica. Nici măcar n-are un cuţit de tăiat hârtia. Baxter e cu un pas în urma lui. Poate că ar trebui să-i tragă un şut.

— Ştiu că le ţin secrete, spune iarăşi Baxter. Pentru ăia piloşi, păi nu?

Aproape au ajuns la jumătatea scării. Chiar dacă testele ar exista, de ce ar crede Baxter că doctorul ăsta o să-şi ţină promisiunea şi n-o să cheme poliţia? Pentru că e pe cât de euforic, pe-atât de disperat. Pentru că e devastat de emoţii şi îl părăseşte raţiunea. Din cauza alterărilor de la nivelul nucleului caudat şi al putamenului, precum şi al celor din regiunea frontală şi din cea temporală. Dar asta e irelevant. Perowne are nevoie de un plan, iar gândurile i se învălmăşesc în cap; a ajuns pe palierul lat din faţa biroului, dominat de fereastra înaltă care dă în stradă, chiar deasupra intrării în parc.

Henry şovăie o clipă în prag, în speranţa că o să zărească un obiect pe care să-l poată folosi. Lămpile de birou au un postament greu, dar firele lor încâlcite o să-l încurce. Pe un raft se află o statuetă de piatră, dar va trebui să se ridice pe vârfuri ca să ajungă la ea. Altminteri, camera arată ca un muzeu, un altar închinat unei alte epoci, mai fericite; pe canapeaua acoperită cu un covoraş de Buhara zace racheta lui de squash; a aruncat-o acolo când a venit să se uite la lista cu pacienţii de luni. Pe ecranul monitorului de pe masa mare

lipită de perete se derulează, în chip de screen saver, imaginile surprinse de telescopul Hubble în spaţiul cosmic – norii de gaze care strălucesc la ani lumină distanţă, stelele care se sting şi giganţii roşietici care n-au reuşit să alunge anxietăţile pământeşti. Pe biroul vechi de lângă fereastră se îngrămădesc munţi de hârtii, poate unica speranţă.

— Haide odată.

Baxter îi dă un brânci în şale şi amândoi intră în cameră în acelaşi timp. Ce senzaţie iluzorie, să te îndrepţi în linişte, paralizat, fără nici o împotrivire, spre distrugere. Henry nu se îndoieşte că Baxter se simte îndeajuns de liber ca să-l omoare.

— Unde e? Arată-mi.

Nerăbdarea şi încrederea îl fac să semene cu un copil, dar unul care flutură un cuţit. Din motive complet diferite, fiecare din ei tânjeşte după existenţa unor teste medicale şi a unei invitaţii adresate lui Baxter să se alăture grupului celor privilegiaţi. Henry se îndreaptă spre masa de la fereastră unde două maldăre de reviste şi extrase sunt stivuite unele lângă altele. Vede o relatare despre o metodă recentă de fuziune spinală şi o nouă tehnică de repermeabilizare a arterelor carotide blocate, precum şi un articol sceptic despre leziunile provocate chirurgical la nivelul globus pallidus-ului în tratamentul maladiei Parkinson. Se opreşte asupra ultimei şi o ia de pe masă. Nu ştie ce-o să facă; nu vrea decât să tragă de timp. Familia sa e jos şi se simte foarte singur.

— Asta ne arată structura, începe Henry. Îi tremură vocea, probabil ca a oricărui mincinos, dar nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să vorbească. Uite cum stă treaba. Globus pallidus, palidumul, e o formaţiune interesantă, în miezul ganglionilor bazali, una dintre cele mai vechi părţi ale corpului striat, şi, ăăă, e împărţit în două segmente…

Dar Baxter nu mai e atent – şi-a întors capul şi ascultă. De jos se aud paşi repezi, grei, care străbat holul, apoi uşa care se deschide şi se trânteşte. Să fi fost părăsit pentru a doua oară într-o zi? Se repede afară din birou, pe palier. Henry lasă articolul şi-l urmează. Şi ce văd? Îl văd pe Theo venind spre ei în fugă, sărind câte trei trepte deodată, cu dinţii de pe care buzele s-au retras din cauza efortului. Scoate un sunet nearticulat care se transmite ca un ordin. Henry s-a pus deja în mişcare. Baxter trage cuţitul din buzunar. Henry îl apucă de încheietură cu ambele mâini, imobilizându-i arma. Are loc, în sfârşit, un contact. O clipă mai târziu Theo se aruncă înainte, îl apucă pe Baxter de reverele gecii de piele şi, cu o răsucire a corpului, îl

dezechilibrează. În acelaşi timp, Perowne, încă ţinându-l de mână, îl izbeşte cu umărul şi amândoi îl aruncă în jos pe scări.

Cade pe spate, cu braţele în lături; nu a dat drumul cuţitului din mâna dreaptă. Urmează un moment, care pare a creşte la nesfârşit, când totul încremeneşte, când Baxter e în aer, suspendat în timp, privindu-l fix pe Henry cu o expresie nu atât de groază, cât de disperare. Henry crede că zăreşte în ochii mari, căprui o dureroasă acuzaţie de trădare. El, Henry Perowne, posedă atât de multe – slujba, banii, poziţia socială, casa şi, mai presus de toate, familia – fiul chipeş cu braţe puternice de chitarist a venit să-l salveze, frumoasa lui fiică e poetă şi inaccesibilă, chiar şi atunci când e goală, are un socru faimos şi o soţie talentată şi iubitoare; şi n-a făcut nimic pentru Baxter, nu i-a dat nimic lui Baxter căruia i-au rămas atât de puţine lucruri nedeteriorate de gena lui defectă, şi care în curând o să aibă şi mai puţin.

Scara e lungă, treptele sunt din piatră masivă. Cu un zgomot unduitor ca dangătul unui clopot, piciorul stâng al lui Baxter mătură stâlpii balustradei, apoi, imediat, capul atinge palierul de la jumătatea scării, acolo unde aceasta face un cot, şi se izbeşte de perete, la câţiva centimetri deasupra plintei.

Cu toţii sunt în diferite stări de şoc şi aşa vor rămâne ore întregi, mult după ce poliţiştii au plecat şi paramedicii l-au suit pe Baxter în ambulanţă. Evocarea bruscă şi imperioasă, însoţită de lacrimi, a unor clipe e întreruptă de tăceri paralizante. Nimeni nu vrea să stea singur, aşa că rămân cu toţii în salon, captivi într-o sală de aşteptare, o zonă a nimănui care separă chinul prin care au trecut de reluarea existenţelor normale. Cu energia celor tineri, Theo şi Daisy coboară în bucătărie şi se întorc cu sticle de vin roşu, apă minerală şi castronaşe cu nuci de caju sărate, gheaţă şi o cârpă din care să facă o compresă pentru nasul bunicului lor.

Dar, cât de bun ar fi, alcoolul nu prea merge. Henry descoperă că preferă apa minerală. În schimb, au nevoie să se atingă – stau înghesuiţi unul în altul, se ţin de mâini, se îmbrăţişează. La plecare, ofiţerul de la criminalistică din tura de noapte i-a înştiinţat că, a doua zi de dimineaţă, colegii lui o să le ia fiecăruia în parte declaraţii oficiale. Prin urmare, erau rugaţi să nu discute pe marginea celor întâmplate, să nu-şi compare propriile versiuni asupra faptelor. O dispoziţie superfluă, drept pentru care nici nu le trece prin minte să-i dea curs. Nu le-a rămas altceva decât să stea de vorbă, să tacă, apoi s-o ia de la capăt. Au impresia că fac o analiză amănunţită a evenimentelor

îngrozitoare din această seară. Dar nu e decât o simplă şi necesară reconstituire. O pură descriere: când cei doi au intrat în cameră, când el s-a întors, când tipul cu faţă de cal a ieşit pur şi simplu pe uşă… Vor să reia totul, din alt punct de vedere, să aibă certitudinea că totul a fost real şi, prin intermediul acestei comparări precise a sentimentelor şi observaţiilor lor, să se simtă izbăviţi de propriul lor coşmar şi redaţi acestei reţele de strânse legături sociale şi familiale fără de care nu pot exista. Au fost invadaţi şi dominaţi de intruşi pentru că nu au ştiut să comunice şi să acţioneze împreună; acum, în fine, pot s-o facă.

Perowne se ocupă de nasul socrului său. John refuză să se ducă la spital şi nimeni nu încearcă să-l convingă. Din cauza umflăturii, e greu de pus un diagnostic, dar nasul nu s-a deplasat din poziţia mediană; Perowne presupune că e vorba de o fractură minoră a unei apofize a maxilarului, ceea ce e mult mai bine decât dacă ar fi avut cartilajul rupt. Pentru o bună parte a serii, Henry rămâne alături de Rosalind. Ea îi arată o pată roşie şi o mică tăietură pe gât şi descrie un moment în care a încetat să-i mai fie teamă şi a devenit pur şi simplu indiferentă.

— Simţeam că plutesc, spune ea. Era ca şi cum vă priveam pe toţi, inclusiv pe mine, dintr-un colţ al camerei şi de sus, din tavan. Şi mi-am zis că dacă e să se-ntâmple, n-o să simt nimic, n-o să-mi pese nici cât negru sub unghie.

— Mă rog, *nouă* ne-ar cam fi păsat, spune Theo, şi cu toţii râd tare, mult prea tare.

Daisy povesteşte cu o veselie şubredă despre ce a simţit când s-a dezbrăcat în faţa lui Baxter.

— M-am forţat să-mi imaginez că am zece ani, că sunt la şcoală şi mă pregătesc să joc hochei. Nu-mi plăcea de profesoara de sport şi nu puteam să sufăr să mă dezbrac în prezenţa ei. Dar m-a ajutat să mă gândesc la ea. Apoi am încercat să-mi imaginez că sunt în grădină, la castel şi că îi recit bunicului.

Singurul lucru despre care nu se vorbeşte e sarcina lui Daisy. Dar e probabil prea curând, presupune Henry, din moment ce nici ea, nici Rosalind nu fac vreo referire la acest subiect.

— Ştiţi ceva, spune Grammaticus din spatele compresei, sună complet aiurea, dar a fost un moment după ce Daisy a recitat a doua oară poemul lui Arnold când mi s-a făcut milă de băiatul ăla. Draga mea, cred că l-ai făcut să se îndrăgostească de tine.

— Care Arnold? face Henry, iar Daisy şi bunicul ei izbucnesc în râs. Apoi Henry adaugă, dar ea nu pare să audă: Ştii, nu mi s-a părut una dintre poeziile tale cele mai reuşite.

Ştie la ce se referă Grammaticus şi ar putea să le povestească toate detaliile despre boala lui Baxter, dar sentimentul de simpatie începe să i se transforme în altceva; zgârietura de pe gâtul lui Rosalind îi împietreşte inima. Ce dovadă de slăbiciune, ce amăgire să simpatizezi un om, fie el bolnav sau nu, care îţi invadează casa în felul acesta. Pe măsură ce stă şi-i ascultă pe ceilalţi, iritarea lui sporeşte până în punctul în care începe să regrete ajutorul pe care i l-a dat lui Baxter după ce acesta a căzut pe scări. L-ar fi putut lăsa să moară de hipoxie, pretextând că n-a putut acţiona din cauza şocului. În schimb, s-a dus, împreună cu Theo, să vadă în ce stare e şi, observând că e semiconştient, i-a eliberat căile respiratorii cu o comprimare a maxilarului; bănuia că are leziuni la nivelul coloanei vertebrale şi i-a arătat lui Theo cum să-i ţină capul cât a improvizat un bandaj rigid din câteva prosoape luate din baia de la etaj. Rosalind a chemat o ambulanţă – firele de telefon nu fuseseră tăiate. În timp ce Theo îi ţinea capul lui Baxter, Perowne l-a întins pe spate şi i-a verificat celelalte semne vitale. Nu arătau prea bine. Respiraţia îi era şuierătoare, pulsul lent şi slab, pupilele uşor inegale. Zăcând acolo pe jos, cu ochii închişi, Baxter a murmurat ceva. Dar a reacţionat când Henry i-a rostit numele şi când i-a cerut să-şi strângă pumnul. Perowne a pus scorul Glasgow la treisprezece. Apoi s-a dus în birou, a sunat iarăşi la camera de gardă, a vorbit cu rezidentul de acolo şi i-a spus la ce să se aştepte, să ceară o tomografie şi să-l cheme pe neurochirurgul de gardă. După care n-a mai avut altceva de făcut decât să aştepte să se scurgă timpul. Între timp, i-au luat cartea lui Daisy din buzunar. Theo a continuat să-i sprijine capul până când au sosit doi paramedici în salopete verzi, i-au pus o perfuzie şi, urmând instrucţiunile lui Perowne, i-au administrat coloid intravenos.

Împreună cu ambulanţa au sosit şi doi agenţi, iar, după câteva minute, şi-a făcut apariţia şi ofiţerul de la criminalistică. După ce au făcut cunoştinţă şi a ascultat relatarea lui Perowne, ofiţerul a declarat că e prea târziu şi că toată lumea e prea tulburată ca să poată da declaraţii. Perowne i-a spus numărul de înmatriculare al BMW-ului roşu şi a pomenit de barul Spearmint Rhino. Poliţistul a examinat tăietura din canapea, apoi s-a dus sus, a îngenuncheat lângă Baxter, i-a luat cuţitul din mână şi l-a pus într-o pungă de plastic sterilă. A recoltat o urmă de sânge închegat de pe pumnul stâng al lui Baxter, foarte probabil provenind de la nasul lui Grammaticus.

Detectivul a izbucnit în râs când Theo l-a întrebat dacă el şi cu tatăl lui n-au comis vreun delict aruncându-l pe Baxter pe scări.

L-a atins pe Baxter cu vârful pantofului.

— Mă-ndoiesc că o să facă vreo plângere. Iar noi cu siguranţă că n-o să facem.

Detectivul a sunat la secţie şi a cerut ca doi agenţi să se ducă la spital şi să-l păzească pe Baxter peste noapte. Când o să-şi recapete cunoştinţa, o să fie arestat. După ce i-au rugat să nu discute asupra celor întâmplate ca să poată da declaraţii a doua zi, cei trei poliţişti au plecat. Paramedicii l-au imobilizat pe Baxter pe targă şi l-au scos din casă.

Rosalind pare a-şi recăpăta rapid sângele rece. Nici n-a trecut o jumătate de oră de când au plecat poliţia şi medicii de pe ambulanţă, că le propune să mănânce. Nimănui nu-i e foame, dar o urmează cu toţii în bucătrie. În timp ce Perowne reîncălzeşte supa şi scoate din frigider scoicile, midiile, creveţii şi peştii-undiţar, copiii pun masa, Rosalind taie pâine şi face un sos pentru salată, iar Grammaticus îşi lasă jos punga cu gheaţă ca să deschidă o altă sticlă de vin. Această activitate comună e foarte agreabilă şi, după douăzeci de minute, când masa e gata, le vine şi pofta de mâncare. Până şi faptul că Grammaticus o ia, încet-încet, pe ulei are darul de a-i linişti, deşi bătrânul îşi păstrează buna dispoziţie. A venit timpul ca Henry să afle că numele poetului e Matthew Arnold şi că poezia pe care a recitat-o Daisy, „Faleza Doverului", e inclusă în toate antologiile şi se învaţă la şcoală.

— Ca „Muntele Fuji" al tău, spune Henry, iar remarca îl încântă nespus pe Grammaticus, într-atât încât se ridică să propună un toast.

John e jovial şi efectul e sporit de nasul său de clovn. Seara pare a-şi fi reluat cursul normal, mai ales că Grammaticus ţine în mână exemplarul din *Luntrea mea cea neruşinată*.

— Să uităm tot ce s-a-ntâmplat. Să ridicăm paharele în cinstea lui Daisy, rosteşte el. Poemele ei marchează un debut strălucit, iar eu mă declar mândru că sunt bunicul ei şi cel căruia i se dedică volumul. Cine şi-ar fi imaginat că învăţatul poeziilor pe de rost pentru bani de buzunar o să-ţi ajute în viaţă. După seara asta, cred că îi mai datorez cinci lire. Pentru Daisy.

— Pentru Daisy, îi răspund ei şi, când îşi ridică paharele, ea îl sărută, iar el o îmbrăţişează – împăcarea e pecetluită, „Respingerea Newdigate" e dată uitării.

Henry îşi înmoaie buzele în vin, dar pofta de alcool i-a trecut. Chiar în clipa în care Daisy şi bunicul ei se aşază la loc pe scaune, sună telefonul şi,

cum e cel mai aproape, Henry se duce să răspundă. Din cauza stării în care e, nu recunoaşte imediat accentul american.

— Alo, Henry? Henry, tu eşti?

— A, Jay. Da, eu sunt.

— Uite care-i treaba. Avem un pacient, bărbat, la douăzeci şi ceva de ani, care a căzut pe scări, cu un hematom extradural. Sally Madden a trebuit să plece acasă acum o oră pentru că avea gripă, aşa că nu-l mai am decât pe Rodney. Băiatu' e dornic să se-apuce de treabă, e pregătit şi nu vrea să vii. Dar fractura e cu înfundare chiar la nivelul sinusului.

Perowne îşi drege vocea.

— E moale?

— Da, exact. De-aia m-am băgat. Am văzut o groază de chirurgi neexperimentaţi care au secţionat sinusul încercând să ridice osul. Patru litri de sânge s-au scurs într-o secundă pe jos. Am nevoie de un specialist şi tu stai cel mai aproape. În plus, eşti şi cel mai bun.

Din partea cealaltă a bucătăriei se aude un râs puternic, aproape nefiresc, exagerat şi parcă strident; nimeni nu are pretenţia că şi-a depăşit spaima, pur şi simplu încearcă să-i supravieţuiască. Mai sunt şi alţi chirurgi pe care Jay ar putea să-i cheme şi Perowne are o regulă – evită să-i opereze pe cei pe care-i cunoaşte. Dar acum e altceva. În ciuda atitudinii oscilante faţă de Baxter, începe să se instaleze o oarecare limpezime, să se cristalizeze o anumită decizie. Crede că ştie ce are de făcut.

— Henry? Mai eşti acolo?

— Vin acum.

1. Citat aproximativ din „Sonetul 80“ de William Shakespeare: „Neruşinat de mică, luntrea mea / Sub galionul lui, puţinu-şi strânse…“. Traducere de Gheorghe Tomozei, în William Shakespeare, *Opere complete*. Volumul 9, Ediţie îngrijită, notă introductivă şi comentarii de Leon D. Leviţchi. Note de Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti, Editura Univers, Bucureşti, 1995, p. 301.

2. Salcâm indian folosit la fabricarea mobilierului tradiţional.

3. Matthew Arnold, „Faleza Doverului“. Traducere de Leon Leviţchi, în *Antologie de poezie engleză de la începuturi până azi*. Ediţie întocmită de Leon Leviţchi şi Tudor Dorin. Vol. III. Editura Minerva, Bucureşti, 1983, pp. 114-115.

Cinci

Familia s-a obişnuit cu plecările lui Perowne în timpul cinei, iar de data asta, când a anunţat că trebuie să se ducă la spital, au simţit chiar o oarecare uşurare, un semn că lucrurile reintră în normal.

Perowne se apleacă peste scaunul lui Daisy şi îi şopteşte la ureche:

— Avem multe de discutat.

Fără să se întoarcă, ea îi ia mâna şi i-o strânge uşor. E gata să-i spună lui Theo, poate pentru a treia oară în seara aceasta, „Mi-ai salvat viaţa", dar se mulţumeşte să-i zâmbească şi să-i zică doar atât:

— Ne vedem mai încolo.

Theo n-a arătat niciodată mai bine ca acum. Braţele goale i se odihnesc pe masă; ochii lui căprui, gravi şi limpezi, genele lungi, perfecţiunea părului, a pielii, a dinţilor, spatele drept – fiul său străluceşte în semiîntunericul din bucătărie. Theo îşi ridică paharul – cu apă minerală, evident – şi-l întreabă:

— Eşti sigur că te descurci?

— Să ştii că are dreptate, zice Grammaticus. A fost o seară agitată. Să nu omori naibii vreun amărât.

Cu părul său cărunt dat pe spate şi cu compresa de la nas seamănă cu leul cel bun dintr-o carte pentru copii.

— Mă simt bine.

La un moment dat, Theo a fost cât pe-aci să-şi aducă o chitară acustică şi să cânte „St James Infirmary" împreună cu bunicul lui. Grammaticus are chef să-l imite pe Doc Watson. Rosalind şi Daisy vor să asculte înregistrarea noului său cântec, „City Square". Domneşte un aer nefiresc de sărbătoare, de libertate sălbatică; Henry îşi aduce aminte de o seară în care s-au dus cu toţii la teatru, o seară marcată de violenţe sângeroase, înfiorătoare la Royal Court. Mai târziu, la cină, au rememorat, pradă unei veselii debordante, vacanţele de vară din alţi ani şi au băut prea mult.

Când îşi ia rămas-bun şi se îndreaptă spre uşă, Grammaticus strigă în urma lui:

— O să ne găseşti tot aici când o să te-ntorci.

Perowne ştie că aşa ceva e puţin probabil, dar dă din cap bucuros. Doar

Rosalind simte că dispoziţia lui s-a schimbat complet. Se ridică şi-l urmează pe scări, apoi se uită la el când îşi îmbracă paltonul şi-şi caută portofelul şi cheile.

— Henry, de ce ai zis da?

— Pentru că e vorba de el.

— Tocmai, de ce ai acceptat?

Stau lângă uşa de la intrare, cu cele trei încuietori ale ei şi cu sistemul de alarmă care pâlpâie liniştitor. O sărută, iar ea îl apucă de revere şi-l trage înspre ea, apoi se sărută iarăşi, lung şi adânc. O amintire, o reiterare a clipelor de azi-dimineaţă când au făcut dragoste şi, deopotrivă, o promisiune; aşa vor trebui să-şi încheie o zi ca asta. Gustul sărat al buzelor ei îl stârneşte. Dincolo de dorinţă, ca un bloc de granit zăcând pe fundul mării, se ridică extenuarea lui. Dar în momente ca acestea, în drum spre sala de operaţie, profesia l-a învăţat să reziste în faţa tuturor pornirilor.

Când se desprind din îmbrăţişare, el îi spune:

— Ne-am tamponat uşor azi-dimineaţă.

— Asta am înţeles.

— Şi apoi am avut o altercaţie tâmpită pe trotuar.

— Păi şi atunci? De ce te duci?

Îşi umezeşte degetul arătător – îl încântă faptul că i-a zărit, pentru o clipă, limba – şi îi netezeşte sprâncenele. Au început să se-ndesească, să-i apară fire răzleţe castanii, cărunte şi albe, dovadă a creşterii nivelului testosteronului; tot din cauza asta părul din nas şi din urechi creşte des ca rogozul. Alte semne ale declinului.

— Trebuie să rezolv chestia asta o dată pentru totdeauna, îi zice. Apoi, ca un răspuns la privirea ei întrebătoare, adaugă: E foarte bolnav. Probabil maladia Huntington.

— Clar că e sonat; şi la fel de clar că e o jigodie. Henry, dar n-ai băut? Poţi să operezi?

— A trecut ceva timp. Şi cred că adrenalina mi-a limpezit mintea.

Se joacă cu reverele paltonului şi nu vrea să-i dea drumul. El o priveşte cu tandreţe şi cu oarecare uimire; n-au trecut decât două sau trei ore de la chinurile la care a fost supusă şi se poartă de parcă şi-ar fi revenit complet, nerăbdătoare ca întotdeauna să afle mecanismele unei decizii neobişnuite, iubindu-l în felul ei precis, riguros. E avocat până în măduva oaselor. Se forţează să nu se uite la zgârietura de pe gâtul ei.

— O să-ţi fie bine?

Ea îşi coboară ochii, încercând să-şi pună ordine în gânduri. Datorită felului în care cade lumina, când şi-i ridică iarăşi, se vede reflectat în miniatură în pupilele ei negre, înconjurat în haloul verde al irisului.

— Cred că da, răspunde ea. Uite ce e, sunt cam îngrijorată din cauza ta.

— Adică?

— Sper că n-ai de gând să faci ceva, nu cumva vrei să te răzbuni? Te rog să-mi spui sincer.

— Bineînţeles că nu.

O trage înspre el şi se sărută iarăşi; de data aceasta limbile li se ating şi alunecă una pe lângă alta, ceea ce în lexiconul lor intim echivalează cu un soi de promisiune. Răzbunare. Brusc, se întreabă dacă a mai auzit vreodată rostind-o acest cuvânt. În felul în care l-a pronunţat, aproape gâfâind, a sunat foarte erotic. Şi-atunci de ce pleacă? Chiar în clipa în care îşi formulează întrebarea, ştie că o să se ducă; la prima vedere, e un simplu impuls – Jay şi întreaga echipă probabil că sunt deja în salon şi pregătesc pacientul. Lui Henry îi năluceşte dinaintea ochilor imaginea mâinii sale drepte împingând uşile batante ale sălii preoperatorii. S-ar putea spune că, într-un anumit sens, a şi plecat, deşi încă o mai sărută pe Rosalind. Trebuie să se grăbească.

— Dacă azi-dimineaţă aş fi gestionat mai bine situaţia, poate că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. Acum Jay m-a chemat pe mine şi nu pe altcineva, aşa că trebuie să mă duc. Şi chiar vreau să mă duc.

Rosalind îl priveşte crispată, încercând să-i cântărească intenţiile, gândurile, forţa legăturii dintre ei în acest moment.

Deşi moare de curiozitate să afle toată povestea, dar, în acelaşi timp, vrea s-o îndepărteze de lângă el ca să poată pleca, zice:

— Deci o să fim bunici.

În zâmbetul ei se citeşte tristeţea.

— E gravidă în treisprezece săptămâni şi spune că-l iubeşte. Giulio are douăzeci şi doi de ani. E din Roma şi studiază arheologia la Paris. Părinţii lui le-au dat bani să-şi cumpere un mic apartament.

Henry se luptă cu grijile paterne care îl năpădesc, cu un început de revoltă faţă de acest italian necunoscut care ameninţă tihna şi coeziunea familiei, care şi-a depus impertinent sământa fără să se lase mai întâi examinat, evaluat – unde e acum, spre exemplu? Şi cu iritarea că familia băiatului a aflat de toate astea înaintea lor şi aranjamentele au fost deja făcute. Un mic apartament. Treisprezece săptămâni. Perowne îşi lasă mâna pe clanţa veche de alamă. Măcar sarcina lui Daisy – subiect ocolit în seara asta – îi

apare clar înaintea ochilor lui, o nenorocire, o insultă şi o irosire, un subiect prea covârşitor pe care să-l dezbată sau din pricina căruia să se lamenteze acum, când e aşteptat la mică distanţă de-aici.

— Of, Doamne. Ce porcărie. De ce nu ne-o fi spus? N-a vrut să facă un avort?

— Se pare că nici nu s-a pus problema. Iubire, nu te enerva acum, înainte de operaţie.

— Şi cum o să se descurce?

— Aşa cum ne-am descurcat şi noi.

Adică într-o euforie continuă compusă din sex şi sărăcia unor tineri absolvenţi, având grijă cu schimbul de Daisy, care tocmai se născuse, muncind ca nebunii să-şi ia licenţa în drept şi să-şi găsească prima slujbă sau luptându-se cu primii ani de neurochirurgie. Parcă se vede şi acum, după o tură de treizeci de ore, cărându-şi bicicleta patru etaje pe o scară cu trepte de ciment, ca să înfrunte plânsul insomniac al unui bebluş căruia tocmai i-au dat dinţii. Sau în apartamentul cu două camere din Archway, strângând masa de călcat ca să facă sex, în mijlocul nopţii, pe podeau livingului, lângă soba cu gaz. Poate că Rosalind a vrut să provoace toate aceste amintiri ca să-l mai înmoaie. Apreciază încercarea, dar e îngrijorat. Ce-o să se aleagă din poeta Daisy Perowne? El şi cu Rosalind şi-au programat timpul la sânge şi s-au dat de ceasul morţii să-şi împartă îndatoririle casnice. Pe de altă parte, bărbaţii italieni sunt nişte *pueri aeternae*, nu se maturizează niciodată şi aşteaptă de la soţiile lor să le ia locul mamelor, să le calce cămăşile şi să le spele chiloţii. Prostul ăsta de Giulio s-ar putea să-i distrugă toate speranţele fiicei sale.

Henry îşi dă seama că şi-a încleştat pumnul. Şi-l destinde, apoi spune, minţind:

— Nu pot să mă gândesc acum la chestia asta.

— Aşa e. Nici eu nu pot.

Se sărută iarăşi, de data asta fără vreo urmă de erotism, ca de despărţire.

Când Henry deschide uşa, Rosalind spune:

— Să ştii că nu-mi place că pleci aşa. Adică în starea asta. Promite-mi că nu faci vreo prostie.

El îi atinge braţul.

— Promit.

Când uşa se închide în urma lui şi face primii paşi, aerul rece şi umed al

nopţii şi mersul cu un scop precis îi limpezesc mintea; ba chiar trebuie să admită că îi place să fie, pentru câteva clipe, singur. Şi măcar dacă spitalul ar fi un pic mai departe. Nu se poate opune impulsului iresponsabil de a-şi prelungi cu jumătate de minut plimbarea traversând scuarul în loc s-o ia pe Warren Street. Cei câţiva fulgi de zăpadă atât de frumoşi pe care i-a zărit mai devreme au dispărut, iar în timpul serii a plouat; pavajul şi rigolele lucesc în sclipirea albă a stâlpilor de iluminat. Nişte nori fumurii se ating de vârful Post Office Tower. Scuarul e pustiu, ceea ce-l încântă. Când o ia de-a lungul laturii din dreapta, aproape de grilajele înalte ale grădinilor, pe sub platanii desfrunziţi care se mişcă uşor şi scârţâie în adierea vântului, scuarul gol apare în toată vastitatea lui, dezvăluind simplitatea liniilor arhitectonice şi solemnitatea formelor albe.

Se străduieşte să nu se gândească la Giulio. În schimb se gândeşte la Roma, unde, acum doi ani de zile, a participat la un simpozion de neurochirurgie, în nişte săli de la ferestrele cărora se vedea Campo dei Fiori. Lucrările au fost deschise chiar de primarul Romei, Walter Veltroni, un om politicos şi liniştit, pasionat de jazz. A doua zi, în onoarea invitaţilor, palatul lui Nero, Domus Aurea, deşi închis în mare parte pentru public, a putut fi vizitat. Însoţit de câţiva curatori, Veltroni le-a oferit chirurgilor un tur privat. Cum nu ştia o iotă despre antichitatea romană, Perowne a rămas dezamăgit de faptul că palatul părea plasat sub pământ; nici măcar intrarea nu era altceva decât o gaură zăbrelită săpată într-un deal. Cam departe de ceea ce înţelegea el prin palat. Au fost conduşi printr-un tunel luminat de becuri fără abajur. De-o parte şi de alta se întindeau camere întunecoase în care procesul de restaurare a pereţilor placaţi cu faianţă era în plină desfăşurare. După cum le-a explicat un curator, erau nu mai puţin de trei sute de camere cu marmură albă, fresce, mozaicuri cu modele complicate, bazine, fântâni şi finisaje în fildeş, dar nu existau bucătării, băi sau toalete. În final, chirurgii au pătruns într-un spaţiu al minunilor – coridoare pictate cu motive florale sau ornitologice, cu desene complicate şi recurente. În alte încăperi, frescele abia se zăreau sub un strat de praf şi ciuperci. Palatul rămăsese ascuns sub pământ timp de cinci secole până la începutul Renaşterii. În ultimii douăzeci de ani a fost închis pentru restaurare, iar deschiderea parţială a avut loc cu ocazia celebrării primului mileniu de la fundarea Romei. Unul dintre curatori le-a arătat o gaură într-unul dintre imensele tavane boltite. Pe-acolo îşi săpau drum hoţii din secolul al XV-lea ca să fure foiţa de aur cu care erau decorate tavanele. Mai târziu, Rafael şi Michelangelo au coborât cu ajutorul

frânghiilor; uluiţi de ceea ce li s-a arătat înaintea ochilor, au copiat desenele şi picturile pe care lumina torţelor fumegânde le decupau din întuneric. Aceste incursiuni şi-au lăsat amprenta asupra propriilor lor creaţii. Prin intermediul translatorului, signor Veltroni le-a oferit o imagine care spera să-i impresioneze pe oaspeţii săi: artiştii au perforat această ţeastă de cărămidă ca să descopere mintea Romei antice.

Perowne iese din scuar, se îndreaptă către est, traversează Tottenham Court Road şi o ia spre Gower Street. Ce bine ar fi fost ca primarul să aibă dreptate – penetrarea craniului să scoată la iveală nu creierul, ci mintea. În acest caz, Perowne ar fi înţeles mult mai multe despre Baxter şi, după o viaţă de proceduri similare, s-ar număra printre cei mai inteligenţi oameni de pe pământ. Îndeajuns de inteligent încât s-o înţeleagă pe Daisy? Nu izbuteşte să evite acest subiect. Henry refuză să accepte că a vrut să rămână gravidă. Dar, de dragul ei, trebuie să adopte o atitudine pozitivă, plină de generozitate. Giulio ăsta din Roma s-ar putea să fie asemenea indivizilor acelora admirabili, îmbrăcaţi în salopete, pe care i-a văzut în camerele întunecoase, frecând mozaicurile cu periuţa de dinţi. Arheologia este o profesie onorabilă. E obligat, îşi închipuie Perowne, să încerce să-i placă de tatăl nepotului său. Spoliatorul fiicei sale. Când o să binevoiască să vină în vizită, Giulio va fi nevoit să uzeze la greu de farmecul său latin.

Pe Gover Street, echipajele de la salubrizare sunt în continuare la datorie şi curăţă după demonstranţi. Sau poate abia au început. De pe camioanele gălăgioase, proiectoarele cu arc alimentate de generatoare luminează mormane de mâncare, ambalaje de plastic şi pancarte abandonate pe care oamenii cu geci galben cu portocaliu le împing cu măturile lor late. Alţii încarcă grămezile în camioane. Îmbrăţişarea statului e generoasă, un stat gata să intre în război şi gata să cureţe după disidenţi. Iar resturile degajă un anumit interes arheologic – o pancartă cu coada ruptă pe care scrie „Nu în numele meu“ zace printre ceşti de polistiren, hamburgeri şi fluturaşi intacţi aparţinând Asociaţiei Musulmanilor Britanici. Evită un maldăr de gunoaie în vârful căruia tronează o bucată de pizza cu felii de ananas, cutii de bere cu design scoţian, o geacă de blugi, cutii goale de lapte şi trei conserve cu porumb nedesfăcute. Îl sufocă detaliile, obiectele îi par prea concrete şi prea mari, gata să erupă din grămezi. Probabil că se află în continuare într-o stare de şoc prelungită. Îl recunoaşte printre măturători pe bărbatul pe care l-a văzut azi-dimineaţă curăţând trotuarul în Warren Street: o zi întreagă petrecută la coada măturii şi acum, datorită evenimentelor dezordonate, o

groază de ore suplimentare.

În faţa intrării principale a spitalului dă peste obişnuitul grup de persoane care se adună în fiecare sâmbătă seara, supravegheat de doi agenţi de pază postaţi între uşile duble. De regulă, oamenii se trezesc, deşi nu complet, din aburii beţiei şi-şi amintesc că ultima dată când şi-au văzut prietenii, aceştia erau urcaţi într-o ambulanţă. Se duc la spital, adesea nu la cel care trebuie, şi vor să-şi vadă prietenul. Obligaţia agenţilor e să-i ţină la respect pe scandalagii, pe cei agresivi şi pe cei beţi, pe cei care ar putea să vomite pe podeaua sălii de aşteptare sau să agreseze vreun reprezentant al conducerii, vreo asistentă filipineză delicată sau vreo rezidentă aflată la sfârşitul gărzii. De asemenea, trebuie să-i ţină la distanţă pe boschetarii care caută o bancă sau un colţ unde să doarmă, la adăpostul căldurii instituţionale. Segmentul de public care se înfăţişează la spital în nopţile de weekend nu e întotdeauna caracterizat prin politeţe, amabilitate sau recunoştinţă. Henry îşi aminteşte că stagiul la camera de gardă i-a oferit o adevărată lecţie de mizantropie. Pe atunci, agresorii şi boschetarii erau toleraţi, ba chiar aveau zona lor rezervată. Dar, în ultimii ani, „cultura“ noastră, cum se spune acum, s-a schimbat. Personalului medical i-a cam ajuns. Vrea să i se asigure protecţia. Beţivii şi cei cu gura mare sunt zvârliţi pe trotuar de oameni care au lucrat ca bodyguarzi la baruri şi cluburi şi îşi cunosc meseria. O altă realitate importată de la americani, şi nu neapărat una rea – toleranţă zero. Dar întotdeauna există pericolul să dai afară un pacient real; rănile la cap, precum şi sepsisul ori hipoglicemia pot fi confundate cu starea de ebrietate.

Perowne îşi face loc printre micul grup de oameni. Când ajunge la prima uşă, Mitch şi Tony, agenţii de pază, originari din Caraibe, îl recunosc şi-l lasă să treacă.

— Cum merge?

Tony, a cărui soţie a murit anul trecut de cancer la sân şi care acum vrea să urmeze o pregătire de paramedic, zice:

— Destul de liniştit.

— Da, spune şi Mitch. Tocmai am avut un scandal foarte liniştit.

Cei doi chicotesc, apoi Mitch adaugă:

— Domnu’ Perowne, chirurgii şmecheri au gripă.

— Eu n-am fost destul de şmecher, zice Henry. A venit cineva cu un hematom extradural.

— Da, l-am văzut. Ar cam trebui să vă duceţi să-l vedeţi, domnu’ Perowne.

Dar în loc să se ducă drept la lifturile principale, face un mic ocol prin sala de aşteptare spre saloane, în caz că Jay sau Rodney ar fi coborât la alt caz. Oamenii de pe bănci sunt calmi, dar camera lungă degajă o senzaţie de dezordine şi oboseală, ca după o petrecere reuşită. Aerul e umed şi dulceag. Pe podea zac cutii goale de băuturi, iar dintre ambalajele de ciocolată de la automat se iţeşte o şosetă. O fată şi-a petrecut braţul peste umerii prietenului ei, care stă aplecat în faţă, cu capul între genunchi. O bătrână cu un zâmbet vag, ţeapăn aşteaptă răbdătoare cu cârjele odihnindu-i-se în poală. Alţii se uită fix în podea, iar cineva doarme întins pe o bancă, cu o haină peste cap. Perowne trece pe lângă sălile de tratament spre unitatea de primiri urgenţe, unde o echipă se ocupă un bărbat cu o hemoragie puternică la gât. În zona de lângă camerele personalului, îl observă pe Fares, medicul de la camera de gardă cu care a vorbit la telefon.

Când îl vede pe Perowne apropiindu-se, Fares spune:

— Aşa. Prietenul despre care mi-aţi spus la telefon. N-are leziuni la coloană. I-am făcut o tomografie care a arătat un hematom bilateral extradural şi o posibilă fractură cu înfundare. A scăzut câteva puncte aşa că am cerut o intubare de urgenţă. L-au dus sus acum o jumătate de oră.

O radiografie a gâtului – primele investigaţii care se fac în asemenea cazuri – indică faptul că Baxter n-o să aibă complicaţii respiratorii. Scorul de conştienţă Glasgow a scăzut, ceea ce nu e un semn bun. Un anestezist, probabil rezidentul lui Jay, a fost chemat să-l pregătească pe Baxter pentru intervenţia de urgenţă, ceea ce implică, printre altele, evacuarea conţinutului stomacal.

— Cât e scorul?

— Când l-au adus, treisprezece; acum a scăzut la unsprezece.

Cineva din sala de politraumă îl strigă pe Fares şi acesta se scuză:

— O bătaie cu sticle într-o staţie de autobuz. A, da, domnule Perowne. Pe prietenul dumneavoastră l-au însoţit doi poliţişti.

Perowne ia liftul până la etajul al treilea. Imediat ce păşeşte pe culoarul larg care dă înspre uşile duble ale secţiei de chirurgie, începe să se simtă mai bine. O a doua casă. Deşi, uneori, lucrurile o mai iau şi razna, aici poate avea control asupra consecinţelor, are mijloacele şi condiţiile necesare. Uşile sunt încuiate. Se uită prin geam, dar nu vede pe nimeni. În loc să sune, o ia pe un coridor lung care îl duce în secţia de terapie intensivă. Îi place aici în timpul

nopţii – lumina difuză, tăcerea deplină, starea de veghe, calmul grav al personalului de gardă. Trece prin spaţiul larg dintre paturi, printre beculeţele care clipesc şi bipăitul constant al monitoarelor. Nici unul dintre pacienţi nu-i al lui. Toţi pacienţii de pe lista de ieri, inclusiv Andrea Chapman, s-au întors în saloane. Ce satisfacţie. Zona de triaj din faţa secţiei de terapie intensivă e neobişnuit de goală. Talmeş-balmeşul de cărucioare a dispărut, dar mâine va reveni şi, odată cu el, toată agitaţia, telefoanele care sună încontinuu, micile frecuşuri cu brancardierii. Ca să nu-i mai scoată din sală pe Rodney şi pe Jay şi să câştige timp, se duce direct la vestiar.

Tastează codul şi pătrunde într-un haos familiar, un fel de cocină tipic masculină care te face să te gândeşti imediat la o duzină de băieţi turbulenţi care au scăpat de-acasă. Îşi descuie dulăpiorul şi începe să se dezbrace rapid. Lily Perowne ar fi fost îngrozită în faţa unui asemenea dezastru – pe podea sunt aruncate salopete, unele curate, altele folosite, împreună cu pungile de plastic în care erau împachetate, adidaşi, un pulover vechi şi o pereche de blugi; pe dulapuri zac cutii goale de Coca-Cola, o presă pentru rachetele de tenis veche de când lumea, două bucăţi dintr-o lansetă telescopică, uitată acolo de luni de zile. Pe perete, un afiş tipărit la imprimantă întreabă, arţăgos, „Se poate să vă debarasaţi de prosoape şi salopete într-un mod civilizat?“ Dedesubt, un glumeţ a scris „Nu“. Un alt bilet, mai oficial, avertizează: „Păziţi-vă obiectele de valoare“. Pe uşa toaletei exista odată un afiş pe care se putea citi „Vă rugăm ridicaţi scaunul“. A fost înlocuit cu unul care anunţă, resemnat, „Pentru a reclama starea toaletei, sunaţi la interior 4040“. Un viitor pacient nu s-ar prea simţi în largul lui la vederea rafturilor de saboţi cu pete galbene, roşii şi maro, cu dâre de sânge închegat, pe care au fost scrise stângaci cu pixul nume sau iniţiale. E extrem de frustrant să te grăbeşti şi să nu găseşti doi saboţi de acelaşi număr. Henry şi-i ţine în dulăpior. Îşi ia nişte salopete din teancul cu măsura „Large“ şi, ca şi cum ar vrea să dea un exemplu cuiva, aruncă punga de plastic la coş. În ciuda haosului care-l înconjoară, toate aceste acţiuni au darul de a-l calma, ca un exerciţiu mintal înaintea unei partide de şah. Când ajunge la uşă, ia o bonetă chirurgicală dintr-un teanc şi şi-o prinde la spate în timp ce străbate coridorul pustiu.

Intră în sală trecând prin salonul preoperator. Lângă aparate, Jay Strauss şi rezidenta lui, Gita Syal, îl aşteaptă. În jurul mesei stau Emily, asistenta de sală, Joan, infirmiera, şi Rodney, care arată ca şi cum ar urma să fie supus unei torturi. Perowne ştie din experienţă cât de mizerabil se simte un rezident când e chemat specialistul, chiar şi atunci când e absolut necesar. Şi de data

asta nici măcar n-a fost decizia lui Rodney. Jay Strauss a trecut peste capul lui. Probabil că Rodney se simte ca şi cum Jay l-ar fi turnat la şef. Pe masă, acoperit de cearşafurile chirurgicale, Baxter e întins cu faţa-n jos. I se vede doar craniul ras de la ceafă până la vertex, până în creştetul capului, la sutura coronară. Când un pacient e ascuns în felul acesta, orice urmă a personalităţii sale dispare. Iată cât de mult contează percepţia vizuală. Nu mai rămâne altceva decât mica porţiune a capului, câmpul operator.

În sală domneşte o oarecare plictiseală, ca după o conversaţie care şi-a epuizat subiectele… Sau poate că Jay a tot ţinut-o una şi bună cu necesitatea războiului. Probabil că Rodney s-a abţinut să-şi exprime vederile pacifiste de teamă ca Jay să nu sară cu gura pe el.

— Două'ş'cinci de minute, zice Jay. Destul de bine, şefu'.

Henry ridică o mână în chip de salut, apoi îi face semn tânărului medic să-l însoţească la negatoscop unde sunt expuse tomografiile lui Baxter. Pe una dintre ele se văd şaisprezece imagini, şaisprezece felii subţiri din creierul lui Baxter. Hematomul, prins între ţeastă şi membrana ei interioară, dura mater, e plasat de-a curmezişul şanţului interemisferic, linia care separă cele două emisfere cerebrale. E la vreo cinci centimetri de vertex, mare şi aproape perfect rotund; pe ecran pare de un alb imaculat, cu margini precise. Şi fractura se distinge clar, lungă de vreo cincisprezece centimetri, întinzându-se în dreapta şanţului interemisferic. În centru, presând asupra şanţului interemisferic, se vede osul sfărâmat, acolo unde ţeasta e parţial înfundată. Imediat sub fractură, vulnerabil în faţa marginilor tăioase ale osului deplasat ca o placă tectonică, trece un vas de sânge major, sinusul sagital superior. Se extinde de-a lungul coasei creierului, locul unde se întâlnesc cele două emisfere, şi este vena cea mai importantă care colectează sângele din creier. E ascuns în şanţul format de dura mater unde aceasta se înfăşoară separat în jurul celor două emisfere. Prin sinusul acela circulă câteva sute de mililitri de sânge pe minut şi un chirurg riscă să-l secţioneze în clipa în care ridică osul rupt. Curge atât de mult sânge, încât nici nu vezi ca să-l poţi sutura. Ăsta e momentul când un rezident în anul doi poate intra în panică. Şi din cauza asta Jay Strauss l-a chemat pe Henry.

Examinând tomografiile, Perowne îi spune lui Rodney:

— Fă-mi o descriere a pacientului.

Rodney îşi drege vocea. Pare că articulează cu greu sunetele.

— Bărbat, douăzeci şi ceva de ani, a căzut pe scări acum vreo trei ore. Era inconştient când a fost adus, iar scorul Glasgow i-a scăzut de la

treisprezece la unsprezece. Are câteva laceraţii pe ţeastă, dar nu sunt urme de alte leziuni. Radiografia coloanei vertebrale e bună. I-au făcut o tomografie, o intubare de urgenţă şi l-au trimis imediat sus.

Perowne aruncă o privire peste umăr la monitoarele de pe ventilator. Pulsul lui Baxter e optzeci şi cinci, iar tensiunea arterială, o sută treizeci cu nouăzeci şi patru.

— Şi tomografia ce zice?

Rodney şovăie, întrebându-se dacă nu e vreo capcană, ceva care i-a scăpat şi care acum i-ar spori umilinţa. E un băiat voinic, înduioşător atunci când i se face dor de Guyana natală; are ambiţia să înfiinţeze acolo, într-o zi, un centru pentru tratarea leziunilor cerebrale. A jucat rugbi de performanţă până să se dedice medicinei şi neurochirurgiei. Are o figură prietenoasă, inteligentă, femeile îl adoră, iar el profită de asta şi-şi cam face de cap. Perowne simte că o să se descurce bine.

— E o fractură cu înfundare la nivelul şanţului interemisferic, atât extradurală, cât şi – Rodney arată pe tomografie o masă mică albă de forma unei virgule – subdurală.

A observat singurul detaliu puţin neobişnuit – faptul că, pe lângă hematomul mare de deasupra durei mater, e şi unul mai mic sub ea.

— Bine, murmură Perowne, şi cu asta seara lui Rodney e salvată.

Cu toate acestea, mai există o anormalitate, pe care rezidentul n-o va fi observat. Pe măsură ce medicina progresează, tinerii doctorii nu mai învaţă anumite şmecherii pe care trebuie să le ştii când pui un diagnostic. Într-o altă imagine de pe tomografie se vede cum caudatul de pe ambele părţi ale creierului nu e convex, aşa cum ar trebui, nu prezintă acea proeminenţă în cornul anterior al ventriculilor laterali. Chiar şi înaintea testelor ADN, această contractare i-a confirmat că e vorba de maladia Huntington. Henry nu s-a îndoit nici o clipă că diagnosticul n-ar fi corect, dar dovada concretă îi provoacă o sumbră satisfacţie.

— Avem sânge? îl întreabă pe Jay.

— E destul în frigider, răspunde Gita Syal.

— Pacientul e stabil hemodinamic?

— Tensiunea şi pulsul sunt bune. Şi analizele preoperatorii sunt bune, presiunea de ventilaţie la fel, spune Jay. Suntem pe poziţii, şefu'.

Perowne aruncă o privire înspre capul lui Baxter ca să se asigure că Rodney i-a ras scalpul în locul potrivit. Laceraţia e dreaptă şi curată – peretele, plinta şi palierul de piatră n-au lăsat urme, rana nu seamănă deloc cu

cele pline de praf şi murdărie provocate de accidentele rutiere – şi a fost cusută în camera de gardă. Chiar şi fără să palpeze capul, vede clar în creştet o tumefacţie moale, semn că sângele se adună între os şi scalp.

Mulţumit de rezidentul său, îi spune, în timp ce pleacă de lângă masa de operaţie:

— Scoate-i firele cât mă spăl.

Henry se opreşte în colţ să aleagă un CD cu muzică pentru pian. Optează pentru *Variaţiunile Goldberg*. Are patru înregistrări, dar nu alege interpretarea spectaculoasă şi nonconformistă a lui Glenn Gould, ci pe cea echilibrată şi mătăsoasă a Angelei Hewitt, care include toate repetiţiile.

După mai puţin de cinci minute, timp în care şi-a pus halatul, mănuşile şi masca, Henry se întoarce la masă. Face un semn către Gita să dea drumul CD playerului. Cu o pensă luată de pe căruciorul de oţel pe care Emily i l-a poziţionat în aşa fel încât să-i fie cât mai la îndemână, apucă un burete şi-l scufundă într-un bol cu betadină. Aria plină de tandreţe şi melancolie începe să se desfăşoare, aproape ezitant la început, iar sala pare brusc mai spaţioasă. În momentul în care buretele lasă prima pată galbenă pe pielea lividă, Henry simte cum îl cuprinde o bucurie familiară; plăcerea pe care i-o oferă faptul că ştie exact ceea ce are de făcut, că vede instrumentele aliniate pe cărucior, că se află împreună cu echipa sa în liniştea vătuită a sălii; îl încântă că aude murmurul filtrului de aer, şuieratul ascuţit al oxigenului care intră în masca de pe faţa lui Baxter, invizibilă sub cearşafuri, strălucirea clară a lămpilor. Îi reînvie în minte fascinaţia pe care o simţea în copilărie în faţa unui joc.

Lasă jos pensa şi zice:

— Anestezie locală.

Emily îi înmânează seringa hipodermică pe care a pregătit-o. Injectează repede serul în câteva locuri sub piele, de-a lungul liniei laceraţiei şi mai departe. Nu e neapărat necesară, dar adrenalina conţinută de lidocaină reduce sângerarea. După fiecare înţepătură, pielea se umflă. Lasă seringa şi întinde mâna. Nu e nevoie să ceară – Emily îi întinde bisturiul. Simte în palmă instrumentul atât de bine echilibrat. Cu ajutorul lui, măreşte laceraţia cu câţiva centimetri şi o adânceşte. Rodney stă lângă el şi opreşte sângerarea în două, trei locuri cu cauterizatorul bipolar. La fiecare contact se aude un bip, urmat de o dâră de fum cenuşiu şi un miros pătrunzător de carne arsă. În ciuda masivităţii sale, Rodney evită cu abilitate să-l incomodeze pe Henry şi aplică clemele Raney de culoare albastră care strâng pielea şi opresc sângerarea.

Perowne cere unul dintre retractoarele mari şi-l fixează. Îl lasă pe Rodney să-l monteze pe al doilea şi lunga incizie pare acum o gură larg deschisă, descoperind ţeasta şi leziunile dinăuntru.

Fractura e destul de dreaptă. Sângele alterat se infiltrează prin ea. După ce Rodney spală zona cu soluţie salină şi o curăţă, observă că fractura e de vreo doi milimetri – arată ca o fisură provocată de un cutremur, văzută de la înălţime, sau ca o crăpătură în albia secată a unui râu. Din fractură pornesc, ca într-o intersecţie, alte câteva linii de fractură subţiri. Nu e nevoie să găurească ţeasta. Perowne va putea să strecoare ferăstrăul în fisura mai mare.

Emily îi dă craniotomul, dar lui Henry nu-i place cum arată – pare puţin deformat. Joan se repede în salonul preoperator şi se întoarce cu altul. Acesta pare în regulă şi, în timp ce Joan îl scoate din învelişul steril şi-l pregăteşte, Henry îi spune lui Rodney:

— Facem o craniotomie în jurul fracturii ca să putem avea controlul asupra sinusului.

Se spune că nimeni nu deschide mai repede ca Henry Perowne. Acum el se mişcă şi mai rapid ca de obicei pentru că nu există riscul să vatăme dura mater – hematomul apasă pe ea, îndepărtând-o de ţeastă. Deşi Rodney, înarmat cu o seringă cu soluţie Dakin, udă tăietura cu soluţie salină, sala se umple de mirosul de os ars. Un miros pe care îl simte impregnat în haine, atunci când se dezbracă la sfârşitul unei zile grele. E imposibil să te auzi din cauza vaietului ascuţit al craniotomului. Îi face semn din ochi lui Rodney să se uite mai de aproape. Trebuie să manevreze ferăstrăul cu extremă precauţie pentru că a ajuns deasupra scizurii interemisferice. Îşi încetineşte mişcările şi ridică vârful ferăstrăului ca să nu agaţe sinusul şi să-l rupă. E de mirare cum de creierul poate suferi vreo leziune având în vedere că e protejat de o asemenea carcasă osoasă. Perowne decupează un fragment osos, oval, în creştetul capului. Înainte să-l ridice, examinează eschilele deplasate. Cere un disector Watson Cheyne şi le ridică încet. Se desprind cu uşurinţă şi el le pune în tăviţa renală cu betadină pe care i-o oferă Emily.

Folosindu-se de acelaşi disector, îndepărtează flapul, o porţiune mare de os ca o bucată de nucă de cocos, şi îl pune lângă celelalte. Hematomul e acum complet vizibil, de un roşu atât de închis, că bate în negru, şi de consistenţa gemului abia făcut. Sau, cum îşi zice deseori Perowne, ca o placentă. Pe marginile hematomului sângele curge acum nestingherit pentru că presiunea a fost îndepărtată. Se scurge de pe ceafa lui Baxter pe cearşafurile chirurgicale şi pe podea.

— Înalţă capul mesei. Cât de mult poţi, îi spune lui Jay.

Dacă hemoragia e plasată mai sus de inimă, sângele va curge mai puţin abundent. Masa se ridică, iar Henry şi Rodney se dau înapoi, păşind în sângele de la picioarele lor şi, împreună, îndepărtează hematomul cu ajutorul unui aspirator şi al unui elevator Adson. Irigă zona cu soluţie salină şi observă, în sfârşit, tăietura din sinus, lungă de vreo cinci milimetri. Flapul a fost bine decupat – leziunea e chiar în centru. Sângele care ţâşneşte le blochează iarăşi vederea. Probabil că un fragment care s-a deplasat a perforat vasul de sânge. Rodney aspiră iarăşi, iar Perowne ia o fâşie de Surgicel şi o întinde peste leziune, pune un tampon deasupra şi îi face semn lui Rodney să apese acolo cu degetul.

— Cât sânge am pierdut? îl întreabă pe Jay.

La rândul său, acesta o întreabă pe Joan cât s-a irigat. Amândoi calculează.

— Doi litri şi jumătate, şopteşte anestezistul.

Perowne vrea să ceară elevatorul periostal, dar Emily i-l pune deja în palmă. Identifică o porţiune nevătămată a craniului şi, cu ajutorul elevatorului – un soi de răzuitor – recoltează două fâşii lungi din pericraniu, membrana fibroasă care înveleşte osul. Rodney ridică tamponul şi vrea să îndepărteze şi Surgicelul, dar Perowne clatină din cap. S-ar putea să se fi format un nou hematom şi nu vrea să-l atingă. Aşază cu grijă fâşia de pericraniu peste Surgicel, adaugă încă un strat de Surgicel, pune a doua fâşie de pericraniu şi, deasupra, un tampon nou. Apoi degetul lui Rodney. Perowne spală din nou zona cu soluţie salină şi aşteaptă. Dura mater, de un albastru lăptos şi opac, rămâne curată. Hemoragia a încetat.

Dar încă nu pot să închidă. Perowne ia un scalpel şi face o incizie mică în dura mater, o desface şi se uită înăuntru. Într-adevăr, pe suprafaţa creierului lui Baxter s-a format un alt hematom, dar mult mai mic decât primul. Lărgeşte incizia şi Rodney, în urma lui, sutureazä dura mater. Perowne e satisfăcut de viteza cu care lucrează rezidentul său. Cu elevatorul Adson, Rodney îndepărtează sângele coagulat. Spală cu soluţie salină, aspiră toată mizeria şi aşteaptă să vadă dacă hemoragia continuă – Perowne bănuieşte că sursa ar putea fi una dintre reţelele arahnoide din apropiere. Nu iese nici un pic de sânge, dar Perowne tot nu începe să închidă. Preferă să aştepte câteva minute ca să fie sigur.

În acest interval, Rodney se duce la o masă de lângă salonul preoperator şi se aşază să bea nişte apă. Emily e ocupată cu instrumentarul, Joan a luat în

primire băltoaca de sânge de pe jos.

Jay întrerupe conversaţia cu rezidenta sa ca să-l anunţe pe Perowne:

— La noi e bine.

Henry rămâne lângă capul mesei. Deşi a perceput fundalul sonor, abia acum poate să-şi întoarcă întreaga atenţie asupra muzicii. A trecut mai bine de o oră şi Hewitt a ajuns la variaţiunea finală, Quodlibet – tumultuoasă şi glumeaţă, vulgară chiar, cu ecourile sale din cântecele ţăranilor care vorbesc despre mâncare şi sex. Ultimele acorduri triumfătoare se sting, urmează câteva secunde de tăcere şi Aria se reia, identică şi totuşi alterată de toate variaţiunile anterioare, la fel de plină de tandreţe, dar şi de resemnare şi tristeţe; notele pianului răzbat de la distanţă, venind din altă lume, înălţându-se încet. Se uită la o porţiune din creierul lui Baxter. Ar putea spune că e un teritoriu familiar, ca un fel de patrie, cu colinele şi văile scizurilor, fiecare având un nume şi o funcţie precisă, pe care le cunoaşte ca pe propriile buzunare. Imediat în stânga şanţului interemisferic, întinzându-se în lateral şi dispărând sub os, e calea motorie. În spatele ei, paralel, se află calea senzitivă. Atât de lesne de vătămat şi cu consecinţe atât de îngrozitoare pentru tot restul vieţii. Cât timp a pierdut căutând rute ocolitoare ca să evite aceste zone ca pe nişte cartiere rău famate dintr-un oraş american. Şi tocmai această familiaritate îl paralizează în fiecare zi din cauza ignoranţei sale, a ignoranţei generale. În ciuda progreselor recente, încă nu se ştie modul în care acest un kilogram şi ceva de celule bine protejate codează informaţiile, înglobează experienţe, amintiri, vise şi intenţii. N-are nici o îndoială că în anii următori mecanismul va fi descifrat, deşi el s-ar putea să nu mai trăiască s-o vadă şi pe asta. Precum codurile genetice ale ADN-ului, care asigură replicarea vieţii, secretul fundamental al creierului va fi dezvăluit într-o bună zi. Dar chiar şi atunci, încă va fi un miracolul felul în care un biet corp umed transformă acest cinematograf interior de gânduri, imagini, sunete şi senzaţii în iluzia vie a clipei prezente, în timp ce sinele, altă iluzie strălucit făurită, rătăceşte ca o fantomă în centrul său. Ne vom explica oare vreodată felul în care materia devine conştiinţă? Nu reuşeşte să construiască o ipoteză satisfăcătoare, dar ştie că misterul va fi dezlegat; peste zeci de ani, dacă savanţii şi instituţiile vor dăinui, explicaţiile se vor limpezi până când adevărul irefutabil despre conştiinţă va ieşi la lumină. Deja se lucrează la asta, în laboratoare aflate nu departe de sala lui de operaţie, şi aventura se va încheia, Henry e sigur că aşa va fi. De altfel, e singurul lucru în care crede. Această viziune asupra vieţii e grandioasă.

Nimeni altcineva nu ştie situaţia disperată a acestui creier. Calea motorie e deja compromisă de boală, cel mai probabil din cauza deteriorării caudatului şi a putamenului din centrul creierului. Henry pipăie cu degetul cortexul lui Baxter. Câteodată, înainte să opereze o tumoare, pipăie creierul verificându-i consistenţa. Ce basm fermecător, cât de omenesc şi de firesc e visul atingerii tămăduitoare. Dacă totul s-ar putea rezolva printr-o simplă atingere, ar face-o fără să stea pe gânduri. Dar limitele neurochirurgiei din zilele noastre sunt destul de clare: în faţa acestor coduri secrete, a acestor circuite inextricabile, el şi colegii săi nu sunt altceva decât nişte instalatori care mai repară ici şi colo, chiar dacă în mod strălucit.

Creierul ireparabil al lui Baxter, expus sub lumina puternică a lămpilor din sală, a rămas curat minute bune – nu se vede nici un semn de hemoragie de la reţelele arahnoide.

Perowne dă din cap şi-i spune lui Rodney:

— Arată bine. Poţi să-nchizi.

Pentru că e mulţumit de felul în care s-a prezentat şi vrea să-l facă să se simtă bine, Perowne îşi lasă rezidentul să preia comanda. Rodney suturează dura mater cu fir roşu de Vicryl 3-o şi introduce drena extradurală, îndepărtează flapul şi cele două fragmente de os desprinse din fractura înfundată. Apoi perforează ţeasta ca să poată înşuruba cele două tije de titan care fixează osul. Capul lui Baxter arată acum ca un pavaj din bucăţi disparate sau ca o figurină de porţelan spartă şi lipită prost. Rodney introduce drena subgaleală, apoi se apucă să coase pielea scalpului cu Vicryl 2-o şi să o prindă cu capse. Perowne o roagă pe Gita să pună *Adagio pentru orchestră de coarde* de Barber. L-au dat în neştire la radio în ultimii ani, dar lui Henry îi place să-i acompanieze fazele finale ale unei operaţii. Muzica languroasă, meditativă îi sugerează încheierea unei activităţi îndelungate.

Rodney aplică clorexadină pe rană şi în jurul ei şi pune un mic bandaj. E momentul în care Henry preia iarăşi comanda – preferă să se ocupe el de bandajare. Desface unul câte unul şuruburile fixatorului cranian. Ia trei feşe şi le pune nedesfăcute pe capul lui Baxter. Apoi mai aşază alte două, desfăcute pe jumătate. Ţinându-le cu mâna stângă, începe să înfăşoare un bandaj lung în jurul capului lui Baxter, pe care-l sprijină cu mijlocul. E o operaţiune dificilă, atât tehnic, cât şi fizic, pentru că trebuie să evite cele două drene şi, în acelaşi timp, să fie atent să nu lase capul să alunece. Când bandajul e bine prins, toţi cei din sală, toată echipa se apropie de Baxter – acesta este momentul când pacientul îşi recapătă identitatea, reintră complet în posesia

acelei mici porţiuni a creierului, care i-a fost dezvăluită cu atâta violenţă. Şi ritualul care urmează marchează reîntoarcerea la viaţă a pacientului; dacă n-ar fi asistat la el de sute ori, Henry aproape ar zice că toate mişcările trădează o imensă tandreţe. În timp ce Emily şi Joan trag cu grijă cearşafurile de pe pieptul şi picioarele lui Baxter, Rodney se asigură că tuburile, drenele şi firele sunt la locul lor. Gita desprinde tampoanele fixate pe ochii pacientului, iar Jay ia pătura electrică în care erau învelite picioarele lui Baxter. Henry stă la capătul mesei, ţinându-i capul în mâini. Corpul neajutorat, îmbrăcat într-un halat de spital, pare mai mic acum, când e întins pe masă. Linia melodică meditativă a corzilor, sunetul care descreşte pare a se adresa doar lui Baxter. Joan îl acoperă cu o pătură. Atenţi să nu agaţe drenele extradurale şi subgaleale, îl întorc pe Baxter pe spate. Rodney fixează în capul mesei un stativ în formă de potcoavă pe care Henry aşază capul lui Baxter.

— Vrei să-l ţin sedat peste noapte? întreabă Jay.

— Nu, spune Henry. Hai să-l trezim acum.

Prin simpla oprire a administrării anestezicelor, Jay îl va ajuta pe Baxter să respire, asistat de ventilator. Ca să monitorizeze trecerea, Strauss ţine în palmă un mic sac negru, rezervorul prin care trece respiraţia lui Baxter. Jay preferă să se-ncreadă mai degrabă în propriile simţuri decât în capacităţile electronice ale ventilatorului. Perowne îşi scoate mănuşile de latex şi le aruncă, aşa cum face de fiecare dată, înspre coşul din partea cealaltă a camerei. Nimereşte la fix, ceea ce e întotdeauna de bun augur.

Îşi scoate halatul şi-l îndeasă şi pe acesta în coş, apoi, cu boneta încă pe cap, o ia pe coridor să găsească o fişă ca să-şi scrie raportul. La recepţie dă peste cei doi poliţişti care stau şi aşteaptă şi le spune că, în zece minute, Baxter va fi transferat la secţia de terapie intensivă. Când se întoarce, în sală domneşte o cu totul altă atmosferă. Country şi western-ul – gusturile lui Jay – i-au luat locul lui Samuel Barber. Emmylou Harris cântă „Boulder to Birmingham“. Emily şi Joan discută despre nunta unei prietene în timp ce fac curăţenie în sală – în tura de noapte, această muncă anostă cade în sarcina asistentelor. Cei doi anestezişti şi Rodney Browne vorbesc despre ipoteci şi dobânzi în timp ce fac ultimele pregătiri înainte ca pacientul să fie mutat la terapie intensivă. Baxter zace liniştit pe spate fără să dea, deocamdată, vreun semn că şi-ar fi recăpătat cunoştinţa. Henry îşi trage un scaun şi se apucă să noteze. În spaţiul pentru nume, scrie „cunoscut sub numele de Baxter“, iar la data naşterii, „vârsta aprox. plus/minus 25“. E nevoit să lase necompletate toate celelalte rubrici privind datele personale.

— Tre’ să căutaţi bine, le zice Jay celor doi. Piaţa e foarte bună acum.

— E un spray autobronzant, îi spune Joan lui Emily. N-are voie să stea la soare pentru că face carcinoame ale celulelor bazale. S-a făcut toată portocalie, pe faţă, pe mâini, şi nunta e sâmbătă.

Conversaţia îl reconfortează pe Henry care scrie rapid: „extra/subdural, refacere sinus sagit. sup., pacientul aşezat cu faţa în jos, cap ridicat şi fixat, plaga lărgită/retractată, craniectomie…“

În ultimele două ore a fost absorbit într-un vis care a dizolvat complet percepţia timpului şi conştiinţa celorlalte elemente din viaţa sa. Până şi conştiinţa propriei existenţe s-a evaporat. S-a abandonat unui prezent pur, eliberat de apăsarea trecutului sau de orice anxietăţi în privinţa viitorului. Când se gândeşte la tot ceea ce s-a întâmplat, îl cuprinde o fericire intensă, deşi atunci n-a simţit aşa ceva. Ca atunci când faci sex, în sensul că te simţi transpus în alt mediu, dar, evident, e mai puţin plăcut şi cu siguranţă deloc senzual. Această dispoziţie îi provoacă o satisfacţie pe care nu i-o poate induce nici o altă formă pasivă de distracţie. Nici cărţile, nici filmele, nici măcar muzica. Munca alături de ceilalţi are şi ea o contribuţie, dar mai e ceva. Această dedublare benevolă e dificilă, implică multă concentrare şi o groază de abilităţi, presiune, probleme care trebuie rezolvate, chiar pericol. E calm, liber, complet pregătit să trăiască. O senzaţie limpede de gol, o bucurie profundă, mută. Cu excepţia momentelor când a făcut dragoste şi a ascultat cântecul lui Theo, faptul că s-a întors la muncă îl face mai fericit decât a fost în orice clipă din ziua lui liberă, preţioasa lui zi de sâmbătă. Ceva nu e-n regulă cu el, îşi spune când se pregăteşte să iasă din sală.

Coboară un etaj cu liftul şi o ia pe un coridor lustruit şi întunecat care duce la secţia de neurologie. Ajuns acolo, o anunţă pe asistenta de gardă. Apoi se opreşte în faţa uşii unui salon cu patru paturi şi se uită pe geam. Vede că veioza de deasupra patului aflat cel mai aproape e aprinsă, aşa că deschide încet uşa şi intră. Ea stă în capul oaselor şi scrie ceva într-un caiet cu coperte de plastic roz. Când se aşază pe pat, înainte ca ea să poată închide caietul, Henry observă că în locul punctului de pe fiecare „i“ a desenat meticuloasă o inimioară. Îl întâmpină cu un zâmbet somnoros. Vocea îi e aproape o şoaptă.

— Nu poţi să dormi?

— Mi-au dat o pastilă, dar gândurile nu-mi dau pace.

— Şi eu păţesc des asta. De fapt, mi s-a-ntâmplat noaptea trecută.

Tocmai treceam pe aici, aşa că m-am gândit să-ţi spun. Operaţia a decurs foarte bine.

Cu pielea sa neagră şi fină, cu chipul ei rotund şi frumos, cu bandajul gros pe care i l-a înfăşurat ieri după-amiază, are un aer demn, sepulcral. O regină africană. Coboară patul şi îşi trage aşternuturile până sus, ca un copil care se pregăteşte să asculte o poveste înainte de culcare. Îşi strânge caietul la piept.

— Ai scos tot de-acolo, aşa cum ai zis?

— A ieşit într-o clipă. A alunecat afară. Până la ultima bucăţică.

— Care era cuvântul acela pe care l-ai spus, despre cum o să fie?

E foarte intrigat. Comportamentul ei complet schimbat, comunicativitatea plină de căldură, abandonarea limbajului străzii, toate astea nu pot fi puse pe seama medicamentelor sau a oboselii. Iar zona în care a operat, vermisul, nu influenţează funcţiile emoţionale.

— Pronostic, îi zice el.

— Aşa. Deci, doctore, care-i pronosticul?

— Excelent. Şansele de însănătoşire completă sunt de sută la sută.

Ea se ghemuieşte şi mai mult în aşternuturi.

— Ce-mi place când spui asta! Mai zi-o o dată.

El se supune, făcându-şi vocea să sune cât mai bombastic şi mai autoritar cu putinţă. Şi-a dat seama că ceea ce i-a schimbat viaţa lui Andrea Chapman e scris în caietul ei. Bate cu degetul în coperta lui roz.

— Despre ce scrii tu acolo?

— Secret, spune ea repede.

Dar ochii îi strălucesc şi buzele i se desfac ca şi cum ar fi gata-gata să vorbească. Apoi se răzgândeşte şi le strânge la loc, după care îşi mută privirea ştrengărească şi se uită în tavan. Moare să-i zică.

— Ştiu să ţin un secret, îi zice el. Aşa trebuie să facă doctorii.

— Nu spui la nimeni, bine?

— Bine.

— Juri pe Biblie.

— Jur să nu spun nimănui.

— Asta e. M-am hotărât. Vreau să mă fac doctor.

— Minunat.

— Chirurg. Chirurg de creier.

— Şi mai bine. Dar învaţă să-ţi zici „neurochirurg“.

— Corect. Neurochirurg. Păzea! O să mă fac neurochirurg.

Cine ştie câte cariere medicale, reale sau imaginare, se nasc în copilărie în buimăceala de după operaţie. De-a lungul anilor, au existat câţiva copii care i-au destăinuit lui Perowne asemenea ambiţii în timpul vizitelor lui, dar nici unul n-a fost atât de avid ca Andrea Chapman. E prea agitată ca să mai stea sub pături. Se trage mai în sus, îşi pune cotul pe saltea şi, atât cât îi permit drenele, îşi lasă capul pe mână. Şi-a coborât privirea şi se gândeşte bine înainte să rostească întrebarea.

— Tocmai ai făcut o operaţie?

— Da. Un bărbat a căzut pe scări şi şi-a spart capul.

Dar nu pacientul o interesează.

— A fost şi doctorul Browne pe-acolo?

— Da, a fost.

În sfârşit. Îşi ridică ochii înspre Henry cu o expresie care imploră sinceritate. Au ajuns în inima secretului ei.

— Nu-i aşa că e un doctor minunat?

— A, e foarte bun. Cel mai bun. Îţi place, nu?

Incapabilă să scoată un cuvânt, ea dă din cap. El aşteaptă câteva clipe bune.

— Eşti îndrăgostită de el.

Tresare la auzul cuvintelor sacre, apoi se uită bănuitoare la el ca să vadă dacă nu-şi bate joc de ea. Dar el e de o gravitate impenetrabilă.

— Nu crezi că-i puţin cam mare pentru tine? întreabă el cu delicateţe.

— Am paişpe ani, protestează ea. Iar Rodney n-are decât trei'ş'unu. Şi treaba stă aşa…

Acum s-a ridicat iarăşi în capul oaselor, strângându-şi în continuare caietul la piept, bucuroasă că poate să vorbească despre singurul subiect care contează.

— … vine şi se aşază acolo unde stai tu acum şi-mi zice că, dacă vreau să mă fac doctor, tre' să mă pun serios pe carte şi astea, şi să nu mă mai duc prin cluburi şi astea, şi nici măcar nu ştie ce e-ntre noi! Se-ntâmplă fără să ştie! Habar n-are! Adică, e el mai mare ca mine, e un chirurg important şi astea, dar e aşa de *inocent*!

Îi descrie planurile. Imediat ce o să ajungă medic specialist – ceea ce înseamnă peste vreo douăzeci şi cinci de ani, calculează Henry în gând –, o să-l ajute pe Rodney să conducă clinica din Guyana. După alte cinci minute dedicate lui Rodney, Perowne se ridică să plece. Când ajunge la uşă, ea spune:

— Ai promis că o să-mi dai o înregistrare a operaţiei!
— Da.
— Pot s-o văd?
— Cred că da. Dar eşti sigură că vrei s-o vezi?
— Of, Doamne. Păi, o să fiu neurochirurg, nu? Tebuie s-o văd neapărat. Trebuie să văd ce e acolo, în capul meu. Apoi trebuie să i-o arăt lui Rodney.

Pe drumul spre ieşire, Perowne o informează pe soră că Andrea Chapman e trează şi alertă, apoi ia din nou liftul până la etajul al treilea şi străbate lungul coridor care trece prin spatele secţiei de neurochirurgie şi-l aduce în faţa intrării principale de la terapie intensivă. În bezna odihnitoare păşeşte printre şirurile de paturi cu maşinăriile lor care veghează şi luminiţele colorate care clipesc. Îi aduc aminte de firmele de neon pe o stradă pustie – încăperea vastă are ceva din acalmia efemeră a unui oraş înaintea apusului. La recepţie o găseşte pe asistenta de gardă, Brian Reid, originară din nord-estul Angliei, ocupată cu completatul fişelor, şi află că toate semnele vitale ale lui Baxter sunt bune, că şi-a revenit şi acum dormitează. Reid dă din cap cu subînţeles spre cei doi poliţişti care stau, învăluiţi în penumbră, lângă patul lui Baxter. Perowne intenţiona să se ducă acasă imediat ce starea pacientului se stabiliza, dar, când pleacă de lângă recepţie, se trezeşte că o ia înspre patul lui Baxter. Văzându-l că se apropie, poliţiştii, sătui de picoteală, se ridică în picioare şi îl anunţă politicoşi că o să aştepte afară pe coridor.

Baxter e întins cu faţa-n sus, cu braţele pe lângă corp, conectat la aparate şi respirând uşor pe nas. Perowne observă că tremurul mâinilor a dispărut. Somnul care oferă un scurt răgaz. Somnul şi moartea. Bandajul de la cap nu-l înnobilează ca pe Andrea. Cu barba sa nerasă şi umflăturile negre de sub ochi, arată ca un boxer doborât de un pumn năprasnic sau ca un *chef* care trage un pui de somn în cămară între schimburi. În somn fălcile puternice i s-au mai relaxat şi nu mai are aerul acela de maimuţă. De pe frunte i s-a şters obişnuita încruntare în faţa nedreptăţii revoltătoare care i s-a făcut şi trăsăturile i s-au mai limpezit.

Perowne îşi trage un scaun şi se aşază. O pacientă din capătul celălalt al camerei strigă prin somn, un ţipăt ascuţit de uimire repetat de trei ori. Fără să se întoarcă, o simte pe asistentă apropiindu-se. Se uită la ceas. Trei şi jumătate. Ştie că trebuie să plece, că n-are voie să aţipească în scaun. Dar, dacă tot se află aici, aproape din greşeală, trebuie să rămână un pic; n-o să

aţipească pentru că valuri de senzaţii năvălesc peste el în fiecare clipă şi îl încearcă prea multe impulsuri contradictorii. Gândurile i-au devenit sinuoase, şerpuitoare, generate de aceeaşi forţă ondulatorie din cauza căreia aerul din cameră şi podeaua de sub scaunul său par că vibrează. Sentimentele au devenit asemenea luminii care se propagă sub formă de unde, aşa cum se spunea la orele de fizică. Simte că trebuie să stea aici şi, aşa cum face de obicei, divizează sentimentele în componentele lor, în cuante, şi încearcă să identifice toate cauzele distale şi pe cele proximale; numai aşa va şti ce să facă, va şti ce e bine să facă. Apucă încheietura lui Baxter între degete şi-i caută pulsul. E inutil pentru că, pe monitor, cifrele albastre, strălucitoare, indică şaizeci şi cinci de bătăi pe minut. A făcut asta pentru că aşa a vrut. Unul dintre primele lucruri pe care le-a învăţat la facultate. E o problemă de contact esenţială, care îl linişteşte pe bolnav, atât timp cât e lipsită de orice ezitare. Numeri bătăile, semănând cu nişte paşi uşori, timp de cincisprezece secunde, apoi le înmulţeşti cu patru. Asistenta stă în continuare lângă patul din partea cealaltă a încăperii. Prin geamurile uşilor batante îi zăreşte pe cei doi poliţişti de pe coridor. Se scurge mai bine de un sfert de minut. De fapt, în timp ce ţine între degete mâna lui Baxter, se străduieşte să-şi clarifice gândurile şi să se hotărască exact ce are de făcut.

Rosalind a lăsat o lampă aprinsă în dormitor, lângă canapea; variatorul e dat la minimum, aşa că nu dă mai multă lumină decât o lumânare. Doarme ghemuită pe o parte, cu aşternuturile făcute grămadă şi strânse în dreptul stomacului şi cu pernele aruncate pe podea – semne ale unui somn agitat. Rămâne lângă pat şi se uită la ea timp de un minut, aşteptând să vadă dacă nu a trezit-o. Arată foarte tânără – părul care i-a căzut pe faţă îi dă un aer lipsit de griji, aproape nepăsător, chiar destrăbălat. Se duce la baie şi se dezbracă în semiîntuneric, evitând să se vadă în oglindă – imaginea chipului său răvăşit de oboseală s-ar putea să-i declanşeze o meditaţie asupra îmbătrânirii şi să-i otrăvească somnul. Face un duş ca să îndepărteze transpiraţia concentrării şi toate urmele spitalului – îşi închipuie că în porii frunţii i s-a incrustat praful fin al oaselor ţestei lui Baxter. Se săpuneşte cu putere. Când se şterge, observă că, în ciuda luminii slabe, vânătaia de pe piept e vizibilă şi parcă s-a mai extins, asemenea unei pete pe o ţesătură. Cu toate că nu-l mai doare aşa de tare când o atinge. Clipa în care a încasat lovitura aceea şi a simţit în tot corpul unda violentă de şoc pare o amintire îndepărtată, ceva ce s-a întâmplat

cu luni de zile în urmă. Mai mult ofensa decât durerea în sine. Poate că ar trebui totuşi să aprindă lumină şi s-o examineze îndeaproape.

În schimb, se duce în dormitor, cu prosopul în jurul taliei, şi stinge lumina. Unul dintre obloane e un pic ridicat şi lasă să pătrundă o rază neclară de lumină care se întinde pe podea şi pe peretele de vizavi. Nu se duce să tragă oblonul – întunericul adânc, care i-ar anula toate simţurile, s-ar putea să-i pună iarăşi mintea în mişcare. Mai bine să se uite la ceva şi să simtă cum pleoapele îi devin de plumb. Deja extenuarea i se pare ceva fragil, inconstant, ca o durere care vine şi trece. Nu trebuie s-o lase să-i scape şi să-i alunge toate gândurile. Înainte să se bage în pat, ezită; e destulă lumină ca să vadă că Rosalind a luat toate aşternuturile şi le ţine strâns la piept. Dacă ar trage de ele, precis ar trezi-o, dar îi e prea frig să doarmă dezvelit. Se duce la baie şi ia două halate groase din prosop ca să le folosească pe post de pături. Dar e sigur că ea o să-şi schimbe curând poziţia şi atunci o să-şi recupereze partea lui.

Numai că imediat ce se strecoară în pat, ea îşi pune mâna pe braţul lui şi şopteşte:

— Am visat că ai venit. Şi chiar aşa e.

Ridică aşternuturile şi-l lasă să intre la adăpostul căldurii ei. Are pielea fierbinte, în timp ce a lui e rece. Stau pe o parte, faţă-n faţă. Abia dacă îi distinge chipul, în afara celor două puncte ale pupilelor care au captat lumina razei de pe perete. O prinde în braţe şi, când ea se cuibăreşte mai aproape de el, o sărută pe cap.

— Ce frumos miroşi, îi zice ea.

El scoate un mormăit vag de satisfacţie. Se instalează tăcerea, care ascunde încercarea amândurora de a considera că n-a fost decât o seară agitată ca multe altele şi că o să adoarmă imediat unul în braţele celuilalt. Sau poate că aşteaptă momentul potrivit să înceapă.

După câteva clipe, Henry spune încet:

— Zi-mi ce simţi.

Apoi îşi lasă mâna pe mijlocul ei.

Ea respiră puternic. E o întrebare dificilă.

— Furie, rosteşte ea în sfârşit. Cum n-a fost decât o şoaptă, nu sună prea convingător. Aşa că adaugă: Şi mi-e îngrozitor de frică de ei.

El încearcă s-o asigure că n-o să se mai întoarcă niciodată, dar ea îl întrerupe:

— Nu, nu. Mi se pare că sunt aici, în cameră. Tot mai mi-e teamă.

Henry simte că picioarele lui Rosalind tremură, aşa că o trage mai aproape şi o sărută.

— Iubirea mea, murmură el.

— Îmi pare rău. M-a apucat tremuratul când m-am băgat în pat. Apoi s-a oprit. Of, Doamne! Vreau să înceteze.

El întinde mâna şi îi atinge picioarele – frisoanele par a radia din genunchi în coapse, spasme puternice, seci, ca şi cum oasele i-ar scrâşni în articulaţii.

— Eşti în stare de şoc, îi spune el, masându-i picioarele.

— Of, Doamne, repetă ea, fără să mai spună nimic altceva.

Trec câteva minute până când tremuratul să se potolească, timp în care el a strâns-o în braţe, a legănat-o şi i-a spus c-o iubeşte.

Când s-a liniştit, i-a revenit şi vocea ei obişnuită, egală:

— Şi sunt furioasă. Nu mă pot abţine, aşa tare îmi doresc să-l văd că-şi primeşte pedeapsa. Îl urăsc, vreau să-l văd mort. Asta că m-ai întrebat ce simt, nu ce gândesc. Ce pervers, scârba dracului, ce i-a făcut lui John şi cum a obligat-o pe Daisy să se dezbrace, mi-a ţinut cuţitul la gât şi l-a folosit ca să te facă să urci scările. Mi-am zis că n-o să te mai văd viu…

Face o pauză, iar el aşteaptă… Când începe iarăşi să vorbească, tonul e mai echilibrat. Stau din nou unul cu faţa la celălalt, o ţine de mână şi-i mângâie degetele.

— Când ţi-am spus atunci, la uşă, chestia aia cu răzbunarea, mă temeam de fapt de propriile mele sentimente. Mă gândeam că, dacă aş fi în locul tău, i-aş face ceva îngrozitor. Mi-era teamă să nu-ţi vină aceleaşi idei şi să nu intri pe urmă în cine ştie ce.

Vrea să-i spună atât de multe, să stea de vorbă cu ea pe îndelete, dar acum nu e momentul. Ştie că n-o să obţină răspunsul pe care şi-l doreşte. O s-o lase pe mâine, înainte să vină poliţia, ca să-i mai treacă supărarea.

Rosalind pipăie cu degetele ca să-i găsească buzele şi i le sărută.

— Cum a fost operaţia?

— Fără probleme. De rutină. A pierdut mult sânge, dar l-am pus la punct. Rodney s-a descurcat bine, s-ar fi putut totuşi să aibă probleme dacă era singur.

— Deci Baxter ăsta o să supravieţuiască şi o să fie pus sub acuzare.

În semn de încuviinţare, Henry scoate un mormăit nazal destul de neconvingător. Ar fi bine să se gândească la momentul când o să redeschidă subiectul; o dimineaţă de duminică, cafeaua aburind în ceşti mari, albe, sera

inundată de soarele unei zile senine de iarnă, ziarele pe care le dispreţuiesc, dar le citesc întotdeauna. Când vrea s-o ia de mână, ea îşi ridică privirea şi el îi vede chipul luminat de inteligenţa ei calmă; e concentrată şi pare gata să ierte totul. Deschide ochii în întuneric şi-şi dă seama că a aţipit, poate numai câteva secunde.

O aude pe Rosalind povestindu-i:

— S-a îmbătat groaznic, s-a făcut mangă, ca de obicei. Cam greu de suportat după tot ce s-a-ntâmplat. Dar copiii au fost fantastici. L-au dus cu taxiul la hotel şi au chemat un doctor să-l vadă.

Henry are senzaţia fugară că e într-o călătorie pe timp de noapte. El şi cu Rosalind au mers odată cu trenul, într-o cuşetă, de la Marsilia la Paris şi s-au înghesuit amândoi în patul de sus; întinşi pe burtă, au privit cum o Franţă cufundată în somn le zboară prin faţa ochilor şi au stat de vorbă până-n zori. În noaptea asta, călătoria e însăşi conversaţia.

În starea lui atât de agreabilă încât i se pare că pluteşte, nu simte decât o mare afecţiune pentru socrul său.

— A fost magnific. N-au reuşit să-l intimideze. Şi i-a spus lui Daisy să facă exact ce trebuie.

— A fost foarte curajos, consimte Rosalind. Dar tu ai fost incredibil. Te-am văzut de la început cum făceai un plan şi cum te înţelegeai din ochi cu Theo.

El îi ia mâna şi îi sărută degetele.

— Nimeni n-a trecut prin ceea ce ai trecut tu. Ai fost fantastică…

— Daisy mi-a dat tăria să rezist… A fost aşa de puternică…

— Şi Theo, cum a urcat scările alea parcă zburând…

Pentru câteva clipe, evenimentele din acea seară se preschimbă într-o aventură plină de culoare, o dramă în care, sub presiunea împrejurărilor, ies la iveală voinţe puternice, resurse interioare nebănuite, noi trăsături de caracter. Aşa discutau şi după ce mergeau cu copiii pe munte, în Scoţia, în West Highlands – întotdeauna în excursii păţeau câte ceva, dar nu conta. Dimpotrivă, era interesant şi distractiv. Însufleţiţi dintr-odată, izbucnesc în laude; şi pentru că e mai puţin absurd decât dacă s-ar complimenta unul pe celălalt, îşi elogiază copiii. În aceşti douăzeci de ani, au petrecut aşa multe ore – au stat numai ei singuri, vorbind despre copii. Şi isprăvile lor strălucesc în întuneric – când Theo l-a înşfăcat de revere pe Baxter, când Daisy l-a privit drept în ochi. Ce copii extraordinari, ce firi iubitoare, ce noroc pe ei. Dar conversaţia asta aprinsă nu poate dura prea mult, cuvintele încep să sune

găunos şi fals, şi amândoi o abandonează încet-încet. Nu mai pot evita chipul lui Baxter în jurul căruia gravitează toate chinurile la care au fost supuşi şi pe care trebuie să-l înfrunte – le apare deopotrivă crud, slab, inexpresiv. De asemenea, vorbesc despre Daisy ocolind subiectul sarcinii. Încă nu sunt pregătiţi să-l abordeze deschis, deşi nu mai au mult.

După o scurtă pauză, Henry reia:

— Probabil că aşa stau lucrurile. Simţea că îl lasă mintea şi s-a gândit că trebuie să-şi ia revanşa. Cine ştie ce obsesii înspăimântătoare şi incontrolabile îl bântuiau.

Apoi îi descrie în amănunt conflictul de pe University Street şi nu lasă la o parte nimic din ceea ce crede că e relevant – poliţistul care i-a făcut semn să treacă, demonstranţii de pe Gower Street şi răpăitul funebru al tobelor, instinctele sale beligerante de dinaintea confruntării. Mâna ei i se odihneşte pe obraz. Ar fi cazul să aprindă lumina, dar întunericul le dă o senzaţie confortabilă de intimitate, fără nici o implicaţie sexuală totuşi; parcă sunt nişte copii ghemuiţi unul într-altul care stau de vorbă în puterea nopţii. Aşa făceau Theo şi Daisy, când prietenii lor rămâneau peste noapte – de la ultimul etaj, murmurul vocilor răzbătea până la trei dimineaţa, gata să se stingă din cauza somnului şi apoi însufleţindu-se iarăşi. Când Henry avea vreo zece ani, o verişoară de-a lui a venit să stea la ei o lună pentru că mama ei fusese internată în spital. Cum patul lui era dublu şi oricum nu exista alt loc în casă, mama lui Henry a pus-o să stea în camera lui. În prima zi Henry a ignorat-o complet – Mona era grăsuţă, avea ochelari cu lentile groase, îi lipsea un deget şi, mai presus de toate, era fată. Dar în prima noapte o şoaptă imaterială s-a înălţat din corpul cald şi ghemuit pe cealaltă parte a patului şi a însăilat povestea unei vizite cu şcoala la fabrica de dulciuri, cascada de bomboane de ciocolată care se scurgea pe un jgheab, maşinăria aia care se învârtea atât de repede, că nici nu se vedea, apoi, cât ai clipi, mutilarea, nedureroasă, sângele care a ţâşnit „ca un pămătuf de praf" fulgerându-le prin faţa ochilor şi i-a pătat sacoul profesorului, colegii care au leşinat, maistrul cotrobăind febril pe sub maşină, în patru labe, ca să găsească „partea" lipsă. Emoţionat, Henry n-a reuşit să emită decât o bolboroseală ininteligibilă, dar Mona, cu mult fair-play, a apreciat acest lucru şi astfel s-au lansat într-o capsulă a timpului, scurta lor existenţă de până atunci şi un dram de imaginaţie fiindu-le suficiente ca să-i ţină treji până dimineaţa, o noapte de vară care s-a scurs pe nesimţite, plină de poveşti înspăimântătoare care aveau să le populeze şi nopţile următoare.

Când Henry îşi încheie relatarea, Rosalind spune:

— N-ai făcut abuz de putere, nici vorbă. Puteau să te omoare.

Nu e concluzia pe care şi-o dorea el s-o audă – aranjase amănuntele în aşa fel încât s-o îndrume în cu totul altă direcţie. E gata să încerce din nou, dar Rosalind îşi începe propria poveste. Iată esenţa acestor călătorii nocturne: paşii, secvenţele nu se înlănţuie logic.

— Cât te-am aşteptat, înainte să adorm, am încercat să-mi dau seama cât mi-a ţinut cuţitul la gât. În memoria mea nu s-a înregistrat nimic, nici o secundă – ceea nu înseamnă că totul mi s-a părut că s-a derulat foarte repede. Nu a existat nimic, lucrurile nu s-a petrecut într-un timp definit, un minut sau o oră. S-au întâmplat şi-atât.

Picioarele încep iarăşi să-i tremure, dar mai slab, apoi se liniştesc. El o ţine strâns de mână.

— Mă-ntreb dacă a fost din cauză că n-am simţit decât un singur lucru – spaima cea mai pură şi nimic altceva; mi s-a părut că timpul stă pe loc. Dar nu-i aşa. Am mai simţit ceva.

Face o pauză lungă. Pentru că nu poate să-i vadă expresia de pe chip, ezită s-o îndemne să continue.

— Ce anume? întreabă el în sfârşit.

Vocea ei pare mai degrabă meditativă decât chinuită.

— Pe tine. Pe tine te-am simţit. Singura dată când m-am mai simţit atât de îngrozită şi de neajutorată a fost înaintea operaţiei, când încă mai credeam că o să orbesc. Când ai stat lângă mine. Erai aşa de timid şi de serios. Mânecile halatului abia dacă îţi treceau de coate. Întotdeauna mi-am zis că atunci m-am îndrăgostit de tine. Şi probabil că aşa şi e. Uneori cred că a fost doar o închipuire şi că de fapt totul s-a întâmplat mai târziu. Apoi, în seara asta, am fost şi mai speriată şi tu ai fost iarăşi lângă mine, încercând să-mi vorbeşti din ochi. Încă lângă mine. După atâţia ani. De asta m-am agăţat. De tine.

Îi simte degetele atingându-i chipul, apoi Rosalind îl sărută. De data asta nu mai e sărutul unui copil pentru că limbile li se ating.

— Dar Daisy a fost cea care te-a salvat. I-a schimbat dispoziţia cu poezia aia. Arnold şi mai cum îl cheamă?

— Matthew Arnold.

Îşi aminteşte trupul ei, albeaţa pielii, mica umflătură în care trăieşte nepotul lui. În corpul acestuia s-a dezvoltat deja o inimă, un sistem nervos autonom, un creier cât o gămălie – iată ce poate produce în bezna unui pântec

o clipă de neatenţie.

Intuind motivul tăcerii lui, Rosalind spune:

— Am vorbit cu ea din nou. E îndrăgostită, abia aşteaptă să nască. Henry, trebuie să fim de partea ei.

— Sunt, îi spune el. Amândoi suntem.

Cu ochii închişi, o ascultă atent pe Rosalind. Viaţa copilului prinde contur – un an la Paris cu părinţii lui îndrăgostiţi, apoi la Londra, unde tatălui său i s-a oferit un post bun pe un şantier arheologic important: o villa romană descoperită în estul City-ului. Ar putea să se mute cu toţii aici. Henry murmură aprobarea, e fericit – casa e foarte mare, are şase sute cincizeci de metri pătraţi şi ar cam fi nevoie să răsune iarăşi de glasul unui copil. Simte cum trupul îi devine mare cât un continent şi i se lăţeşte acoperind tot patul – e un rege, e imens, e înţelegător, e invulnerabil, o să accepte orice proiect născut din bunătate şi afecţiune. De ce bebeluşul să nu facă primii paşi şi să rostească primele cuvinte aici, în palatul acesta. Dacă Daisy îşi doreşte copilul, atunci de ce să nu beneficieze de condiţiile cele mai bune. Dacă a vrut să devină poetă, atunci să-şi extragă poezia din asta – e un subiect la fel de bun ca un şir întreg de iubiţi. Nu reuşeşte să-şi mişte capul, abia dacă mai poate s-o mângâie pe Rosalind în timp ce ea-i zugrăveşte viitorul – o urmăreşte cu grijă să nu-i scape nimic, împărtăşindu-i bucuria care îi răzbate în voce. A depăşit şocul iniţial. Şi Theo a vorbit despre planurile lui, care îl vor ţine departe de casă vreun an şi trei luni – New Blue Rider, formaţia lui, a obţinut un angajament la New York, într-un club din East Village. E bine că s-a întâmplat asta, cariera de muzician a lui Theo are nevoie de aşa ceva, şi ei o să-l ajute să-şi găsească o locuinţă, o să-l viziteze. Regele îşi mormăie consimţământul.

Vaietul unei ambulanţe care trece pe Charlotte Street îndreptându-se spre sud îl smulge din toropeală. Se ridică într-un cot şi se trage mai aproape de ea, aşa încât faţa lui ajunge acum peste a ei.

— Ar trebui să ne culcăm.

— Da. Poliţiştii au zis că o să vină la zece.

Dar, după ce s-au sărutat, el îi zice:

— Atinge-mă.

Senzaţia atât de plăcută îi invadează trupul, iar Rosalind şopteşte:

— Spune-mi că eşti al meu.

— Sunt al tău. Numai al tău.

— Atinge-mi sânii. Cu limba.

— Rosalind. Te doresc.

Şi aşa se sfârşeşte ziua lui. Momentul e intens, mult mai intens decât începutul leneş, mai plin de tandreţe al acelei zile de sâmbătă – mişcările le-au devenit repezi şi lacome, mai degrabă stringente decât vesele –, ca şi cum s-ar fi întors din exil, ca şi cum ar fi scăpat dintr-o închisoare şi acum se desfată la un ospăţ. Pofta lor e zgomotoasă, gesturile brutale. Nu prea le vine să creadă ce noroc a dat peste ei, aşa că încearcă să obţină totul cât mai repede. Şi mai ştiu că la sfârşit, după ce se vor fi recuperat unul pe celălalt, îi aşteaptă promisiunea cufundării în uitare.

La un moment dat, Rosalind îi susură la ureche:

— Iubirea mea. Puteam să murim şi totuşi suntem în viaţă.

Şi mai rămân în viaţă pentru dragoste. Sfârşitul vine brusc, dar plăcerea e atât de concentrată, că devine aproape insuportabilă, ca nişte terminaţii nervoase descoperite. Nu se desprind imediat, ci rămân acolo, în întuneric, simţind cum bătăile inimii li se liniştesc. Henry are senzaţia că extenuarea şi limpezimea care urmează eliberării sexuale se topesc într-un singur lucru, arid şi plat ca un deşert. Va trebui să-l traverseze, singur, dar nu-l deranjează. În loc de noapte bună îşi strâng uşor mâinile – îi dor prea tare buzele ca să se mai sărute –, apoi Rosalind se întoarce cu spatele şi, în câteva secunde, începe să respire adânc.

Dar uitarea nu se aşterne încă peste Henry Perowne – s-ar putea să fi atins punctul în care epuizarea însăşi alungă somnul. Întins pe spate, aşteaptă răbdător, cu capul întors spre raza albă de lumină de pe perete, simţind cum îi creşte presiunea din vezica urinară. După câteva minute ia unul din halatele de pe podea şi se duce la baie. Podeaua e rece ca gheaţa, perdelele trase de la fereastra înaltă dinspre nord lasă să se vadă câteva stele pe cerul cu nori răzleţi bătând în portocaliu. E cinci şi un sfert şi se aude freamătul traficului pe Euston Road. După ce se uşurează, se apleacă peste chiuvetă şi bea apă cu înghiţituri mari. Întors în dormitor, distinge huruitul unui avion, care marchează, probabil, începutul orelor de vârf ale dimineţii pe Aeroportul Heathrow; atras de zgomot, se duce la fereastra la care a stat mai devreme şi trage obloanele. Preferă să stea la geam câteva minute decât să zacă în pat, chinuindu-se să adoarmă. Deschide încet fereastra. Aerul e mai cald, dar pielea i se-nfioară. Şi lumina e mai blândă, iar contururile scuarului, mai ales ramurile platanilor, nu mai sunt atât de dure şi par a se contopi. De ce oare

frigul accentuează contururile obiectelor?

Băncile şi-au pierdut aerul expectativ, coşurile de gunoi au fost golite, pavajul, curăţat. Precis că tipii ăia energici, îmbrăcaţi în geci galbene, au trecut pe-aici aseară. Henry încearcă să-şi afle liniştea în această ordine şi curăţenie şi în imaginea scuarului din timpurile sale cele mai bune – adică vara, în timpul săptămânii, când angajaţii de la firmele de producţie, publicitate şi design din zonă vin aici cu sandviciurile şi salatele lor, profitând de porţile deschise ale grădinilor. Se tolănesc pe iarbă, în grupuri tăcute, bărbaţi şi femei de diferite rase, majoritatea în vârstă de douăzeci-treizeci de ani, încrezători, veseli, lipsiţi de griji, arătând bine după orele petrecute la sală, simţindu-se ca acasă în acest oraş. Îi despart atâtea de indivizii distruşi care îşi fac veacul pe băncile din scuar. Şi probabil munca e semnul distinctiv. Nu ţine doar de clasa socială sau de şansă – beţivii şi drogaţii provin din mediile cele mai diferite, la fel ca toţi ceilalţi care au o slujbă. Ba chiar unele dintre epavele astea au urmat şcoli particulare. Reducţionist prin excelenţă, Perowne nu se poate abţine să nu-i treacă prin minte că totul se ascunde în cotloanele naturii fiecăruia, că e înscris în codurile de la nivel molecular. Aşa e soarta crudă a unora – să nu-ţi poţi câştiga existenţa, să nu ştii să te abţii de la băutură, să nu-ţi aduci aminte astăzi angajamentul pe care l-ai făcut ieri. Nici o formă de dreptate socială nu va reuşi să vindece ori să împrăştie această armată slăbită care bântuie prin locurile publice din fiecare oraş. Şi atunci, ce e de făcut? Henry îşi înfăşoară mai strâns halatul. Trebuie să admiţi că există ghinion, trebuie să ai grijă de oamenii ăştia. Pe unii poţi să-i smulgi viciilor lor, în timp ce, în cazul altora, nu-ţi mai rămâne decât să le îndulceşti un pic viaţa, alinându-le cât de cât suferinţa.

Într-un fel sau în altul! Nu e sociolog şi, evident, gândul îl poartă iarăşi la Baxter, la chinul său fără leac. Amintirea acestuia sau poate efectele fizice ale oboselii îl fac să se simtă nesigur pe picioare – trebuie să se sprijine de fereastră ca să nu cadă. Are senzaţia că se află într-o roată gigantică, asemenea celei de pe malul sudic al Tamisei, şi e gata să atingă punctul cel mai înalt – se balansează pe marginea simţurilor, gata să cadă şi, poate, să vadă ceea ce va să vină. Sau se gândeşte la lenta rotaţie înspre est a Pământului, purtându-l maiestuos spre o nouă zi cu o mie şase sute de kilometri pe oră. Dacă ar împărţi ziua după perioadele de somn şi nu după ceas, atunci e încă sâmbătă, căscându-se ca un hău în faţa lui, cât o viaţă de adânc. Şi de aici, din vârful zilei lui, poate să vadă până hăt, departe, înainte să înceapă declinul. Duminica nu se mai anunţă la fel de promiţătoare şi de

plină de energie precum ziua anterioară. Scuarul gol şi tăcut nu-i oferă nici un indiciu asupra viitorului. Dar de aici de sus poate să vadă anumite lucruri care ştie că se vor întâmpla. În curând îi va sosi ceasul mamei lui, va primi un mesaj de la azil sau o să trimită pe cineva să-l cheme, şi o să stea cu toţii lângă patul ei, în cămăruţa ei plină de bibelouri, vor bea ceaiul negru, dens şi vor asista la ultimele ei clipe, ce a mai rămas din fosta înotătoare pierzându-se între perne. Acum nu simte nimic, dar ştie că tristeţea îl va copleşi, pentru că aşa s-a întâmplat şi data trecută.

A venit un moment în care au trebuit s-o mute din vechea casă în care crescuse Henry şi s-o ducă la azil. Boala îi distrugea rutinele casnice de care se agăţase atâta vreme. Uita cuptorul deschis toată noaptea cu untiera înăuntru, ascundea cheia de la intrare printre scândurile duşumelei, încurca şamponul cu înălbitorul. Apoi momentele de confuzie existenţială, când se trezea pe o stradă, într-un magazin sau într-o casă străină fără să aibă habar de unde venise, cine erau oamenii aceia, unde locuia şi ce trebuia să facă în clipa următoare. După un an i se şterseseră complet din minte viaţa ei anterioară şi casa cea veche. Dar vânzarea casei echivala cu o trădare, aşa că Henry nu se hotăra să acţioneze. Se ducea din când în când, împreună cu Rosalind, să vadă în ce stare se mai găsea casa copilăriei lui şi mai tundea peluza în timpul verii. Totul era la locul său, aşteptând – mănuşile galbene de cauciuc prinse cu cârligul de lemn, sertarul cu cârpe de praf şi şervete pentru ceai călcate cu multă grijă, măgăruşul smălţuit purtând în spate o desagă cu scobitori. Începea să se insinueze un iz vegetal de delăsare, o senzaţie de ruină care n-avea de-a face cu praful depus peste tot. Chiar şi când te uitai din stradă, casa avea un aer înfrânt şi, când copiii au aruncat cu o piatră în geamul de la sufragerie, într-o după-amiază de noiembrie, şi-a dat seama că venise timpul să treacă la treabă.

Rosalind şi copiii l-au însoţit într-un weekend ca să-l ajute la strâns. Fiecare şi-a ales un suvenir – ar fi fost necuviincios din partea lor dacă n-ar fi făcut-o. Daisy a luat o farfurie de alamă din Egipt, Theo un ceas, Rosalind o fructieră simplă de porţelan. Henry s-a oprit la o cutie de pantofi plină cu fotografii. Alte lucruri au luat calea nepoţilor şi a nepoatelor. Patul lui Lily, bufetul, cele două şifoniere, covoarele şi comodele aşteptau să fie luate de o firmă specializată în debarasări. Au împachetat hainele, vasele şi bibelourile nedorite ca să le ducă la magazinele pentru săraci – lui Henry nu-i trecuse prin minte că prăvăliile astea trăiesc de pe urma morţilor. Au îndesat restul în saci de gunoi şi le-au scos în stradă. Au lucrat în tăcere, ca nişte hoţi – n-ar fi

fost potrivit să dea drumul la radio. Le-a luat o zi să demonteze existenţa lui Lily.

Au strâns decorul unei piese de teatru, o biată dramă domestică cu un singur personaj, fără să aibă permisiunea actorului. Au început din ceea ce ea numea „camera de cusut“, fosta ei cameră. N-avea să se mai întoarcă niciodată, nici măcar nu mai ştia ce era tricotatul, dar faptul că i-au împachetat zecile de ace, miile de tipare, un fular de copil pe jumătate terminat pentru a le dărui străinilor era ca şi cum i-ar fi interzis să trăiască. Au lucrat rapid, aproape frenetic. N-a murit, îşi repeta Henry. Dar viaţa ei, vieţile tuturor le-au părut brusc atât de firave când au realizat cât de uşor şi de repede pot fi strânse sau aruncate toate nimicurile, toate detaliile insignifiante ale unei vieţi de om. Obiectele îşi pierdeau orice valoare imediat ce erau rupte de cei care le deţinuseră şi de trecutul acestora – în absenţa ei, vechea învelitoare de ceainic pe care era desenată o fermă şi în a cărei ţesătură ieftină se impregnaseră petele maronii, cu căptuşeala ei jalnic de subţire, părea oribilă. Pe măsură ce poliţele şi rafturile se goleau, iar cutiile şi sacii se umpleau, îşi dădea seama că, de fapt, nimeni nu posedă absolut nimic. Totul e de închiriat, totul e de împrumut. Toate bunurile noastre ne vor supravieţui, iar noi le vom abandona. Au muncit o zi întreagă şi au scos afară douăzeci şi trei de saci pentru a fi luaţi de gunoieri.

Se simte slab şi fragil înveşmântat doar în halat, dinaintea dimineţii care nu a alungat întunericul nopţii şi aparţine încă zilei de ieri. Da, aşa se va-ntâmpla, şi el va trebui să se ocupe de tot. Au mers o dată la un cimitir de lângă casă şi i-a arătat şirurile de nişe de metal săpate într-un zid; acolo voia să-i fie depusă cenuşa. Aşa e scris să se-ntâmple totul, iar ei vor sta cu capetele plecate, ascultând slujba de înmormântare. Sau o să opteze pentru incinerare? Bărbatului născut din femeie îi e dat să trăiască puţin… A auzit-o de atâtea ori de-a lungul anilor, dar nu-şi mai aminteşte decât fragmente… A trecut prin viaţă ca o umbră… secerat ca o floare… Da, şi apoi îi va veni rândul lui John Grammaticus, răpus de una dintre acele boli care îi devastează pe alcoolici, ori de un infarct sau de un atac cerebral decisiv. Fiecare o să trăiască acea grea încercare în felul său, poate Henry mai uşor decât ceilalţi. Bătrânul poet a fost foarte curajos în seara asta, ignorând durerea şi arătându-i lui Daisy ce trebuia să facă. Când îi va bate ceasul, se va declanşa şi criza, asta dacă Teresa se va fi măritat cu John şi acum îşi va cere partea, iar Rosalind îşi va arunca în luptă toate armele juridice, îşi va revendica dreptul asupra casei mamei ei, locul unde Daisy, Theo şi Rosalind şi-au petrecut

atâtea veri ale copilăriei. Şi care va fi rolul lui Henry? Va fi prevăzător şi totodată implacabil în loialitatea sa.

Şi ce altceva, în afară de moarte? Theo se va muta pentru prima oară de acasă – iar ei n-o să primească vederi, scrisori sau e-mailuri, ci doar telefoane. O să călătorească la New York ca să-l asculte, pe el împreună cu trupa lui aducându-le bluesul americanilor – deşi s-ar putea să nu le placă. Ar fi o şansă să-şi revadă prietenii din vremea când lucra la spitalul Bellevue. Daisy îşi va publica poeziile, va naşte şi-l va aduce cu ea pe Giulio – lui Henry îi mai stăruie încă imaginea iubitului cu pielea oacheşă şi cu pieptul gol din poemul pe care nu l-a auzit bine. Copilul cu tot arsenalul său care va însufleţi întreaga casă, şi cineva (dar nu el, nici Rosalind) va fi nevoit să se trezească în mijlocul nopţii. Nici măcar Giulio, asta în caz că nu e un italian atipic. Apoi Henry va împlini cincizeci de ani şi va renunţa la partidele de squash şi la maraton, casa va rămâne iarăşi pustie când Daisy şi Giulio se vor muta în casa lor, când Theo se va muta şi el, iar Henry şi Rosalind se vor prăbuşi unul peste celălalt, se vor agăţa şi mai strâns unul de altul, acum că menirea lor de a-şi creşte copiii, de a lansa în viaţă tineri adulţi s-a încheiat. Neliniştea, foamea de o altă viaţă se va potoli. Va veni momentul în care va opera mai puţin şi se va ocupa mai mult de administraţie – asta chiar va însemna o altă viaţă –, iar Rosalind îşi va părăsi postul de la ziar ca să scrie o carte, şi va veni vremea în care nu vor mai putea suporta scuarul, drogaţii, circulaţia, cu vacarmul şi praful ei. Poate o bombă detonată în numele jihadului îi va alunga, împreună cu ceilalţi slabi de inimă, înspre suburbii sau la ţară, ori la castelul din Franţa – şi atunci sâmbăta lor va lăsa locul duminicii.

Tulburată parcă de gândurile lui, Rosalind tresare, geme şi se mişcă, apoi se linişteşte, iar el se întoarce la fereastră. Londra, mica lui parte de Londră, se deschide înainte-i, imposibil de apărat, aşteptându-şi bombele, asemenea altor sute de oraşe. Ora de vârf va constitui momentul oportun. S-ar putea să semene cu accidentul de la Paddington – şine răsucite, vagoanele aruncate unele peste altele, tărgile cu trupuri scoase prin ferestrele sparte, planul de urgenţă al spitalului pus în aplicare. Berlin, Paris, Lisabona. Autorităţile sunt de acord că un nou atac e inevitabil. Timpurile în care trăieşte sunt diferite – dacă ziarele spun ceva nu înseamnă că e adevărat. Dar, de la înălţimea zilei sale, viitorul e greu de prevăzut, un orizont nedesluşit de posibilităţi. Poate că acum o sută de ani, un doctor între două vârste, îmbrăcat într-un halat de mătase, cu două ore înainte de ivirea zorilor, a stat la fereastra

asta încercând să ghicească cum va fi noul secol. Februarie 1903. S-ar putea să-l invidiezi pe domnul acesta din epoca edwardiană care nu ştie încă ce-l aşteaptă. Dacă are băieţi, peste doisprezece ani s-ar putea să-i piardă în bătălia de la Somme. Dar câte victime au făcut Hitler, Stalin şi Mao? Cincizeci de milioane, o sută? Dacă i-ai înfăţişa infernul care va urma, dacă l-ai avertiza, bunului doctor – produsul prosperităţii şi al deceniilor de pace – nu i-ar veni să creadă. Să ne ferească Dumnezeu de utopişti, de zeloşii care sunt atât de convinşi că au aflat drumul către orânduirea socială ideală. Şi iată că au apărut iarăşi, totalitarişti de diferite tipuri, încă izolaţi şi slabi, dar căpătând, încet-încet, tot mai multă forţă, orbiţi de mânie şi înseтaţi după un nou genocid. Ne aşteaptă un secol întreg. Dar totul s-ar putea să nu fie decât o închipuire, o fantezie exagerată, o pierdere de vreme, o meditaţie nocturnă asupra unei tulburări trecătoare pe care timpul şi bunul simţ o vor alunga.

Viitorul apropiat e mai uşor de prevăzut – moartea mamei sale, faptul că va lua cina cu profesorul Taleb într-un restaurant irakian de lângă Hoxton. Războiul va începe luna viitoare, data exactă probabil că a fost deja stabilită, aşa cum se întâmplă cu toate marile competiţii sportive desfăşurate în aer liber. Acum e anotimpul potrivit, mai încolo va fi prea cald pentru a ucide şi a reda libertatea. Bagdadul îşi aşteaptă bombardamentele. Unde a dispărut dorinţa arzătoare a lui Henry de a-l vedea pe tiran îndepărtat de la putere? La sfârşitul acestei zile, şi mai ales al acestei seri, e temător, vulnerabil, se înfăşoară şi mai strâns în halat. Un alt avion traversează cerul de la stânga la dreapta câmpului său vizual, urmându-şi traseul obişnuit de-a lungul Tamisei, spre Heathrow. Îi vine greu să-şi amintească sau să retrăiască energia disputei pe care a avut-o cu Daisy – convingerile s-au transformat în simple puncte de vedere: faptul că lumea descrisă de profesorul Taleb e intolerabilă, că oricât de sinistre ar fi motivele americanilor, s-ar putea să iasă ceva bun şi să fie mai puţine victime dacă această lume va fi distrusă. „S-ar putea“ nu e de ajuns, parcă o aude pe Daisy spunându-i, te-ai lăsat influenţat de povestea unui simplu om. O femeie care poartă un copil în pântece are autoritate, nu glumă. Oare dimineaţa va renaşte speranţa într-o acţiune în forţă? Pentru că acum nu simte altceva decât teamă. E slab şi ignorant, înfricoşat de felul în care consecinţele unei acţiuni îţi scapă de sub control şi dau naştere unor alte evenimente, unor alte consecinţe, până când te trezeşti într-o postură la care nici n-ai visat şi în care n-ai vrea să te găseşti – cu un cuţit la gât. La un etaj mai jos de locul în care Andrea Chapman visează să se lase în voia iubirii improbabile pentru un tânăr doctor şi să devină ea însăşi unul, zace Baxter,

cufundat în propria-i beznă, păzit de poliţişti. Dar o altă convingere s-a fixat acum în mintea lui Henry. S-a înfiripat în timpul cinei şi a devenit fermă când a stat la terapie intensivă, luându-i pulsul lui Baxter. Trebuie neapărat s-o convingă pe Rosalind, apoi pe ceilalţi membri ai familiei să renunţe la acuzaţii în privinţa lui Baxter. Să lase baltă chestia asta. N-au decât să-l urmărească pe celălalt individ. Baxter mai are de trăit o felie din ce în ce mai mică de viaţă înainte să se prăbuşească în halucinaţiile sale coşmareşti. Henry ar putea să aducă vreo doi colegi, specialişti în domeniu, care să-i convingă pe procurori că Baxter nu va fi în stare să facă faţă unui proces. Ceea ce ar putea fi adevărat sau nu. Apoi sistemul, spitalul potrivit, va trebui să-l pună la adăpost ca să nu mai facă rău. Henry ar putea să aranjeze toate astea, să-i aline cumva suferinţele. Să fie oare vorba de iertare? Probabil că nu, nu ştie şi oricum nu el e cel care trebuie să ierte. Sau nu cumva el e cel care caută iertarea? La urma urmei, e singurul responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat; cu douăzeci de ore în urmă a intrat pe un drum închis circulaţiei şi a provocat o succesiune de evenimente. Sau poate că e doar slăbiciune – de la o anumită vârstă încolo, când anii care ţi-au mai rămas de trăit nu-ţi mai par infiniţi şi când începi să simţi primii fiori ai morţii, te uiţi mai atent, cu mai multă compasiune la un muribund. Dar vrea să creadă că e realist: nu se pot înjosi într-atât încât să lovească un om aflat deja pe drumul spre infern. Prin faptul că i-a salvat viaţa în sala de operaţie, Henry l-a condamnat şi el la tortură. S-a răzbunat îndeajuns. Şi iată o zonă în care Henry îşi poate exercita autoritatea şi poate influenţa evenimentele. Ştie cum funcţionează sistemul – diferenţa dintre îngrijirea de calitate şi cea proastă e aproape infinită.

Daisy a recitat o poezie care a fermecat un om. Poate că orice poem ar fi avut acelaşi efect şi ar fi declanşat o schimbare bruscă a dispoziţiei. Cu toate astea, magia l-a subjugat pe Baxter şi i-a amintit cât de mult îşi doreşte să trăiască. Nimeni nu poate să-l ierte pentru că a făcut uz de cuţit. Dar Baxter a auzit ceva ce Henry nu va reuşi probabil să audă niciodată, în ciuda tuturor străduinţelor lui Daisy de a-l educa. Un poet din secolul al XIX-lea – Henry trebuie să afle dacă Arnold ăsta e un poet faimos sau unul obscur – a făcut să vibreze în sufletul lui Baxter o dorinţă fierbinte pe care abia dacă ar şti s-o definească. Foamea asta e de fapt dreptul lui la viaţă, la existenţă mentală, şi pentru că nu va mai dura mult, pentru că uşa conştiinţei lui începe să se-nchidă, n-ar trebui să-şi ceară acest drept din interiorul unei celule, în aşteptarea unui proces absurd. Aceasta e soarta lui nenorocită, pecetluită – o eroare în repetiţia codurilor fiinţei lui, ale genotipului, variantă modernă a

sufletului, care îl condamnă la ruină – o altă certitudine care-i apare lui Henry înaintea ochilor.

Închide încet fereastra. E încă întuneric şi acum e momentul cel mai rece al dimineţii. N-o să se lumineze înainte de şapte. Trei asistente traversează scuarul, sporovăind vesele şi îndreptându-se spre spital, gata să intre în tura de dimineaţă. Trage obloanele, apoi lasă halatul să-i cadă la picioare. Rosalind doarme cu spatele la el, cu genunchii la piept. Închide ochii. De data aceasta nimic nu-l va mai împiedica să alunece în uitare. Somnul a încetat să mai fie un concept, a devenit un lucru material, un mijloc arhaic de transport, o bandă rulantă care-l poartă înspre ziua de duminică. O ia în braţe, îi simte pijamaua de mătase, parfumul, căldura, corpul acesta drag şi se trage mai aproape. O sărută pe ceafă. Asta o să rămână mereu, e unul dintre ultimele sale gânduri. Apoi: numai asta o să rămână. Şi, în sfârşit, căderea lină: ziua aceasta s-a terminat.

Mulţumiri[1]

Îmi exprim imensa gratitudine faţă de dr. Neil Kitchen, medic specialist neurochirurg, doctor în Medicină, director asociat al Clinicii de neurochirurgie din cadrul National Hospital for Neurology and Neurosurgery, Queen Square, Londra. Am avut privilegiul să-l văd la lucru, în sala de operaţie, timp de doi ani de zile, şi îi mulţumesc pentru amabilitate şi răbdarea cu care şi-a găsit timp, în ciuda unui orar extrem de solicitant, pentru a mă călăuzi în labirintul profesiei sale şi în cel al creierului, cu nenumăratele sale patologii. Îi sunt de asemenea recunoscător lui Sally Wilson, medic specialist neuroanestezist la acelaşi spital, lui Anne McGuinness, medic specialist la Departamentul de gardă, University College Hospital, precum şi inspectorului-şef Amon McAfee. Îi rămân îndatorat lui Frank T. Vertosick, Jr., din a cărui excelentă carte *When the Air Hits Your Brain*: *Tales of Neurosurgery*, Norton, New York, 1996, m-am inspirat în descrierea unei hipofizectomii transfenoidale. Ray Dolan, cel mai literat dintre savanţi, a citit dactilograma romanului şi a făcut multe sugestii neurologice pertinente. Tim Garton Ash şi Craig Raine au citit, la rândul lor, cartea şi mi-au fost de mare ajutor prin comentariile lor. Îi mulţumesc lui Craig Raine că mi-a permis să-i atribui lui Daisy expresiile „stropitoare excitată " şi „ roză stranie" din poemul său „Cuplete sexuale" şi „cum fiecare / roză creşte pe o tulpină cu dinţi de rechini" din poezia „Dintr-o veche scrisoare de-a ei despre o nuntă", *Collected Poems 1978-1999,* Picador, Londra, 2000. Soţia mea, Annalena McAfee, a citit numeroase variante ale cărţii şi am avut şansa să mă bucur de observaţiile ei editoriale esenţiale şi de încurajările ei pline de dragoste.

IM
Londra, 2004

1. Traducătorul le mulţumeşte, pe această cale, tuturor celor care l-au ajutat la traducerea acestui roman: dr. Ana Fruntelată şi dr. Olivia Babaua, pentru descifrarea terminologiei medicale, Ilie Maşala şi Saviana Diamandi, pentru deslușirea termenilor din muzică, şi, nu în ultimul rând, Anei Lişman, redactorul cărţii.

Table of Contents